G:E:27. ~~3 B n 1 13~~
G/e.27

VV. g. 32.

DE SCRIPTORIBVS ECCLESIASTICIS

Liber vnus.

CVM ADIVNCTIS INDICIBVS VNDECIM,
& breui Chronologia ab Orbe condito
vſque ad annum M. DC. XII.

ROBERTO CARD. BELLARMINO

E SOCIETATE IESV
AVCTORE.

CVM PRIVILEGIO SVMMI PONTIFICIS
per decennium.

ALESSANDRINA

ROMÆ,
Ex Typographia Bartholomæi Zannetti. M. DC. XIII.

SVPERIORVM PERMISSV.

VV.j.32.

Vv.

Imprimatur, ſi videbitur Reuerendiſſimi P.M.S.P. Apoſt.
Cæſar Fidelis Viceſg.

Imprimatur,
Fr. Ludouicus Yſtella Magiſter Sacri Palatij Apoſtolici.

PRAEFATIO
Ad Lectorem.

ANTE annos circiter quadraginta, cum me ad Sacram Theologiam in Scholis explicandam compararem; in lectionem veterum Scriptorum non indiligenter incubui; tum vt eorum doctrinam haurirem, tum vt legitima, & vera eorum opera à falſis, & ſuppoſititijs ſepararem. Itaque ſcripſi libellum de Scriptoribus Eccleſiaſticis, addita cenſura, qua notabam, quæ illorum opera eſſent certa, quæ dubia, quæ manifeſtè ſuppoſititia. Hic meus liber, me partim neſciente; partim etiam nolente, & prohibente, ad manus multorum deuenit. Quare ne forte poſt obitum meum in lucem edatur imperfectus, & mutilus, vt ſolent eiuſmodi libri frequenter emitti; eum in hac mea vltima ætate recognoui, expoliui, & auxi, atque in lucem dare conſtitui, vt vel communi vtilitati deſeruiat, vel ſaltem inemendatus, & imperfectus neminem offendat. Propoſitum autem mihi in hoc opere fuit, non omnes omnino Scriptores in Catalogum redigere: ſed eos tantum; qui de rebus Eccleſiaſticis quoquo modo tractant. Itaque Scriptores Ethnici, & qui de rebus tantum profanis, aut etiam honeſtiſſimis quidem, ſed politicis, & humanis agunt, quales ſunt legum Ciuilium Tractatores, Philoſophi, Medici, Oratores, Poetæ, Hiſtorici, Mathematici locum in hoc Catalogo non habebunt. Ac ne omnes quidem Scriptores Eccleſiaſtici ad meum Catalogum pertinebunt, ſed illi ſolum, quorum opera adhuc ſuperſunt. Plurimi enim ſunt Scriptores optimi, quorum opera perierunt. Quos auctores po-

terit lector apud ſanctum Hieronymum, Euſebium, Gennadium, ſanctum Iſidorum, Photium, Honorium, Sigebertum, ac Trithemium facile reperire. Denique non omnes Scriptores Eccleſiaſtici, quorum libri extant, in Catalogo meo ponentur: ſed ij tantum, qui ab anno milleſimo quingenteſimo ante Chriſti aduentum, vſque ad annum Chriſti milleſimum quingenteſimum, ideſt, a Moſe primo Scriptore Eccleſiaſtico vſque ad noſtrum ſeculum, ſapientientiæ Eccleſiaſticæ laude floruerunt. Omiſi enim Scriptores noſtri ſeculi, non quod nulli, aut pauci, aut obſcuri ſint; ſed quod penè innumerabiles ſint, & ſatis noti hominibus doctis; & quod nulli ſint libri, quod ſciam, illis falſo ſuppoſiti: ob quorum diſcretionem à legitimis, & germanis, hunc laborem præcipuè ego ſuſcepi. Si quis tamen cupiat hos etiam auctores cognoſcere, habet Antonium Poſſeuinum noſtrum, qui in ſuo apparatu Sacro tribus tomis diſtincto, Scriptores penè omnes, veteres, & recentiores, per alphabeti ordinem enumerauit. Quia vero in hoc Catalogo ſolius temporis rationem habui, & miſcui Theologos cum Iuris Canonici peritis; & hiſtoricos Eccleſiaſticos cum Oratoribus, & Poetis ſacris: propterea ad maiorem lectorum commoditatem, ſubieci Indices decem, præter Indicem Alphabeticum, qui ad initium operis ponitur. In primo Indice erunt Explanatores ſacræ Scripturæ. In ſecundo ij, qui ſcribunt aduerſus Hæreſes. In tertio Doctores Scholaſtici. In quarto ſacrorum Canonum collectores, vel expoſitores. In quinto, qui Caſus conſcientiæ tractant. In ſexto Oratores Chriſtiani. In ſeptimo Poetæ, qui res ſacras canunt. In octauo hiſtorici Eccleſiaſtici. In nono Chronologi item Eccleſiaſtici. In decimo, qui pios libellos ad alendam animi deuotionem ſcribunt. Adieci quoque ad finem operis breuem Chronologiam ab Orbe condito vſque ad noſtra tempora, vt omnes intelligant, quid ſecutus ſim, cum ſua tempora Prophetis, atque alijs Scriptoribus aſſignaui. Illud poſtremo admonendum eſſe cenſui, me in hoc

Catalogo non poſuiſſe Pontifices Romanos, qui ſolas epiſtolas ediderunt, niſi quando probabile fuit, eas epiſtolas ab ipſis vel dictatas fuiſſe, vel ſcriptas. Siquidem epiſtolæ Pontificiæ, vt plurimum, non partus ſunt ingenij Pontificum, ſed eorum, qui ab epiſtolis illis ſunt. Certè ſanctus Hieronymus in epiſtola ad Geruntiam de Monogamia, teſtatur ſe iuuiſſe Damaſum Pontificem in chartis Eccleſiaſticis; & Orientis, atque Occidentis Synodicis conſultationibus reſpondiſſe. Ex quo intelligimus, epiſtolas illas partum ingenij Hieronymi fuiſſe, non Damaſi. Sanctus quoque Gregorius auctor eſt inſignis epiſtolæ, quæ ſub nomine Pelagij ſecundi Pontificis habetur poſt quintam Synodum generalem. Erat enim tunc ſanctus Gregorius Pelagij Papę Diaconus, eumque iuuabat in chartis Eccleſiaſticis, vt Hieronymus Damaſum. Conſtat etiam epiſtolam Alexandri tertij Pontificis ad Soldanum Iconij, non ab Alexandro, ſed a Petro Bleſenſi fuiſſe compoſitam. Quod idem de multis alijs affirmare poſſumus.

INDEX SCRIPTORVM
Alphabeticus.

A

ABdias Propheta, pag. 9
Abdias Babyloniꝰ, 39
Achaiæ presbyteri, 39
Adã Goddamus, 224
Adelmannus, 171
Addo Propheta, 7
Ado Viennenſis, 164
Adrianus VI. 253
Ænæas Gazæus, 129
Ænæas Syluius, 238
Ægidius Romanus, 215
Aggæus Propheta, 15
Ahias Propheta, 7
Aimoinus, 163
Albertus Krantzius, 250
Albertus Magnus, 207
Albinus Alcuinus, 155
Albericus Bergomenſis, 225
Alexander de Hales, 204
Alexander de Imola, 245
Algerus Scholaſticus, 183
Alphonſus Vargas, 229
Alphonſus Tonſtatus, 236
Amalarius Treuirenſis, 158
Ambroſius Ansbertus, 165
Ambroſ. Camaldulenſis, 245
Ambroſius Catharinus, 257
S. Ambroſ. Mediolanenſis, 78
Amos Propheta, 9
Ammonius Alexãdrinus, 48
Amphilochius, 86
Anaſtaſius Bibliothecarius, 163
Anaſtaſius Nicenus, 146
Anaſtaſius Sinaita, 138
Andreas Barbatius, 239
Andreas Cæſarienſis, 76
Angelomus, 161
Angelus de Clauaſio, 246
S. Anſelmus Cãthuarienſis, 172
Anſelmus Laudunenſis, 176
Anſelmus Lucenſis, 172
Anthelmus, 148
Antiochus, 130
S. Antonius Abbas, 60
Antonius Andreæ, 220
Antonius Bonfinius, 249
S. Antonius de Padua, 202
Antonius de Butrio, 231
S. Antoninus Florentinus, 238
Antonius Meliſſa, 155
Apollinarius, 74
Apponius, 156
Aratus, 139
Ariſteas, 19
Arnobius Afer 57
Arnobius Alter, 127
Arnoldus Abbas, 196
Aſtaſanus, 224
S. Athanaſius, 61
Athenagoras, 41
S. Auguſtinus Hiponenſis, 101
Auguſtinus de Ancona, 218
Auguſtinus de Romã, 234
Auitus Alcimus, 136
Aurelius Prudentius, 97
Aurelius Caſſiodorus, 137
Auſonius, 114

B

BAldus, 230
Baptiſta Mãtuanus, 251
Baptiſta Platina, 245

Ba-

Baptiſta Trouamala, 246
Barlaamus, 219
Bartholomæus Piſanus, 225
Baruch Propheta, 13
S. Baſilius Magnus, 74
Beda Venerabilis, 149
Berengoſius, 145
S. Bernardinus, 235
S. Bernardus, 184
Berno Augienſis, 168
Bertoldus, 176
Beſſarion Cardinalis, 241
Blondus Flauius, 237
Boetius Seuerinus, 136
S. Bonauentura, 212
Bonifacius Moguntinus, 153
Bruno Carthuſianus, 178
Burchardus, 168

C

CÆſarius Arelatēſis, 133
Cerealis Maſſiliēſis, 129
Chriſtianus Druthmarus, 161
Chromatius, 98
Claudianus Vienen. 123
Claudius Scotus, 157
Clemens Alexand. 144
S. Clemens Romanus 132
Conradus Vrſpergenſis, 201
Conradus Koellim, 254
S. Cornelius Papa, 50
Conſtantinus Magnus, 58
S. Cyprianus Carthag. 151
Cyprianus Benetus, 147
S. Cyrillus Alexand. 117
S. Cyrillus Hieroſolym. 73

D

DAcius Mediolanenſis, 140
S. Damaſus Papa, 77
Daniel Propheta, 14
Dauid Rex, & Propheta, 5
Diadochus, 95
Didymus Alexand. 72
Dinus Mugellanus, 218
Dionyſius Alexand. 55
S. Dionyſius Areopagita, 36
Dionyſius Carthuſianus, 244
Dionyſius Exiguus, 136
Dominicus Iacobatius, 251
Dominicus à Soto, 256
Dorotheus Archimandrita, 96
Dorotheus Tyrius, 57
Durādus de S. Portiano, 220

E

EBerardus, 219
Edmūdus Cantuar. 204
Egeſippus, 42
Eginarthus, 155
Eliachim, 17
Eligius, 145
Ennodius, 134
Ephrem, 74
S. Epiphanius, 78
Eſaias Abbas, 146
Eſaias Propheta, 8
Eſdras, 18
Euagrius Scholaſticus, 141
Eucherius, 122
Eugippius, 135
S. Eulogius Martyr. 160
Euſebius Cæſarienſ. 59
Euſebius Emeſenus, 121
Eutymius Zigabenus, 180
Ezechiel Propheta, 14

Fau-

F

FAuſtinus Diaconus, 77
Fauſtus Regienſis, 128
Felinus Sandeus, 250
Ferrandus Diaconus, 135
Finus Hadrianus, 247
Flauius Blondus, 237
Franciſcus Lychetus, 253
Franciſcus Ferrarienſis, 252
Franciſcus Maironis, 221
Franciſcus Petrarcha, 227
Franciſcus Titelmãnus, 254
Franciſcus Victoria, 256
Franciſcus Zabarella, 231
Freculphus, 158
Frodoardus, 267
Fulbertus Carnoten. 167
S. Fulgentius, 134

G

GAbriel Biel, 246
Gad Propheta, 6
Gaudentius, 97
Gelaſius Cizicenus, 132
Gelaſius Papa, 131
Gennadius Maſſilienſis, 130
Georgius, ſiue Gennadius Scholarius, 242
Georgius Cedrenus, 171
Germanus Conſtãtinop. 148
Gilda Sapiens, 133
Glaber Rodulphus, 168
Gofridus Vindocinẽſis, 180
Gottrifredus Viterbien. 198
Gratianus, 192
S. Gregorius Beticus, 72
Gregorius de Arimino, 227
S. Gregor. Nazianzenus, 76
S. Gregorius Nyſſenus, 84
S. Gregorius Papa. I. 141
S. Gregorius Papa. II. 148
S. Gregorius Papa. VII. 170
S. Gregorius Taumaturgus, 49
S. Gregorius Turonicus, 141
Gregor. Protoſyncellus, 242
Guido Archidiaconus, 215
Guido Carmelita, 224
Guido Papa, 207
Guitmundus Auerſan, 171
Gulielmus Antiſiodorẽ. 203
Gulielmus Durantes, 215
Gulielmus Neubrugen. 199
Gulielmns OKam, 221
Gulielmus Parienſis, 203
Gulielmus Tyrius, 198
Guntherus Monachus, 201

H

HAbachuc Propheta, 12
Hadrian. Papa I. 154
Hadrianus Papa VI. 253
Hatligarius Cameracen. 158
Haymo Alberſtat. 160
Hector Boetius, 252
Helinandus, 201
Helmoldus, 198
Herman, ſiue Paſtor, 29
Hermannus Contractus, 168
Henricus de Gandauo, 217
Henricus Harphius, 244
Henricus de Haſſia, 230
Henricus de Kalteiſen, 235
Henricus Oſtienſis, 207
Henricus Stero, 214
Henricus Suſo, 226
Henricus Vntidonenſis, 192
Herueus Brito, 220
Hieremias Propheta, 13

S.Hieronymus Stridonien. 87
Hilarius Arelatenſis, 126
S.Hilarius Pictauienſis, 70
Hincmarus Remenſis, 163
Hildebertus Turonen. 183
S.Hildephonſus Toletanus, 146
Hilduinus, 158
S. Hipolitus Martyr, 45
Honorius Auguſtudun. 202
Hugo de S.Caro, 205
Hugo de S.Victore, 188
Hugo Etherianus, 196
Humbertus Card. 169
Humbertus ord.præd. 205

I

S. Iacobus Apoſtolus, 26
Iacobus Almainus, 252
Iacobus Philippus Berg. 248
Iacobus Sanazarius, 252
Iacobus a Vitriaco, 204
Iacobus de Valentia, 247
Iacobus Vvinphelingius, 251
Idacius Clarus, 83
Idiota, 165
Ieſus Sirac, 20
S. Ignatius Martyr, 35
S. Ildephonſus Tolet. 146
Ingulphus, 177
Innocentius Tertius, 200
Innocontius Quartus, 204
Innocentius Quintus, 214
Ioachimus Abbas, 199
S. Ioannes Apoſtolus, 25
Ioannes Andreas, 224
Ioannes Bachonius, 225
Ioannes Baſſolius, 240
Ioannes Caſſianus, 123
S. Ioannes Chriſoſtomus, 98
Ioannes Capreolus, 231
Ioannes Calderinus, 225
Ioannes Climacus, 140
Ioannes Curopalates, 172
S. Ioannes Damaſcenus, 152
Ioannes de Anania, 234
Ioan. Franciſcus Picus, 252
Ioannes Diaconus, 163
Ioannes Coclæus, 256
Ioannes de Capiſtrano, 236
Ioan. de Turrecremata, 240
Ioannes Duns Scotus, 218
Ioannes Echius, 253
Ioannes Faber, 255
Ioannes Gerſon, 233
Ioannes Hircanus, 20
Ioannes Hieroſolym. 95
Ioannes Maior, 253
Ioannes Maxentius, 135
Ioannes Moſcus, ~~130~~ 243
Ioannes Nauclerus, 250
Ioannes Pariſienſis, 217
Ioannes Polemar, 236
Ioannes Picus, 247
Ioannes Roſſenſis, 254
Ioannes Raguſinus, 235
Ioannes Rusbrochius, 230
Ioannes Tabienſis, 252
Ioannes Taulerus, 229
Ioannes Trithemius, 250
Ioannes Saresberienſis, 197
Ioannes Villanus, 223
Ioannes Zonaras, 181
Iob Propheta, 2
Ioel Propheta, 9
Ionas Propheta, 10
Ionas Aurelianen. 157
Ionas S.Columbani, 130
Ioſephus Hebræus, 22
Ioſephus Methonenſis, 242
Ioſue Dux Hebreorum, 4
S. Irenæus Martyr, 42

Iſaias Propheta, 8
Iſichius, 142
S. Iſidorus Hiſpalenſis, 144
Iſidorus Peluſiotes, 124
S. Iudas Apoſtolus, 28
Iulius Africanus, 46
Iulius Firmicus, 68
Iulianus Pomerius, 150
S. Iulianus Toletanus, 147
Iunilius, 139
Iuo Carnotenſis, 178
S. Iuſtinus Martyr, 40
S. Iuſtus Orgelitanus, 138
Iuuencus Presbyter, 60

L

LActantius Firmianus, 58
Lambertus Schaphnaburg, 177
Landulphus Carthuſ. 224
Lanfrancus, 171
Laonicus Chalcondyla, 239
Laurentius Iuſtinian. 240
S. Leo Papa Primus, 125
S. Leo Papa Nonus, 169
Leo Sapiens Imp. 165
Leo Oſtienſis, 179
Leontius Bizantinus, 138
Leontius Alius, 130
Liberatus Archidiac. 140
S. Linus Papa, 31
S. Lucas Euangeliſta, 29
S. Lucianus Martyr, 117
Lucifer Caralitanus, 69
Ludgerus, 156
Luitprandus, 166
Lupoldus, 224

M

MAcharius Senior, 61
Malachias Prophe. 15
Manuel Caleca, 229
Marcus Ant. Sabellicus, 249
S. Marcus Eangeliſta, 28
Marcus Eremita, 165
Marcellinus Comes, 135
Marcellinus Presbiter, 148
Mardochæus, 19
Marius Victorinus, 70
Marianus Scotus, 177
Martialis Lemouicen. 38
Marſilius ab Ingen, 246
Marſilius Ficinus, 248
Martinus Bracaren. 139
Martinus Polonus, 206
Martinus Nauarrus, 257
S. Matthæus Apoſtolus, 26
Matthæus Palmerius, 241
Matthæus Pariſ. 205
Matthias Palmerius, 241
S. Maximus Confeſſor, 113
S. Maximus Martyr, 146
Melito Sardenſis, 41
S. Methodius Martyr, 56
Michæas Propheta, 11
Micrologus, 176
Minutius Felix, 45
Monaldus, 222
Moſes Barcepha, 167
Moyſes Propheta, 1

N

NAhum Propheta, 11
Nathan Propheta, 0
Nehemias 18
Nicephorus Calliſtus, 219
S. Nicephorus Conſtantin. 155
Nicephorus Gregoras, 223
Nicetas Choniates, 201
Nicetas Dauid, 162
Nicolaus Abbas Panor. 237

Nicolaus Cabaſilas, 226
Nicolaus de Cuſa, 242
Nicolaus Gorram, 228
Nicolaus de Lira, 222
Nicolaus Papa Primus, 162
Nilus Abbas, 125
Nithardus, 158

O

OEcumenius, 176
Olympiodorus, 176
S. Optatus Mileuitanus, 73
Oreſieſis Abbas, 61
Origenes, 46
Oſeas Propheta, 7
Otho Friſingenſis, 195

P

S. PAchomius, 60
Pacianus, 72
Pacificus, 246
Palladius, 96
Paſchaſius Diaconus, 133
Paſchaſius Rathbertus, 156
Paulinus Aquileien, 155
S. Paulinus Nolanus, 115
S. Paulus Apoſtolus, 24
Paulus Burgenſis, 234
Paulus Diaconus, 164
Paulus Middelburgius, 249
Paulus Oroſius, 117
Pelagius Aluarus, 222
S. Petrus Apoſtolus, 23
Petrus Aureolus, 220
Petrus ab Ancharano, 231
Petrus ab Alliaco, 232
Petrus Bleſenſis, 197
Petrus Cluniacenſis, 188
Petrus Chriſologus, 124
Petrus Comeſtor, 196
Petrus Damiani, 169
Petrus Diaconus, 134
Petrus Lombardus, 194
Petrus Paludanus, 223
Petrus Tarantaſienſis, 214
Philo Carpathius, 78
Philo Iudæus, 21
Philaſtrius, 83
Photius Conſtantinop. 162
S. Polycarpus Martyr, 36
Pomerius, 130
Pontius Diaconus, 54
Primaſius, 139
Prochorus, 31
Proclus Conſtantinop. 120
Procopius Gazæus, 140
S. Proſper Aquitanus, 126
Prudentius, 97

R

RAbanus Maurus, 159
Radulphus Flauiacen. 166
Raymundus Lullius, 216
S. Raymundus de Pennaforti, 202
Remigius Antiſiodoren. 164
Rhegino Abbas, 166
Richardus Armachan', 227
Richardus de Mediauilla, 217
Richardus Victorinus, 190
Robertus Gaguinus, 249
Robertus Holkot, 226
Robertus Sorbona, 207
Rogerius de Houeden, 199
Ruffinus Aquileien, 96
Rupertus à Ruuia, 214

Ruper-

Rupertus Tuitienſis, 181

S

SAlomon Rex, 6
Salonius, 128
Saluianus, 128
Samuel Propheta, 5
Samuel Marrochianus, 178
Sebadius, 72
Sedulius, 117
Serapion, 68
Seuerianus, 101
Seuerus Sulpitius, 116
Sidonius Apollinaris, 123
Sigebertus, 179
Simon de Caſſia, 225
Simeon Metaphraſtes, 161
S. Simeon Stilites, 125
Siffridus Presbyter, 219
S. Sixtus Papa II. 51
Sixtus Papa III. 124
Socrates, 124
Sophonias Propheta, 12
Sophronius, 142
Sozomenus, 124
Stephanus Eduenſis, 167
Strabus Fuldenſis, 160
Sylueſter Prieras, 253
Syneſius Ptolemaidis, 114

T

TAtianus, 42
Tertullianus, 43
Theodoretus, 119
S. Theodorus Studites, 157
Theodorus de Raithu, 128
Theodorus Balſamon, 199
Theodulphus, 159
Theophilactus, 172
Theophilus Alexādrinus, 95
S. Theophilus Antiochenus, 42
Theorianus, 196
S. Thomas Aquinas, 209
Thomas Cantapraten. 208
Thomas de Argentina, 226
Thomas de Kempis, 244
Thomas Morus, 255
Thomas de Vio Caiet. 251
Thomas Valdenſis, 233
Titus Boſtrenus, 73
Tobias, 16

V

VDalricus de Angentina, 214
Venantius Fortunatus, 141
Vernerus Veſphalus, 246
Victor Africanus, 137
Victor Capuanus, 138
Victor Vticenſis, 130
Victorinus Pictabionen. 56
Vigilius, 133
Vincentius Bellouacen. 206
S. Vincentius Ferrerius, 231
Vincentius Lirinenſis, 123
Vſuardus Monachus, 156
Vvalfridus Strabo, 161
Vvitichindus, 166
Vvillelmus Malmesberienſis, 192

Z

ZAcharias Chriſopolit. 179
Zacharias Propheta, 15
S. Zeno Veronenſis, 55

Sunt omnes ſcriptores quingenti.

FINIS.

DE SCRIPTORIBVS ECCLESIASTICIS TESTAMENTI VETERIS.

De Moſe. 2483.

MOSES Propheta ſanctiſſimus, & vetuſtiſſimus, & primus inter Scriptores Eccleſiaſticos, natus eſt, ſecundum meum computum, anno bis milleſimo quadringenteſimo tertio ab initio Mundi. Vixit annis centum viginti. Anno octogeſimo vitæ ſuæ ſuſcepit iuſſu Dei Principatum Hebræorum, ideſt, anno mundi 2483. obijt anno mundi 2523. Scripſit Pentateuchum, ideſt, quinque volumina, quorum nomina ab Hebræis ſumuntur à primis verbis librorum.

Itaque primum vocant bereſcit, ideſt, In principio.

Secundum, ve elle ſemot, ideſt, Hæc ſunt nomina.

Tertium, vaicra, ideſt, Vocauit autem.

Quartum, vaiedabber, ideſt, Locutuſque eſt.

Quintum, elle addebarim, ideſt, Hæc ſunt verba.

Græci, & Latini denominant hos libros à materia, de qua agitur in principio libri, & quidem primum librum vocant Geneſim, quia initio ſcribitur generatio cæli, & terræ, & reliquarum rerum creatarum.

Exodum vocant librum ſecundum, quia initio deſcribitur egreſſio filiorum Iſrael de Ægypto. Exodus enim egreſſum ſignificat.

Tertium vocant Leuiticum, quoniam in eo deſcribitur officium Leuitarum circa tabernaculum, ſacrificia, & alia id genus.

Quartum vocant Numeros, quoniam initio libri numeratur multitudo filiorum Iſrael per tribus, & familias ſuas.

Quintum vocant Deuteronomium, quaſi ſecundam legem, quoniam in eo repetitur, & explanatur lex Domini data in Monte Sina.

Ex his libris intelligi poteſt, Moſem fuiſſe virum doctiſſimum, non ſolum in omni ſapientia Ægyptiorum, vt dicitur à ſancto

Stephano Act. 7. ſed etiam in arte Hiſtorica, Poetica, Oratoria, Morali, & Theologica. Scribit enim Hiſtoriam, Genealogias, & res geſtas Patriarcharum ab orbe condito vſque ad exitum filiorum Iſrael de Ægypto, idest, ab initio temporum vſque ad annum bis milleſimum quadringenteſimum octogeſimum tertium, imo etiam vſque ad obitum ſuum, ideſt, vſque ad annum bis milleſimum quingenteſimum viceſimum tertium. Quæ autem poſt mortem ipſius Moſis ſcribuntur in extremo capite Deuteronomij, addita ſunt, vel à Ioſue, vel ab Eſdra, vel ab alio aliquo Propheta.

Quod etiam Poeta inſignis fuerit Moſes, teſtantur duo cantica ipſius, alterum Exod. 15. alterum Deuteronom. 32. De arte ipſius Oratoria teſtatur Oratio, quam ſcribit ſub nomine Iudæ ad Ioſeph. Gen. 44. & alia ipſius Moſis ad Deum. Num. 14. & exhortationes, vel reprehenſiones ad populum. De ſcientia Morali, & peritia legum condendarum, non tam proprio ingenio, quàm inſpiratione diuina, teſtis eſt magna pars Exodi, Leuitici, & Deuteronomij. Denique de myſterijs Theologiæ, ſub figura Arcæ fœderis, & veſtium ſacerdotalium, & totius tabernaculi, teſtis Philo Hebræus, qui has allegorias ſubtiliſſimè explanauit.

Scripſerunt vitam Moſis Philo ex Iudæis, & Gregorius Nyſſenus ex Chriſtianis. Tribuuntur Moſi pſalmi vndecim à ſancto Hieronymo, & alijs: ſed probabiliorem exiſtimaui ſententiam ſancti Auguſtini, & aliorum, qui totum pſalterium Dauidis eſſe volunt. De qua re ſcripſi in præfatione Pſalmorum.

De Iob.

IOb, ad miraculum vſque ſanctus, & doctus, ante Moſem vixit. Nam ex ſententia Græcorum, & multorum Latinorum, fuit tertius ab Eſau, & quintus ab Abraham. Moſes autem fuit quartus à Iacob, & ſextus ab Abraham. Sed ex ſententia Hebræorum, & ſancti Hieronymi in quæſtionibus Hebraicis, Iob non deſcendit ab Eſau, ſed à Nachor fratre Abrahæ; & fuit tertius à Nachor fratre Abrahæ, ac per hoc multo antiquior Moſe. Quod etiam ex ætate colligitur. Iob enim vixit centum quadraginta annis poſt plagas, vt dicitur in fine libri, & antea vixerat multos annos, cùm ſeptem filios, & tres filias genuiſſet. Quare non male ſanctus Iſidorus in lib. de vita & morte Patrum cap. 24. ſcribit, Iob vixiſſe 248. annos, ad quam ætatem Moſis tempore nemo perueniebat. Mihi ſententia ſancti Hieronymi

ſemper

ſemper viſa eſt probabilior, tum propter diſtantiam ætatis, vt diximus: tum quia pronepos ille Eſau, non dicitur Iob, ſed Iobab, vt notum eſt ex Gen. cap. 36. quo nomine nunquam vocatur Iob, neque in libro Iob, neque apud Ezechielem cap. 14. neque Tobiæ primo, neque Iacobi quinto, in quibus ſolis locis fit mentio ſancti Iob. Ac vt magis appareat differentia: ſciendum, ſanctum Iob, ita ſcribi Hebraicè איוב pronepotem autem Eſau, ita ſcribi יובב vbi differentia eſt in ipſis radicalibus literis. Quod autem aliqui reſpondent, literam aleph, aliquando excidere, & nomina ſæpe contrahi; non magni momenti eſt. Nam literæ radicales non ſolent excidere: & ſi, Iob, eſſet nomen contractum, aliquando legeretur integrum in libro, vbi paſſim nominatur: nuſquam autem legitur, niſi Iob.

At contra obijcitur argumentum ex editione 70. Interpretũ. Habetur enim in ea editione appendix ad finem libri Iob, in qua dicitur, Iobum fuiſſe de filijs Eſau, & quintum ab Abraham. Sed ea appendix non videtur de textu 70. ſed ab aliquo addita: alioqui non ita liberè à ſancto Hieronymo reijceretur. Sed quicquid de hoc ſit, auctorem libri Iob ſanctus Iſidorus lib. 6. Originum cap. 2. ſcribit fuiſſe Moſem, aut ipſum Iob, aut alium ex Prophetis. Et quidem non pauci contendunt, auctorem libri fuiſſe Iob, ſed non pauciores volunt fuiſſe Moſem.

Mihi vtraque ſententia videtur vera, ſi ita dicamus, ab ipſo Iob fuiſſe annotatas res eius geſtas lingua Arabica: ſed à Moſe fuiſſe poſtea ex volumine Iob compoſitum librum, quem nunc habemus, lingua Hebraica, addito principio, & fine, id eſt, additis illis verbis, Vir erat in terra Hus, nomine Iob, ſimplex & rectus, & timens Deum, & recedens à malo; & ad finem addita morte ipſius.

Quod autem liber, qui nunc extat, ſit Moſis potius, quam Iob; ideo mihi perſuadeo, quia & Hebræi doctores ita ſentiunt, & rationes non contemnendæ pro hac ſententia poſſunt adferri.

Primum enim ſi Iob eſſet auctor libri, qui nunc extat, primus ſcriptor ſacer eſſet Iob, non Moſes. Iam enim ex ætate oſtendimus, & ex ipſa ſcriptura, Iobum fuiſſe antiquiorem Moſe. At communi conſenſu, Moſes eſt primus ſcriptor Eccleſiaſticus.

Deinde ſi Iob eſſet auctor libri huius, non eſſet hic liber in canonem ſcripturarum ab Hebræis admiſſus. Iob enim non fuit de filijs Iſrael, ſed Idumæus, vel Arabs; Idumæi autem, & Arabes pro hoſtibus habebantur ab Hebræis.

 Præte-

Præterea liber Iob Hebraicè ſcriptus eſt, non Syriacè, vel Arabicè, quamuis aliqua vocabula Arabica in eo legantur, præſertim quando introducuntur loquentes amici Iob: at Iob, non Hebraicè ſcripſit, ſi quid ſcripſit, ſed lingua ſua. Quod ſi non eſt Iob auctor libri huius, nulli melius tribui poteſt hoc opus, quàm Moſi, qui fuit temporibus Iobi. Quod enim quidam dicunt, auctorem huius libri eſſe Salomonem, ex auctoritate ſancti Gregorij Nazianzeni Oratione ad Iulianum exactorem tributorum: non magnifaciendum eſt; nam ſanctus Gregorius non dicit, Salomonem eſſe auctorem libri Iob, ſed ſolum citat ſub nomine Salomonis quædam verba, quæ habentur apud Iob cap. 3. Sed facile fuit, vt ſanctus Gregorius ex lapſu memoriæ verba vnius auctoris tribuerit alteri: præſertim cùm eo loco verbis, quæ ſunt apud Iob, adiunxerit etiam alia, quę non ſunt apud Iob.

De Ioſue. 2523.

IOſue filius Nun, ſucceſſor Moſis fuit in principatu Hebræorum anno mundi 2523. qui populum poſt obitum Moſis rexit annis 26. & obijt anno centeſimo decimo vitæ ſuæ, vt habetur in vltimo capite Ioſue. Quis auctor fuerit libri Ioſue, non eſt omnino certum. Nam ſanctus Athanaſius in Synopſi rectè monet ex nomine libri non neceſſario colligi auctorem, ſed materiam. Dicitur enim liber Ioſue, quia continet res geſtas Ioſue: & eodem modo dicuntur libri alij, vel Iudicum, vel Ruth, vel Regum, vel Tobiæ, aut Iudith, aut Eſther, aut Machabæorum. Theodoretus in lib. de quæſtionibus in Ioſue, exiſtimat, librum Ioſue ſcriptum ab auctore anonymo, qui ſcripſit librum iuſtorum, de quo dicitur Ioſue 10. Nonne ſcriptum eſt hoc in libro iuſtorum? Sed hoc argumentum nihil efficit. Nam non agitur eo loco, niſi de ingenti illo prodigio, quo ad verbum Ioſue Sol, & Luna ſteterunt. Hoc enim prodigium cum alijs ſimilibus videtur annotatum fuiſſe in aliquo libro, qui dicebatur liber iuſtorum.

Sanctus Iſidorus lib. 6. Originum cap. 2. affirmat, librum Ioſue ſcriptum fuiſſe ab ipſo Ioſue. Et hoc veriſſimum nobis eſſe videtur, tum quia in extremo capite huius libri dicitur de Ioſue, ſcripſit omnia verba hæc in volumine legis Domini: tum quia omnino credibile eſt, Ioſue miniſtrum, diſcipulum, & ſucceſſorem Moſis, imitari voluiſſe Dominum, & Magiſtrum, & prædeceſſorem ſuum: vt ſicut ille ad æternam memoriam literis mandauerat res geſtas in populo Dei vſque ad ſua tempora; ita &

ipſe

ipſe faceret, cùm ei nec ſcientia, nec aſſiſtentia Spiritus ſancti in ſcribendis ſacris hiſtorijs deeſſet. Porro pauca, quæ adduntur in fine libri de morte ipſius, & ſepultura, ſine dubio ſcripta ſunt à ſucceſſoribus, quicunque illi fuerint, & veriſimile eſt à Samuele, vel Eſdra.

De Samuele Propheta. 2878.

SAmuel Propheta fuit vltimus Iudex & Princeps populi, antequam Reges creari cœpiſſent. Suſcepit autem Principatum anno mundi 2878. præfuit annis 20. Hunc fuiſſe auctorem libri Iudicum, & Ruth, & libri primi Regum, docet ſanctus Iſidorus lib. 6. Originum cap. 2. & quod attinet, ad librum primum Regum, in quo continentur res geſtæ Dauidis, teſtatur liber primus Paralip. cap. vlt. eum ſcriptum fuiſſe à Samuele. Dicitur etiam lib. 1. Reg. cap. 10. à Samuele fuiſſe ſcriptam legem Regni: ſed hæc non videtur extare.

De Dauide. 2919.

DAuid Rex & Propheta regnare cœpit anno mundi 2919. & regnauit annis 40. vt ſcribitur lib. 3. Reg. cap. 2. ſcripſit librum Pſalmorum centum quinquaginta. Sic enim docent Chriſoſtomus, Theodoretus, Caſſiodorus, Euthymius, & alij præfatione in Pſalmos, & ſanctus Auguſtinus lib. 17. de Ciuitate Dei cap. 14. quamuis autem ſanctus Hilarius præfatione in pſalmos, & ſanctus Hieronymus in epiſt. ad Cyprianum, velint pſalmos eſſe compoſitos ab auctoribus, qui nominantur in titulis, vt à Moſe, Salomone, Aſaph, Chore, Idithum: tamen probabiliorem exiſtimamus ſententiam priorem. De qua re diſſeruimus præfatione in explanationem pſalmorum. Extat quidem pſalmus quidam breuis extra numerum centum quinquaginta pſalmorum; ſed eum apocryphum exiſtimamus, quia Concilium Laodicenum cap. vltimo, & Tridentinum ſeſſ. 4. non ponunt in canonem ſcripturarum niſi pſalmos 150.

Porrò Dauid non ſolum Propheta eximius fuit, ſed etiam poeta venuſtiſſimus, & doctiſſimus: & ſcientiam habuit hiſtoriæ ſacræ, legum diuinarum, moralis, & naturalis philoſophiæ. Quæ omnia in pſalmis mirificè apparent.

De Gad, & Nathan. 2959.

GAd, & Nathan Prophetæ proſecuti ſunt res geſtas Dauidis, quæ habentur in libro primo, & ſecundo Regum, & initio tertij, ab eo loco, vbi deſijt Samuel. Sic enim ſcribitur lib. 1. Paralipom. cap. vltimo, Geſta Regis Dauid priora, & nouiſſima ſcripta ſunt in libro Samuel videntis, & in libro Nathan Prophetæ, & in volumine Gad videntis. Ætas horum duorum Prophetarum neceſſario debet poni poſt obitum Dauidis; qui obitus contigit anno mundi 2959.

De Salomone Rege ſapientiſſimo. 2959.

SAlomon Rex, Dauidis Regis filius regnare cœpit anno mundi 2959. & regnauit annis 40. vt ſcribitur Regum lib. 3. cap. 11. ſcripſit ſine vlla controuerſia libros tres, Prouerbia, Eccleſiaſtem, & Cantica canticorum. De libro Sapientiæ nonnulla quæſtio eſt. Nam non habetur in Codicibus Hebraicis, ſed ſolum in Græcis, & Philoni adſcribitur iudæo, teſte ſancto Hieronymo præfatione in Prouerbia Salomonis. Sed tamen à veteribus Patribus communi conſenſu hic liber tribuitur Salomoni, vt notum eſt ex Euſebio lib. 4. hiſt. cap. 22. Tertulliano de præſcriptione, Cypriano de mortalitate, Hilario in pſalm. 127. Ambroſio ſermone 8. in pſalm. 118. Baſilio lib. 5. in Eunomium, Epiphanio hæreſi Anomæorum, & Auguſtino tract. in pſal. 63. & ipſe auctor libri Sapientiæ cap. 9. teſtatur, ſe fuiſſe Regem in Iſrael, & ſibi à Domino imperatum, vt templum ædificaret: quæ in Salomonem propriè conueniunt. Sed hæc diſcordia facile conciliabitur, ſi dicamus, ſententias huius libri eſſe Salomonis, ſed collectas in vnum volumen, & Græcis verbis expreſſas à Philone, non illo, qui tempore Caij Imp. floruit, ſed alio antiquiore. Ioſephus lib. 8. antiquitatum cap. 2. refert à Salomone ſcriptos fuiſſe libros Odarum, & carminum quinque ſupra mille: & parabolarum libros ter mille. Item ſcriptas ab eo fuiſſe incantationes, quibus morbi curantur, & dæmones pelluntur. Quæ videntur parum veriſimilia; ſed ſiue ſint vera, ſiue falſa, certum eſt ea hoc tempore nō extare. & fortaſſe ex verbis Ioſephi, occaſionem acceperunt aliqui perditi homines tribuendi Salomoni librum perniicioſiſſimum, qui inſcribitur clauicula Salomonis.

De Abia, & Addo. 3000.

AHias, & Addo ſcripſerunt res geſtas Salomonis, vt habetur in ſecundo libro Paralipomenon cap. 9. ſiue ſint eæ, quæ narrantur in tertio libro Regum, ſiue res aliæ. Quis autem ſcripſerit reliqua, quæ habentur in libro tertio Regum poſt caput vndecimum, & in toto quarto, & in duobus libris Paralipomenon, non eſt omnino certum: ſed credibile eſt ſcripta fuiſſe à Sacerdotibus, & Prophetis illorum temporum.

De Oſea. 3170.

PRophetæ tàm maiores, quàm minores floruerunt poſt diuiſionem Regni, quæ facta eſt poſt obitum Salomonis. Quo etiam tempore vixerunt auctores librorum Tobiæ, Iudith, & Eſther. Sed vt eos ordine diſponamus, ſtatuendum eſſe videtur vt certum, Prophetas minores eo prophetaſſe ordine, quo in biblijs Hebraicis, & Latinis collocantur; quamuis in Græcis ſit aliqua diuerſitas, & de Abdia, & Habachuc ſit non exigua difficultas. Ratio huius fundamenti eſt, quia videmus, Prophetas maiores ſine vlla controuerſia ſuo ordine collocatos, vt Iſaias præceſſerit Hieremiam, & Hieremias Ezechielem, & Ezechiel Danielem. Item quia magna pars Prophetarum minorum ſine vllo dubio ita collocati ſunt, vt Oſeas Ioelem præcedat, & in fine Aggæus Zachariam, & Zacharias Malachiam. proinde colligi poteſt, omnes eſſe ſuo ordine diſpoſitos: neque excogitari poteſt vlla ratio, cur prior tempore debuerit poſteriori poſtponi: niſi cum claſſis (vt ſic loquar) variatur. Maiores enim Prophetæ ſuam claſſem faciunt, & minores quoque ſuam. Sed nos ex vtriſque vnam claſſem faciemus, vt ſecundum ordinem temporis omnes collocemus.

Primus omnium tàm maiorum, quàm minorum fuit Oſeas, qui prophetauit, vt ipſe teſtatur, in diebus Ozię, Ioatham, Achaz, & Ezechiæ Regum Iuda, & in diebus Hieroboam filij Ioas Regis Iſrael. Annus autem quo regnare cœpit Ozias in Hieruſalem, fuit viceſimus ſeptimus, quo regnauit Hieroboam in Samaria, videlicet ter milleſimus centeſimus ſeptuageſimus. Fuit autem Oſeas de tribu Iſachar, vt Epiphanius teſtatur: & iuſſu Domini accepit vxorem fornicariam, vt ſignificaretur fornicatio populi, per Idololatriam à Deo: & propter hoc peccatum præ-

dicit captiuitatem decem tribuum; & deinde captiuitatem etiã duarum aliarum tribuum, quæ facta eſt per Nabuchodonoſor.

De Iſaia. 3190.

POſt Oſeam ſequitur proxime Iſaias, primus ex maioribus. Quamuis enim tàm Oſee, quàm Iſaias initio dicant, ſe prophetaſſe in diebus Oziæ, Ioatham, Achaz, & Ezechiæ: tamen Euſebius in Chronico, & ſanctus Hieronymus in primum caput Oſeæ, ſcribunt Oſeam fuiſſe primum, & Iſaiam ſecundum in ſcribenda prophetia. Et videtur hoc poſſe confirmari, tum ex illis verbis Oſeæ, Principium loquendi Domino in Oſeæ; quo ſignificari videtur, inter multos, qui eodem ferè tempore prophetauerunt, primum fuiſſe Oſeam; tum ex eo quod Oſeas addit, ſe viſionem vidiſſe, non ſolum in diebus Oziæ, ſed etiam in diebus Hieroboam: vt videlicet ſignificaret, ſe viſionem vidiſſe, & prophetaſſe ad initium Regni Oziæ, quod concurrit cum fine Regni Hieroboam: Iſaias autem non meminit Hieroboam, quia non prophetauit in diebus eius, ac per hoc non prophetauit ad initium Regni Oziæ, ſed poſtea. Sed quicquid ſit de his rationibus, nos nitimur auctoritate ſancti Hieronymi, & Euſebij, qui Iſaiam collocant poſt Oſeam.

Iſaias igitur vnus eſt & primus ex maioribus prophetis, ſcripſit librum magnum, imo etiam maiorem, quam vllus alius propheta, & ſcripſit ante omnes alios Prophetas maiores.

Dicuntur enim prophetæ maiores, qui ſinguli ſuos ſcripſerunt libros integros; minores autem dicuntur illi, quorum prophetiæ omnes ſimul vnico libro apud Hebræos continentur. Fuit vir nobilis ex tribu Iuda, & facundiſſimus, vt ex eius volumine, quiuis intelligere poteſt. Scripſit autem de aduentu Chriſti, de natiuitate eius ex Virgine, de vita, de prædicatione, de Regno, de miraculis, de paſſione, de ſepultura, de alijs eius myſterijs, vt Euangeliſta potius, quã propheta fuiſſe videatur. Scripſit etiam de vocatione gentium, & de gloria Eccleſiæ plane admirabiliter. Obijt ſub Manaſſe Rege filio perditiſſimo Ezechiæ Regis optimi; iuſſu eiuſdem Manaſſæ ſectus in duas partes crudeliſſimo ſupplicio, vt Epiphanius teſtatur in libro de vita, & morte Prophetarum. Sed Deus, eodem auctore Epiphanio, ſepulchrum eius glorioſum miraculis reddidit.

De Ioel. 3195.

GRæci poſt Oſeam ponunt Amos: ſed Hebraici, & Latini codices ponunt Ioel. Sed non eſt res magni momenti, quia fuerunt omnes iſti tres Prophetæ Sinchroni, ideſt, contemporanei, vt ſanctus Hieronymus loquitur initio explicationis Oſeæ. & quia Ioel non deſignat tempus, quo prophetauerit, intelligitur prophetaſſe ſub eiſdem Regibus, vt ſcribunt ſanctus Hieronymus in caput primum Ioelis, & ſanctus Auguſtinus lib. 18. de Ciuitate Dei cap. 27. & Theodoretus in prologo ſuper duodecim Prophetas.

Porro Ioel prædicit duabus tribubus, quibus propriè propheta datus erat à Deo, Babylonicam captiuitatem, eaſque ad pœnitentiam hortatur; & in extrémo vaticinio prædicit aduentum Meſſiæ, & Spiritus ſancti per eum mittendi, & vltimi Iudicij diem. Obijt in pace.

De Amos. 3195.

AMos prophetauit eodem tempore. Nam initio dicit ſe viſionem ſuam vidiſſe in diebus Oziæ Regis Iuda, & in diebus Hieroboam filij Ioas.

Prædixit ipſe quoque captiuitatem, & alia grauia flagella; & grauiſſime in ſcelera inuectus à filio Amaſiæ ſacerdotis fuſte inter tempora percuſſus interijt, vt Epiphanius teſtatur in libro de vita, & morte Prophetarum.

De Abdia. 3195.

ABdias ab Euſebio in Chronico ponitur temporibus Achab Regis Iſrael, ac per hoc longe ante Oſeam, & Iſaiam, & Ioel, & Amos. Idem videntur ſenſiſſe ſanctus Hieronymus, & ſanctus Epiphanius. Abdias enim à ſancto Hieronymo in commentario creditur eſſe ille diſpenſator domus Achab Regis, qui abſcondit centum Prophetas, eoſque pauit, quo tempore Iezabel vxor Achabi Prophetas Domini perſequebatur. de qua re loquitur ſcriptura lib. 3. Regum cap. 18. ſed Epiphanius hunc eundem Abdiam Prophetam exiſtimat eſſe illum quinquagenarium Principem, cui pepercit Elias, ne ab igne de cælo miſſo abſumeretur. De qua hiſtoria, ſcriptura loquitur lib. 4. Regum

cap. 1.

cap. 1. Neque diſſentit Epiphanius à Hieronymo, quia poteſt fieri, vt ille, qui erat diſpenſator in domo Achab, poſtea factus ſit Dux militiæ in domo Ochoziæ filij Achab. Sed maxima difficultas eſt, quia idem ſanctus Hieronymus in primum cap. Oſeæ ſcribit, Abdiam fuiſſe contemporaneum Oſeæ, Ioelis, & Amos, & quartum locum habere inter Prophetas minores: & non poteſt fieri, vt ille Abdias, qui vixit tempore Achab peruenerit ad tempora Oziæ, & Ezechiæ, in quibus temporibus prophetarunt Oſee, Ioel, & Amos. Achab enim antiquior fuit Ozia, plus centum quinquaginta annis.

Contra autem videtur Abdias poſterior fuiſſe non ſolum Oſea, Ioele, & Amos, ſed etiam Michæa, & Iona, & alijs multis. Nam in prophetia ſua meminit belli Chaldæorum contra Hieruſalem, & captiuitatis eiuſdem Vrbis tamquam iam peractæ, & præteritæ, vt videatur collocandus poſt Hieremiam.

Mihi tamen placet ſententia ſancti Hieronymi, qui (vt paulo antedixi) facit Abdiam æqualem Oſeæ, Ioelis, & Amos. Quod autem alibi dixit prophetam Abdiam fuiſſe diſpenſatorem domus Achab, non ex mente ſua, ſed ex traditione quadam Iudaica dixiſſe videtur, quæ traditio non alio fundamento nititur, niſi ſimilitudine nominis, quaſi non potuerint eſſe plures Abdiæ.

Quod autem hic Propheta meminerit captiuitatis Babylonicæ, non cogit, vt ſentiamus, illum prophetaſſe poſt captiuitatem: nam more Prophetarum loquitur de captiuitate illa futura per verbum præteriti temporis.

Igitur Abdias prophetauit contra Idumæos, & non ſolum prædixit exitium eorum, ſed etiam cauſam exitij, quia videlicet tempore captiuitatis Babylonicæ futuri eſſent Idumæi ſocij Chaldæorum contra filios Iſrael.

Obijt hic propheta in pace, Epiphanio auctore loco citato.

De Iona. 3195.

IOnas Propheta eodem tempore prophetauit, quo ſuperiores Prophetæ, vt ſcribunt ſanctus Hieronymus in prologo Ionæ, Euſebius in Chronico, & lib. 10. de præparatione Euangelica cap. vltimo, & ſanctus Auguſtinus lib. 18. de Ciuit. Dei cap. 27. Prophetauit autem Ionas contra Niniuitas, & exitium illis prædixit. Et quamuis agentibus illis pœnitentiam Deus pepercerit:

rit: tamen poſtea reuerſis ad iniquitatem Deus exitium illis immiſit, quod Ionas prædixit, vt habemus in libro Tobiæ cap. 12.

Sanctus Hieronymus in prologo Ionæ refert verba Tobiæ, quibus expreſſe dicitur, euertendam Niniuem, vt prædixit Ionas. Sed in noſtro libro Tobiæ cap. 12. non habetur nomen Ionæ, ſed ſolum, Prope erit interitus Niniue, non enim excidit verbum Domini.

Hunc Ionam ſcribit Epiphanius in libro de vita, & morte Prophetarum, eſſe puerum illum, quem ſuſcitauit Elias ad preces Viduæ Sareptanæ. Quod idem ex traditione Hebræorum refert ſanctus Hieronymus in prologo Ionæ. Quo fundamento nitatur hæc traditio, non ſcio, certe tempora parum cohærent.

De Michæa. 3223.

MIchæas prophetauit paulo poſt ſupradictos. Scribit enim initio prophetiæ ſuæ, ſe prophetaſſe in diebus Ioatham, Achaz, & Ezechiæ; & omittit Oziam, quem Oſeas, Iſaias, & Amos poſuerunt. Proinde prophetauit initio Regni Ioatham, ideſt, anno mundi 3223. prædicit hic Propheta captiuitatem primam decem tribuum, & ſecundam duarum tribuum: prædicit aduentum Chriſti, & natiuitatem in Bethleem, & conuerſionem gentium ad Eccleſiam Dei.

De Nahum. 3264.

NAhum Elceſæus prophetauit poſt abductas decem tribus in captiuitatem à Salmanaſar Rege Aſſyriorum, vt teſtantur ſanctus Hieronymus, Theodoretus, & Theophilactus, in præfatione in Nahum; ijdem volunt eum prophetaſſe tempore Ezechiæ: illo enim anno decem tribus in captiuitatem ductas eſſe conſtat ex lib. 4. Reg. cap. 18. Itaque tempus prophetiæ Nahum incidit in annum mundi 3264.

Prædicit hic propheta exitium Regis Aſſyriorum, & vaſtationem Niniue per Chaldæos. Et Iudæis prædicit, non præualiturum Regem Aſſyriorum contra Hieruſalem, ſicut præualuerat contra Samariam. Obijt in pace, teſte ſancto Epiphanio in lib. de vita, & morte Prophetarum.

De Habachuc. 3283.

HAbachuc prophetauit ante captiuitatem duarum tribuum, vt docet Epiphanius in libro de vita, & morte prophetarum; & in Chronico Hebræorum, quod ſeder olam vocant dicitur Habachuc prophetaſſe ſub Rege Manaſſe filio Ezechiæ, ideſt, poſt captiuitatem decem tribuum, ſed ante captiuitatem duarum tribuum. Manaſſes autem regnare cœpit anno mundi ter milleſimo, ducenteſimo, octogeſimo tertio.

Multi tamen graues auctores volunt, Habachuc prophetaſſe poſt captiuitatem Babylonicam, vt ſanctus Hieronymus in prologo ad hunc Prophetam, Theodoretus, & alij. Ducuntur hi auctores illo argumento, quod Habachuc Propheta, Angelo eum rapiente, & deferente, attulerit prandium Danieli in lacu Leonum conſtituto; ac per hoc vixerit tempore Danielis, & ad initium Imperij Cyri Regis Perſarum. Sed nos priori ſententiæ adhæremus, quoniam ipſe Habachuc diſertis, & multis verbis prædicit aduentum Regis Babyloniæ ad capiendos Iudæos. Non eſt autem moris Prophetarum loqui de rebus præteritis per verba temporis futuri: ſed è contrario prædicere futura per verba temporis præteriti. Annuntiare enim præterita, tamquam ſi eſſent futura, vnuſquiſque poteſt ſine ſpiritu prophetiæ. Ad argumentum autem de allatione prandij ad Danielem, facile reſponderi poteſt, non eſſe eundem Habachuc Prophetam, vnum ex minoribus, & Habachuc Prophetam, qui tulit prandium Danieli: ſicut non eſt idem Michæas Propheta, qui vixit tempore Achab Regis Samariæ cum Michæa Propheta, qui vnus eſt ex duodecim Prophetis minoribus.

Ergo Habachuc de tribu Simeon prædicit aduentum Chaldæorum, & Babylonicam captiuitatem. Prædicit etiam vaſtationem eorumdem Chaldæorum, quæ facta eſt per Medos, & Perſas. Et tandem prædicit aduentum Chriſti, paſſionem, reſurrectionem, & ſecundum aduentum in gloria.

De Sophonia. 3340.

SOphonias prophetauit, vt ipſe teſtatur in diebus Ioſiæ Regis: & quia non deſignat Sophonias annum Regni Ioſiæ, vt facit Hieremias, intelligendum eſt Sophoniam prophetaſſe ad initium Regni Ioſiæ, ideſt, anno mundi ter milleſimo, treceteſimo, quadrage-

dragesimo. Hoc enim anno cœpit regnare Ioſias. Porro hic propheta concionatur contra peccata, & hortatur ad pœnitentiam, & prædicit excidium Palæſtinorum, Moabitarum, Ammonitarum, Æthiopum, & aliarum gentium. Prædicit etiam conuerſionem gentium, & ruinam Idololatriæ. Denique prædicit Chriſti reſurrectionem, Iudæorum excœcationem, & exitium vltimum, & Eccleſiæ gloriam, & felicitatem.

De Hieremia. 3337.

Hieremias Propheta ſecundus ex maioribus prophetare cœpit anno tertiodecimo Regni Ioſiæ, ideſt, anno 3337. ab orbe condito, vt ipſe initio libri ſui teſtatur, & prophetauit vſque ad annum vndecimum Sedeciæ Regis, qui fuit vltimus Rex Hieruſalem: & tunc completa fuit captiuitas Babylonica. Fuit autem Hieremias ex tribu Sacerdotali, vir mitiſſimus, & ſanctiſſimus, & poſt multos labores, & anguſtias lapidibus obrutus ab ingrato populo, vitam cum morte commutauit. Vide Epiphanium de vita, & morte Prophetarum.

Scripſit autem, vel dictauit inſigne volumen, in quo populum, & Principes eius ad pęnitentiam multis ſermonibus hortatus eſt. Prædixit imminentem ruinam Hieruſalem, & templi Domini, & totius Regni. Prædixit multa de Chriſti aduentu, de teſtamento nouo, deque alijs Chriſtianis myſterijs apertiſſime.

Addidit Hieremias ad finem libri ſui threnos, ideſt, lamentationes, carmine ſcriptas, ordine alphabetico, quibus deplorat ærumnas gentis ſuæ corporales, & ſpirituales.

Addidit denique epiſtolam ad populum captiuum in Babylone, qua hortatur illos, vt in fide veri Dei perſiſtant, & ab Idolorum cultu ſe abſtineant; quam epiſtolam poſuit Baruch in extremo libro ſuo.

De Baruch. 3366.

Baruch miniſter, & amanuenſis Hieremiæ, præter ea, quæ ſcripſit Hieremia dictante, vt colligitur, ex cap. 36. Hieremiæ, ſcripſit proprium volumen quinque capitibus comprehenſum; nam ſextum eſt epiſtola Hieremiæ. Prophetauit autem Baruch tempore Iechoniæ Regis, vt ipſe teſtatur initio ſui voluminis. Regnauit vero Iechonias anno mundi 3366. & ſolis tribus menſibus regnauit. Proinde hoc ipſo anno Baruch prophetauit, &

prædi-

prædixit apertiſſimè Dei Incarnationem, & apparitionem in carne humana. Et quamuis hic liber non inueniatur in Hebraicis codicibus, & excidiſſe, & perijſſe credatur; tamen citatur paſſim à Patribus ſub nomine Hieremiæ, & à ſancto Cypriano lib.2. contra Iudæos cap.5. & à ſancto Cyrillo lib. 10. in Iulianum citatur ſub nomine Baruch.

Vide ſi placet, defenſionem huius libri Canonici in noſtris Controuerſijs lib.1. de verbo Dei.

De Ezechiele. 3371.

EZechiel tertius ex maioribus prophetare cœpit (vt ipſe teſtatur cap.1.) anno quinto tranſmigrationis Iechoniæ Regis, qui fuit annus mundi 3371. fuit ipſe quoque de genere Sacerdotali, vir optimus, & ſanctiſſimus, & prædicabat concaptiuis ſuis, eoſque ad virtutem hortabatur, ſed mercedis loco ab ipſo Principe populi ſui obtruncatus occubuit. Prædixit reuerſionem populi ad propria loca, & de aduentu Domini, & Baptiſmo, alijſque Chriſti myſterijs, multa, ſed obſcure, maxime de ſtructura templi vaticinatus eſt.

De Daniele. 3398.

DAniel quartus ex prophetis maioribus, abductus eſt in captiuitatem adhuc puer, & perſeuerauit in captiuitate vſque ad Cyrum Regem Perſarum, ideſt, vſque ad finem captiuitatis. Cępit autem prophetare anno ſecundo Nabuchodonoſor Regis (vt ipſe teſtatur cap. 2.) ſed annus ille ſecundus non intelligitur ab initio regni, ſed ab initio Monarchiæ, quam inchoauit deuaſtata Ægypto. Incidit autem hæc deuaſtatio, & initium Monarchiæ in annum viceſimum tertium regni eius.

Itaque ſecundus annus Monarchiæ notatus à Daniele, eſt annus regni viceſimus quartus, & annus mundi 3398. Fuit Daniel de tribu Iuda, vir nobilis, & ſpiritu ſapientiæ, & prophetiæ pleniſſimus, atque ea de cauſa gratiſſimus Regibus etiam Idololatris, & ab eis magnis honoribus cultus. Scripſit multa de Chriſto, & de tempore aduentus eius, necnon de morte eius, & de excęcatione Iudæorum; item de Antichriſto, & prędijs eius. Prædixit progreſſum quatuor præcipuorum Regnorum, & de bellis futuris inter Græcos, & Perſas, & inter ſucceſſores Alexandri Magni, tanta perſpicuitate, vt aliqui putauerint, ſed falſo,

ea

ea ſcripta fuiſſe multo poſterius, quam re vera fuerint. Liber hic partim Hebraicè, partim Chaldaicè ſcriptus eſt. Didicit enim Daniel in Babylone, iuſſu Regis, linguam, & literas Chaldæorum. De partibus quibuſdam Danielis, quæ àb hæreticis non recipiuntur; vide in primo noſtro libro de Verbo Dei.

De Aggæo. 3465.

AGgæus prophetare cœpit anno ſecundo Darij Regis Perſarum, menſe ſexto, vt ipſe initio teſtatur. Fuit autem annus ille ab orbe condito 3465. Concionatur Aggæus ad populum, eum exhortans ad reædificationem templi, eumque grauiter increpans, quod eſſent diligentiores in domibus ſuis ædificandis, & ornandis, quàm in domo Dei reædificanda. Et prædicit, templum hoc ſecundum fore multo glorioſius, quàm fuerit primum. Quod intelligitur de gloria templi ob Chriſti præſentiam, ſiue de Eccleſia Chriſti, non de ſtructura materiali, vt ſanctus Auguſtinus oſtendit lib. 18. de Ciu. Dei cap. 45.

De Zacharia. 3465.

ZAcharias illo ipſo anno ſecundo Darij prophetauit, ſed menſe octauo, vt ipſe teſtatur. Itaque Aggæus duobus tantum menſibus Zachariam præceſſit. Ipſe quoque hortabatur populum ad ædificandum templum, & ad timorem Domini, & obedientiam mandatorum. Prædixit quoque multa per varias ſimilitudines de felicitate Eccleſiæ Chriſtianæ, & vltima perditione Iudæorum.

De Malachia. 3521.

MAlachias vltimus duodecim minorum Prophetarum, prophetauit poſt Aggæum, & Zachariam, tempore Artaxerſis Regis Perſarum. Nam cap. 2. reprehendit Iudæos, qui duxerant filias alienigenas in vxores: & ſimilis reprehenſio extat apud Eſdram lib. 1. cap. 9. & conſtat ex præcedentibus capitibus, hanc obiurgationem factam fuiſſe poſt templum reædificatum, regnante iam Artaxerſe filio Darij, cuius anno ſexto finita eſt ædificatio templi, vt habetur libro primo Eſdræ cap. 6.

Malachias poſterior eſt Zacharia, quantum diſtat annus ſe-

cundus

cundus Darij ab anno primo Artaxerxis, qui regnare cœpit anno 3511. proinde hoc anno vixit, & ſcripſit Malachias. Hunc Prophetam Origines exiſtimauit non fuiſſe hominem, ſed Angelum in ſpecie hominis; quia Malachias Hebraicè Angelum ſignificat.

Refellit hunc errorem ſanctus Hieronymus in proœmio Malachiæ. Quia ſi propter nomen Angeli deberet negari Malachiam fuiſſe hominem; eodem modo quia Oſea ſignificat Saluatorem, & Ioel ſignificat Deum, & Dominum, poſſemus exiſtimare, Oſeam fuiſſe Chriſtum, & Ioelem fuiſſe Dominum Deum. Alij voluerunt Malachiam fuiſſe Eſdram, & dictum Angelum ob ſapientiam, & puritatem vitæ. Hæc eſt ſententia Hebræorum, quam ſanctus Hieronymus nec videtur approbare, nec reprobare. Sed communis ſententia, quæ omnino ſequenda nobis videtur, eſt, Malachiam fuiſſe hominem diuerſum ab Eſdra. Sic docet Euſebius in Chronico, Sanctus Auguſtin. lib. 18. de Ciu. Dei cap. 36. S. Cyrillus in primum caput Malachiæ, qui dicit non eſſe audiendos, qui contra ſentiunt, ſanctus Epiphanius in libro de vita, & morte prophetarum.

Porro Malachias de tribu Zabulon erat, ex ſententia Epiphanij loco citato, & prædixit abolitionem ſacrificiorum Iudaicorum, & inſtitutionem ſacrificij noui, quod toto orbe offerendum erat. Prædixit quoque vltimum Iudicium, & reuerſionem Eliæ Prophetæ ad conuertendas reliquias Iſrael, & præter prædictiones, vehementer concionatus eſt aduerſus negligentiam Sacerdotum, & alia vitia. Denique in pace quieuit adhuc iuuenis, teſte Epiphanio.

De Tobia. 3236.

HIſtoria Tobiæ, & Iudith incidit in tempus Prophetarum minorum, videlicet Nahum, & Abachuc, ſed viſum eſt coniungere omnes Prophetas ſimul, neque in chorum ipſorum extraneos admittere. Igitur Tobias ſenior cum Tobia iuniore translatus fuit in Ciuitatem Niniue à Rege Aſſyriorum Salmanaſar, & perſeuerauit vſque ad aliquot annos Senacherib ſucceſſoris eius.

Contigit autem captiuitas illa anno ſexto Ezechiæ Regis Iuda, qui fuit nonus Oſeæ Regis Iſrael, & ab orbe condito 3264. Quis fuerit auctor libri Tobiæ, non eſt omnino certum, ſed credibile eſt auctorem fuiſſe Tobiam iuniorem, vel ſeniorem.

Siquidem

Siquidem Angelus Raphael cap. 12. iuſſit Tobiæ vtrique, vt narrarent, ſiue (vt habetur in textu Græco) ſcriberent omnia mirabilia Domini, quæ ipſi viderant, patientiam videlicet Tobiæ ſenioris, & conſolationem magnam quam à Deo per Angelum Raphaelem accepit. Itaque ſcriptus videtur liber anno mundi 3252. mortuo Senacherib. Quæ autem in fine libri adduntur de morte Tobiæ iunioris, ſine dubio ab aliquo alio addita ſunt.

Porrò liber Tobiæ ſcriptus eſt Chaldaicè, non Hebraicè, & ideo fortaſſe ab Hebręis non agnoſcitur pro lib. ſacro. Tranſtulit eum in linguam latinam ſanctus Hieronymus, vt ipſe teſtatur præfatione in Tobiam, & ab Eccleſia Catholica inter ſacros libros numeratum fuiſſe cognoſcimus ex Concilio tertio Carthaginenſi, ex Innocentio Primo in epiſtola ad Exuperium, ex Gelaſio Primo in decreto de Scripturis Sanctis, & Cypriano in ſerm. de eleemoſina, ex Ambroſio in lib. de Tobia, ex Baſilio in Oratione de auaritia, denique ex Conc. Trident. ſeſſ. 4.

De Eliachim auctore libri Iudith. 3270.

QVando contigerint quæ narrantur in libro Iudith, maxima quæſtio eſt: alij enim volunt ea contigiſſe poſt captiuitatem Babylonicam, quia in primo capite fit mentio Regis Nabuchodonoſor: alij volunt contigiſſe ante captiuitatem illam, ſed poſt captiuitatem decem tribuum, quæ facta fuit tempore Ezechiæ Regis Iuda: & quamuis tàm hi auctores, quàm illi varient circa tempus præciſum: nobis tamen videtur non poſſe aſſignari aliud tempus, quam inter duas captiuitates, tempore videlicet Regis Iuda Manaſſe, & Regis Aſſyriorum Merodach Baladam, quem putamus alio nomine dictum eſſe Nabuchodonoſor, qui regnauit etiam in Babylonia. Sed de hac re ſusè tractauimus in libro primo de Verbo Dei cap. 12.

Itaque tempus huius hiſtoriæ erit annus mundi ter milleſimus ducenteſimus ſeptuagimus. Quis auctor fuerit huius libri, incertum eſt ex ſententia ſancti Iſidori lib. 6. Originum cap. 2.

Sed ſi fidem habeamus Ioſepho in libro primo contra Apionem, auctor erit Eliachim, qui alio nomine dicebatur Ioachim Sacerdos magnus Hebræorum, de quo fit mentio in libro Iudith cap. 4. & 15.

Scribit enim Ioſephus in more poſitum fuiſſe apud Ægyptios, & Babylonios, & potiſſimum apud Hebræos, vt res geſtæ publi-

cè, ſcribendæ committerentur Sacerdotibus magnis: tempore autem Iudith Sacerdos magnus erat Eliachim, vt ſupra diximus.

Porrò liber Iudith quamuis ab Hebræis, & hæreticis modernis reijciatur ex Canone Scripturarum diuinarum: tamen Concilium Nicenum primum hunc librum retulit in numerum librorum diuinorum, teſte ſancto Hieronymo prefatione in Iudith. Quod idem fecerunt Concilium tertium Carthaginenſe cap. 47. & Tridentinum ſeſſ.4. & Decretum Gelaſij Primi de Scripturis ſanctis, & Epiſtola Decretalis Innocentij Primi ad Exuperium; & ſanctus Auguſtinus libro ſecundo de doctrina Chriſtiana cap. 8. & ſanctus Iſidorus lib.6. Originum cap.1. & Caſſiodorus lib. 1. diuinarum lectionum, & Rabanus lib. 2. de Inſtitutione Clericorum, & alij Patres.

Recenſet hic liber, victoriam diuinitus reportatam ab Hebræis contra Holofernem Principem militiæ Aſſyriorum per virtutem nobiliſſimæ, & caſtiſſimæ feminæ Iudith Viduæ.

De Eſdra, & Nehemia. 3521.

ESdras Sacerdos, vixit ſub Artaxerxe Rege Perſarum, qui imperare cœpit anno ab orbe condito 3521. Scripſit autem librum primum Eſdræ, & fortaſſe etiam ſecundum, vt cenſet ſanctus Iſidorus libro 6. Originum cap. 2. quamuis probabilius ſit, ſecundum librum à Nehemia ſcriptum fuiſſe, qui poſt Eſdram miſſus eſt in Iudæam ab eodem Artaxerxe, cuius pincerna erat. Libri tertius, & quartus inter apocryphos computantur.

Porrò Eſdram ſancti Patres docent inſtauratorem fuiſſe ſacrorum librorum: quod non ita intelligendum eſt, quaſi Scripturæ ſacræ omnes perierint in euerſione ciuitatis, & templi ſub Nabuchodonoſor, & ab Eſdra diuinitùs inſpirato reparatæ fuerint, vt fabulatur auctor lib.4. Eſdræ cap.14. ſed, quod ſcripturas Moſis, & Prophetarum in varia volumina deſcriptas, & in varia loca diſperſas, & tempore captiuitatis non diligenter conſeruatas, Eſdras ſumma diligentia collectas ordinauerit, & in vnum quaſi corpus redegerit.

Vide Irenæum lib.3. cap.25. Tertullianum lib. de habitu mulierum, Clementem lib. 1. Stromatum, Hilarium præfatione in pſalmos, Chryſoſtomum hom.8. in epiſt. ad Hebræos, Theodoretum præfatione in pſalmos.

Addit ſanctus Hieronymus in prologo galeato, Eſdram inueniſſe nouas literas Hebraicas, & antiquas Samaritanis dimiſiſſe.

De Mardochæo auctore libri Eſther. 3528.

DE tempore hiſtoriæ Reginæ Eſther magna eſt inter ſcriptores controuerſia: nobis olim placuit, & hodie etiam placet ſententia Ioſephi Hebræi lib. 11. antiquitatum cap. 6. necnon Seueri Sulpitij lib. 1. de ſacra hiſtoria, Nicephori Conſtantinopolitani in Chronico, & aliorum multorum, quos ſine nomine refert Euſebius in Chronico. Iuxta hanc ſententiam Eſther nupſit Aſſuero Artaxerxi Longimano, anno eius ſeptimo, qui incidit in annum mundi 3528. quo eodem tempore floruit Eſdras, vt ſupra diximus, atque hac de cauſa ſanctus Iſidorus lib. 6. Originum cap. 2. docuit, auctorem libri Eſther eſſe Eſdram.

Sed multo probabilius eſt, auctorem fuiſſe Mardochæum patruum, & nutricium ipſius Eſther, & qui illi ſemper adfuit, & res geſtas omnium optime nouit.

Vide plura, ſi placet, in Controuerſijs noſtris lib. 1. de Verbo Dei cap. 7.

De 72. Interpretibus, & Ariſtæa. 3720.

ANno ſeptimo decimo Ptolomæi Philadelphi Regis Ægypti, qui fuit annus Mundi ter milleſimus ſeptingenteſimus viceſimus, facta eſt celeberrima illa verſio ſacrarum Scripturarum ex lingua Hebraica in Græcam à ſeptuaginta duobus viris doctiſſimis, non ſine miraculo diuino, conuenientibus tot hominibus in vnam, & eandem verſionem, vt ſcribunt Philo lib. 2. de vita Moſis, Ioſephus lib. 12. antiqu. cap. 2. Tertullianus in Apologetico cap. 18. Athanaſius in Synopſi, Epiphanius de menſuris, & ponderibus, & Auguſtinus lib. 18. de Ciu. Dei cap. 45. ſed Epiphanius non ſolum nominat Regem, ſed etiam annum 17. Regni eius. Qui fuerint viri illi doctiſſimi, & nomina, exponit Ariſtæas in ſuo libro de ſeptuaginta duobus interpretibus, qui extat in bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 7. editionis ſecundæ. Et quamuis aliqui recentiores exiſtiment, Ariſtæam, qui nunc extat, non eſſe illum, qui vixit tempore ipſorum ſeptuaginta interpretum, ſed confictum ab Hebræis: tamen verè eſſe illum ipſum, ſatis probatur ex eo, quòd omnia, quæ citant ex Ariſtæa Ioſephus lib. 12. antiqu. cap. 2. Tertullianus in Apologetico cap. 18. Euſebius libro octauo de præparatione Euangelica capite primo, & ſanctus Hieronymus præfatione in

Pentateuchum, inueniuntur in hoc noſtro ad verbum.

Vide, ſi placet, de 72. Interpretibus in noſtro libro 2. cap. 6. de Verbo Dei.

De Ieſu Sirach. 3759.

IEſus Sirach, qui auctor eſt libri ſacri, qui dicitur Eccleſiaſticus, vixit tempore Ptolomæi Euergetis Regis Ægypti, vt ipſe teſtatur in præfatione ad librum ſuum: ipſe autem ſe nominat Ieſum Sirach in fine capitis quinquageſimi. Hunc ſacrum librum hæretici recentiores contemnunt: ſed eum, vt diuinum, & ſacrum agnoſcunt Patres Concilij Carthaginenſis tertij cap. 47. & Trident. ſeſſ. 4. Item Pontifices, Innocentius in Epiſt. ad Exuperium, & Gelaſius in Decreto de libris ſacris; item ſanctus Auguſtinus de doctrina Chriſtiana cap 8. Epiphanius in hæreſi Anomæorum, Cyprianus lib. 3. epiſt. 9. Clemens Alexandrinus lib. 7. Stromatum, & alij.

De auctore librorum Machabæorum. 3860.

LIbri Machabæorum vltimi ſunt inter ſacros libros teſtamenti veteris: ſunt autem duo libri, (nam duo alij inter apocryphos numerantur) quorum prior continet res geſtas Matathiæ, & trium filiorum eius Iudæ Machabæi, Ionathæ, & Simonis ab anno mundi 3822. vſque ad annum 3856. Huius libri ignoratur auctor; ſed credibile eſt auctorem fuiſſe Ioannem Hircanum, filium Simonis, qui rebus omnibus interfuit; & fuit ſummus Sacerdos poſt patrem ſuum Simonem, & habuit vitam diuturnam, & pacificam in principatu, annorum triginta & vnius, & fuit non ſolum Sacerdos, & Princeps, ſed etiam Propheta, vt ſcribit Ioſephus lib. 13. antiqu. cap. 16. Poſterioris libri Machabæorum, qui continet hiſtoriam eandem, ſed paulo altius incipit, & narrat martyrium inſigne Eleazari, & ſeptem puerorum Machabæorum, & Matris ipſorum, auctor fuit Iaſon Cirenæus, qui libris quinque omnem hanc hiſtoriam comprehendit: quorum librorum epitomen ſolum habemus, vt dicitur lib. 2. Machabæorum cap. 2. Hos libros, quicquid hæretici obſtrepant, vt vere Canonicos habet Eccleſia, vt perſpicuum eſt ex Concilio tertio Carthag. & Tridentino, ex Epiſt. Innocentij primi ad Exuperium, & Gelaſio in Decreto de Scripturis ſacris, ex ſancto Cypriano lib. 1. epiſt. 3. ad Cornelium, & ſancto Auguſtino lib. 18. de Ciu.

Dei cap. 36. & lib. 2. contra Gaudentium cap. 23. Præter hos libros ſacros enumerat ſanctus Athanaſius in Synopſi aliquot libros apocryphos, qui non extant.

De Philone Hebræo. 4024.

PHilo Hebræus, vir omnium conſenſu doctiſſimus, floruit ſub Caio Imperatore, ad quem etiam legatione functus eſt pro gente ſua. Hic ponitur à ſancto Hieronymo inter Scriptores Eccleſiaſticos, quia ſcripſit in laudem Chriſtianorum, qui ſub ſancto Marco Euangeliſta in Ægypto religioſiſſime viuebant. Et præterea iure numeratur inter Scriptores Eccleſiaſticos teſtamenti veteris, quoniam Scripturas diuinas teſtamenti veteris primus expoſuit. Scripſit plura quorum Catalogum refert Euſebius lib. 2. hiſt. cap. 17. ſed non omnia extant. Eius opera ex editione Baſileenſi anni 1561. hæc ſunt:

De Mundi opificio lib. 1
De Allegorijs legis 2
De Cherubim 1
De ſacrificijs Abel, & Cain 1
Quod deterius potiori inſidietur, 1
De Agricultura, 1
De plantatione Noe, 1
De temulentia Noe, 1
In illud, Reſipuit Noe, 1
De Gigantibus, 1
Quod Deus ſit immutabilis, 1
De confuſione linguarum, 1
De Abrahamo, 1
De Profugis, 1
Quis rerum diuinarum ſit hæres, 1
De Ioſeph, 2
De Moſis vita, 3
De Charitate, 1
De Creatione Principis, 1
De fortitudine, 1
De Decalogo, 1
De Specialibus legibus, 1
De Circunciſione, 1
De Monarchia, 2
De Sacerdotum honoribus, 1
De Victimis, 1
De offerentibus victimas, 1
De Meretricis mercede, 1
Quod omnis probus liber, 1
De Vita contemplatiua, 1
De Nobilitate, 1
De præmijs, & pœnis, 1
De execratione, 1
Quod Mundus ſit incorruptibilis, 1
In Flaccum, 1
De Legatione ad Caium, 1

De his libris nõ eſt cõtrouerſia.

Circumfertur nomine Philonis Breuiarium temporum, ſed ab omnibus reijcitur, vt etiam alij hiſtorici, qui cum eo Breuiario ſimul editi ſunt.

De Ioſepho Hebræo. 4057.

IOſephus Hebræus floruit ſub Veſpaſiano Imperatore, cui prædixit Imperium, cùm ab eo captiuus detineretur. Scripſit:

Antiquitatum Iudaicarum, lib.	20
De Bello Iudaico,	7
Contra Apionem,	2
De Machabæis,	1
Vitam ipſe ſuam addidit ad lib. antiq.	

Porrò in libris antiquitatum comprehēdit Ioſephus hiſtoriam ſacram à Geneſi vſque ad Machabæos, & deinde addidit reliquam hiſtoriam vſque ad ſua tempora. Libro autem 18. antiquitatum cap.4. reddit Chriſto mirabile teſtimonium, affirmans eum fuiſſe pluſquam hominem, & verè Chriſtum, in operibus magnificum, in verbis veraciſſimum, & à Pilato quidem occiſum, ſed tertia die reſurrexiſſe: cuius teſtimonij meminit Euſebius lib.1.hiſt. Eccleſ. cap.11. & ſanctus Hieronymus in lib. de Scriptoribus Eccleſiaſticis in Ioſepho.

Quod autem Hebræi dicunt, teſtimonium illud de Chriſto in ſuis libris non haberi; & ideo videri ſuperadditum à Chriſtianis; facile refelli poteſt. Nam Hebræi non habent Ioſephum filium Matathiæ, qui Græcè ſcripſit libros antiquitatum, de quo nos loquimur; ſed Ioſephum filium Gorionis, qui aliquid ſimile ſcripſit Hebraicè: proinde non eſt mirum, ſi Iudæi in ſuo Ioſepho hoc teſtimonium non habeant, cùm in noſtro habeatur, & non ſit ſuperadditum, ſed verum & germanum Ioſephi teſtimonium.

Certè ſanctus Hieronymus, & Euſebius viri doctiſſimi fuerunt, & omnes penè libros veterum Scriptorum legerunt: & nunquam hoc teſtimonium de Chriſto, Ioſepho tribuiſſent, niſi ſciuiſſent verè ab illo auctore ita ſcriptum fuiſſe.

Omiſi libros Rabinorum, qui plurimi ſunt, quoniam pleni ſunt fabulis Iudaicis, & erroribus perniciosis: neque verum eſſe arbitror, quod Io. Garetius, & alij nonnulli ſcribunt, Rabinos aliquot, quorum opera nunc extant, ſcripſiſſe ante aduentum Chriſti; video enim paſſim ab ijs mentionem fieri euerſionis Hieruſalem, & templi per Titum Veſpaſiani filium.

DE SCRIPTORIBVS ECCLESIASTICIS TESTAMENTI NOVI.

Seculum primum ab anno Dom. 1. ad 100.

De S.Petro Apoſtolo. Anno Dom.34.

SANCTVM Petrum in Catalogo primum ponimus, & ſignamus anno 34. Quia illo anno Domini viuebat, & Eccleſiam regere cœperat.

Quamuis enim extet apud Euſebium lib.2.hiſt.Eccleſ.cap.13.Epiſtola Domini noſtri Ieſu Chriſti ſcripta ad Abagarum Regem Edeſſę: tamen ea epiſtola nunquam fuit admiſſa ab Eccleſia inter ſcripturas canonicas, inter quas ſine dubio admiſſa fuiſſet, ſi ab ipſo Domino ſcriptam fuiſſe conſtaret.

Quamuis etiam extent Cantica B.Virginis Mariæ, Zachariæ, & Simeonis; ea tamen non ab ipſis, ſed à ſancto Luca ſcriptis mandata fuerunt.

Denique quamuis inter epiſtolas ſancti Ignatij Martyris inueniatur vna B.Virginis Mariæ ad ipſum Ignatium: ea tamen non habetur in Græcis codicibus,neque eius meminerunt veteres Patres ante ſanctum Bernardum: proinde non conſtat, an ſit verè B.Virginis epiſtola.

Quod autem attinet ad ordinem inter ſcriptores ſacros teſtamenti noui, quoniam eodem vixerunt ſeculo, ſequuti ſumus ordinem, quem Eccleſia ſequitur in illis collocandis, tum in Litanijs, tum in ſacrificio Miſſæ.

Ergo ſanctus Petrus Apoſtolus, & Chriſtianorum ſummus Pontifex, & Vicarius Ieſu Chriſti, qui eſt Sacerdos in æternum, anno Domini triceſimo tertio, vel ſecundum alios triceſimo quarto Eccleſiæ Chriſtianæ præſidere cœpit,& anno ſexageſimo nono,vel ſecundum alios ſeptuageſimo, martyrio coronatus eſt.

Sanctus Hieronymus in lib. de Script. Eccleſ. ſcribit ſanctum Petrum crucifixum fuiſſe anno quartodecimo Neronis. Sed ſan-

ctus Hieronymus Euſebij Chronicum ſecutus eſt. Verè enim Nero non imperauit annis quatuordecim, & menſibus octo, vt Euſebius ſcribit: ſed annis tredecim,& menſibus ſeptem,vt ſcribunt Suetonius,Dio,& alij: & quoniam imperare cœpit à die quartadecima octobris ijſdem auctoribus; inde fit, vt ſanctus Petrus,qui die viceſimo nono Iunij obijt,non anno quartodecimo,ſed tertiodecimo Neronis obierit.

Scripſit epiſtolas duas,ac de priore nulla vnquam dubitatio fuit: de poſteriore propter ſtili diuerſitatem nonnulla apud aliquos ambiguitas fuit. Sed Eccleſia vtranque epiſtolam, & canonicam,& ſancti Petri eſſe docuit in Concilio Laodiceno, Carthaginenſi tertio,Florentino,& Tridentino: & merito Beda venerabilis admiratur, fuiſſe aliquos, qui epiſtolam illam ſancti Petri fuiſſe dubitare potuerint, cùm auctor Simonem Petrum ſe initio nominet, & affirmet,ſe in monte ſancto cum Chriſto fuiſſe in transfiguratione,& diſertè dicat,Hanc ſecundam vobis ſcribo epiſtolam. Hinc enim ſequitur,vt auctor huius epiſtolæ,vel fuerit inſignis impoſtor, quod nemo vnquam dicere auſus eſt, vel fuerit ſanctus Petrus.

Cur autem diuerſus eſſe videatur ſtilus prioris, & poſterioris epiſtolæ, rationem reddit ſanctus Hieronymus in epiſtola ad Hedibiam quæſt.11. quoniam Apoſtolus non ſemper eodem interprete vtebatur.

Addit ſanctus Hieronymus in lib. de Script. Eccleſ. multos alios libros olim ſub nomine ſancti Petri ſcriptos fuiſſe;quos ipſe ibidem enumerat; ſed omnino apocryphos, imo ſpurios,& ſuppoſititios fuiſſe vel ex eo conſtat, quòd nunquam ab Eccleſia, vel in Catalogum ſanctarum Scripturarum redacti,vel in Biblijs ſacris repoſiti, vel in templis recitati ſint: & hoc tempore non ipſi ſolum,ſed eorum nomina,& memoria euanuerint.

De Sancto Paulo Apoſtolo. Ann. 35.

SAnctus Paulus Apoſtolus ab ipſo Chriſto de cælo vocatus, & per cæleſtem reuelationem euangelicam pleniſſimè edoctus, repente de perſecutore prædicator eximius factus,eodē anno,& die, quo ſanctus Petrus, martyrio coronatus eſt: cuius rei Euſebius in Chronico,ſanctus Hieronymus de Script.Eccleſ.& omnis antiquitas teſtis eſt.

Scripſit epiſtolas quatuordecim:

Ad

Ad Romanos,	1	Ad Theſſalonicenſes,	2
Ad Corinthios,	2	Ad Timotheum,	2
Ad Galatas,	1	Ad Titum,	1
Ad Epheſios,	1	Ad Philemonem,	1
Ad Philippenſes,	1	Ad Hebræos,	1
Ad Coloſſenſes,	1		

Et quidem de primis tredecim nulla vnquam controuerſia fuit. Epiſtolam ad Hebræos, teſte ſancto Hieronymo in lib. de Script. Eccleſ. alij tribuebant Barnabæ, alij Lucæ, alij Clementi Romano: nec defuerunt hæretici veteres, & recentiores, qui huic epiſtolæ auctoritatem detraherent. Cæterum eſſe eam & verè canonicam, & à Sancto Paulo ſcriptam, teſtis eſt Eccleſia Catholica vniuerſa, quæ illam legit aſſiduè inter Miſſarum ſolemnia ſub nomine B. Pauli Apoſtoli: teſtes ſunt Patres Conciliorum ſupracitatorum, qui hanc epiſtolam in numerum diuinarum Scripturarum poſuerunt: teſtes veteres Patres, qui eam ad probanda dogmata fidei paſſim adducunt. Vide, ſi placet, de hac epiſtola integram diſputationem in Controuerſijs noſtris lib. 1. de Verbo Dei cap. 17.

Præter has epiſtolas quatuordecim, fertur & alia ſub nomine B. Pauli ad Laodicenſes; ſed ea (inquit S. Hieronymus in lib. de Script. Eccleſ.) ab omnibus exploditur.

Feruntur quoque ſub eiuſdem B. Pauli nomine epiſtolæ quædam breues ad Senecam: quas ſanctus Hieronymus in eodem libro, in Seneca; non videtur contempſiſſe. Sed Eccleſia Catholica neque epiſtolam ad Laodicenſes, neque epiſtolas ad Senecam in Catalogo Scripturarum poſuit, ac per hoc B. Pauli eas non eſſe cenſuit.

De Sancto Ioanne Apoſtolo. 34.

SAnctus Ioannes Apoſtolus, & Euangeliſta, dilectus Deo, & hominibus, vſque ad Traiani Imperatoris tempora peruenit, & ſexageſimo octauo poſt paſſionem Domini anno, qui erat annus à natiuitate eiuſdem Domini noſtri, centeſimus, vel centeſimus primus, in pace quieuit: teſtes Euſebius in Chron. ſanctus Hieronymus in lib. de Script. Eccleſ. & alij.

Scripſit Euangelium, Apocalypſim, & Epiſtolas tres: & quidem Euangelium, de quo nulla fuit vnquam dubitatio, ſcripſit poſt alios tres Euangeliſtas. Et quoniam ſancti Apoſtoli breuitati ſtudebant maximè, ideo ſanctus Ioannes ferè omnia prætermi-

permiſit,quæ ab alijs ſcripta fuerant: ea ſi quidem ſola repetijt, quibus aliquid addendum eſſe exiſtimauit.

1 De Apocalypſi dubitatio aliqua fuit olim, apud Græcos præcipuè,& nunc eſt apud hæreticos noſtri temporis: quemadmodum etiam de ſecunda, & tertia epiſtola. Sed Eccleſia Catholica tum Apocalypſim, tum epiſtolas illas duas,vt Euangelium, & Epiſtolam primam,in numerum ſanctarum ſcripturarum ſub nomine ſancti Ioannis recipit.

Vide Controuerſias noſtras lib.1.de Verbo Dei,cap.18.&19.

De Sancto Matthæo Apoſtolo. 34.

SAnctus Matthæus Apoſtolus primus omnium Euangelium ſcripſit, lingua patria, ideſt, Hebraica: teſtis eſt ſanctus Hieronymus in lib. de Script.Eccleſ. qui etiam vidiſſe ſe, & deſcripſiſſe affirmat Euangelium ſancti Matthæi lingua Hebraica ſcriptum; & ante Hieronymum id ipſum teſtati ſunt Epiphanius hæreſi 29. quæ eſt Nazareorum, Euſebius lib.3.hiſtor.cap.24. & Irenæus lib.3.cap.1.

Quis in linguam Græcam tranſtulerit Hebraicum Matthæi Euangelium, ignorari ſcripſit ſanctus Hieronymus. Sanctus Athanaſius in Synopſi ſcribit à ſancto Iacobo fratre Domini fuiſſe expoſitum Euangelium ſancti Matthæi.

Vtrum illa expoſitio fuerit verſio in Græcum, non ſcimus. De hoc ſacro libro nulla fuit vnquam dubitatio.

De Sancto Iacobo Apoſtolo. 34.

SAnctus Iacobus Apoſtolus epiſtolam vnam ſcripſit, quæ de ſeptem Catholicis eſt. Ac de ipſo Iacobo,vt etiam de eius epiſtola nonnulla quæſtio eſt.

Græci in Monologio tres Iacobos Apoſtolos celebrant, Iacobum Alphæi die nono Octobris; Iacobum fratrem Domini,die viceſimo tertio eiuſdem menſis; & Iacobum Zebedæi die 30. Aprilis.

2 Sanctus quoque Hieronymus in libro contra Heluidium meminit huius opinionis, quæ tres Iacobos facit, duos ex numero duodecim Apoſtolorum,& vnum extra numerum.Sed rectè idem ſanctus Hieronymus in eodem loco hanc opinionē refellit: nam idem omnino eſt Iacobus Alphæi, & Iacobus,frater Domini,qui & minor dicitur in Euangelio: & duos tantum nouit,& celebrat Eccle-

Eccleſia Latina, Iacobum fratrem Ioannis die 25. Iulij, & Iacobum Alphæi fratrem Domini die primo Maij.

Cur autem dicatur frater Domini, variè ſentiunt auctores. Heluidius hæreticus auſus eſt dicere, dictum eſſe fratrem Domini, quod eſſet filius B. Virginis Mariæ ex Ioſeph. Sed hæc hæreſis eſt manifeſta. Euſebius lib. 2. hiſt. cap. 1. & Epiphanius hæreſi 78. volunt eum fuiſſe filium Ioſeph de priore vxore, ac per hoc fratrem Chriſti eo modo, quo dicitur Ioſeph pater Chriſti, videlicet putatitius, non verus.

Sed verius eſt, ſanctum Ioſeph fuiſſe perpetuò Virginem, vt erat eius ſanctiſſima coniux: & Iacobum fuiſſe filium Cleophæ; qui Cleophas fuit frater ſancti Ioſephi: hinc enim Maria Cleophæ dicitur ſoror Matris Domini Io. 19. quia erat vxor Cleophæ fratris Ioſeph: vſitatum enim eſt, vt coniuges duorum fratrum ſorores nominentur: & quemadmodum Maria Cleophæ dicebatur ſoror Mariæ Matris Domini: ſic etiam Iacobus dicebatur frater Domini, quia erat filius ſororis Matris Domini.

Hanc ſententiam colligo partim ex Egeſippo, partim ex Euangelio: Egeſippus enim apud Euſebium lib. 3. hiſt. cap. 11. ex verſione Ruffini, dicit, Simeonem fuiſſe conſobrinum fratrem Saluatoris, quia erat filius Cleophæ fratris Ioſephi Sponſi B. Mariæ matris Domini.

Porrò ſanctum Iacobum minorem fuiſſe fratrem Simonis, & Ioſeph, & Iudæ, teſtatur Euangelium ſancti Matthæi cap. 13. & Marci cap. 6. vbi dicuntur fratres Domini Iacobus, & Simon, & Iudas: & hoc idem teſtatur Epiphanius hæreſi 78. quare ſi Simon, ſiue Simeon (idem enim eſt nomen) erat frater Iacobi, & Simeonis pater erat Cleophas frater Ioſephi; certè ſequitur, vt pater Iacobi fuerit Cleophas, non Ioſeph.

Neque huic ſententiæ repugnat, quod ſanctus Iacobus minor dicatur in Euangelio, Iacobus Alphæi: poteſt enim fieri, vt pater ſancti Iacobi fuerit binomius, quemadmodum ſanctus Matthæus dicitur etiam Leui. & Sanctus Petrus dicitur etiam Simon: & obſeruat ſanctus Hieronymus in lib. contra Heluidium, in ſacris ſcripturis multos eſſe binomios.

Quod attinet ad epiſtolam eius, non defuerunt olim, qui de eius auctoritate dubitarent, vt etiam hoc tempore ab hæreticis in dubium reuocatur. Sed certiſſimè epiſtola ſacra, & canonica eſt; de qua re vide quæ ſcripſimus libro primo de Verbo Dei cap. 18.

Extat nomine ſancti Iacobi Proto euangelium, ſed ab Eccleſia nunquam receptum.

Extat etiam Liturgia eidem ſancto Iacobo attributa, quæ tamen à poſterioribus ita locupletata eſt, vt non ſit facile dijudicare, quæ pars eius Liturgiæ ſanctum Iacobum habeat auctorem.

Obijt hic beatiſſimus Apoſtolus glorioſo martyrio coronatus anno ſeptimo Neronis, vt ſcribit ſanctus Hieronymus in lib. de Script. Eccleſ.

Quod autem Epiphanius ſcribit hæreſi 78. obijſſe ſanctum Iacobum anno ætatis ſuæ nonageſimo ſexto: non videtur probabile. Fundamentum enim huius numeri eſt opinio illa falſa Epiphanij, quòd ſanctus Ioſeph anno quadregeſimo ætatis ſuæ genuerit Iacobum, deinde anno octogeſimo viduus exiſtens, acceperit Mariam coniugem; quo tempore fuiſſet Iacobus annorum quadraginta, quibus ſi addamus triginta tres annos Domini, & viginti quatuor quibus poſt Aſcenſionem Domini Iacobus ſuperuixit, vt idem Epiphanius dicit, fient anni Iacobi nonaginta ſex completi.

Sed hic multa ſunt improbabilia; nam nec probabile eſt, Iacobum filium fuiſſe Ioſeph: nec Ioſeph annorum octoginta accepiſſe Mariam in coniugem, nec Iacobum electum eſſe ad Apoſtolatum, cùm eſſet penè decrepitus: nec eundem Iacobum ſuperuixiſſe ſolum annis viginti quatuor, cùm ex communi opinione gubernauerit Eccleſiam Hieroſolymitanam annis triginta, & obierit anno ſeptimo Neronis.

De S. Iuda Apoſtolo. 34.

SAnctus Iudas frater Iacobi Apoſtolus ex duodecim, vnam, eamq. breuem ſcripſit epiſtolam, quam Eccleſia, vt ſacram, & canonicam recipit.

Vide quæ ſcripſimus lib. 1. de Verbo Dei, cap. 18. De obitu huius Apoſtoli nihil habemus certi.

De S. Marco Euangeliſta. 44.

SAnctus Marcus Euangeliſta martyrio coronatus anno octauo Neronis, breue ſcripſit Euangelium: teſtis ſanctus Hieronymus in lib. de Script. Eccleſ. Græcè ſcriptum initio S. Marci Euangelium, ſcribunt ſanctus Hieronymus in præfatione ad Damaſum, & ſanctus Auguſtinus lib. 1. cap. 2. de conſenſu Euangeliſta-

liſtarum. Latinè autem ſcriptum, teſtatur Damaſus in vita ſancti Petri, quæ ponitur ad initium primi tomi Conciliorum: teſtantur etiam Syri, qui ad finem Euangelij ſecundum Marcum ſcribunt, Euangelium ſancti Marci Romæ, & lingua Romana ſcriptum.

Sed quicquid de hac re ſit, ſatis conſtat, Latinam veterem, & vulgatam editionem tàm Matthæi, quàm Marci ex Græca editione tranſlatam.

De S. Luca Euangeliſta. 44.

SAnctus Lucas Euangeliſta ſancti Pauli comes, & ſectator, vixit annos octoginta quatuor vxorem non habens: ſcripſitq; duo ſacra volumina, Euangelium, & Acta Apoſtolorum: teſtis Hieronymus in lib. de Script. Eccleſ. Neque de his vlla controuerſia eſt.

De auctore libri, qui Paſtor inſcribitur.

HErmen ſiue Hermes librum ſcripſit apud veteres valdè celebrem, quem inſcripſit; Paſtorem. Is liber quamuis à ſancto Hieronymo in lib. de Script. Eccleſ. vtilis eſſe dicatur, & nomine ſcripturæ à ſancto Irenæo lib. 4. cap. 37. citetur; & ab alijs antiquiſſimis Scriptoribus, vt Clemente Alexandrino, & Origene in teſtimonium adducatur: tamen nunquam fuit in canone ſanctorum, & diuinorum librorum: nam Gelaſius in Concilio Romano inter apocrypha ſcripta illum reiecit: & ſanctus Hieronymus in prologo Galeato: & ſanctus Athanaſius in libro de decretis Nicænæ Synodi, & Euſebius lib. 3. hiſt. cap. 3. dicunt hunc librum non eſſe in canone; quod idem ſcripſit Tertullianus in lib. de pudicitia.

Quamuis autem hic liber multa vtilia habeat, vt ſanctus Hieronymus ſcribit: habet tamen etiam aliqua noxia, vt de vnica pœnitentia ſecundum errores Nouatianorum, quibus hic liber omnino fauere videtur: vt etiam illud de duobus genijs, ſiue de duobus Angelis vno bono, & altero malo, ſingulis hominibus à Deo tributis; quem errorem ex hoc auctore accepit Io. Caſſianus, cumq; poſuit in tertia decima collatione cap. 12. & antea eum Origenes hom. 35. in Lucam.

Quis autem iſte Hermam fuerit, non parua quæſtio eſt. Nam Origenes in cap. 16. ad Romanos, Euſebius lib. 3. hiſt. cap. 3. &

ſanctus Hieronymus in lib. de Script. Eccleſ. dicunt, hunc eſſe illum Hermam, quem ſalutari iubet Apoſtolus in epiſt. ad Romanos cap. 16. cùm ait, Salutate Aſyncritum, Phlegontem, Hermam, &c. Damaſus autem, ſiue potius Anaſtaſius Bibliothecarius in vitis Pontificum, quæ habentur ad initium primi tomi Conciliorum, ſcribit, Hermam, ſiue Hermetem auctorem libri Paſtoris fuiſſe fratrem ſancti Pij Romani Pontificis, & librum appellatum eſſe Paſtorem, quoniam Angelus in habitu Paſtoris Hermeti apparuerat, & vt ea ſcriberet, quæ illi reuelauerat, iuſſerat.

Non videtur autem fieri poſſe vt Hermes frater Pij Pontificis ille ſit, quem Apoſtolus ſalutari iuſſerat in epiſt. ad Romanos: nam inter illam ſalutationem, & Pontificatum Pij intercedunt, vt minimum, anni centum, & qui ſalutabatur ab Apoſtolo, non erat infans recens natus, ſed vir aliquis grauis, notus Apoſtolo ex operibus bonis: proinde non eſt probabile, illum ſuperuixiſſe vſque ad tempora Pij Pontificis.

Deinde ſcribit ſanctus Hieronymus loco notato, librum Paſtoris apud Græcos fuiſſe notiſſimum, apud Latinos penè ignotum: at ſi auctor libri fuiſſet homo Latinus, & Romani Pontificis frater, debuiſſet liber ipſius notior Latinis eſſe, quàm Græcis.

Exiſtimo igitur diuerſos eſſe auctores, & diuerſos eorum libros, quamuis idem ferè nomen gererent: nam præter ea, quæ dicta ſunt, is, qui ab Apoſtolo ſalutari iubetur, vocatur Hermam; frater Pij dicitur Hermes: deinde liber, qui ſcriptus dicitur à fratre Pontificis, præcipuè continebat mandatum Domini per Angelum, vt Paſcha die Dominico celebraretur: at in libro Paſtoris, qui à veteribus citatur, & qui adhuc extat, nulla mentio fit Paſchatis celebrandi die Dominico. Quare probabile eſt, librum Hermetis, fratris Pontificis, citò interijſſe: & ſolum reliquum eſſe illum celebriorem, quem ſcripſit Hermam diſcipulus Apoſtolorum.

Quod etiam confirmatur ex eo, quòd ſanctus Irenæus lib. 4. cap. 37. citans eum librum dicit, Bene ergo ſcriptura dicit, primo omnium crede, quoniam vnus eſt Deus. Neque enim Ireneus ſcripturam abſolutè vocaret librum auctoris ſui temporis, & qui Apoſtolus, vel Apoſtolorum auditor non fuiſſet.

De Procboro, vno ex primis ſeptem Diaconibus.

PRochorum fuiſſe vnum ex primis ſeptem Diaconibus teſtatur ſanctus Lucas in Actis Apoſtolorum cap. 6. Sed narratio, quæ ſub eius nomine extat in Bibliotheca ſanctorum Patrum, videtur omnino conficta. Nam quod in ea legitur, ſanctum Ioannem Apoſtolum, & Euangeliſtam, cùm ei fortè obtigiſſet Aſia, grauiſſimè id tuliſſe, ac vehementer ingemuiſſe, ſeq. ad pedes aliorum Apoſtolorum abieciſſe, atque propterea à ſancto Petro fuiſſe reprehenſum, indignum omnino eſt tanto Apoſtolo.

Quod in eadem narratione ſcribitur, poſteaquam S. Ioannes ex olla feruentis olei illæſus exiuit, à fidelibus, qui illic aderant, Eccleſiam in eius honorem fuiſſe conſtructam, incredibile eſt. Qui enim id auderent in oculis ſæuientis Domitiani?

Quod denique in eadem narratione dicitur, Euangelium à ſancto Ioanne in Inſula Pathmo fuiſſe conſcriptum, repugnat communi ſententiæ, quæ habet, Euangelium à ſancto Ioanne ſcriptum fuiſſe diu poſt exilium Pathmos, in vltima ſua ætate.

Vide ſanctum Athanaſium in Synopſi extrema, vbi dicit, Euangelium prædicatum quidem à ſancto Ioanne in Pathmo, ſed editum Epheſi poſt reditum ab exilio. Cui conſentiunt Euſebius lib. 3. hiſt. cap. 24. Epiphanius in hæreſi quinquageſima prima, Hieronymus in lib. de Script. Eccleſ. Victorinus, & Primaſius in expoſitione Apoc. Beda, Rupertus & alij initio expoſitionis in Ioannem.

Fortaſſe hæc Prochori narratio de rebus geſtis ſancti Ioannis, eſt liber ille, qui ſub nomine Circuitus Ioannis, inter apocrypha recenſetur à ſancto Athanaſio in Synopſi.

De ſancto Lino. 70.

SImilis narrationi Prochori eſt narratio, quæ ſub nomine ſancti Lini extat in Bibliotheca ſanctorum Patrum. Narrat enim auctor ille multa de actis ſancti Petri, quæ vel falſa, vel dubia ſunt; neque teſtimonium habet hoc opuſculum ſancti Lini à veteribus.

Inter alia ſcribit auctor, Agrippam fuiſſe Præfectum Vrbis tempore paſſionis ſancti Petri, atque ab iſto Agrippa fuiſſe ſanctum Petrum occiſum, ſine conſenſu Imperatoris Neronis, à quo etiam id factum poſtea fuiſſe improbatum.

Sed

Sed neque conſtat Præfectum Vrbis tunc fuiſſe Agrippam: & necem S.Petri Neroni diſplicuiſſe, repugnat omnibus veteribus Patribus.

In eadem narratione ſcribit auctor, vxorem Albini ſecundum doctrinam S.Petri, repudiaſſe thorum viri ſui ob amorem caſtitatis, inuito & reclamante marito.

Hæc vero doctrina S. Petri eſſe non poteſt, cùm repugnet doctrinæ coapoſtoli eius Pauli, 1.Corith.7.Fateor quidem à ſancto Lino conſcripta fuiſſe Acta S. Petri, vel potius Acta ſanctorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, quod aliqui dicunt, & de Actis ſancti Petri in Romano Breuiario legitur: ſed ea non extare, & loco eorum ſuppoſita fuiſſe, quæ nunc extant, arbitramur.

De ſancto Clemente Romano. 92.

CLemens Romanus, qui anno tertio Traiani martyrio coronatus eſt, cùm ſediſſet in Apoſtolica ſede annos nouem, multa ſcripſiſſe fertur, videlicet:

Epiſtolas duas ad Corinthios.
Duas ad Iacobum fratrem Domini.
Tres ad diuerſos.
Libros decem recognitionum.
Libros 8. cōſtitut. Apoſtolicarū.
Canones Apoſtolorum.
Itinerarium S.Petri.
Diſputationem S. Petri cum Apione: & Liturgiam.

Epiſtola prior ad Corinthios non extat; eius tamen mentionem faciunt paſſim veteres Patres, vt epiſtolæ grauiſſimæ, & epiſtolæ S.Pauli ad Hebræos per quam ſimillimæ. Vide ſanctum Irenæum lib.3.cap.3. Clementem Alexandrinum lib.7. Stromat. Euſebium lib.3.hiſt.cap.12. & ſanctum Hieronymum in libro de Script. Eccleſ.

Epiſtola poſterior ad Corinth. neque extat, neque ab Eccleſijs probabatur, vt ſanctus Hieronymus teſtatur loco notato.

Epiſtolæ quinque quæ nunc extant, non carent ſcrupulo. Nam conſtat ſanctum Iacobum, ad quē ſcribuntur duæ epiſtolæ, obijſſe multo ante Sanctum Petrum, & tamen in ijs ſignificatur Iacobo mors ſancti Petri. Sed forte epiſtolæ ſcriptæ ſunt ad Simeonem fratrem Iacobi, non ad ipſum Iacobum. In epiſtola quinta laudatur communitas omnium rerum, etiam vxorum: & totus hic locus deſumptus eſt ex lib.10. recognitionum, vbi hæc dicuntur à Fauſtiniano Ethnico, & à ſancto Clemente refutantur. Sed forte hæc irrepſerunt, & in codice Vaticano non inueniuntur.

Scripſiſſe Clementem alias quoque epiſtolas, præter illam celebrem ad Corinthios, teſtatur ſanctus Hieronymus in lib. 1.aduerſus Iouinianum, vbi dicit, Clementem in ſuis Epiſtolis omnem penè ſermonem de Virginitatis puritate contexere: quas laudes Virginitatis in epiſtolis, quæ extant, non reperimus.

De Recognitionibus eiuſdem Clementis non habeo aliquid certi, quamuis non pauca vtilia documenta contineant, & à viris doctis aliquando citentur: tamen probabile exiſtimo, vel non eſſe Clementis, vel eſſe idem opus cum eo, quod itinerariũ, vel circuitus Petri aliqui vocant: quod opus, teſte Epiphanio hæreſ. 30. Clemens ipſe teſtatur, circuitus Petri à ſe conſcriptos, ab hæreticis deprauatos fuiſſe. Verè enim in Recognitionibus deſcribuntur itinera S. Petri & S. Clementis, & admiſcentur diſputationes ex media Platonis philoſophia depromptæ, quas nullo modo credibile eſt S. Petri eſſe.

Quod ſi Recognitionum, & itinerarij idem ſit opus, ſatis conſtabit, eſſe apocryphum. Itinerarium enim inter apocrypha retulerunt ſanctus Athanaſius in Synopſi, Sanctus Gelaſius in Concilio Romano, vnde extat caput ſancta Romana. diſt. 16. & Leo nonus in epiſtolis aduerſus Nicetam. Verum quidem eſt, Recognitionum numerari libros decem, & Itinerarij libros octo: ſed facile fuit corruptoribus addere, vel minuere, vel mutare.

De libris Conſtitutionum Apoſtolicarum, quæ Clementi auctori tribuuntur; idem ferè iudicium fieri debet, ac de libris Recognitionum. Multa enim in illis vtilia ſunt, & à Græcis veteribus magni fiunt: ſed in Eccleſia Latina nullum ferè nomen habent: & ipſi etiam poſteriores Græci in Concilio Trullano can. 2. improbant has conſtitutiones, vt ab hæreticis deprauatas.

Audio Æthiopes his conſtitutionibus vti, vt verè Apoſtolicis, & ea de cauſa in erroribus verſari circa cultum Sabbati, & diei Dominicæ; & circa miniſtrum Sacramenti baptiſmi, & alijs quibuſdam dogmatibus: nam lib. 7. cap. 24. iubent ſeruari diem Sabbati, & Dominicæ, & lib. 5. conſtit. cap. 10. prohibetur abſolutè, ne laici baptizent, & lib. 6. c. 15. iubent rebaptizari eos, qui baptizantur ab hæreticis, ea de cauſa, quia hæretici non ſunt Sacerdotes.

Ac ne fortè obijceretur quòd Philippus Diaconus baptizabat, vt dicitur Act. 8. In ijſdem conſtitutionibus lib. 6. cap. 7. dicitur, Philippus, qui baptizauit Simonem magum, fuiſſe Apoſtolum. Quod manifeſtè falſum eſt.

Habentur in ijſdem conſtitutionibus alia non pauca, quæ ab-

horrere videntur à veritate, vt quod lib. 3. cap. 2. quartas nuptias appellent manifeſtam fornicationem. lib. 5. cap. 6. diſtinguant Mariam Magdalenam à Maria ſorore Lazari. lib. 8. c. 14. Iacobum fratrem Domini non velint eſſe Apoſtolum ex duodecim, & lib. eodem cap. 26. 27. & 28. velint imponi manum Subdiacono, & Lectori, & ipſi etiam Diaconiſſæ dum ordinantur, & lib. eodem cap. 32. dicant, Exorciſtas non ordinari, & cap. 38. dicant ancillam ſoli Domino obſequentem recipi, ſi cum alijs intemperans fuerit, reijci.

De canonibus Apoſtolorum à Clemente ſcriptis maior eſt difficultas; nam ab vna parte Tertullianus in libro aduerſus Praxeam ſcribit, canones Apoſtolorum eſſe nobis per manus traditos. Sanctus quoque Athanaſius in Synopſi eos numerat inter agiographa. Synodus Trullana cap. 2. recipit canones Apoſtolorum octoginta quinque. Denique ſanctus Ioannes Damaſcenus lib. 4. de fide Orthodoxa cap. 18. videtur eos ponere inter ſacras Scripturas.

At contra, Gelaſius Papa in Concilio Romano, vnde extat caput, ſancta Romana, diſt. 15. expreſſe dicit, liber canonum Apoſtolorum apocryphus: & hoc idem confirmatur diſtinct. 16. can. 1. & 2. Sed hæc conciliari poſſunt, ſi dicamus, canones legitimos eſſe ſolum quinquaginta priores: reliquos non eſſe legitimos, quamuis à Græcis recipiantur. Sic enim Vrbanus ſecundus apud Gratianum diſt. 32. can. præter, §. ſciendum, dicit, canones Apoſtolorum ex toto à Græcis, ex parte à Latinis recipi: & Humbertus Cardinalis clarius idem dicit, cuius teſtimonium ſub nomine Leonis noni ita refert Gratianus diſt. 16. can. Clementis. Apoſtolorum, inquit, canones numerant Patres inter apocrypha exceptis capitulis quinquaginta, quæ decreuerunt Orthodoxæ fidei tractatores adiungenda. Hincmarus quoque vt teſtatur Franciſcus Turrianus lib. primo pro epiſtolis Decretalibus cap. 15. ſcribit, canones Apoſtolorum ab Eccleſia nobis traditos eſſe ſolum quinquaginta: & ante hos omnes Dionyſius Exiguus quinquaginta ſolum canones Apoſtolorum in ſua collectione poſuit.

Denique in antiquis codicibus conciliorum, non inueniuntur canones Apoſtolorum, niſi quinquaginta: Et verè canones, qui errorem ſapiunt, & ab hæreticis ſuperadditi videntur, ſunt canones poſteriores, vt can. 65. de ſabbato non ieiunando. & 67. de baptizatis, vel ordinatis ab hæreticis. & 84. de numero librorum ſacrorum: in quo canone multa ſunt errata manifeſta.

Quod

Quod vero Gratianus dicit initio diſtinctionis ſextæ decimæ, canones Apoſtolorum auctoritate Zepherini Papæ eſſe ſexaginta; fortaſſe vitio librariorum erratum eſt in numero.

De diſputatione S. Petri cum Apione, & de Itinerario eiuſdẽ S. Petri, quod non extat, niſi forte (vt ſupra diximus) idem ſint Itinerarium, & Recognitiones; non eſt multum laborandum: ab initio enim reprobata leguntur tum apud ſanctum Hieronymum in libro de Scriptor. Eccleſ. tum apud ſanctum Athanaſium in Synopſi.

De Liturgia S. Clementis idem ferè dicendum occurrit, quod de Liturgia S. Iacobi, eam verè Clementis eſſe, ſed à poſterioribus auctam: credibile autem eſt, Clementem non ex proprio iuditio, ſed ex ritu, quem obſeruari viderat à ſancto Petro, Liturgiam compoſuiſſe: quemadmodum & ipſe ſanctus Petrus nihil aliud faciebat in offerendo ſacrificio Euchariſtico, niſi quod ipſe Dominus fieri iuſſerat. Meminerunt Liturgiæ S. Clementis Proclus Patriarcha Conſtantinopolitanus lib. 7. de traditione diuinæ Miſſæ, & Nicolaus Epiſcopus Methonenſis in libro de veritate corporis Chriſti, & Beſſarion Cardinalis in libro de Sacramento Euchariſtiæ.

De ſancto Ignatio. 71.

SAnctus Ignatius Epiſcopus Antiochenus, poſt ſanctum Petrum Apoſtolum, & ſanctum Euodium ſedere cœpit anno Domini 71. & ſedit annis 40. & Romæ paſſus eſt anno vndecimo Traiani, teſte ſancto Hieronymo in libro de Script. Eccleſ. ſcripſit Epiſtolas vtiliſſimas, vt teſtatur ſanctus Polycarpus eius æqualis, qui in epiſtola ad Philippenſes dicit, ſe collegiſſe epiſtolas Ignatij quotquot inuenire potuit.

Euſebius lib. 3. hiſt. cap. 30. ſeptem enumerat epiſtolas ſancti Ignatij, vt etiam ſanctus Hieronymus loco citato, vnã ad Epheſios, alteram ad Magneſianos, tertiam ad Trallianos, quartam ad Romanos, quintam ad Philadelphios, ſextam ad Smyrnæos, ſeptimam ad Polycarpum. Præter has inueniuntur aliæ quinque ad Mariam Caſſabolitam vna, ad Antiochenos altera, ad Tarſenſes tertia, ad Philippenſes quarta, ad Heronem quinta. Atque hæ quinque epiſtolæ, quamuis ad manus Euſebij, & Hieronymi non peruenerint; tamen ob ſtyli ſimilitudinem, & ſpiritum verè Apoſtolicum à viris doctis omnino recipiuntur.

Tres aliæ circumferuntur, ad B. Virginem Deiparam vna, &

ad ſanctum Ioannem Euangeliſtam duæ, quibus additur epiſtola B. Virginis ad Ignatium. Harum, primus (quod ſciam) meminit ſanctus Bernardus ſer.7. in Pſalmum, Qui habitat: ſed neque in codicibus Græcis habentur, neque grauitatem eloquij S. Ignatij omnino redolent.

Vnum hoc loco admonendum videtur, non eſſe magnam fidem habendam codicibus Græcis, qui nunc extant, quando diſcrepant à Latinis: ſæpe enim emendatiores inueniuntur codices Latini, quàm Græci: quod verum eſſe intelliget, qui conferet teſtimonia, quæ ex Ignatio citant ſanctus Athanaſius in epiſtola ad Epictetum, & Theodoretus in Dialogis, cum verbis eiuſdem Ignatij, quæ nunc habentur in codicibus Latinis, & Græcis.

De ſancto Polycarpo. 71.

SAnctus Polycarpus Epiſcopus & martyr, vnam ſcripſit epiſtolam egregiam ad Philippenſes, quæ cum epiſtolis ſancti Ignatij circumfertur: eius epiſtolæ meminit ſanctus Hieronymus in lib. de Script. Eccleſ. & Euſebius lib.3.hiſt.cap.30. alias 36. Vixit tempore S. Ignatij, ſed ſuperuixit vſque ad Imperium M. Antonini, vt idem S. Hieronymus in eodem loco teſtatur.

De S. Dionyſio Areopagita. 71.

SAnctus Dionyſius Areopagita S. Pauli Apoſtoli diſcipulus fuit, teſte ſancto Luca Act. 17. Quamuis autem à nonnullis dicatur martyrium ſubijſſe ſub Domitiano; contra tamen ſentiunt alij, quoniam ipſe idem ſanctus Dionyſius in libro de diuinis nominibus cap. 4. nominatim allegat S. Ignatij verba ex epiſtola ad Romanos: quam epiſtolam ſcriptam eſſe conſtat anno ſeptimo Traiani, quo anno ſanctus Ignatius martyrio coronatus eſt. Scribit autem (inquit Areopagita) & diuinus Ignatius, amor meus crucifixus eſt: hæc autem verba in epiſtola ad Romanos leguntur: quomodo igitur poteſt Dionyſius obijſſe tempore Domitiani, qui Traianum præceſſit, ſi citat epiſtolam ſcriptam ſeptimo anno Traiani? Exiſtimamus igitur ſanctum Dionyſium fuiſſe quidem ſanctorum Ignatij, & Polycarpi æqualem, ſed ſuperuixiſſe vſque ad Imperium Hadriani.

Opera ſancti Dionyſij, quæ nunc extant hæc ſunt:

De Cæleſti Hierarchia,	lib. 1.	De Diuinis nominibus,	1
De Eccleſiaſtica Hierarchia,	1	De Myſtica Theologia,	1

Item

Item Epiſtolę ad Caium.	4	Ad Demophilum,	1
Ad Dorotheum,	1	Ad Titum,	1
Ad Soſipatrum,	1	Ad Apollophanem,	1
Ad Polycarpum,	1	Ad S. Ioannem Apoſtolum,	1

Ferebatur & vna ad B. Paulum: ſed ab omnibus merito reie-cta eſt.

De cæteris operibus viri docti, & Catholici nihil dubitant. Soli hæretici Lutherani, & quidam Scioli, Eraſmus, Valla, & pauci alij opera ſupra numerata negant eſſe ſancti Dionyſij Areopagitæ.

Sed (vt alia nunc omittam) ad auctoritatem his operibus conciliandam ſatis eſſe debet, quòd hæc opera probentur à ſancto Gregorio Papa hom. 34. in Euangelia, à ſancto Martino Papa, & martyre in Concilio Romano, à ſancto Agathone Pontifice in epiſtola ad Imperatorem Conſtantinum IV. & à Nicolao primo in epiſt. ad Michaelem Imperatorem. Item à Concilio vj. generali Act. 4. & à Concilio vij. Act. 2. Denique à ſanctis Doctoribus plurimis, qui in hæc opera, tamquam germana ſancti Dionyſij Areopagitæ, commentaria ſcripſerunt, vt à ſancto Maximo Monacho, à S. Thoma, & alijs.

Quod autem ante ſanctum Gregorium Romanum nemo horum operum nomine S. Dionyſij Areopagitæ meminerit: cauſa videtur eſſe, quod alicubi latuerint, vt multa alia ſæpe longo tempore deliteſcunt; & circa tempora Sancti Gregorij reperta fuerint.

Quod enim quidam dicunt, citari nominatim hæc opera ab Origene homilia quadam in primum caput Ioannis, & ab Athanaſio in quæſtionibus ad Antiochum quæſt. 8. nihil efficit: nam in homilia illa nominantur Ariani, qui diu poſt Origenem exorti ſunt: & in quæſtionibus ad Antiochum nominantur auctores ipſo Athanaſio poſteriores: ex quo ſequitur vt illa teſtimonia eſſe non poſſint Origenis, vel Athanaſij, ſed recentiorum auctorum.

Scribunt quidem Liberatus Abbas in Breuiario cap. 10. & Anaſtaſius Bibliothecarius in epiſt. ad Carolum Caluum Imper. citari Dionyſium Areopagitam à Ioan. Chriſoſtomo, & Cyrillo Alexandrino, ſed quæ illi citant, non inueniuntur in locis citatis.

De S. Martiale Epiſcopo Lemouicenſi.

SAnctus Martialis primus Epiſcopus Lemouicenſis, dicitur ſcripſiſſe duas epiſtolas, vnam ad Burdegalenſes, alteram ad Toloſanos, quæ extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum. Sed multa ſunt, quæ eas epiſtolas ſuppoſititias eſſe indicare videantur.

Primum enim auctor harum epiſtolarum dicit, ſe cum Chriſto vixiſſe, antequam crucifigeretur: Martialis autem Epiſcopus primus Lemouicenſium miſſus fuit ad eam Vrbem, Decio Auguſto, & Grato Coſſ. anno Dom. 254. vt Gregorius Turronicus teſtatur lib. 1. hiſt. cap. 10. quare neceſſe eſt, vel Martialem vixiſſe fermè 300. annis, vel titulum epiſtolarum eſſe falſum, qui auctorem præfert Martialem Epiſcopum Lemouicenſem, vel Epiſtolas eſſe confictas.

Deinde in ſecunda epiſtola cap. 8. ſcribit auctor à ſe baptizatum Stephanum Regem, & quendam alium Tyrannum cum Satrapis ſuis. Atqui tempore Apoſtolorum, & etiam tempore Decij Imperatoris, non habuit Gallia vllos Reges, ſed Imperio Romano ſubiecta erat. Primum enim Regem, Romanis expulſis, fuiſſe in Gallia Clodionem Comatum Faramundi filium poſt annum Dom. 400. teſtantur omnes hiſtorici, Gregorius Turronicus lib. 2. cap. 9. qui eum vocat Clogionem, Ado Viennenſis, Abbas Vrſpergenſis, Aimoinus, Paulus Æmilius, Robertus Gaguinus, Papirius Maſſonius, & alij.

Tertio dicit idem auctor eodem loco, templa Idolorum euerſa fuiſſe, & Eccleſias ædificatas auctoritate Regia ipſo ſuo tempore: quæ videntur manifeſtè falſa; certè pugnant cum hiſtorijs Gregorij Turronici, Adonis, & aliorum.

Quarto in epiſtola eadem cap 9. citantur verba ſcripturæ Geneſeos ſecundum S. Hieronymi verſionem, quod etiam in vtraq; epiſtola paſſim cernitur. Id vero ſignum eſt apertiſſimum nouitatis.

Quinto in eadem epiſtola cap. 13. Scribit auctor ſe inter fuiſſe cum alijs diſcipulis quando Iudas oſculo Dominum prodidit. Atqui hoc videtur repugnare Euangelio. Si quidem Marcus cap. 14. & Lucas cap. 22. dicunt Chriſtum cum duodecim vltimam cœnam celebraſſe, & cum eiſdem in hortum ingreſſum, ac deinde Iudæ obuiam iuiſſe.

Sexto in epiſtola eadem, cap. 8. dicit, Valeriam quandam in

ipſa Gallia martyrio coronatam. Id vero repugnat Sulpitio lib.2.ſacræ hiſtoriæ, & Gregorio Turronico, lib.1. cap.28.hiſto. Francorum, qui ſcribunt, temporibus M.Antonini primùm intra Gallias martyria viſa.

Multa ſunt alia, quæ his epiſtolis fidem detrahere videntur. Alioqui autem piæ ſunt, & ex ijs non pauca dogmata Eccleſiaſtica confirmari poſſent aduerſus noſtri temporis hæreticos, ſi de tempore, quo ſcriptæ ſunt, planè conſtaret.

De Abdia Babylonio.

ABdias Babylonius, vnus ex diſcipulis Domini fuiſſe dicitur. Sed vitæ Apoſtolorum, quæ ſub nomine eius circumferuntur, fabulis ſimiliores ſunt, quàm veræ narrationi. Sed neque eius Abdiæ, aut libri eius vllam in veteribus mentionẽ inuenio.

De Presbyteris Achaiæ, qui ſancti Andreæ paſſionem ſcripſerunt.

EXtat Paſſio S.Andreæ Apoſtoli ſub nomine Presbyterorum Achaiæ, qui dicunt ſe ſcripſiſſe ea, quibus ipſi interfuerunt. Audiui aliquando magnum quendam virum, eam hiſtoriam in dubium reuocantem. Sed certè non videtur negari poſſe, quin vera & antiqua, & vtilis hiſtoria ſit.

Petrus Damiani, qui ante ſexcentos annos floruit, in ſerm.2. de ſancto Andrea, de hac hiſtoria ſic loquitur, Non immerito in ſingularem auctoritatis arcem ſuſcepta eſt, quam qui viderunt, ſcripſerunt, & miniſtri fuerunt ſermonis. Sanctus etiam Bernardus in ſerm. de ſancto Andrea, in vigilia eius, & in duobus, quos habuit in die feſto, miris laudibus effert verba S.Andreæ ad crucem, quæ in hoc libro ad verbum inueniuntur.

Ioannes à Louanio, vir multæ doctrinæ, & iudicij in cenſura de paſſionibus ſanctorum, quæ habetur in Martyrologio Molani, hanc hiſtoriam, vt legitimam probauit.

Idem fecit Aloyſius Lipomanus, vir grauiſſimus, qui ex probatis auctoribus vitas ſanctorum deſcripſit. Denique in Breuiario Romano, nuper recognito hiſtoria hæc, cùm de ea inter viros doctos, & graues acriter diſputatum eſſet, omnium conſenſu approbata locum ſuum retinuit.

Seculum ſecundum ab Anno 100. ad 200.

De S. Iuſtino Martyre. 150.

POſt Apoſtolica tempora primus eorum, quorum ſcripta ad nos peruenerunt, videtur eſſe ſanctus Iuſtinus Philoſophus & Martyr. Floruit enim temporibus Antonini Pij, & ſucceſſorum eius Marci Aurelij, & Lucij veri; & in Apologia ad Imp. & Senatum, populumq. Romanum, ſcribit, numerari eo tempore annos 150. à Chriſti natiuitate.

Opera eius multa recenſentur ab Euſebio lib. 4. hiſt. cap. 17. & à ſancto Hieronymo in lib.de Script. Eccleſ. quorum operum aliqua non extant, & quædam etiam extant, quorum illi non meminerunt. Hæc igitur Iuſtini opera nunc feruntur.

Dialogus cnm Triphone Iudæo Epheſi habitus:

Apologia ad Senatum Romanum.

Apologia altera ad Imp. Antoninum Pium.

Oratio parenetica ad gentes.

De Monarchia.

Expoſitio fidei, ſiue de recta confeſſione.

Epiſtola ad Zenam & Serenum.

Interrogationes, ſiue quæſtiones poſitæ gentibus, & gentium ad eas reſponſiones, earumq. refutationes.

Interrogationes, ſiue quæſtiones gentium poſitæ Chriſtianis, & ad eas reſponſiones.

Refutatio quorundam Ariſtotelis dogmatum.

Et quidem de primis quinque libris, quorum Euſebius, & Hieronymus meminerunt non videtur poſſe dubitari. Sciendum eſt autem Apologiam priorem, vt in noſtris libris habemus, reipſa eſſe poſteriorem, & non ad Senatum datam, vt noſtri libri habent, ſed ad Marcum & Lucium Imperatoris Pij ſucceſſores, vt apertè colligitur ex Euſebio, & Hieronymo locis citatis: ſed fefellit noſtros, quia Apologia prior caret initio, & ideo non potuit cognoſci ad quem, vel ad quos directa eſſet.

Liber de expoſitione fidei, ſiue de confeſſione rectæ fidei, cuiuſcumque ſit, inſignis liber eſt, & Iuſtino auctore dignus. Ambigo tamen an eius ſit, primo, quia veteres eius non meminerunt. Secundo, quia ſtilus videtur eſſe diuerſus à ſtilo Iuſtini. Tertio, quoniam multo apertius, & diſtinctius differit de myſterijs Trinitatis, & Incarnationis, quàm ſcriptores eius ſeculi facere ſoleant.

De epiſtola ad Zenam & Serenum idipſum cenſeo.

De libro quæſtionum quinq; gẽtibus à Chriſtianis poſitarum, facilè iudicari poteſt, eum librum non eſſe Iuſtini; quòd in eo ſæpe fiat mentio Manichæorum, quos poſt mortem Iuſtini exortos eſſe conſtat. Idem iudicium fieri poteſt de quæſtionibus 146. quas gentes Chriſtianis poſuerunt: nam quæſt. 82. & 86. citatur Origenes & quæſt. 115. citatur Irenæus, & martyr appellatur: cùm tamen Iuſtinus vtroque antiquior fuerit: nam ipſe etiam Irenæus lib. 5. Iuſtinum martyrem adducit, tamquam ſe antiquiorem.

De reprehenſione dogmatum Ariſtotelis, meminit Photius in Bibliotheca; neque extat euidens indicium falſitatis, ideo nihil habeo quod dicam.

De Melitone. 150.

SAnctus Melito Sardenſis Epiſcopus M. Aurelij Imp. tempore floruit; cui etiam Apologiam pro Chriſtianis obtulit, vt refert Euſebius lib. 4. hiſt. cap. 25. Multa ſcripſit, quorum fragmenta extant apud Euſebium loco notato. Inter quæ fragmenta continetur catalogus librorum Teſtamenti veteris, in quo liber Sapientiæ tribuitur Salomoni: & hic ſolus liber recenſetur à Melitone ex ijs, qui in Hebraicis codicibus non habentur: vt etiã ſolus liber Eſter omittitur ex ijs, qui ſunt in Hebræo.

Tribuitur etiam Melitoni liber de tranſitu B. Virginis, qui extat in 7. tomo bibliothecæ ſanctorum Patrum, edit. 2. ſed indignus liber eſt, qui tanto viro tribuatur.

De Athenagora. 155.

ATHenagoras æqualis Iuſtini fuit, & inſignẽ Apologiam pro Chriſtianis ſcripſit, & Impp. Marco Aurelio Antonino, & Aurelio Commodo obtulit: quam ſub nomine Athenagoræ citat ſanctus Epiphanius in hæreſi Origenis, vbi refert verba Procli ex Methodio.

Scripſit etiam librum de Reſurrectione: vtrumque opus extat tomo 9. bibliothecæ ſanctorum Patrum, edit. 2. & ſuſpicione caret. Mirum autem eſt, cur Euſebius diligentiſſimus ſcriptorum inueſtigator huius auctoris non meminerit.

Quod autem ſanctus Hieronymus hunc ſcriptorem omiſerit, non eſt adeo mirum, cùm ſatis conſtet, catalogum ſancti Hieronymi

nymi

nymi ex hiſtoria Euſebij eſſe deſumptum, quoad illos ſcriptores, qui Euſebium præceſſerunt.

De S. Theophilo. 170.

SAnctus Theophilus Epiſcopus Antiochenus, ſextus ab Apoſtolo Petro, vixit tempore M. Aurelij Imp. & ſub Commodo eius filio obijt, teſte Euſebio in Chronico. Scripſit multa, teſte S. Hieronymo lib. de Script. Eccleſ. ſed nunc extant in 1. tomo Bibliothecæ ſanctorum Patrum ſecundæ editionis, commentaria in quatuor Euangelia: & libri tres ad Autolycum aduerſus Chriſtianæ Religionis calumniatores.

De Tatiano. 170.

TAtianus ſancti Iuſtini auditor, ſcripſit infinita volumina, ex quibus (inquit ſanctus Hieronymus de Script. Eccleſ.) vnus contra gentiles florentiſſimus extat liber qui liber nuper eſt inuentus, & editus in 4. tomo Bibliothecæ ſanctorum Patrum ſecundæ editionis. Porro Tatianus poſt martyrium ſancti Iuſtini à Fide catholica defecit, & in ſuperbiam elatus hæreſiarcha factus eſt.

De Egeſippo. 177.

EGeſippus æqualis Iuſtini, & Athenagoræ fuit, vt ex Euſebio lib. 4. hiſt. cap. 21. & ſancto Hieronymo in lib. de Script. Eccleſ. perſpicuum eſt. Scripſit hiſtoriam Eccleſiaſticam vſque ad ſua tempora, ideſt, vſque ad Aniceti Pontificatum. Huius hiſtoriæ meminerunt Euſebius & ſanctus Hieronymus locis citatis, in quibus fragmenta hiſtoriæ eiuſdem leguntur. Nunc non extat. Libri vero de excidio Hieroſolymæ, qui ſub nomine Egeſippi circumferuntur; aut alterius Egeſippi recentioris, aut ſuppoſititij ſunt. Certè ex lib. tertio, cap. 5. colligitur, poſt Conſtantini tempora libros illos fuiſſe conſcriptos.

De ſancto Irenæo. 180.

SAnctus Irenæus Epiſcopus & martyr Commodo Imperatore & Eleuthero Pontifice vixit: & tempore Seueri Imp. martyrium conſummauit. ſcripſit multa; ſed ad nos non peruenerunt,

nisi

niſi quinque libri aduerſus Valentinum, qui pleni ſunt doctrina, & pietate. Ambigunt nonnulli, Græcè ne an Latinè ſcripſerit; quoniam non inueniuntur eius libri, niſi latinè conſcripti: & tamen ipſe natione Græcus erat, & ſancti Policarpi diſcipulus, & phraſis eius græciſmum redolet. Sanctus Hieronymus lib. 11. in Ezechielem explanans caput 36. Ezechielis, apertè Irenæum inter Scriptores Græcos numerat: & in lib. de Script. Eccleſ. in Tertulliano, dicit, Tertullianum eſſe primum Latinorum poſt Apollonium, & Victorem, quorum vterque Irenæo poſterior eſt.

Seculum Tertium ab Anno 200. ad 300.

De Tertulliano. 203.

TErtullianus tempore Seueri Imperatoris floruit, vt ipſe teſtatur lib. 1. in Marcionem, in Apologetico cap. 4. & alibi. Initio catholicus ardentiſsimi zeli, deinde in Montani hæreſim prolapſus contra Eccleſiam non pauca ſcripſit. Ergo opera Tertulliani indubitata ſunt.

De patientia,	lib. 1	†De fuga in perſecutione,	1
De Carne Chriſti,	1	Ad Scapulam,	1
De Reſurrectione carnis,	1	De teſtimonio animæ,	1
De præſcriptionibus aduerſus hæreticos,	1	De Anima,	1
Aduerſus Iudæos,	1	†De exhortatione Caſtitatis,	1
Aduerſus Marcionem,	5	†De Monogamia,	1
Aduerſus Valentinianos,	1	De Baptiſmo,	1
Aduerſus Hermogenem,	1	De Pallio,	1
Aduerſus Praxeam,	1	De Idololatria,	1
De corona Militis.	1	†De Pudicitia,	1
Ad Martyres,	1	†De Ieiunio aduerſus pſychicos,	1
De Pœnitentia,	1	Scorpiacũ contra Gnoſticos,	1
De Virginibus velandis,	1	De Oratione,	1
De Habitu muliebri,	1	De Spectaculis,	1
De cultu Feminarum,	1	Apologeticus aduerſus gentes,	1
Ad Vxorem ſuam,	2		

Ex his libris ſanctus Hieronymus in lib. de Script. Eccl. dicit, ſcriptos eſſe contra Eccleſiam à Tertulliano iam tum hæretico, librum De fuga in perſecutione, De exhortatione caſtitatis, De Monogamia, De pudicitia, De ieiunio, quibus crucẽ addidimus. Librum de oratione ſcribit ſanctus Hilarius in Can. 5. Matthæi,

eſſe

eſſe volumen aptiſsimum, ſed conſequentem errorem auctoris detraxiſſe ſcriptis probabilibus auctoritatem.

Opera Tertuliani dubia, vel ſuppoſititia.

De Trinitate, lib. 1

De cibis Iudaicis, epiſtola.

De libro de Trinitate diſſentiunt ſanctus Hieronymus, & Ruffinus: hic enim in Apologia pro Origene ſcribit, librum de Trinitate Tertulliani ab hæreticis cum operibus ſancti Cypriani coniunctum fuiſſe, vt fallerent incautos. Ille autem in ſecundo libro aduerſus Ruffinum contra aſſerit, librum illum de Trinitate, non eſſe Tertulliani, ſed Nouatiani.

Idem etiam ſanctus Hieronymus in lib. de Script. Eccleſ. in Nouatioano, ſcribit, Nouatianum ſcripſiſſe grande volumen de Trinitate quaſi Epitomem operis Tertulliani. Vbi apertè ſignificat, Tertullianum quoque ſcripſiſſe de Trinitate, cuius libri epitomem Nouatianus ediderit. Sed quicquid de hac re ſit, dubitari non poſſe exiſtimo quin liber de Trinitate, qui nunc extat inter opera Tertulliani, Tertulliani non ſit: nam in eo libro refutatur nominatim ſabelliana hæreſis. Sabellius autem poſt tempora Tertulliani apparuit; & in tempora Nouatiani incidit, vt notum eſt ex epiſtola Dionyſij Alexādrini apud Euſebium lib. 7. hiſt. cap. 5. Adde quod ſtilus (vt etiam ſanctus Hieronymus annotauit) apertè clamat, librum illum Tertulliani non eſſe.

Liber, ſiue Epiſtola de cibis Iudaicis, non videtur ſtilum habere Tertulliani: & videtur ab aliquo Epiſcopo propriæ plebi tranſmiſſus. Tertullianus autem Epiſcopus non fuit. Interim tamen nihil definio, ſed cauſas dubitandi in medium pono. Illud poſtremo addendum videtur, Tertulliani libros cum iudicio eſſe legendos, non eos tantum, quos ſancto Hieronymo teſte, contra Eccleſiam propriè ſcripſit, ſed etiam librum aduerſus Praxeam, librum de anima, librum aduerſus Hermogenem, librum de carne Chriſti, & librum de pœnitentia. In his enim propoſitiones non paucæ, vel erroneæ, vel certè ſuſpectæ occurrunt.

De Clemente Alexandrino. 204.

CLemens Alexandrinæ Eccleſiæ presbyter, vir doctiſsimus, Panteni diſcipulus, & Origenis magiſter, vixit ſub Seuero Imp. vt ipſe teſtatur lib. 1. Stromatum. Ibi enim deducit tempora Imperatoriū vſque ad obitum Cōmodi, cui Seuerus ſucceſſit, poſt breuiſsimum Imperium Pertinacis, & Iuliani. Multa

ſcripſit, quorum meminerunt Euſebius lib.5.hiſt.cap.11. & ſanctus Hieronymus de Script. Eccleſ. Nunc vero hæc opera ſuperſunt:

Stromatum libri octo.
Pedagogi libri tres.
Oratio exhortatoria ad gentes.

Neque de his dubitatio vlla eſt. Meminit Caſſiodorus in libro primo Diuinarum Inſtitutionum explanationis Clementis Alexandrini in epiſtolas canonicas: an ea ſit, quæ in Bibliotheca Sanctorum Patrum inuenitur, non facilè iudicare poſſum.

Non deſunt in hoc inſigni auctore ſententiæ aliquæ, quæ errorem ſapiunt, quas in libris noſtris Controuerſiarum notauimus, & ob quas Gelaſius Papa, in Concilio quodam Romano, Clementis huius opuſcula inter apocrypha retuſit. Vtrum autem ſententiæ illæ ab hæreticis inſertæ ſint, vt aliqui piè credunt, an auctori more humano exciderint ignoramus.

De Minutio Felice. 206.

MInutius Felix Tertulliani æqualis, ſcripſit Dialogum inter Chriſtianum Octauium, & Ethnicum Cæcilium, qui Dialogus, Octauius inſcribitur; atque inde factum eſt, cùm auctor ignoraretur, vt ſeptem libris Arnobij contra gentes, hic veluti octauus adiungeretur. Sed re vera non eſt octauus liber Arnobij, ſed Octauius Minutij Felicis, Cauſidici Romani inſignis, vt S.Hieronymus teſtatur in lib. de Script. Eccleſ.

De S. Hippolyto Epiſcopo, & Martyre. 220.

SAnctus Hippolytus Epiſcopus Portuenſis, & martyr, Clementis Alexandrini diſcipulus, ſub Alexandro Seuero martyrium conſummauit.

Multa ſcripſit, quæ enumerantur ab Euſebio lib. 6. hiſt. cap. 16. & à ſancto Hieronymo in lib. de Script. Eccleſ. Nunc ſolum extant excerpta quædam ex libris S.Hippolyti de Theologia, & Incarnatione, apud Henricum Caniſium tomo quinto antiquæ lectionis: necnon in Bibliotheca Sanctorum Patrum, Oratio de conſummatione Mundi, De Antichriſto, & ſecundo aduentu Domini noſtri Ieſu Chriſti.

Conſulat Lector notationes Card. Baronij ad Martyrologium die 22, Auguſti.

De

De Iulio Africano. 222.

IVlius Africanus paulo ſenior Origene fuiſſe videtur, cùm in epiſtola ad Origenem, eum filium appellet. Scripſit librũ de temporibus ab origine Mundi vſque ad Macrinum Imperatorem, ſub quo ipſe viuebat, & ad M. Antoninum Heliogabalum, legationem ſuſcepit, vt S. Hieronymus teſtatur in lib. de Script. Eccleſiaſt. Sed hi libri perierunt, cùm tamen extarent tempore Photij, vt ipſe in Bibliotheca ſcribit. Extat hoc tempore ſolum Epiſtola ad Origenem de hiſtoria Suſannæ, quam fabuloſam eſſe contendit: cui reſpondit Origenes, veram illam eſſe demonſtrans: Epiſtola Iulij Africani extat in ſecundo tomo operum Origenis.

De Origene. 226.

ORigenes Adamantius Clementis Alexandrini diſcipulus vixit vſque ad tempora Galli, & Voluſiani Impp. teſte ſancto Hieronymo in lib. de Script. Eccleſ. Quamuis autem doctiſſimus fuerit, deceptus tamen ex Platonis philoſophia in multos errores incidit. Sanctus Baſilius in lib. de Spiritu ſancto cap. 30. dicit, Origenem non habuiſſe ſanas de Spiritu ſancto opiniones. Sanctus Epiphanius in libris de hæreſibus ponit Origenem in numero aliorum hæreticorum. Sanctus Hieronymus vertit in Latinum idioma libros Origenis Periarchon, vt oſtenderet errores plurimos, quibus libri illi ſcatent. Denique in quinta Synodo generali collatione 8. can. 11. dicitur anathema Origeni, & ſcriptis eius, ſicut Ario, Eunomio, Macedonio, Neſtorio, & Eutycheti: & in lib. qui inſcribitur, Pratum ſpirituale cap. 25. in quadam reuelatione viſus eſt Origenes cum Ario, alijſq; hæreticis in gehennæ ignibus torqueri. Citatur autem Pratum ſpirituale in 7. Synodo generali, ne quis eum librum ſpernendum cenſeat. Hæc præmittenda exiſtimaui propter eos, qui Origenem defendere, vel excuſare conantur, quales fuerunt olim Euſebius in lib. 6. hiſt. Eccleſ. & in Apologia pro Origene, quam nomine Pamphili martyris edidit: & qui Euſebium imitatus eſt, Ruffinus, qui etiam Apologiam pro eodem Origene ſcripſit. Deinde paulo ante noſtram ætatem eandem defenſionem ſuſcepit Ioannes Picus; & noſtro tempore Gilbertus Genebrardus.

Opera Origenis aſcendunt ad ſena millia librorum, teſte Epiphanio

phanio in hæreſi Origenis, quæ eſt ordine 64. Sed plurima perierunt. Quæ nunc extant in duos tomos diſtributa hæc ſunt:

Primi tomi.

In Geneſim homiliæ	17	In Hieremiam hom.	14
In Exodum hom.	13	In Ezechielem hom.	14
In Leuiticum hom.	16	Periarchon, ideſt, de principijs lib.	4
In Numeros hom.	28	Threni, ſiue planctus Origenis tract.	1
In librum Ioſue hom.	26	De recta in Deum fide Dialogus.	
In librum Iudicum hom.	9	Commentaria in Iob, Ioachimo Perionio interprete.	
In lib. Regum hom.	1	In eundem hom.	4
In librum Iob libri	3		
In pſal. 36. 37. & 38. hom.	9		
In Cantica canticorum hom.	6		
In Iſaiam hom.	9		

Secundi tomi.

In Matthæum tractatus,	35	Contra Marcioniſtas Dialogi.	
In Lucam hom.	39	Philocalia, ſiue de amore honeſti.	1
In Ioannem tractatus,	32	De Suſannę hiſtoria Epitome.	
In diuerſos locos noui teſtamenti hom.	10	De eadem hiſtoria Iulij Africani epiſtola, & ad eandem Origenis reſponſio.	
In epiſtolam ad Rom. lib.	36		
Contra Celſum lib.	8		

His addi poſſunt Tetrapla, Exapla, & Octapla Origenis labore contexta. Tetrapla ſunt quatuor editiones teſtamenti veteris. 70. Interpretum, Aquilæ, Simmachi, & Theodotionis. Exapla ſunt quatuor illæ adiunctis duabus Hebraicis, altera literis Hebraicis, altera literis Græcis. Octapla ſunt, editiones ſex ſupradictæ, adiunctis duabus ſine nomine auctoris, quinta, & ſexta: addidit ipſe Origenes ſeptimam editionem ex verſione 70. Interpretum emendata, & cum Theodotionis verſione collata, additis aſteriſcis, & obeliſcis. Vide de his editionibus Epiphanium in lib. de ponderibus, & menſuris.

Opera dubia, uel ſuppoſititia.

HOmiliæ in Leuiticum habentur etiam inter libros S. Cyrilli; ſed verè Origenis ſunt, non S. Cirilli: nam & phraſim Origenis ſeruant, & erroribus eiuſdem ſcatent.

Libri tres in Iob, non videntur eſſe Origenis: nam lib. 1. Meminit auctor Homouſianorum, quam dicit eſſe ſectam trium Deorum, quæ totum orbem repleuit. At nomen Homouſiano-

rum inuentum eſt ab Arianis, qui poſt obitum Origenis apparuerunt. Deinde lib. 2. meminit auctor S. Luciani iam tum martyrio affecti. At ſanctus Lucianus poſterior Origene fuit.

Commentaria quoque in Iob, Perionio interprete, non videntur eſſe Origenis: nam in explanatione cap. 3. adfert expoſitionem S. Luciani martyris; item in explanatione cap. 7. & 8. refellit Manichæos nominatim: & in cap. 18. meminit Homouſianiſtarum. At Manichæi & Ariani, qui Catholicos Homouſianiſtas vocabant, poſt Origenem exorti ſunt.

De Homilijs in Pſalmos aliqui dubitant, an ſint Origenis.

Homiliæ in diuerſa loca Euangelij, ſine dubio non ſunt omnes Origenis.

In Homilia in primum caput Ioannis mentio fit Manichæorum, & Arianorum, qui poſt Origenem exorti ſunt.

In Homilia nona in diuerſa loca, inueniuntur fragmenta ex S. Hieronymo in vltimum caput Iſaiæ Prophetæ, & ex ſancto Gregorio lib. 15. Moralium cap. 14. & ex alijs Origene poſterioribus; & ea fragmenta Hieronymi, & Gregorij, non Origenis eſſe ſtilus manifeſtè docet.

In Homilia, de ſancta Maria Magdalena ſuper illud, Maria ſtabat ad monumentum foris plorans, ſtilus eſt planè Latinus.

Tractatus quintus in Matthæum videtur eſſe Latini auctoris: nam adducens auctor verba Iſaiæ 48. Dominus miſit me, & ſpiritus eius; in Græco, inquit, Spiritus ſanctus neutri generis eſt, non maſculini, vt apud nos. Vbi ſe inter Latinos numerat. Et ſi tractatus quintus Latini auctoris eſt, non parua ſuſpicio eſt, reliquos etiam tractatus eiuſdem operis, Latini auctoris eſſe. Atque hæc pauca de Origene.

De Ammonio Alexandrino. 226.

AMmonius Alexandrinus tempore Alexandri Imper. vixit, & ſcripſit canones euangelicos, quos alij harmoniam euangelicam vocant: quam Victor Capuanus cum Tatiani diateſſaron confudiſſe videtur. Vide in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 7. editionis ſecundæ, & Card. Baronium tomo 2. Annalium ad annum Dom. 174.

De S.Gregorio Taumaturgo. 233.

SAnctus Gregorius antea Theodorus dictus, Epiſcopus fuit Neocœſarienſis, & à magnitudine miraculorum patratorum Taumaturgus appellatus, auditor fuit Origenis, dum eſſet adoleſcens, ſed ab erroribus eius omnino immunis fuit. Claruit tempore Alexandri Seueri, cuius ann.10. factum Epiſcopum ſcribit Cardinal. Baronius in ſecundo tomo Annalium, ad ann. 233.

Scripſit Metaphraſim in Eccleſiaſtem:

Panegiricum in Originem.

Breuem fidei confeſſionem, quam ex reuelatione B. Ioannis Apoſtoli didicit.

Expoſitionem fidei aduerſus Elianum.

Et Epiſtolam Canonicam.

His nuper adiunxit Gerardus Voſſius duodecim ſententias cum anathematiſmis: Qui extant Græcè, & Latinè apud Henricum Caniſium tomo 3. antiquæ lectionis.

Tres Sermones eiuſdem S. Gregorij de Annuntiatione B.Virginis.

Item Sermonem de Baptiſmo Chriſti, ſiue de Theophania Domini: denique diſputationem de Anima ad Taſianum.

Et quidem de metaphraſi nullum eſt dubium. Eius enim teſtatur ſanctus Hieronymus tum in libro de Script. Eccleſ. tum in Commentario ad cap. 4. Eccleſiaſtæ. Ruffinus etiam meminit lib.7. hiſt. Euſebij cap.25. & falluntur, qui eam tribuunt Gregorio Nazianzeno.

De Panegyrico quoque in Originem res notiſſima eſt. Scripſit enim illud adoleſcens, & coram ingenti multitudine, ipſo etiam Origene audiente, recitauit, teſte ſancto Hieronymo de Scriptor. Eccleſ. & hoc tempore in lucem prodijt auctore Gerardo Voſſio hoc ipſum Panegyricum Græcè, & Latinè.

Non minus certum eſt didiciſſe ſanctum Gregorium confeſſionem fidei à B. Ioanne Euangeliſta ſibi cum ipſa ſanctiſſima Virgine Deipara apparente; cuius rei meminit Gregorius Niſſenus in vita Gregorij Taumaturgi: & eam ipſam fidei confeſſionem ab eodem Gregorio ſcriptam, totidem verbis referunt idem Gregorius Niſſenus, & alij.

Denique extra Controuerſiam eſt epiſtola canonica, quam etiam Balſamon Commentarijs illuſtrauit.

Expoſitiouem fidei, quam ſanctus Gregorius ſcripſit, exiſtimat Gerardus Voſſius ſe inueniſſe, & edidiſſe: ſed fortaſſe fallitur: nam expoſitio illa fidei, cuius meminit ſanctus Baſilius in epiſt. 64. ad Neocæſarienſes, quæ verè à Gregorio Taumaturgo ſcripta fuerat aduerſus Elianum, multum differt ab iſta, quæ nunc extat apud Voſſium. In illa enim habebatur, Patrem & filium hypoſtaſi eſſe vnum, & ſola animi cogitatione diſtingui: vnde ſuſpicio orta erat, à Gregorio foueri hæreſim Sabellij: & ſanctus Baſilius laborat, vt ſanctum Gregorium à Sabellianiſmi ſuſpicione defendat. At expoſitio fidei, quam Voſſius edidit, Sabellium nominatim refutat, neque vnquam dicit, Patrem & filium hypoſtaſi eſſe vnum, & ſola rationis cogitatione diſtingui: ſed contra dicit, Patrem & filium natura diuinitatis eſſe vnum, & vnamquamque perſonam per ſe ſubſiſtere, & aliam eſſe hypoſtaſim Patris aliam filij, &c. Præterea expoſitio fidei Voſſiana videtur omnino ſcripta contra Arianos, ac per hoc ſatis diu poſt tempora S. Gregorij Taumaturgi: ſic enim incipit, Inimiciſſimi, & alieni à confeſſione Apoſtolica ſunt, qui dicunt, eſſe filium ex non extantibus, &c. & infra, Eos vero, qui communicant cum ijs, qui reijciunt homouſion, tamquam alienum à ſcripturis, & qui dicunt aliquid ex Trinitate creatum eſſe, alienos exiſtimamus.

Conſtat autem Arianos fuiſſe, qui dicebant, filium eſſe ex non extantibus, & qui reijciebant vocem, homouſion, tamquam alienam à ſcripturis. Quin etiam ita diſputat hic auctor de Incarnatione, vt videatur refellere Neſtorianos, & Eutychianos.

Eadem cenſura addi poteſt ad duodecim capitula cum anathematiſmis, quæ Gerardus Vaſſius ſancto Gregorio tribuit. Videntur enim illa capitula quaſi appendix quædam ad expoſitionem fidei adiuncta; ac præcipue Neſtorij & Eutychetis erroribus opponuntur: qui hæretici longe poſt obitum ſancti Gregorij exorti ſunt.

De ſermonibus in Annunciationem, & Theophaniam Dominicam, vt etiam de libello De anima ad Titianum, nihil certi habeo, cùm nec veteres horum operum meminerint; neque tamen conuinci poſſit, eos eſſe ſuppoſititios.

De ſancto Cornelio Papa. 254.

SAnctus Cornelius Papa tempore Decij ſedit, & ſcripſit inſignes epiſtolas, quarum meminit ſanctus Hieronymus in lib. de

de Script.Eccleſ. è quibus extat ſolum epiſtola ad Fabium, ſiue Flauianum Antiochenum Epiſcopum, ſed non integra, apud Euſebium lib.6.hiſt.cap.35. & alia breuis ad Lupicinum, tomo 1. Bibliothecæ ſanctorum Patrum: & aliæ duæ inter epiſtolas ſancti Cypriani.

De ſancto Sixto Secundo.

Sixtus ſecundus Pontifex, & martyr dicitur ſcripſiſſe librum ſententiarum, ſiue prouerbiorum, qui citatur à ſancto Auguſtino lib.De natura, & gratia, cap.64. & extat in tomo 5. Bibliothecæ ſanctorum Patrum edit.2.

Cæterum liber ille falsò tribuitur ſancto Sixto martyri, cùm ſit Sixti philoſophi ethnici, vt ſanctus Hieronymus demonſtrat in epiſt.ad Ctheſiphontem; & in cap.22. Hieremiæ,& in cap.18. Ezechielis: & ſanctus Auguſtinus lib.2. Retractationum,cap.42. retractat locum citatum ex libro De natura & gratia. Denique Gelaſius in Concilio 70. Epiſcoporum reprobat librum prouerbiorum ſub nomine ſancti Sixti ab hæreticis conſcriptum: dicit autem ab hæreticis conſcriptum, quia Ruffinus eum librum plenum erroribus conuertit ex Græco, & ſancto Sixto attribuit.

De ſancto Cypriano. 250.

Sanctus Cyprianus vir eloquentiſſimus, & ſanctiſſimus ſub Valeriano,& Gallieno martyrium paſſus eſt,teſte ſancto Hieronymo in lib.de Script.Eccleſ. ſed in Epiſcopum promotus fuit temporibus Fabiani Papæ, & Philippi Imp. proinde ſedit temporibus Fabiani, Cornelij, Lucij, Stephani, & Sixti Pontificum Romanorum. Opera eius multa extant, ſed non omnia indubitata: primo igitur catalogum texemus operum indubitatorum.

Opera ſancti Cypriani, indubitata.

Epiſtolarum libri quatuor, quas Pamelius ordine temporum digeſſit, & ſunt numero 83.

De habitu Virginum, tractatus vnus.		Contra Demetrianum,	1
		De Idolorum vanitate,	1
De lapſis,	1	De mortalitate,	1
De ſimplicitate Prælatorum, ſiue de vnitate Eccleſiæ,	1	De Eleemoſyna,	1
		De bono patientiæ,	1
De oratione Dominica,	1	De zelo, & liuore,	1

De exhortatione Martyrij, 1
Ad Quirinum contra Iudæos, libri tres.
Ad Iubaianum de baptizandis hæreticis, 1
Ad Pompeium contra epiſtolam Stephani Papæ. 1
Hos tamen duos libros Pamelius inter epiſtolas coniecit, & ſunt epiſtolæ 73. & 74.
Sententiarum ex Concilio Carthaginenſi de hæreticis baptizandis, 1

Opera ſuppoſititia, vel dubia.

De monte Sina, & Sion, tractatus vnus.
De reuelatione capitis ſancti Io. Baptiſtæ.
Expoſitio ſymboli.
De ſingularitate Clericorum.
De operibus Cardinalib. Chriſti, ſermones 12.
De laude Martyrij.
De diſciplina, & bono pudicitiæ.
Ad Nouatianum de ſpe veniæ lapſis non neganda.
De duplici martyrio.
De aleatoribus.
De cœnæ diſpoſitione.
De duodecim abuſionibus ſeculi.
De ſpectaculis.
De Iudaica incredulitate ad Vigilium.
De Iudæis, qui inſecuti ſunt Chriſtum.
Carmen, Geneſis.
Carmen, Sodoma.
Carmen ad Apoſtatam Senatorem.
Hymnus de Paſcha.
Oratio pro Martyribus, quæ incipit, Agios.
Oratio altera, quæ incipit, Domine ſancte Pater.

Tractatus de monte Sina, & Sion non habet ſtilum ſancti Cypriani.

Tractatus de reuelatione capitis ſancti Ioannis Baptiſtæ, non eſt ſancti Cypriani, ſed auctoris multo recentioris, qui in hoc ipſo opere mentionem facit ſanctorum Athanaſij, & Cyrilli: item Theodoſij Imp. & Pipini Regis Francorum: & ipſa reuelatio capitis ſancti Ioannis Baptiſtæ contigit ſub Theodoſio, vt Nicephorus teſtatur lib. 12. cap. 49. Itaque reuelatio de qua hic agitur facta eſt annis plus centum poſt obitum ſancti Cypriani.

Expoſitio Symboli, non eſt ſancti Cypriani, ſed Ruffini: nomine Ruffini habetur inter opera ſancti Hieronymi: & teſtatur Gennadius in libro de viris illuſtribus, Ruffinum in explicatione Symboli excelluiſſe: denique ſtilus eſt Ruffini, non ſancti Cypriani.

Tractatus de ſingularitate Clericorum, vbi prohibetur Clericis cohabitatio feminarum, inſignis & vtilis eſt, & antiqui ſine dubio auctoris: nonnullis videtur eſſe potius Origenis, quam Cypriani. Sed tamen ſtilus apertè reclamat; & Latinum auctorem,

rem, non Græcum eſſe clamat. Idem etiam ſtilus ſatis diuerſus eſt à ſtilo ſancti Cypriani, & verba multa parum latina admiſcet, quæ in Cypriano non inueniuntur, qualia ſunt; inordinaliter, contubernalitas, mulcedo, paſsibilitas, & alia.

Sermones de operibus Cardinalibus Chriſti eruditi, & antiqui auctoris ſunt, ſed non videntur eſſe Cypriani. Primum enim ſtilus multo humilior eſt, quàm ſancti Cypriani eſſe ſoleat. Deinde in ſermone de tentatione & ieiunio, docet hic auctor, Diabolum cecidiſſe de cælo ante hominis creationem: cuius ſententiæ contrarium habet ſanctus Cyprianus in tractatu de zelo, & liuore. Denique in præfatione ſic alloquitur ſanctum Cornelium Papam, Quia, inquit, ſolent aliquando Patres nugis infantilibus arridere, & linguis balbutientibus delectari, indulgentiam meretur humilitas, quæ quo poteſt acceſſu ſublimitatis veſtræ manibus ſe porrigit attrectandam: hæc ille. At S. Cyprianus ſemper Cornelium fratrem, & collegam appellabat: nec ignorabat, ſe non minus doctum, & diſertũ, quàm Cornelius eſſet; & cùm præterea Epiſcopus ante Cornelium ordinatus fuiſſet, & in Eccleſia vniuerſa mirificè clareret; nunquam profectò ſcripta ſua nugas infantiles appellaret: neque diceret, ſublimitatem Cornelij lingua balbutienti Cypriani oblectari debere.

Libellus de laude martyrij ideo poſitus eſt inter opera Cypriani dubia, quoniam Eraſmus dubitauit ob aliquam ſtili diſsimilitudinem. Sed communiter admittitur inter vera opera ſancti Cypriani, præſertim cùm Moſes, & Maximus, ad quos liber iſte ſcribitur, in epiſtola ad Cyprianum, quæ eſt 26. inter epiſtolas ſancti Cypriani, huius ipſius libri mentionem faciant: neque ſtilus diſsidet ab alijs operibus, niſi quòd eſt magis elaboratus, quàm aliqua alia eiuſdem opera, ſed non magis, quàm omnia. Siquidem epiſtola ſecunda, quæ eſt ad Donatum, non cedit huic libello; & tamen illa epiſtola eſt, hic vero liber ſimilis orationi in genere demonſtratiuo.

Liber de diſciplina, & bono pudicitiæ; & liber ad Nouatianum de ſpe veniæ danda lapſis; ſancti Cypriani mihi eſſe videtur; quicquid Eraſmus dicat, qui nimis ſubtiliter de ſtili diſsimilitudine aliquando iudicat.

Liber de duplici Martyrio, ſancti Cypriani eſſe non poteſt, cùm auctor mentionem faciat Diocletiani, & Maximiani Imperatorum, qui nondum imperare cæperant, cùm ſanctus Cyprianus martyrium pateretur: ac vt magis miremur qua fronte eiuſmodi libri ſub Cypriani nomine edantur, meminit hic

idem auctor belli Cæſarei contra Turcas.

Liber de aleatoribus vtilis & doctus eſt; ſed non videtur eſſe Cypriani, cùm in principio ſatis apertè ſignificet auctor, ſe vniuerſali Eccleſiæ præſidere, & Apoſtolatum gerere ſuper quem Chriſtus fundauit Eccleſiam, & Chriſti vicariam Sedem obtinere, & ſibi traditas eſſe claues ligandi, & ſoluendi, &c. Itaque videtur libellus eſſe alicuius Romani Pontificis, qui ſancti Cypriani ſcriptiones imitatur, quamuis ſtili eius elegantiam non aſſequatur.

Liber de cœnæ diſpoſitione non ſolum Cypriani non eſt, verum neque alicuius docti hominis eſt. Fortaſſe auctor eius Ciprianus dicebatur, ſed longè diuerſus ab illo, de quo nunc agimus: nam neque verba, neque ſententias habet homine docto dignas: ſed ineptas, & ridiculas narrationes & fabellas.

Liber de duodecim abuſionibus ſeculi S. Cypriani eſſe non poteſt, cùm paſſim citet ſcripturas ex verſione S. Hieronymi: qua ratione neque S. Auguſtini erit, quamuis inter eius etiam opera feratur.

Liber de ſpectaculis egregius eſt, & ad imitationem libri Tertulliani de eodem argumento conſcriptus. Ratio dubitandi ſit ne Cypriani, an non, ſola ſtili diuerſitas eſſe videtur.

Liber de incredulitate Iudaica ad Vigilium, nihil eſt aliud, niſi verſio in Latinam linguam dialogi Græci inter Iaſonem Chriſtianum, & Papiſcum Hebræum: qui Græcus dialogus antiquiſſimus eſt, cùm eius meminerit Origenes lib. 4. contra Celſum. Auctor autem Latinæ verſionis non Cyprianus, ſed Celſus dicitur, vt perſpicuum eſt ex vltimis verbis libri.

Liber de Iudæis, qui inſecuti ſunt Chriſtum, S. Cypriani non eſſe videtur ob nimis magnam ſtili diuerſitatem.

De carminibus & orationibus nihil certi habeo: nam neque habemus veterum teſtimonia, vnde probemus opera iſta eſſe Cypriani: neque habemus argumenta, vnde probemus non eſſe. opera ſunt grauia, & docta, & S. Cypriano digna.

De S. Pontio Diacono. 250.

SAnctus Pontius Diaconus S. Cypriani, ſcripſit inſigne volumen de vita, & paſſione S. Cypriani, teſte S. Hieronymo de Script. Eccleſ. Id volumen extat ad initium S. Cypriani in editione Iacobi Pamelij.

De S. Dionyſio Alexandrino. 250.

SAnctus Dionyſius Alexandrinus Epiſcopus æqualis fuit S. Cypriani, ſed paulo prior in Epiſcopatu, & paulo poſterior in morte: & ſcripſit libros, & epiſtolas multas, teſte ſancto Hieronymo de Script. Eccleſ. Extat nunc epiſtola vna ſatis breuis inter canones Eccleſiaſticos Græcorum cum annotationibus Balſamonis. Extant etiam multa, & magna fragmenta operum huius Dionyſij apud Euſebium lib. 6. hiſt. cap. 33. & ſequentibus vſque ad finem libri, & lib. 7. cap. 1. & ſequentibus vſque ad 21. Extant denique alia fragmenta apud Athanaſium in libro de ſententia Dionyſij Alexandrini, & in lib. de ſententia Nicænæ Synodi. Neque de his vlla controuerſia eſt.

De S. Zenone Epiſcopo, & Martyre. 260.

ECcleſia Veronenſis ſanctum Zenonem Epiſcopum veneratur, quem ſub Gallieno Imperatore paſſum eſſe prædicat, & eius ſermones permultos nuper edidit. Huius Zenonis Epiſcopi, & martyris nulla fit mentio apud Euſebium in hiſt. neque apud ſanctum Hieronymum in lib. de Script. Eccleſ.

Primus eſt ſanctus Gregorius, qui ſanctum Zenonem Epiſcopum Veronæ Martyrem nominat, lib. 3. Dialogorum, cap. 19. ſed de operibus eius mentionem nullam facit. Extant ſub nomine eius ſermones editi Veronæ anno 1586.

De Geneſi ſermones	4	De Epiſtola ad Corinthios,	1
De Abraham,	3	De Æterna filij generatione,	3
De Somnio Iacob.	1	De Aduentu Chriſti,	1
De Iuda Patriarcha,	1	De Natiuitate Chriſti,	3
De Exodo,	15	De Circunciſione,	1
De Præcepto, Attende tibi,	1	De Fide,	1
De Iob,	1	De Fide, Spe, & Charitate,	1
De Pſalmis,	9	De Fidei veritate,	1
De Iſaia,	6	De Paſcha,	9
De Martyrio Iſaiæ,	1	Inuitatio ad fontem,	8
De Daniele,	9	Ad Neophitos,	7
De Iona,	1	De Spirituali ædificatione,	1
De Euangelio ſecundum Lucam,	1	De Patientia,	1
		De Pudicitia,	1
De Euangelio ſecundum Ioannem,	1	De Continentia,	1
		De Iuſtitia,	1

De Timore,	1	De Liuore, & Inuidia,	1
De Ieiunio,	1	De S. Archadio,	1
De Spiritu, & corpore,	1	De Reſurrectione,	1
De Auaritia,	3		

Ex his, ſermo in illud, Attende tibi; & ſermo in Euangelium Lucæ, & ſermo de ieiunio, & ſermo de liuore, & inuidia, non ſunt S. Zenonis, ſed S. Baſilij magni, vt notum eſt, tum ex ſtilo, tum ex communi ſententia. Item ſermones in Pſalmos, ſi non omnes, certè maiore ex parte apud Hilarium inueniuntur.

De alijs non habeo, quod dicam, niſi aliquos eſſe breuiſſimos, vt ſermones dici non mereantur; aliquos eſſe repetitiones aliorum; aliquos ita obſcuros, vt intelligi nequeant; &, quod me male habet, de his ſermonibus nullam extare apud veteres mentionem. Primus enim, qui eos inuenit, Guarinus fuit Veronenſis Orator, ante annos circiter centum: editi ſunt autem Venetijs anno 1508. & poſtea emendatius, & pulchrioribus characteribus Veronæ anno 1586. conſulat Lector Card. Baronium in notis Martyrologij.

De S. Victorino Pictabionenſe. 270.

SAnctus Victorinus Pictabionenſis Epiſcopus, & Martyr, ſancti Cypriani æqualis, vel paulo poſterior multa opera ſcripſit, teſte ſancto Hieronymo in lib. de Script. Eccleſ. Nunc ſolum extat Commentarius in Apocalypſim, & de hoc ipſo dubium eſt, an ſit Victorini opus. Scribit enim ſanctus Hieronymus in epiſtola præfixa Commentario Victorini in Apocalypſim, Victorinum in iſto ſuo Commentario ſecutum eſſe errorem Chiliaſtarum, quod etiam ſcripſit in libro de Script. Eccleſ. in Papia: qua de cauſa Gelaſius Papa, Victorini opera inter apocrypha numerauit. At Commentarium, quod nunc extat ſub nomine Victorini, non ſolum hoc errore caret, ſed contra hunc errorem etiam pugnat. Hic beatus vir ſub Diocletiano martyrium paſſus eſt anno Dom. 303.

De S. Methodio Epiſcopo, & Martyre. 285.

SAnctus Methodius Epiſcopus Tyri claruit tempore Diocletiani Imperat. & anno eius 26. martyrio coronatus eſt, ex Hieronymo de Script. Eccleſ. Is multa ſcripſit, ſed nunc ſolum extant fragmenta ſatis magna ex lib. eius de reſurrectione aduerſus

uerſus Origenem, apud Epiphanium hæreſi 64. Extant etiam alia fragmenta apud Photium in bibliotheca. Circunfertur libellus reuelationum ſub nomine S. Methodij, ſed ſuppoſititius cenſetur.

De Dorotheo Tyrrenſi.

DOrotheus Tyrrenſis dicitur tempore Diocletiani exilium paſſus, & ſcripſiſſe Synopſim de vita Prophetarum, & diſcipulorum Chriſti: quæ Synopſis extat in bibliotheca ſanctorum Patrum, & frequenter citatur. At huius Dorothei nullam mentionem inueni apud Euſebiũ S. Hieronymum, vel Genadium, aut etiam Io. Trithemium, qui ſcripſerant de viris illuſtribus.

Ipſa vero Synopſis plena eſt fabulis: conſulat lector, quæ iſte auctor ſcribit in vita Abdiæ, Ionæ, Iſaiæ, Hieremiæ, & Eliſæi. Præterea conſulat, quæ ſcribit in vita Iacobi Alphæi, & Clementis: & in ſumma ſciat, ab iſto numerari inter 72. diſcipulos Chriſti, omnes, qui ab Apoſtolo Paulo nominantur, etiamſi Ethnici fuerint, vel feminæ: & illos omnes non ſolum diſcipulos Domini, ſed etiam Epiſcopos facere. Non meminiſſem libri tam fabuloſi, niſi vidiſſem à multis citari, & non minimi fieri.

De Arnobio. 285.

ARnobius ſub Imp. Diocletiano floruit, teſte ſancto Hieronymo de Script. Eccleſ. ac vt probaret, ſe verè factum eſſe ex pagano Chriſtianum, ſcripſit libros ſeptem contra gentes: nam octauus, qui illi operi adiunctus eſt, non eſt liber octauus Arnobij, ſed Octauius Felicis Minutij, de quo ſupra dictum eſt. Feruntur etiam ſub nomine Arnobij Commentaria breuia in Pſalmos. Sed ea non videntur eſſe huius Arnobij, ſed alterius recentioris: nam in explicatione Pſalm. 108. refellit hic auctor hæreſim prædeſtinatorum, quæ tempore S. Auguſtini, vel poſtea exorta eſt: & in explicatione Pſalmi 108. nominatim refellit Photinum hæreſis Ebionitarum inſtauratorem. At Photinus tempore Valentiniani Imperatoris vixit, teſte ſancto Hieronymo de Script. Eccleſ. quo tempore Arnobius ſuperſtes eſſe non poterat. Fuit enim Arnobius præceptor Lactantij, Lactantius autem in extrema ſenectute vocatus eſt à Conſtantino Magno, vt Criſpum filium erudiret, teſte ſancto Hieronymo de Script. Eccleſ. in Lactantio. Quamuis autem Commentaria in Pſalmos, non ſint illius

Arnobij, qui circa initia Principatus Diocletiani florebat : ſunt tamen auctoris alicuius veteris, qui etiam Arnobius dicebatur, vt conſtat ex Commentarijs Bedæ in Pſalmos, in quibus explicatio Arnobij non ſemel adducitur. Vide infra in verbo Arnobius iunior. Feruntur etiam annotatiunculæ in varios locos Euangelij; ſed parui momenti, neq; certum eſt, an ſint Arnobij.

De Lactantio Firmiano. 290.

LActantius Firmianus, Arnobij auditor, floruit ſub Diocletiano, & ad Principatum Conſtantini Magni in ſenectute peruenit, teſte ſancto Hieronymo in libro de Script. Eccleſ. vbi multa eius opera recenſet, quæ non extant: quæ autem extant hæc ſunt:

Diuinarum Inſtitutionem lib.	7	Carmen de Phænice,
De Ira Dei,	1	Aliud de Paſſione Domini,
De Opificio Dei,	1	Tertium de reſurrectione eiuſ-
Epitome in libros ſuos.	1	dem, & de Paſchate.

Et quidem opera omnia, exceptis carminibus, ſine controuerſia Lactantij ſunt: & quemadmodum ad eloquentiam Tullianam proximè accedunt, ita erroribus varijs ſic deformata ſunt, vt non ſine cauſa Gelaſius Papa in Concilio Romano apocrypha cenſeri voluerit.

Carmen de Phænice Ethnici hominis eſſe videtur.

Carmen de Reſurrectione, & de Paſchate, vt etiam de Paſſione, ambiguum eſt, an Lactantij ſint, quia nonnulli negant illius eſſe: & tamen non habemus certum argumentum, vnde probetur illius non eſſe.

Seculum Quartum ab Anno 300. ad 400.

De Conſtantino Magno Imperatore. 306.

COnſtantinus ſanctæ Helenæ filius, Imperator Maximus, & feliciſſimus; quamuis occupatiſſimus in Imperio Orbis terræ gubernando, quod ſuſcepit anno Dom. 306. & tenuit vſq; ad 337. ſcripſit tamen multas latinas orationes, earumq. magnam partem recitauit, Euſebio teſte libro 4. de vita Conſtantini cap. 29. Vna tantum nunc ſupereſt, ſcripta ad ſanctorum cœtum: cuius meminit idem Euſebius lib. 4. cap. 32. de vita Conſtantini, atque eadem excudi ſolet poſt ipſos libros de vita Conſtanti-

ſtantini. Oratio ſanè pulchra, & Iuculenta de Chiſti aduentu, & diuinitate: vbi etiam cap. 18. inſeruntur carmina Sybillæ Erithrææ, quarum literæ capitales reddunt hanc ſententiam, Ieſus Chriſtus, Dei filius, ſeruator, Crux. Scripſit etiam idem Imperator epiſtolas multas, quarum aliquæ extant tum in hiſt. Euſebij, tum in libris de vita Conſtantini. Sed epiſtolæ poſſent fortaſſe tribui Secretarijs; ſed orationes ipſius Conſtantini proprio labore, & ſtudio ſcribebantur, vt diximus.

De Euſebio Caſarienſi. 326.

EVſebius Pamphili Epiſcopus Cæſarienſis, tempore Conſtantini Magni floruit, ſcripſit plurima, ex quibus hæc nunc extant:

De Euangelica præparatione lib.	14
De Euangelica demonſtratione	10
De Hiſtoria Eccleſiaſtica,	10
De vita Conſtantini,	4
Aduerſus Hæreſim Hieroclis,	1
De Philoſophorum diſſenſione.	1
Chronicum interprete S. Hieronymo.	

Ex his, libri de preparatione, & demonſtratione Euangelica imperfecti ſunt. Scripſit enim Euſebius, teſte ſancto Hieronymo de Script. Eccleſ. De præperatione lib. 15. De demonſtratione lib. 20. Nunc autem illi ſunt 14. iſti ſunt 10. Hiſtoriam Euſebij Eccleſiaſticam Ruffinus vertens libros nouem confecit, quibus duos ipſe addidit. Sed Io. Chryſtophorſonus in ſua interpretatione libros decem eſſe oſtendit, quot etiam ſanctus Hieronymus numerauit. Cæterum Ruffinus non ad verbum vertit, ſed aliqua addidit, aliqua detraxit. Hanc hiſtoriam Gelaſius inter apocryphos libros retulit, fortaſſe ob nimias laudes Origenis.

Scripſit præterea Euſebius ſub nomine S. Pamphili martyris Apologiam pro Origene: quamuis enim ſanctus Hieronymus in libro de Script. Eccleſ. in Pamphilo teſtatus ſit, à ſancto Pamphilo ſcriptam fuiſſe Apologiam pro Origene: tamen idem ſanctus Hieronymus lib. 2. in Ruffinum, ſe poſtea comperiſſe dicit, Apologiam illam eſſe partem Apologię Euſebij pro eodem Origene, cui Ruffinus mutauerat titulum, & hoc ipſum probat teſtimonio Euſebij, qui ſanctum Pamphilum nihil ſcripſiſſe aſſeruit præter epiſtolas aliquot.

Porrò Euſebium hunc Cæſarienſem Arianum hæreticum fuiſ-

ſe teſtatur ſanctus Athanaſius in libro de Decretis Nicenæ Synodi: teſtatur ſanctus Hieronymus in vtroque libro aduerſus Ruffinum, vbi Euſebium hunc non ſolum hæreticum Arianum, ſed nunc ſigniferum, nunc Principem Arianorum vocat: teſtatur ſeptima Synodus Act.5. vbi primum Legati Apoſtolici, deinde tota Synodus reijciunt auctoritatem Euſebij Pamphili, tamquam hæretici Ariani. Quare mirum eſt, cur aliqui moderni Euſebium hunc tanto ardore defendere velint.

De Iuuenco Poeta Chriſtiano. 330.

IVuencus presbyter ſcripſit Conſtantino Imperante libros quatuor carminum, quibus Euangelicam hiſtoriam complexus eſt. Laudat hoc opus ſanctus Hieronymus tum in libro de Script. Eccleſ. tum in epiſtola ad Magnum, tum etiam in Commentario ad cap.7. Matthæi. Extant hi libri in 8. tomo Bibliothecæ Sanctorum Patrum editionis ſecundæ.

De ſancto Antonio Abbate. 330.

SAnctus Antonius Abbas eodem Imperatore Conſtantino floruit, ſcripſitq. epiſtolas ſeptem lingua Ægyptiaca, ſed ſenſu & ſpiritu Apoſtolico, vt ſanctus Hieronymus teſtatur in lib. de Script. Eccleſ. Extant epiſtolæ S. Antonij in Bibliotheca ſanctorum Patrum. Addit. Io. Trithemius in libro ſuo de Script. Eccl. ſcriptos fuiſſe ab eodem magno Antonio duos libros ſermonum, qui pariter nunc extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum. Sed mirum eſt Trithemium non aduertiſſe, in ſermonibus illis citari, Baſilium, Gregorium Nyſſenum, Io. Chryſoſtomum, Nilum, Photium, & alios, qui multis annorum centurijs poſteriores fuerunt S. Antonio Abbate, de quo nos loquimur.

tom 4

De S. Pachomio. 340.

SAnctus Pachomius ex milite gentili Monachus probatiſſimus effectus, S. Antonij æqualis, & fortè diſcipulus ſcripſit regulam Monachorum, Angelo dictante, quæ extat inter opera Ioannis Caſſiani, Romæ excuſa.

De

De ſancto Oreſieſi. 340.

ORefiefis Monachus æqualis S.Pachomij ſcripſit (Gennadio teſte in libro de viris illuſtribus) librum diuino ſale conditum de Inſtructione vitæ Monaſticæ : hic liber extat in Bibliotheca SS.Patrum editionis ſecundæ, tomo quarto.

De ſancto Machario Seniore. 340.

SAnctus Macharius Senior S.Antonij diſcipulus, & S. Pachomij, atque Orefiefis æqualis, ſcripſit homilias quinquaginta ad Monachos, quæ extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo ſecundo editionis ſecundæ.

De ſancto Athanaſio. 340.

SAnctus Athanaſius Epiſcopus Alexandrinus, ſub eodem Conſtantino florere cœpit, & ſub Valente Imperatore migrauit ad Dominum, teſte ſancto Hieronymo de Script. Eccleſ. Opera S.Athanaſij quatuor tomis continentur, nec tamen ſunt omnia: meminit enim ſanctus Hieronymus duorum librorum contra gentes, & libri vnius contra Valentem & Vrſacium, & alterius de Pſalmorum titulis, & etiam de vita S. Antonij, qui tamen libri in his quatuor tomis deſiderari videntur, niſi fortè mutata ſint nomina, vt mox dicemus.

Tomi Primi.

Oratio contra Idola,
De Incarnatione Verbi eiuſque ad nos aduentu.
Ad Epictetum Epiſcopum Corinthiorum epiſtola.
Expoſitio fidei.
Liberij Epiſcopi Romani ad Athanaſium epiſtola.
Athanaſij Reſponſio.
Ad Antiochenſes epiſtola.
De æterna ſubſtantia Filij, & Spiritus ſancti cum Deo.
Oratio quod Chriſtus ſit vnus.
Ad Adelphium fratrem contra Arianos.
Orationes quatuor contra Arianos.
In hoc dictum, ex Deo Deus eſt Verbum.
In hoc dictum, Omnia mihi tradita ſunt, &c.
Compendium è ſuperioribus contra eos, qui dicut Spiritum ſanctum eſſe creaturã.

Obſer-

Obſeruatio in libros Primi Tomi.

ORatio contra Idola,& liber de Incarnatione Verbi, videntur eſſe duo libri contra gentes, quorum ſanctus Hieronymus meminit. Nam initio libri de Incarnatione Athanaſius dicit, ſe hactenus diſputaſſe contra Idola, nunc ſequi, vt diſputet de Incarnatione Verbi, vt planè appareat duo illa opera eſſe coniuncta, & vnum eſſe partem alterius. Vtrunque autem eſt contra gentiles,& refertum teſtimonijs gentilium. Quare mirum eſt cur vnum dicatur oratio, & alterum dicatur liber, cùm vtrunque ſit diſputatio contra Idola, & pro Chriſto aduerſus gentes.

In eodem primo tomo eſt quædam expoſitio fidei,de qua num ſit Athanaſij ambigo,tum quia diuerſa eſt à Symbolo Athanaſij, nec ſcio cur duas expoſitiones fecerit; tum maximè, quia hæc videtur illi contraria: in hac enim dicitur, tres perſonas diuinas non eſſe tres ſubſiſtentias, ſeorſim diſtinctas: in illo autem Symbolo dicitur, alia eſt perſona Patris, alia Filij, alia Spiritus ſancti, & Græcè,alia hypoſtaſis, ideſt, ſubſiſtentia: teſtatur enim ſanctus Gregorius Nazianzenus, Oratione in Athanaſium extrema, ab Athanaſio fuiſſe declaratum intelligi à Latinis per nomen perſonæ, quod à Græcis per nomen hypoſtaſis, & Græcos dicere tres hypoſtaſes, Latinos tres perſonas.

In eodem tomo habetur epiſtola Liberij Papæ ad Athanaſiũ, & reſponſio Athanaſij ad Liberium: ſed neutra videtur conuenire auctori, cui tribuitur. Liberius enim ita ſcribit ad Athanaſium,ac ſi dubitet de eius fide: & iubet illum anathema dicere Sabellio,& Ario: deinde addit rationem,Vt ego ſecurior efficiar, tuaq. mandata inhæſitanter obeam. At neque credibile eſt,Liberium vnquam dubitaſſe de fide S.Athanaſij:neque etiam ita ſe illi ſubieciſſe, vt mandata eius obiturum ſe polliceretur. Adde, quod epiſtola, quæ tribuitur Liberio incipit per, Ergo, ſine interrogandi nota, vt concluſio potius epiſtolæ, quàm epiſtola eſſe videatur.

Reſponſio quoque Athanaſij non habet formam epiſtolæ, ſed ſimplicis confeſſionis fidei: neque confeſſio concepta eſt verbis ſatis proprijs, præſertim vbi dicit, Illa caro ſuſpenſa eſt in Cruce, non ipſe: in illa omnes humanas paſſiones,vt homo ſuſtinuit, non ipſe. At negari non debet, ipſum Chriſtum, ſiue etiam ipſum Deum Crucifixum in carne: ſic enim loquitur ſanctus Petrus,

trus, Chriſto igitur in carne paſſo. &,Chriſtus paſſus eſt pro nobis: & ſanctus Paulus, Humiliauit ſemetipſum factus obediens vſque ad mortem. &,Nunquam Dominum gloriæ Crucifixiſſent. Sanctus vero Athanaſius maximè proprie, & caſtigatè de eiuſmodi myſterijs loqui ſolet. Proinde non videtur eiuſmodi ſcriptio ſancto Athanaſio tribuenda.

Tomi Secundi.

Apologia ad Conſtantium,
Apologia de fuga ſua.
Epiſtola ad omnes Orthodoxos.
De ſententia Dionyſij Alexandrini.
De decretis Nicænæ Synodi contra Euſebium,
Apologia contra Arianos ſecunda.
Ad Serapionem epiſtola.
Ad ſolitariam vitam agentes epiſtola.
Ad Iouianum Imp. epiſtola.
De Synodis Arimini, & Seleuciæ.
Ad Dracontium Epiſcopatum fugientem epiſtola.
Ad Epiſcopos Africæ epiſto.

Obſeruatio in Tomum ſecundum.

IN hoc ſecundo tomo nihil eſt, de quo aut ego ambigam, aut alios ambigere ſciam. Illud vnum admonendum duxi, quod ſanctus Hieronymus in libro de Script. Eccleſ. ſcribit, extare etiam librum Athanaſij contra Valentem & Vrſacium, rectè accipi poſſe de libro inſcripto, De Synodis Arimini, & Seleuciæ: in illis enim contra Valentem & Vrſacium propriè ſcribitur.

Sunt etiam in hoc tomo duæ breues epiſtolæ poſt epiſtolam ad Iouianum Imperatorem, quæ neſcio, cur in indice ſint prætermiſſæ.

Tomi Tertij.

De Incarnatione Verbi.
De natura humana ſuſcepta.
De Incarnatione Chriſti.
De ſalutari aduentu Chriſti contra Apollinarem.
Contra omnes hæreſes ſermo.
Ad Maximum Philoſophum Oratio.
In illud, Profecti in pagum, inuenietis pullum.
In paſſionem Saluatoris.
Ad Marcellinum de interpretatione Pſalmorum.
De Virginitate, ſiue de meditatione.
Teſtimonia ex ſcriptura de naturali communione ſimilis eſſentiæ trium perſonarum.
Ad omnes vbique per Ægyptũ, & Syriam, &c.
Refutatio contra hypocriſim Meletij.
De ſanctiſſima Deipara Maria.
In paſſionem & crucẽ Domini.

Ad

Ad Serapionem Epiſcopum Tmuſæos epiſtola.
In illud, Quicũque dixerit verbum, &c.
Diſputatio in Nicæno Concilio contra Arium.
Homilia de ſemente.
Declaratio Leuitici de diuerſa eiuſdem rei nomenclatura.

Obſeruatio in Tomum Tertium.

Liber qui hic dicitur, de interpretatione Pſalmorum, videtur eſſe ille, quem ſanctus Hieronymus vocat de titulis Pſalmorum, in lib. de Script. Eccleſ. in Athanaſio: nam Caſſiodorus quoque hunc eundem librum vocat, de titulis Pſalmorum, ideſt, de varia excellentia Pſalmorum.

Sermo de ſanctiſsima Deìpara, non videtur eſſe ſancti Athanaſij, ſed alicuius poſterioris, qui poſt Concilium tertium, & quartum, imò etiam ſextum floruerit: ita enim accuratè diſputat de vnione diuinæ & humanæ naturæ in vna hypoſtaſi; nec non de appellatione Deiparæ, quod Virgini ea appellatio iure conueniat, & denique de duabus voluntatibus, & operationibus vnius volentis, & operantis Chriſti, vt dubitari non poſsit, quin iſte auctor viderit decreta Conciliorum contra Neſtorium, Eutychetem, & Monothelitas. Ac (vt rectè ratiocinatur Card. Baronius tomo primo Annalium ad annum Chriſti 48.) ſi hic ſermo eſſet Athanaſij ſine dubio citatus fuiſſet à ſancto Cyrillo, & à Patribus tertiæ, quartæ, & ſextæ Synodi ad conuincendos hæreticos. Videmus autem non citari vnquam hunc ſermonem, ſed libros de Incarnatione, vbi non tam apertè Athanaſius loquitur. Adde, quod in hoc ſermone auctor dicit, attributa Dei non eſſe ipſam ſubſtantiam Dei, ſed circa ſubſtantiam verſari: quod valdè in propriè dictum eſt, & alienum à conſuetudine ſancti Athanaſij, qui valdè conſideratè loqui ſolet. Adde vltimo, quod in explicatione vocabuli ὐσία dicit vocem ἰσὶς ſignificare qualitatem: at Græcis ἰσότης eſt æqualitas, non ἰσια, & tota illa deductio vocis ὐσία à voce ἴσος eſt leuior, quàm vt Athanaſium decere videatur.

Diſputatio Athanaſij cum Ario, quæ in hoc tomo habetur, non eſt habita in Concilio Nicæno, vt inſcriptio indicare videtur; ſed eſt habita in Monaſterio aliquo, vt ex initio diſputationis intelligi poteſt: neque eſt habita propriè cum ipſo Ario, ſed cum aliquo eius diſcipulo, vt perſpicuum eſt ex illius verbis, De repente ex radice Chriſto inimici Arij bellua ſub humana ſpecie ad nos inſiluit. Neque obſtat, quòd poſtea, qui diſputat, dicatur Arius: ponitur enim Arius, pro, Arianus: quo modo in ea-

dem diſputatione, non ſemel ponitur nomen Sabellij, pro nomine Sabelliani. Vtrum hæc fuerit vera diſputatio, an dialogus conſcriptus in perſonam Athanaſij, & alicuius Ariani; & vtrum ſit ab Athanaſio, an ab alio ſcriptus, non facile iudicari poteſt.

Tomi Quarti.

Quæſtiones ad Antiochum Principem.
De definitionibus Theologicis.
Diſputatio cum Ario Laodiceę habita.
Exhortatio ad Monachos.
De Paſsione imaginis Domini.
Ad Marcum Papam epiſtola.
Marci Papæ Reſponſio.
Ad Serapionem de ſancto Spiritu, epiſtola.
De vnita Deitate Trinitatis, libri ſeptem.
Synopſis totius Scripturæ.

Obſeruatio in Tomum Quartum.

In hoc tomo nihil ferè eſt, quod verè ſit Athanaſij.

Quæſtiones ad Antiochum, Athanaſij eſſe non poſſunt, nam quæſt.23. citat auctor magnum Athanaſium, & ab eo diſſentit. Quæſt.108. dicit, Romanos eſſe Francorum genus: ex quo apparet, auctorem eſſe recentem. Franci enim dicuntur omnes occidentales in Regnis Turcarum. Quæſt.129. citatur ſanctus Gregorius Theologus, qui tamen poſterior eſt Athanaſio. Multo minus Athanaſij ſunt quæſtiones quadraginta ſex, quæ in alijs codicibus inueniuntur: nam in ijs citantur vt antiqui Patres, Epiphanius, Gregorius Niſſenus, & alij.

Liber de definitionibus Theologicis non videtur eſſe ſancti Athanaſij, quia in cap. de Actu, citat ad confirmandam ſuam ſententiam ſanctum Gregorium Nyſſenum, his verbis, Actus, quemadmodum ſanctus Gregorius Nyſſenus inquit, eſt naturalis cuiuſque rei, &c. At credibile eſt Gregorium Nyſſenum nondum ſcribere cœpiſſe, quando Athanaſius obijt: obijt enim Athanaſius ſub Valente: Gregorius autem ſub Theodoſio ſcribere cœpit, vt probabiliter colligitur ex lib. ſancti Hieronymi de Sript. Eccleſ. Scripſit enim eum librum ſanctus Hieronymus anno 15. Theodoſij, vt ipſe met teſtatur in extremo libro: & in eodem libro dicit, à Gregorio Nyſſeno lectum ſibi fuiſſe librum quendam à ſe compoſitum, ante paucos annos. Adde, quod in hoc libro de definitionibus, tam diſtinctè loquitur auctor de duabus naturis Chriſti in vna hypoſtaſi, vt omnino ſcripſiſſe videatur poſt Concilium Chalcedonenſe.

Diſputatio cum Ario Laodicææ habita, non poteſt eſſe Athanaſij vera diſputatio: dicitur enim habita anno ſecundo Conſtantij, & tamen introducitur Athanaſius diaconus diſputans

cum Ario presbytero: at ex hiſtoricis conſtat, Athanaſium factum eſſe Epiſcopum Alexandrinum anno 21. Conſtantini Magni. Præterea Arius obijt morte turpiſſima anno 31. Conſtantini, omnium conſenſu: quomodo ergo diſputaturus adducitur anno ſecundo Conſtantij? Denique in hac diſputatione mentio fit Photini hæretici, quaſi ab ipſo Arius hæreſes didiciſſet: at Photinus poſterior Ario fuit, vt ex ſancto Hieronymo colligitur lib. de Script. Eccleſ. Denique videtur omnino hæc diſputatio, dialogus ille eſſe, quem à ſe ſcriptum fuiſſe Vigilius Epiſcopus Tridentinus teſtatur lib. 5. contra Eutychem.

Liber de Paſſione imaginis Domini, citatur in ſecunda Nicęna Synodo, act. 4. vbi totus hic liber legitur & recipitur ſub nomine ſancti Athanaſij, ſed non videtur eſſe ſancti Athanaſij huius, de quo nunc agimus, ſed alterius multo recentioris. Scribit enim Sigebertus in Chronico, accidiſſe hoc miraculum anno Domini 766. eo tempore videlicet, quo quæſtio agitabatur de cultu ſacrarum imaginum: voluit enim hoc tam inſigni miraculo Deus confundere hæreticos Iconoclaſtas. Illud autem obſeruandum eſt, illa vltima verba, cap. 7. Hæc eſt vera, & vehementer credula ratio de cruore lateris Domini noſtri Saluatoris, qui profluxit de ſancta imagine eius, quæ crucifixa eſt in Syria in Beryto ciuitate: hic eſt ſanguis ille Dominicus, qui apud pleroſq. repertus eſſe dicitur, nec aliter æſtimandum eſt à verè Catholicis, præter id quod ſcribitur à nobis, quaſi ex carne, & ſanguine Chriſti aliquid poſsit in mundo inueniri, niſi illud, quod in ara altaris per manus Sacerdotum quotidie ſpiritualiter efficitur, &c. Iſta, inquam, vltima verba non haberi in codice græco Concilij Nicæni ſecundi; neque in verſione Anaſtaſij Bibliothecarij; ſed eſſe addita ab aliquo, poſt diſputationem habitam de ſanguine Chriſti coram Pio ij. Pontifice Maximo: quod etiam apparet ex varietate ſtili iſtius concluſionis à reliqua narratione. Quod autem auctor huius additionis dicit, à veris Catholicis non debere credi eſſe alium ſanguinem Domini ſuper terram, niſi illum, qui conſecratur in altari; repugnat traditioni Eccleſiæ Mantuanæ, quæ gloriatur habere ſe, de ſanguine illo, qui de latere Domini fluxit; eumq. verum eſſe Domini ſanguinem, declaratum fuiſſe à Leone tertio Pontifice ante annos octingentos. Scribunt enim hiſtorici plurimi, vt annales antiqui Francorum, Ado Viennenſis, Aimoinus, Regino, Abbas Vrſpergenſis, & alij, Leonem Pontificem, Carolo Magno id petente, contuliſſe ſe Mantuam, vt de veritate ſanguinis Domini miraculis multis ibi coruſcante, iu-

te, iudicaret: atque inde in Franciam ad Carolum perrexiſſe. Et quamuis hiſtorici non expliceut qualis fuerit ſententia Pontificis: tamen Card. Baronius, tomo 9. Annalium, ad annum Domini 804. ſcribit, Romæ extare diplomata Pontificia, in quibus veritas illius ſanguinis declaratur. Et certè ſi Pontifex illo tempore ſecus cenſuiſſet, tandiu ſanguis ille conſeruatus non fuiſſet. Scribit etiam Matthæus Pariſienſis in Henrico iij. Angliæ Rege, pag. 713. in meo codice, miſſum fuiſſe à Patriarcha Hieroſolymitano vaſculum cum vero ſanguine Chriſti ad eumdem Regem, & ſuſceptum cum incredibili celebritate, Epiſcopis prædicantibus, & rationem reddentibus de veritate illius ſanguinis.

De Epiſtolis Athanaſij ad Marcum Papam, & Marci Papæ ad Athanaſium; conſtat ex ratione temporis, eas epiſtolas eſſe ſuppoſititias, vt dicemus infra, in obſeruatione ad Gratianum.

Libri ſeptem de vnita Deitate Trinitatis, non mihi videntur Athanaſij; quia Latinè ſcripti videntur, non ex Græco verſi, vt patet, tum ex ſtilo, tum quia aliquoties auctor ſignificat, quo modo dicantur apud Græcos quæ ipſe Latinè ſcripſit. vt lib. 6. Maledictus, inquit, qui hanc Dei natiuitatem ex nullis extantibus phantaſma eſſe confitetur, quod Græci ἐξ οὐκ ὄντων appellant. & lib. 7. in vltimis verbis. Ac per hoc, inquit, vnita eſt Patris, & Filij, & Spiritus ſancti ſubſtantia, quam Græci dicunt ὁμοούσιον. Deinde refellit hic auctor nominatim Vrbicum potentinum, qui Eunomij diſcipulus fuit. Non videtur autem credibile, Athanaſium potuiſſe confutare diſcipulum Eunomij, cùm ipſum Eunomium, non Athanaſius, ſed Baſilius, qui Athanaſio iunior erat, primus confutauerit.

Præter libros, qui in his quatuor tomis continentur, extat ſeorſim vita ſancti Antonij, & Symbolum, quod incipit, Quicumque vult ſaluus eſſe; quæ ſancti Athanaſij opera eſſe vera, & germana non dubitamus. Quod enim ſanctus Athanaſius ſcripſerit vitam ſancti Antonij teſtatur ſanctus Hieronymus in lib. de Script. Eccleſ. in Antonio, in Euagrio, & in Athanaſio: teſtatur etiam ſanctus Gregorius Nazianzenus oratione in Athanaſium, & ſanctus Auguſtinus, lib. 8. confeſſ. cap. 6. Quod autem ea, quæ nunc extat, ſit illa ipſa, cuius meminit ſanctus Hieronymus, & ſanctus Auguſtinus, perſpicuum eſt ex eo quod eſt re vera inſigne volumen, vt eam vocat ſanctus Hieronymus, & continet magna illa miracula, quorum meminit ſanctus Auguſti-

nus, & habet reuelationem illam de anima Ammonis, quam ex vita à ſancto Athanaſio ſcripta referunt Palladius in hiſtoria Lauſiaca cap. 8. & Socrates in hiſt. lib. 4. cap. 18. Neque poteſt contra obijci, niſi quod in hac vita non fiat mentio Pauli primi Eremitæ, & aliarum rerum, quæ narrantur à ſancto Hieronymo in vita S. Pauli primi Eremitæ. Sed reſponderi poteſt, Athanaſium non omnia, quæ ad vitam S. Antonij pertinebant, aſſecutum fuiſſe, vel non omnia, quæ acceperat in mentem veniſſe illi, cùm ſcriberet; vel etiam noluiſſe omnia ſcribendo nimis longam orationem ſuam facere: alioqui ſi obiectio illa vim vllam haberet, poſſemus de Scriptoribus Euangeliorum etiam dubitare: multa enim Matthæus & Marcus omiſerunt in vita & rebus geſtis Chriſti referendis, quæ Lucas non omiſit: multa quoque omiſit Lucas, quæ Matthæus & Marcus non omiſerunt: multa denique & grauiſſima Ioannes ſcripſit, quæ tres Euangeliſtæ prætermiſerunt.

De Symbolo Athanaſij Eccleſia ipſa Catholica teſtimonium perhibet, dum illud ſub nomine S. Athanaſij in diuinis officijs recitandum proponit: neque id facit ſine veterum Patrum teſtimonio. Sanctus enim Auguſtinus tractatu in Pſalm. 120. ſic loquitur explicans illud, Per diem ſol non vret te, De hoc ſole Pater Athanaſius Alexandrinus Epiſcopus ita pulchrè locutus eſt, Filius, inquit, Dei à Patre ſolo eſt, non factus, nec creatus, ſed genitus.

Tribuuntur ſancto Athanaſio à nonnulis commentaria in omnes epiſtolas S. Pauli. Sed ea Theophilacti ſunt, non Athanaſij.

De Serapione.

SErapion Epiſcopus Thmueos à S. Athanaſio ordinatus. Vir fuit S. Antonio Charus, vt ſcribit S. Hieron. in lib. de Script. Eccl. ſcripſit librum contra Manichæos, qui extat apud Henricum Caniſium tomo quinto antiquæ lectionis: ſcripſit de Pſalmorum titulis, & epiſtolas ad diuerſos: teſte ſancto Hieronymo in lib. de Script. Eccleſ. Sed non videntur extare.

De Iulio Materno Firmico. 340.

IVlius Maternus Firmicus floruit tempore filiorum Conſtantini Magni, ad quos ſcripſit egregium librum de myſterijs, & erroribus profanarum religionum. Extat hic liber in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo quarto.

De

De Lucifero Calaritano. 350.

LVcifer Epiſcopus Calaritanus Athanaſij æqualis, ita zelo fidei catholicæ ardens fuit, vt à Sanctis Patribus, etiam poſt ſchiſma factum, & ſectam Luciferianam poſt ſe relictam, non niſi timidè, & dubitanter arguatur. Sanctus Ambroſius in Oratione de obitu Satyri, Lucifer, inquit, ſe à noſtra tunc temporis communione ſeiunxerat, quamquam pro fide exulauit, & fidei ſuæ reliquit hæredes. Sanctus Hieronymus in Dialogo contra Luciferianos prope finem, Ventum eſt, inquit, ad aſperrimum locum, in quo aduerſum voluntatem, & propoſitum meum cogor de beato Lucifero ſecus quicquam, quàm & illius meritum, & mea humanitas poſſit æſtimare, &c.

Sulpitius lib. 2. ſacræ hiſtoriæ, Cæterum, inquit, Lucifer tum Antiochiæ longe diuerſa ſententia fuit: nam in tantum eos qui Arimini fuerant, condemnauit, vt ſe etiam ab eorum communione ſecreuerit, qui eos ſub ſatisfactione, vel pœnitentia recepiſſent. Id rectè an perperam conſtituerit, dicere non auſim. Sanctus tamen Auguſtinus liberius ſchiſma Luciferi condemnat, tum in libro de hæreſibus, tum in libro de agone Chriſti cap. 30.

Vide de Luciferi rebus geſtis hiſtoricos, Ruffinum lib. 1. c. 30. Sulpitium lib. 2. ſacræ hiſt. Socratem lib. 3. cap. 7. Theodoretum lib. 3. cap. 5. Sozomenum lib. 3. cap. 14. Nicephorum lib. 10. cap. 17. Hiſtoria trip. lib. 6. cap. 23. Libri Luciferi qui extant hi ſunt:

Ad Conſtantium Imperatorem lib.	2
De Regibus Apoſtaticis,	1
De non conueniendo cum hæreticis,	1
De non parcendo delinquentibus in Deum,	1
Quod moriendum ſit pro filio Dei,	1
Epiſtola ad Florentium,	1

His additæ ſunt Epiſtola Florentij ad Luciferum.

Item epiſtolæ duæ S. Athanaſij ad eundem Luciferum.
Item epiſtola Liberij Papæ ad Conſtantium Imp.
Item epiſtola Athanaſij ad ſeruos Dei.

De quibus libris, vel epiſtolis nulla dubitatio mihi eſſe videtur, quin ſint eorum auctorum, quorum nomina præferunt.

Impreſſi ſunt hi libri Pariſijs anno 1568. opera Io. Tilij Epiſcopi Meldenſis.

De Victorino Afro. 350.

C. Marius Victorinus Afer floruit tempore Conſtantij Imperatoris, anno quadrageſimo, vt ipſe teſtatur, poſt Concilium Nicænum. In ſenectute conuerſus ad fidem eſt, teſte ſancto Auguſtino lib. 8. confeſſ. cap. 2. & poſt conuerſionem relictis libris gentilium ſcripſit, teſte ſancto Hieronymo in lib. de Scriptorib. Eccleſ. contra Arianos, & in epiſtolas B. Pauli: de quo Commentario in epiſtolas idem Hieronymus ſcribit in proœmio epiſtolæ ad Galatas, non eſſe admodum probandum. Extant nunc in tomo 4. vel 8. Bibliothecæ Sanctorum Patrum lib. 4. de Trinitate, Hymni tres, & Carmen Heroicum de Machabæis, quæ omnia cautè legenda ſunt, cùm auctor magis arti Rethoricæ, quàm Theologiæ, & ſacris literis operam dederit.

De ſancto Hilario. 355.

Sanctus Hilarius Pictauorum Epiſcopus S. Athanaſij æqualis fuit, & quamuis iam prouectæ ætatis Chriſtianus factus, tamen breui in Eccleſiaſtica doctrina ita profecit, vt Doctor maximus, & Eccleſiæ Catholicæ columna meritò habitus ſit. Eius opera hæc extant:

De Trinitate libri	12	Ad eandem Hymnus.	
Aduerſus Cōſtantiū Auguſtū,	1	In Matthæum Commentaria.	
Ad eundem,	1	In pſalmos aliquot explanatio.	
Ad eundem alter.		De Patris & Filij vnitate,	1
Aduerſus Auxētium Arianū.	1	De eſſentia Patris, & Filij,	1
De Synodis aduerſus Arianos	1	Ad Auguſtinum epiſtolæ,	2
Ad Apram filiam epiſtola.		Carmen in Geneſim.	

Et quidem de libris de Trinitate, De duobus libris aduerſus Conſtantium, De libro contra Auxentium, De libro de Synodis, De Commentarijs in Matthæum, & in pſalmos nulla dubitatio eſt: horum enim & meminit ſanctus Hieronymus in lib. de Scriptor. Eccleſ. & nemo illis contradixit vnquam.

De Epiſtola, & Hymno ad Apram filiam Eraſmus non ſolum dubitauit, ſed etiam ſcripſit, notha eſſe. Cæterum Fortunatus S. Hilarij ſucceſſor in vita ipſius diſertis verbis ſcripſit, dediſſe ſanctum Hilarium epiſtolam ad Apram filiam, & totum argumentum epiſtolę deſcripſit, vt non ſit dubium hanc ipſam, quę extat epiſtola, verè S. Hilarij eſſe, vt etiam hymnum adiunctum.

De

De epiſtolis ad Auguſtinum extra controuerſiam eſt, eas non eſſe Hilarij Pictauenſis, ſed Hilarij alterius multo recentioris: nam & Pelagiani, de quibus in illis epiſtolis agitur, poſt Hilarij obitum exorti ſunt, & ipſe Auguſtinus, ad quem ſcribuntur, poſt Hilarij exceſſum Chriſtianus factus eſt.

Pari ratione carmen in Geneſim Hilarij eſſe non poteſt, cùm ad Leonem Papam ſcriptum ſit, ſed etſi hoc carmen non ſit Hilarij: tamen conſtat ex Concilio Toletano 4. can. 12. hymnos aliquot S. Hilarij cani in officio Eccleſiaſtico.

De libris duobus de Patris, & Filij vnitate, & de eſſentia Pris, & Filij, non omnino certus ſum, Hilarij ne, an alicuius alterius ſint: nam S. Hieronymus horum librorum non meminit; & in poſteriore inuenitur fragmentum valdè magnum ex lib. 8. de Trinitate: quæ ſunt argumenta, quod libri iſti non ſint Hilarij, ſed alterius, qui Hilarium imitari voluerit. Libri certè graues ſunt, & docti, & Hilarij ſpiritu, & eloquentia non indigni.

Vna ſupereſt quæſtio, An liber primus aduerſus Conſtantium Imp. ſit ſcriptus ipſo Conſtantio viuente, an poſt eius mortem. Sanctus Hieronymus in lib. de Script. Eccleſ. dicit, vnum librum ſcriptum eſſe Conſtantio viuente, alterum poſt eius obitum: & niſi is, qui primus nunc extat, ſit ſcriptus Conſtantio mortuo, nullus erit illo mortuo ſcriptus: nam alij duo citra controuerſiam ſcripti ſunt viuente Conſtantio. Eraſmus hoc argumento ductus, primum librum exiſtimat ſcriptum eſſe poſt obitum Conſtantij. Cardinalis Baronius tomo tertio Annalium pag. 714. & 715. contendit omnes tres libros ſcriptos eſſe viuo adhuc Imperatore Conſtantio, & librum, quem ſanctus Hieronymus teſtatur poſt obitum Conſtantij ſcriptum, non extare, & rationem adducit, quia ſanctus Hilarius in hoc libro ſcribit, ſe per hanc liberrimam cõfeſſionem tendere ad martyrium, & animat alios ad martyrium per eandem libertatem loquendi. Ponamus, inquit, animas pro ouibus, quia fures introierunt, & Leo ſæuiens circumit. Ad martyrium per has voces exeamus, quia Angelus Satanæ transfigurauit ſe in Angelum lucis. Clament paſtores, quia mercenarij fugerunt.] At ſi iam perſecutor erat mortuus, ridicula videtur Hilarij iactantia. Deinde ſcribit, ſe ita loqui cum Conſtantio, vt Io. Baptiſta loquebatur cum Herode: at Ioannes Baptiſta Herodi viuenti, non mortuo dicebat, Non licet tibi habere vxorem fratris tui. Præterea ipſe Hilarius deſcribit tempus, quo hunc librum ſcripſit, & dicit, ante annos quinque miſſos fuiſſe in exilium Paulinum, Euſebium, Luciferum, Dionyſium:

at illi in exilium pulſi ſunt anno 19. Conſtantij, tempore Concilij Mediolanenſis: ergo ſcripſit Hilarius librum illum anno Conſtantij 24. quo anno Conſtantius viuebat. Obijt enim ad initium anni 25. Sed fortaſſe poſſunt hæ ſententiæ conciliari, ſi dicamus, Hilarium ſcripſiſſe librum illum ex Gallia, cùm putaret, Conſtantium adhuc viuere, ſed verè mortuus eſſet: conſtat enim ex Sulpitio, in ſecundo de ſacra hiſtoria, & ex S. Hieronymo in chronico, & ex ipſo Card. Baronio, ſanctum Hilarium rediјſſe in Galliam, paulo antequam Conſtantius moreretur: & quia res in tam remota regione geſtæ continuo reſciri non poſſunt, facilè concurrere potuit finis ſcriptionis Hilarij, cum fine vitæ Conſtantij. Itaque immerito Eraſmus in annotationibus marginalibus irridet Hilarium, quaſi Conſtantio minetur audacter, ſed poſt mortem eius.

De Gregorio Betico, & Sebadio Agennenſi.

GRegorius Beticus in Hiſpania, & Sebadius, ſiue Phegadius, ſiue Phebadius Agennenſis in Gallia, eodem tempore, quo ſanctus Athanaſius, & ſanctus Hilarius aduerſus Arianos librum quiſque ſuum edidit. Meminit horum auctorum & librorum Sanctus Hieronymus in libro de Script. Eccleſ. & libri ipſi nunc extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 4. Phegadij vero miræ laudes extant apud Sulpitium lib. 2. hiſt.

De Paciano Epiſcopo Barchiononenſi. 360.

PAcianus Epiſcopus Barchiononenſis obijt Theodoſio imperante: & ſcripſit epiſtolas tres contra Nouatianos quarum meminit ſanctus Hieronymus in libro de Scriptor. Eccleſ. Nunc vero in Bibliotheca ſanctorum Patrum, & ſeorſim in editione Romana anni Dom. 1564. non ſolum extant tres illæ epiſtolæ, ſed etiam parenеſis eiuſdem Paciani ad pœnitentiam, & libellus de baptiſmo. Neque aliquid occurrit, vnde de eorum librorum auctoritate dubitari poſſit.

De Dydimo Alexandrino. 361.

DIdymus Alexandrinus cœcus à prima ætate dictauit opera plurima, & nobiliſſima, teſte ſancto Hieronymo in lib. de Script. Eccleſiaſt. Nunc ſolum extat liber de Spiritu ſancto inter

opera Sancti Hieronymi, quoniam cum librum idem ſanctus Hieronymus latinitate donauit: & expoſitio in epiſtolas canonicas in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 9. extat etiam liber contra Manichæos apud Henricum Caniſium tomo quinto antiquæ lectionis. Claruit ſub Valentiniano, & Valente Principibus. In eo reprehenditur ab ipſo etiam ſancto Hieronymo, eius alioqui admiratore, quod Origenis errores ſecutus ſit. Vide Apologiam aduerſus Ruffinum.

De ſancto Optato Mileuitano. 365.

SAnctus Optatus Mileuitanus Epiſcopus eodem tempore floruit: & egregios ſeptem libros aduerſus Donatiſtas edidit. Sanctus Hieronymus in lib.de Script.Eccleſ. ſex libros ab Optato ſcriptos fuiſſe dicit: ſed nunc ſeptem numerantur, neque ſeptimus diſſentit à cæteris. Facilè fuit in librum S. Hieronymi irrepſiſſe errorem in numeris.

De Tito Boſtreno. 365.

TItus Boſtrorum Epiſcopus vixit Imperatore Iuliano, ſed obijt ſub Valente, vt ſanctus Hieronymus teſtatur in libro de Script. Eccleſ. Scripſit egregios libros contra Manichæos è quibus tres cum argumento quarti, editi ſunt Ingolſtadij anno 1604. ab Henrico Caniſio tomo quinto antiquæ lectionis. Extant etiam eiuſdem Titi commentaria in Matthæum, & Lucam impreſſa cum alijs quibuſdam Ingolſtadij apud Sartorium. Obſeruandum eſt autem Commentaria in Matthæum, & Lucam non poſſe eſſe huius Titi; quoniam auctor horum commentariorum paſſim citat Chryſoſtomum, Cyrillum Alexandrinum, & Peluſiotam, qui pueri erant cùm Titus moreretur.

De Sancto Cyrillo Hieroſolymitano. 365.

SAnctus Cyrillus Hieroſolymæ Epiſcopus ſub Conſtantio Epiſcopus factus, ac ſæpe de ſede eiectus, & ſedi reſtitutus, tandem Theodoſio Imperante obijt. Scripſit in adoleſcentia Catecheſes, quæ nunc Latinè, & Græcè extant. Fertur etiam eius epiſtola ad Conſtantium de apparitione Crucis: cuius epiſtolæ ſanctus Hieronymus in libro de Script. Eccleſiaſt. non meminit; ſed nihil eſt cur improbetur.

De

De Apollinario. 365.

APollinarius Laodicenus Epiſcopus vixit à tempore Conſtantij Imp. vſque ad Theodoſium ſeniorem, vir fuit magis peritus Poeticæ, & Rethoricæ, quàm Theologiæ: ideo in errores grauiſſimos incidit, atque in eum potiſſimum, quod in Chriſto non eſſet anima rationalis. Scripſit innumerabilia, teſte ſancto Hieronymo in libro de Script. Eccleſ. & ſancto Baſilio epiſt. 72. vbi dicit, Apollinarem fuiſſe nimis promptum ad ſcribendum, & mundum totum libris ſuis repleuiſſe, ſed libris parum conſideratè ſcriptis. Nunc ſolum extant Pſalmi Dauidis ab ipſo carmine heroico deſcripti, & Pariſijs impreſſi ann. 1580.

De Sancto Ephrem Syro. 365.

SAnctus Ephrem Diaconus Edeſſenus obijt ſub Valente Principe, ſcripſitq. plurima opera, quæ teſte ſancto Hieronymo in libro de Script. Eccleſ. in Eccleſijs poſt lectionem ſcripturarum publicè legi ſolebant. Editæ ſunt Coloniæ anno 1547. Multa opera S. Ephrem, magis pia, quàm docta. Sed multò plura Romæ à Gerardo Voſſio partim anno 1589. partim anno 1593. Sed non vacauit mihi legere, niſi ſermones aliquos de compunctione, & pœnitentia, & de S. Cruce, & paſſione Domini, & de S. Deipara, & alia quædam; ideo iudicare nequeo an ſint omnia verè S. Ephrem opera, an ſuppoſititia aliqua ſint admixta.

De Sancto Baſilio. 370.

SAnctus Baſilius magnus Archiepiſcopus Cæſarienſis in Cappadocia, Valente imperante floruit, & ſub Gratiano obijt, vt ſanctus Hieronymus teſtatur in lib. de Script. Eccleſ. Opera eius præclariſſima ſunt, & quatuor tomis continentur in editione Baſileenſi anni 1540.

Tomi primi hæc ſunt.

In opificium ſex dierum homiliæ	11
In Pſalmos homiliæ	17
Variorum argumentorum homiliæ	28

Tomi Secundi.

De Virginitate lib.	1
De Paradiſo,	1

Con-

Contra Eunomium libri 3
Contra Sabellianos, & Arianos lib. 1
De Spiritu ſancto, 1
De libero arbitrio. 1
De Baptiſmate. 2
Tomi Tertij.
Sermones aſcetici. 7
De Iudicio Dei, 1
De Confeſſione fidei. 1
Moralium Summæ. 80
Quæſtiones fusè explicatæ. 55
Quæſtiones compendio explicatæ. 313
Conſtitutiones Monaſticæ.
Quarti Tomi.
Epiſtolæ Baſilij, & Gregorij Theologi, 180
Epiſtola ad Chilonem de vita ſolitaria.
Aliæ eiuſdem epiſtolæ.
Oratio aduerſus eos, qui calumniantur, quòd tres Deos dicimus.

Obſeruatio in Opera S. Baſilij.

IN primo tomo ponuntur homiliæ vndecim de opificio ſex dierum: ſed nouem tantum cenſentur à nonnullis eſſe Baſilij, quia ſanctus Hieronymus nouem tantum meminit. Duæ poſtremæ tribuuntur Gregorio Nyſſeno, qui opus Baſilij imperfectum perficere ſtuduit. Sed falli videntur, qui decimam, & vndecimam homiliam Gregorio tribuunt, & Baſilij eſſe negant: nam ipſe Gregorius in libro ſuo de opere ſex dierum extremo dicit quidem in ſupplementum operis Baſilij compoſuiſſe ſe librum de opificio hominis, ſed non duas homilias: & liber ille extat inter opera Gregorij Nyſſeni, ſed diuerſus omnino ab illis duabus homilijs Baſilij. Scribit ſanctus Hieronymus in libro de Script. Eccleſ. homilias Baſilij de opere ſex dierum eſſe nouem: ſed hoc dicit quia Baſilius nouem tantum initio ſcripſit; ſed poſtea addidit alias duas, quarum initium eſt, Veteris debiti ſolutionem, &c. Vide infrà in obſeruatione in opera Gregorij Nyſſeni.

In ſecundo tomo ponitur liber vnus de Paradiſo: ſed in editione Antuerpienſi anni 1568. ponuntur homiliæ quatuor.

Item in ſecundo tomo ponuntur libri tres contra Eunomium:

ſed

ſed in editione Antuerpienſi, libri quinque: & quamuis duos vltimos libros Eraſmus ſuſtulerit, vt indignos Baſilio: alij tamen Baſilio non indignos cenſent.

In tertio tomo ſunt quæſtiones compendio explicatæ, quæ non ſunt indubitatæ. Nicephorus enim lib. 9. cap. 16. & lib. 13. cap. 29. & Sozomenus lib 3. cap. 13. dicunt, à multis tribui Euſtathio Sebaſteno Aſcetica Baſilij: id quod de quæſtionibus compendio explicatis intelligendum videtur: nam q. 1. & 95. videtur damnare traditiones, quas Baſilius acriter defendit in libro de Spiritu ſancto cap. 27. item q. 4. & 293. videtur tollere de medio diſcrimen peccati mortalis, & venialis: quod certè ſancto Baſilio tribui non poteſt. Additur etiam in editione Antuerpienſi Commentarius S. Baſilij in 16. capita Iſaiæ Prophetæ: & alia quædam minutiora, tum in ea editione, tum in alijs adduntur.

De Andrea Epiſcopo Cæſareæ.

ANdreas Epiſcopus Cæſareæ Cappadociæ vir doctus ſcripſit commentaria in Apocalypſim, quæ extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo primo editionis ſecundæ. Quando vixerit non eſt omnino certum: ſed hoc loco eum poſuimus, quia poſt ſanctum Baſilium Epiſcopus Cæſarienſis fuit, eumq. ſæpe citat, & omnium conſenſu antiquus ſcriptor habetur: ex quo Arethas Cæſarienſis compendium ſuum decerpſit in Apocalypſim.

De ſancto Gregorio Nazianzeno. 370.

SAnctus Gregorius Epiſcopus Nazianzenus, cognomento Theologus, S. Baſilij æqualis & ſtudiorum comes, floruit ſub Valente, & anno 11. Theodoſij obijt, teſte ſancto Hieronymo de Script. Eccleſ. Multa ſcripſit, in quibus ſapientiam cum eloquentia mirificè copulauit: quæ extant coloniæ edita, anno Domini 1570. hæc ſunt:

Libri ſcripti ſoluta Oratione.

Apologetici lib.	4
Orationes ad diuerſos.	3
Orationes funebres.	7
Oratio in laudem Heronis Philoſophi.	1
Orationes de pace.	3
Orationes ſiue libri de Theologia.	5
Orationes in Iulianum Imp.	2
Ad Clidonium epiſtolæ.	2
Orationes in dies feſtos.	7
Tractatus de fide.	1
Tractatus de fide Nicænæ Synodi.	1

Ora-

Orationes variorum argumentorum, 17
Ad Virginem exhortatio, 1
Metaphraſis in Eccleſiaſtem, 1
Epiſtolæ. 80
Carmina.
Tragædia, Chriſtus patiens, 1
De rebus ſuis. 2
De varijs argumentis veteris, & noui Teſtamenti. 9
De Virginitate inſigne carmen. 1
De præceptis à Virgine ſeruandis. 1
Spiritualia epigrammata. 13
Sententiarum ſpiritualium carmine ſcriptarum libri 5

Obſeruatio in Opera S. Gregorij.

ORatio in laudem Heronis Philoſophi, debet inſcribi, in laudem Maximi Philoſophi; vt teſtatur ſanctus Hieronymus in libro de Script. Eccleſ. in Gregorio Nazianzeno, vbi reprehendit eos, qui mutauerunt nomen Maximi in nomen Heronis.

Metaphraſis in Eccleſiaſten non eſt Gregorij Nazianzeni, ſed Gregorij Taumaturgi, vt ſupra oſtendimus. Tragædia, Chriſtus patiens, non videtur habere grauitatem ſolitam Nazianzeno, præſertim cùm deſcribitur eiulatus matris Chriſti, quæ prudentiſſima, & conſtantiſſima erat.

De ſancto Damaſo. 367.

SAnctus Damaſus Romanus Pontifex anno ſexto Theodoſij obijt, & ſcripſit de Virginitate, & alia, quorum meminit S. Hieronymus in libro de Script. Eccleſ. Sed vera eius ſcripta non extant, exceptis paucis epiſtolis, quarum aliquæ ſunt inter epiſtolas S. Hieronymi, aliquæ in hiſtoria Theodoreti lib. 2. cap. 22. & lib. 5. cap. 10. & 11. Tribuitur ſancto Damaſo liber de vitis Pontificum, qui extat in primo tomo Conciliorum: ſed liber ille eſt Anaſtaſij Bibliothecarij, non Damaſi, vt notum eſt.

De Fauſtino Diacono. 367.

FAuſtinus Diaconus vixit tempore Damaſi Pontificis, & bis ſchiſmaticus fuit, ſemel in ſchiſmate Vrſicini contra Damaſum; & iterum in ſchiſmate Luciferianorum, vt teſtantur Gennadius de viris illuſtribus, & Card. Baronius tomo 4. Annalium, ad annum Damaſi I. & Siricij IV. placuit tamen eum in hoc Catalogo ponere; quoniam ſcripſit ad Placillam Imperatricem libros ſeptem contra Arianos ſatis eruditos, qui extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum tom. 4. edit. 2.

De ſancto Epiphanio. 370.

SAnctus Epiphanius Salaminæ Cypri Epiſcopus floruit ſub Valente, Gratiano, & Theodoſio Auguſtis. Scribit ſanctus Hieronymus in libro de Script. Eccleſ. Epiphanium anno quartodecimo Theodoſij adhuc ſuperfuiſſe, & in extrema etiam ſenectute libros ſcripſiſſe.

Opera eius hæc extant.

Opus panarium contra omnes hæreſes, quæ tunc ad octoginta numerabantur.
Liber inſcriptus Ancoratus.
Anacephaleoſis, ſiue ſumma panarij.
De menſuris, & ponderibus liber.
Hiſtoria breuis de Prophetarum vita.
Ad Ioannem Epiſcopum Hieroſolymitanum epiſtola, à ſancto Hieronymo latinitate donata.
De his operibus nulla dubitatio eſt.
Dicitur Epiphanius ſcripſiſſe vitam S. Hilarionis: ſed ea non extat.
Ad finem epiſtolæ ad Ioannem Hieroſolymitanum videtur aliquid additum ab Iconoclaſtis: de qua re vide controuerſias noſtras lib. 2. de Sanctis cap. 9.

De Philone Carpathio. 374.

PHilo Carpathius à S. Epiphanio Epiſcopus ordinatus eſt, vt in vita S. Epiphanij legitur. Scripſit Commentaria in Cantica canticorum, quæ extant in primo tomo Bibliothecæ ſanctorum Patrum, ſecundæ editionis. Sed videntur multa inſerta ex Commentario S. Gregorij Papæ in cantica, quæ cum reliqua explicatione non multum cohærent.

De ſancto Ambroſio Mediolanenſi. 374.

SAnctus Ambroſius Epiſcopus Mediolanenſis, vir planè ſanctiſſimus, & doctiſſimus Gratiano, & Theodoſio Imperatoribus floruit. Obijt anno tertio poſt exceſſum Theodoſij, qui erat trecenteſimus nonageſimus ſeptimus ab aduentu Saluatoris, ex Card. Baronio.

Opera eius in editione Pariſienſi, anni Domini 1549. qua ego

vtebar cùm hæc ſcriberem, hæc ſunt:

Tomi Primi.

De Officijs, lib.	3	De Viduis.	1
De Virginibus.	3	De Pœnitentia.	2
Ad Virgines exhortatio.	1	Exhortatio ad Pœnitentiam.	1
Inſtitutio Virginis.	1	De Fuga ſeculi,	1
Ad Virginem deuotam.	1	De bono mortis.	1
Ad Virginem lapſam.	1		

Tomi Secundi.

De Vocatione gentium, lib.	2	De fide contra Arianos,	1
De fide ad Gratianum,	5	De Incarnationis Sacramēto,	1
De Spiritu ſancto ad eundem,	3	De myſterio Paſchæ.	1

Tertij Tomi.

Oratio funebris de obitu Valentiniani.		Alia de obitu Theodoſij.	
		Epiſtolarum ad diuerſos lib.	10
Alia de obitu Satyri.		Conciones ad Populum.	92
De fide reſurrectionis Oratio.			

Tomi Quarti.

Examerom, lib.	6	De interpellatione Iob, & Dauid,	3
De Paradiſo,	1	Apologia Dauid,	1
De Cain, & Abel,	2	De Salomone,	1
De Noe, & Arca,	1	De ijs, qui myſterijs initiantur,	1
De Abraham Patriarcha.	2	De Sacramentis,	6
De Iſaac, & Anima,	1	De dignitate Sacerdotali,	1
De Iacob, & beata vita,	2	Precationes ante Miſſam.	2
De Ioſeph Patriarcha.	1	Commentarij in Pſalm. 1. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 43. 45. 47. 48. 61. & 118.	
De benedictionibus Patriarcharum.	1		
De Nabuthæ Iezraelita,	1		
De Elia, & Ieiunio,	1	Alia Dauid Apologia.	
De Tobia,	1	De interpellatione Dauid.	

Tomi Quinti.

In Euangelium Lucæ, lib.	10	Precationes piæ.	
In omnes epiſtolas Sancti Pauli commentaria.		Hymni ſacri,	
		Canticum ſanctorum Ambroſij & Auguſtini, quod incipit, Te Deum laudamus.	
De fide reſurrectionis acephalus.			

Obſeruatio in Opera S. Ambroſii.

IN primo tomo. Liber ad Virginem lapſam non videtur eſſe S. Ambroſij: nam cap. 8. ſic loquitur auctor, Inhære pœnitentiæ

tentiæ vſque ad extremum vitæ, nec tibi præſumas ab humana die poſſe veniam dari: quia decipit te, qui hoc tibi polliceri voluerit: quæ enim propriè contra Dominum peccaſti, ab illo ſolò te conuenit in die Iudicij expectare remedium. Atqui hæc ſententia Nouatianum errorem continet, & contra eam diſputat S. Ambroſius in duobus libris de pœnitentia: quos libros indicat ipſe cap. 8. lib. 2. à ſe fuiſſe compoſitos, dum deſcribit, quo pacto à forenſi negocio ad ſacerdotium repente vocatus fuerat. Petrus quidem à Soto lect. 2. de neceſſitate confeſſionis libros duos de pœnitentia non audet affirmare eſſe S. Ambroſij: ſed communiter S. Ambroſio adſcribuntur.

In ſecundo tomo, libri de vocatione gentium, falſò tribuuntur S. Ambroſio, cùm manifeſtè S. Proſperi ſint. Certè Ambroſij eſſe non poſſunt, cùm lib. 1. cap. 7. & lib. 2. cap. 8. diſputet auctor aduerſus Pelagianos, qui poſt mortem S. Ambroſij exorti ſunt.

In tertio tomo, certum eſt aliquas epiſtolas, & aliquos ſermones non poſſe eſſe Ambroſij. Nam in epiſt. 84. quæ eſt ad Demetriadem, mentio fit Pelagianorum, qui (vt paulo ante dixi) Ambroſio noti non fuerunt. Sunt etiam, qui epiſtolam 82. ad Vercellenſes, S. Ambroſij, eſſe negent, quòd in ea fiat mentio Venetiarum, quæ tempore S. Ambroſij nondum conditæ erant. Sed falluntur: nam per Venetias eo loco non intelligitur ciuitas Venetiarum, ſed regio: coniunguntur enim Venetiæ cum Liguria, & Æmilia: ſic enim loquitur auctor in principio epiſtolæ, Ex omnibus Luguriæ, atque Æmiliæ Venetiarumq. vel cæteris finitimis Italiæ partibus, &c.

Sermones, nonus, triceſimus ſeptimus, & ſeptuageſimus ſecundus inueniuntur etiam inter ſermones S. Auguſtini. Item ſermo ſexageſimus nonus, qui eſt de ſancto Euſebio Vercellenſi Epiſcopo, & ſermo ſeptuageſimus tertius, qui eſt de ſancto Cypriano, inueniuntur etiam inter ſermones S. Maximi, ſed verbis alicubi mutatis.

Sermones vero ſequentes nempe. 3. 14. 30. 31. 32. 44. 47. 50. 51. 52. 53. 54. 56. 57. 58. 60. 61. 62. 66. 71. 77. 78. & 82. ſunt ad verbum inter ſermones S. Maximi, vt planè iudicari non poſſit, vtrum Ambroſio, vel Maximo tribui debeant. Sed cuiuſcunque ſint, antiqui, & Sancti auctoris ſunt.

Sermo nonageſimus de paſſione B. Agnetis dubius redditur, quoniam ſanctus Ambroſius lib. 1. de Virginibus ſignificat, Beatæ Agneti ceruicem gladio amputatam. Stetit, inquit, orauit, ceruicem inflexit. At illius ſermonis auctor ſcribit, B. Agneti

ad

ad palum alligatæ, vt combureretur, cùm flamma diuinitus extincta eſſet, iuſſu Aſpaſij iudicis gladio guttur fuiſſe perfoſſum.

Sermo quoque nonageſimus ſecundus de baptiſmo S. Auguſtini, longiſſimè diſtat à ſtilo, & grauitate Ambroſij: neque vllo modo credibile eſt, quod in eo ſermone dicitur, Ambroſium ſæpe Deum oraſſe, vt eum à captionibus Auguſtini liberaret. Auguſtinus enim non diſputando cum Ambroſio, ſed eum concionantem audiendo ad fidem Catholicam conuerſus eſt, vt ipſe idem teſtatur lib. 5. confeſſ. cap. 13. & lib 6. cap. 1.

In quarto tomo Apologia Dauid poſterior, & liber etiam poſterior de interpellatione Dauid, non videtur eſſe Ambroſij, tum quia ſtilus diuerſus eſt, & iam antea ſcripſerat Ambroſius Apologiam Dauid, & libros tres de interpellatione, quorum tertius eſt de interpellatione Dauid; tum quia auctor poſterioris Apologiæ negat, adulterium Dauid fuiſſe verum adulterium, & allegoricè interpretandum cenſuit: Ambroſius autem in vera Apologia ſua peccatum adulterij confitetur, ſed laudat pœnitentiam.

In Quinto tomo, ſunt commentaria in epiſtolas S. Pauli, quæ à multis non creduntur Ambroſij; nec ſine cauſa.

Primo, quia ſanctus Auguſtinus, qui libenter, & frequenter Ambroſij teſtimonijs vtitur contra Pelagianos, ex his commentarijs nulla teſtimonia petit.

Secundo, quia Pelagius ipſe, qui Ambroſij teſtimonia ſancto Auguſtino obijcere ſolet, ex his commentarijs nihil obijcit; cum tamen in his commentarijs ſint non pauca, quæ Pelagij errores continere videntur, vt perſpicuum eſt ex commentarijs in epiſtolam ad Romanos.

Tertio, quia auctor horum commentariorum multa exponit contra ſententiam S. Ambroſij, quod planè perſpiciet, qui conferre voluerit illud Philipp. 2. Qui cùm in forma Dei eſſet: explicatum in commentario huius auctoris, cum explicatione Ambroſiana in epiſt. 47. & lib. 2. de fide cap. 4. & illud 1. Timoth. 1. Regi ſeculorum immortali: explicatum in commentario huius auctoris, cum expoſitione Ambroſiana lib. 2. de fide cap. 1. & 3. & lib. 3. cap. 2.

Quarto, quia ſanctus Auguſtinus lib. 4. contra duas epiſtolas Pelagianorum cap. 4. citat ſanctum Hilarium in expoſitione illorum verborum ad Rom. 5. in quo omnes peccauerunt: & ſententia, quam ſanctus Auguſtinus citat, habetur totidem verbis in commentario huius auctoris: non igitur auctor huius com-

mentarij, eſt Ambroſius, ſed Hilarius aliquis. non eſt autem auctor huius operis S. Hilarius Pictauienſis, aut Hilarius Arelatenſis: nam iſte auctor vixit tempore Damaſi, vt ipſe teſtatur in Commentario ad caput 3. prioris ad Timotheum: tempore autem Damaſi Hilarius Arelatenſis, aut natus non erat, aut adoleſcens erat: ſanctus autem Hilarius Pictauienſis obijt anno quinto Valentiniani Imp. ex Hieronymo in chronico: annus autem quintus Valentiniani erat ſecundus Damaſi: non eſt autem credibile in extrema ætate tam ingens opus cudiſſe Hilarium; & ſtilus Hilarij cum ſtilo huius auctoris nihil ſimile habet: Hilarius vero Arelatenſis poſt Damaſi tempora floruit. Credibile igitur eſt auctorem horum commentariorum eſſe Hilarium Diaconum Romanum, qui Luciferi ſchiſma propagauit, & libros etiam non paucos ſcripſit, vt ſanctus Hieronymus teſtatur in dialogo contra Luciferianos extremo. Neque mirum eſt, hunc Hilarium à ſancto Auguſtino, ſanctum Hilarium vocari, cùm nuncupatio Sancti, tunc ſatis communis fuerit Chriſtianis, præſertim Eccleſiaſticis.

Poſtremo accedit, quod idem videtur eſſe auctor horum commentariorum, & quæſtionum veteris, & noui teſtamenti, quæ extant inter libros S. Auguſtini: doctrina enim horum commentariorum, & illarum quæſtionum ſimillima eſt, vt notauerunt Cenſores Louanienſes in notis ad Auguſtinum: ſtilus videtur etiam eſſe idem, & ætas mirificè conſentit: auctor enim illarum quæſtionum quæſt. 44. ſcribit, ab excidio Hieroſolymæ vſque ad ſua tempora fluxiſſe annos trecentos: quibus ſi addas annos à Natiuitate Chriſti vſque ad excidium Hieroſolymæ erunt omnes anni 372. vel 373. vt ex Chronico S. Hieronymi apparet. Hoc eodem tempore ſediſſe Damaſum Pontificem, ſub quo auctor horum commentariorum ſcripſiſſe ſe memorat in explicatione capitis primi epiſtolæ prioris ad Timoth. notiſſimum eſt.

Quod ſi auctor horum commentariorum idem ſit cum auctore illarum quæſtionum, planè efficietur auctorem horum commentariorum non eſſe Ambroſium. Ambroſius enim nihil ſcripſit antequam Epiſcopus fieret, neque factus eſt Epiſcopus ante annum Dom. 374. vt Card. Baronius in Annalibus docet. Ille autem auctor cùm ſcriberet, numerabat annum Dom. 372. vel 373. vt ſupra diximus.

In eodem tomo ſunt hymni ſacri, ex quibus aliqui certò ſunt Ambroſij, vt ille, Deus creator omniũ, Poliq. rector veſtiens, &c. cuius meminit ſanctus Auguſtinus lib. 9. confeſſ. cap. 12. & ille,

Æterne

Æterne rerum conditor, Noctem, diemq. qui regis, &c. cuius meminit idem Auguſtinus lib. 1. Retract. cap. 21. Aliqui certò non ſunt Ambroſij, vt ille, Vexilla Regis prodeunt; qui eſt Fortunati, & alij quidam, in quibus non ſeruatur ratio metrica, quæ Ambroſio notiſſima erat. eiuſmodi eſt ille, Optatus votis omnium ſacratus illuxit dies, Quo Chriſtus mundi ſpes Deus conſcendit cælos arduos. & ille, Chriſte, qui lux es, & dies, Noctis tenebras detegis, &c. Iſti enim indigni videntur qui Ambroſio tribuantur. Canticum, Te Deum laudamus, Eccleſia in diuinis officijs, Ambroſij, & Auguſtini canticum vocat: & extat chronicum S. Dacij Epiſcopi Mediolanenſis, qui Iuſtino Imperante floruit, in cuius chronici libro primo cap. 10. ſcribitur, completo baptiſmo S. Auguſtini, toto obſtupeſcente populo, repente canticum illud à ſanctis Ambroſio, & Auguſtino alternatim fuiſſe cantatum.

Præter opera ſupraſcripta, In editione Romana anni 1585. adduntur opera quædam S. Ambroſio adſcripta, quamuis eius non ſint, vt commentarius in Apocalypſim, & alia quædam: & rectè dicuntur ea opera non eſſe S. Ambroſij, ac præſertim explicatio Apocalypſis, cùm auctor mentionem faciat Longobardorum Italiam inuadentium: quæ inuaſio diu poſt mortem ſancti Ambroſij contigit.

De S. Philaſtrio Brixienſi. 380.

SAnctus Philaſtrius Epiſcopus Brixiæ, tempore S. Ambroſij vixit, vt ſanctus Auguſtinus teſtatur initio libri de hæreſibus ad Quod vult Deus: ſcripſit librum de hæreſibus vſque ad ſua tempora; qui liber extat in Bibliotheca ſanctorum Patrum ſecundo edita, tomo 4. Sed illud eſt obſeruandum, multa à Philaſtrio inter hæreſes numerari, quæ verè hæreſes non ſunt: proinde cum prudentia legendus eſt. Quod autem in hæreſi 63. meminit anni Dom. 430. mendum eſt Typographorum: nam ad eum annum hic auctor non peruenit.

De Idacio Claro. 380.

IDacius, ſiue Ithacius clarus Epiſcopus Hiſpanus, de quo multa Sulpitius in hiſtoria ſacra, cùm de Priſcilliano agit. Scripſit libros tres aduerſus Varimandum Arianum, qui extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 4. edit. 2. ſcripſit etiam

Apologeticum aduerſus Priſcilliani hæreſes, teſte Iſidoro de viris illuſtribus cap. 15. quem librum extare non puto. Vixit circa annum Dom. 380. & in eo reprehenſus, & punitus ab Epiſcopis fuit, quòd Priſcillianum apud ſeculares Iudices accuſauerit, & occidi curauerit.

De S. Gregorio Nyſſeno. 380.

SAnctus Gregorius Nyſſenus Epiſcopus, S. Baſilij frater, viuebat adhuc, & ſcribebat anno 14. Theodoſij, teſte S. Hieronymo lib. de Script. Eccleſ. Interfuit Concilio primo Conſtantinopolitano, & ſcripſit Symbolum fidei in ea Synodo editum, vt refert Nicephorus lib. 12. hiſt. cap. 13.

Eius opera ex editione Baſileenſi anni 1562. hæc ſunt:

Epiſtola de nomine Chriſtiani.
De Oratione Dominica. lib. 1
De octo beatitudinibus in cap. 5. Matth. 1.
Sermones, de Natiuitate.
De S. Stephano,
In ſextum pſalmum.
De octaua.
De Paſcha.
De Chriſti Aſſumptione.
De Trinitate, & quod Spiritus ſanctus ſit Deus.
De eo, Quod non ſint tres Dij.
De differentia eſſentiæ, & hypoſtaſeos.
De fide Trinitatis.
In dictum Apoſtoli, Tunc ipſe filius ſubijcietur ei.
De Dormientibus.
De Infantibus præmaturè raptis.
De Reſurrectione, Orationes 4.
De Aſſumptione Domini.
In dictum Domini, Quatenus feciſtis vni ex minimis his, mihi feciſtis.
De Anima & reſurrectione diſputatio.
De Trinitate contra Iudæos.
De ſancto baptiſmate.
Orationes laudatoriæ in Baſilium.
In 40. martyres.
In Pulcheriam.
In Placillam.
In Gregorium Neocæſarienſem.
In Theodorum martyrem.
In Meletium.
De imagine, ſiue de creatione hominis, ſupplementum exameron Baſilij.
De Philoſophia, lib. 8
De vita Moſis, 1

Prima obſeruatio in opera S. Gregorij Nyſſeni.

DEeſſe videntur in hoc librorum Catalogo libri in Eunomium, quorum meminit ſanctus Hieronymus in libro de Script. Eccleſiaſt. Neque dici poteſt, contra Eunomium ſcriptum eſſe librum de Trinitate, &, Quod Spiritus ſanctus ſit Deus: nam hic

eſt libellus, non libri plures: & in hoc libello Eunomius ne nominatur quidem. Audio ex Bauarica Bibliotheca depromptos Græcè libros duodecim contra Eunomium, eoſq. latinitate donatos à Patre Iacobo Gretſero noſtro de literis, & quod eſt longè amplius, de Eccleſia Catholica optimè merito. Hi ſunt igitur libri, quos commemorat S. Hieronymus, & ſibi ab ipſo Gregorio lectos fuiſſe dicit.

Secunda Obſeruatio.

PRæter libros ſupra numeratos extant ex editione Pariſienſi anni 1573.

In Eccleſiaſten conciones octo.
In Cantica canticorum explanatio.
De perfecti hominis Chriſtiani forma.
Cathechetica Oratio, quæ dicitur magna.
In eos, qui differunt baptiſma.
De fugienda fornicatione.
In eos, qui ægrè ferunt reprehenſiones.
In mulierem peccatricem.
De Pauperibus amandis.
De vera Virginitate.
Ad Flauianum epiſtola.

Tertia Obſeruatio.

LIbri octo de Philoſophia non videntur eſſe S. Gregorij Nyſſeni: nam in lib. 2. docet, animam non creari in corpore, ſed ante corpus fuiſſe creatam; qui eſt error Origenis: & præterea totum hoc opus philoſophicum eſt, & ſapit Pelagianiſmũ. Adde quod hoc idem opus inuenitur in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo nono, ex editione ſecunda ſub nomine cuiuſdam Nemeſij Philoſophi Chriſtiani: eo ſolum excepto, quod apud Nyſſenum diuiditur in octo libros, apud Nemeſium eſt vnus liber diuiſus in capita 45. & inſcribitur, De homine, ſiue de anima. Hic autem Nemeſius, quando ſcripſerit, ignoratur: ſed quia nominatim refellit Manichæos, Apollinarem, & Eunomium, videtur vixiſſe, & ſcripſiſſe tempore S. Gregorij Nyſſeni, aut certè non antea.

Quarta Obſeruatio.

POſſet ab aliquo quæri, cur Gregorius ſcripſerit de creatione hominis ad ſupplendum examerον Baſilij, cùm ipſe Baſi-

lius ſuppleuerit opus ſuum addens decimam,& vndecimam homiliam, in quibus creationem hominis ſatis copioſe explicat. Reſpondemus, Baſilium in duabus illis poſtremis homilijs abſoluiſſe explanationem diuinæ ſcripturæ de opere ſex dierum; ſed non accuratè diſputaſſe de tota ſtructura corporis humani, imò vero ſolum attigiſſe ea, quæ ad oculos pertinent, vt ex illis cætera colligerentur. Itaque in homilia poſtrema apertè indicat, ſe non omnia dixiſſe, quæ dici potuiſſent, cùm ait, Si mihi tantum ſupereſſet ocij,vt tibi hominis ſtructuram demonſtrare poſſem,ex te ipſo ſanè diſceres ſapientiam Dei circa te. Gregorius igitur ex his & alijs Baſilij verbis occaſionem accepit ſcribendi libri de creatione hominis, libri, inquam, longiſſimi, in quo ſuppleret ea, quæ Baſilius omiſit, de voce,de auribus, de manibus, de alijs denique membris, vel ſenſibus,quæ ſtructuram humani corporis admirabilem reddunt.

Quinta Obſeruatio.

HÆretici, qui peregrinationes ad loca ſancta reprehendunt, nituntur maximè Oratione quadam valdè prolixa ſancti Gregorij Nyſſeni, quam totam referunt Magdeburgenſes centuria quarta cap.10. Sed eam orationem non inuenimus hactenus inter opera S.Gregorij Nyſſeni. Neque argumenta,quæ inde colligunt hæretici, aliquid probant,vt nos apertè oſtendimus in controuerſijs lib.3.de Sanctis cap.8.

De Amphilochio. 380.

AMphilochius Iconij Epiſcopus S.Gregorij æqualis, quem S.Hieronymus in epiſtola ad Magnum parem doctrina ſacra,& prophana facere videtur Baſilio, & Gregorio Nazianzeno,cùm de his tribus viris dicit, non facilè iudicari poſſe, quid in illis primum admirari debeas, eruditionem ſeculi, an ſcientiam ſcripturarum.

Scripſit librum de Spiritu ſancto,& homilias non paucas: de priore libro teſtis eſt ſanctus Hieronymus in lib. de Script. Eccl. De homilijs teſtis eſt Theodoretus, qui eas in dialogis frequenter citat.

An hoc tempore extent liber de Spiritu ſancto, & homiliæ, quas Theodoretus citat,equidem certò ſcire non potui.

Extat quidem ſub nomine Amphilochij vita S.Baſilij Magni, ſed

ſed haud dubio falſa, vel ſuppoſititia. Primum enim narrat ille auctor Baſilium factum Epiſcopum ante mortem Iuliani. Quod repugnat hiſtorijs, & ipſi S. Gregorio Nazianzeno in oratione de S. Baſilio. Deinde narrat auctor, ſanctum Baſilium oſtenſum fuiſſe per reuelationem Euſebio Cæſarienſi, cùm antea eum non noſſet. Quod etiam falſum eſſe certum eſt, ex eo, quòd Nazianzenus ſcribit, Euſebium cum Baſilio de Epiſcopatu contendiſſe, & ea de cauſa inimicum Baſilio factum. Tertio conſtat, ſanctum Baſilium obijſſe anno vltimo Valentis Imper. & octo annis Epiſcopatum adminiſtraſſe, ex Gregorio Nazianzeno, & alijs: proinde Epiſcopum factum anno ſexto Valentis; at iuxta ſuppoſititium Amphilochium, Baſilius, vel ſediſſet annis quindecim, vel ante mortuus eſſet, quàm Epiſcopus fieret, ſi viuente Iuliano iam Epiſcopus erat.

Omitto multa alia, quæ perperam narrantur in illa vita tum de Libanio, tum de alijs.

De S. Hieronymo. 390.

SAnctus Hieronymus presbyter & Eccleſiæ doctor floruit anno quartodecimo Theodoſij, vt ipſe de ſe teſtatur in libro de Script. Eccleſ. extremo. Obijt Honorio imperante anno Domini 422. ætatis ſuæ anno 91. ex chronico S. Proſperi, vel anno Dom. 420. ætatis anno 78. ex Annalibus Card. Baronij. Opera ſancti Hieronymi nouem tomis continentur in editione Lugdunenſi anni 1530. In editione vero Romana anni 1565. & 1572. Mariani Victorij idem eſt tomorum numerus, ſed quæ prior editio coniecerat in quartum tomum, editio poſterior coniecit in octauum, & nonum: & quæ editio prior collocauerat in tomis quinto, ſexto, ſeptimo, octauo, & nono: poſterior collocat in quarto, quinto, ſexto, & ſeptimo. Nos ſequemur ordinem editionis poſterioris, quæ ab erroribus Eraſmi purgata eſt.

Igitur in primo tomo hæc opera inſunt.

Primi Tomi.

Epiſtolæ hortatoriæ, vt plurimum, 42

Ad Heliodorum.
Ad Ruſticum.
Ad Lætam.
Ad Saluinam.
Ad Ageruchiam duæ.
Ad Paulinum.
Ad Paulam, & Euſtochium nomine Marcellæ.
Ad Marcellam tres.
Ad Paulum Concordienſem.
Ad Theophilum Alex.
Ad Caſtrutium.

Ad Exuperantium.
Ad Iulianum Diaconum.
Ad Virgines Hermonenſes.
Ad Ruffinum.
Ad Chromatium & alios.
Ad Antonium.
De vitando ſuſpecto contubernio.
Ad Sabinianum Diaconum.
Ad Nepotianum.
Ad Florentium duæ.
Ad Demetriadem.
Ad Furiam.
Ad Gaudentium.
Ad Celantiam.
Ad Euſtochium duæ.
Ad Lucinium.
Ad Abigaum.
Ad Iulianum.
Ad Caſtorinam.
Ad Theodoſium Monachum.
Ad Auguſtinum.
Ad Nicæam Diaconum.
Ad Chriſogonum.
Ad Ruſticum.

In eodem tomo ſunt epiſtolæ laudatoriæ, ſiue funebres, numero duodecim.

In Nepotianum.
In Marcellam.
In Bleſillam.
In Aſellam.
In Leam.
In Paulam.
In Lucinium.
In S. Paulum.
In Malchum.
In Fabiolam.
In S. Hilarionem.
In mulierem ſepties ictam.

Denique ad finem primi tomi eſt liber de Script. Eccleſiaſt. ſiue de viris illuſtribus.

Obſeruatio in primum Tomum.

In hoc primo tomo nihil eſt, de quo merito dubitari poſſit.

Secundi Tomi.

In 2. Tomo libri ſunt contra hæreticos, vel calumniatores.
Aduerſus Heluidium, liber 1.
Aduerſus Iouinianum, lib. 2.
Apologia pro libris in Iouinianum.
Apologeticum ad Domnionem.
Ad Pammachium pro ijſdem libris.
Aduerſus Vigilantium ad Riparium epiſtola.
Aduerſus Vigilantium, liber 1.
Ad Marcellam aduerſus Montanum epiſtola.
Aduerſus Luciferianos Dialogus.
Ad Auitum contra Origenem.
Ad Ioannem Hieroſolymitanum Origeniſtam.
Ad Pammachium de erroribus Io. Hieroſol.
Ad Theophilum contra eundem Ioannem.
Apologiæ aduerſus Ruffinum. lib. 3.

Ad

Ad Cteſiphontem aduerſus Pelagium.
Aduerſus Pelagianos, lib. 3.
Ad diuerſos diuerſorum argumentorum epiſtolæ triginta: necnon epiſtolæ Epiphanij, Theophili, & Auguſtini. ad Hieronymum epiſtolæ octo.

Obſeruatio in ſecundum Tomum.

In hoc etiam tomo nihil eſt dubium, vel ſuppoſititium.

Tertij Tomi.

In tomo tertio ſunt prefationes, & quæſtionum explicationes.
Ad Paulinum de libris diuinæ ſcripturæ.
Præfationes in Pentateuchum.

In Ioſue.	In Eccleſiaſtem.
In Libros Regum.	In Cántica.
In librum Paralip. 2.	In Iſaiam.
In Eſdram.	In Hieremiam.
In Tobiam.	In Ezechielem.
In Iudith.	In Danielem.
In Eſther.	In 12. Prophetas.
In Iob.	In quatuor Euangelia.
In Prouerbia.	

Sequuntur in eodem tomo explicationes quæſtionum à diuerſis propoſitarum.

A Damaſo.	Ab Euagrio.	A Fabiola.
A Dardano.	A Marcella.	A Ruffino.
A Vitali.	A Sophronio.	A Sunia, & Fretella.
Ab Amando.	Ab Hedibia.	Ab Algaſia.
A Minerio, & ab	Alexandro.	A Paulino.
A Cypriano.	A Principia Virgine.	A Deſiderio.
A Paula Vrbica.		

Denique ſunt in eodem Tomo.

Traditiones, ſiue quæſtiones Hebraicæ.
In Geneſim. In libros Regum.
In libros Paralipomenon.

Item, libri de locis Hebraicis, & de nominibus Hebraicis, quæ in omnibus libris teſtamenti veteris & noui occurrunt.

Obſeruatio in Tomum tertium.

In hoc tomo nihil eſt, de quo dubitetur, exceptis quæſtionibus in libros Regum, & in libros Paralip. Sanctus enim Hieronymus in lib. de Script. Eccleſ. extremo, teſtatur, ſe ſcripſiſſe traditiones, ſiue quæſtiones Hebraicas in Geneſim, loca Hebraica, & nomina Hebraica: & de traditionibus, ſiue quæſtionibus He-

Hebraicis in libros Regum, & in libros Paralip. nihil dicit: præterea in quæſtionibus Hebraicis in Geneſim adſcribit idem Hieronymus paſſim verba Hebraica; in quæſtionibus autem in libros Regum, & Paralip. nonniſi ſemel, aut iterum id facit. Denique grauior videtur ſcriptio illa in Geneſim, quàm iſta in libros Regum, & Paralipomenon, ſed cuiuſcunque ſit hoc opus non magni refert.

Quarti Tomi.

In 4. tomo ſunt cōmentaria in quatuor Prophetas maiores, & Threnos Hierem.

Quinti Tomi.

In quinto tomo ſunt commentaria in Eccleſiaſtem: & in duodecim Prophetas minores.

Sexti Tomi.

In tomo ſexto commentaria in Matthæum, In epiſtolas ad Galatas, ad Epheſios, ad Titum, ad Philemonem, Liber Didymi de Spiritu ſancto à Hieronymo latinus factus.

Obſeruatio.

In his tribus tomis omnia ſunt legitima, & certa, quod attinet ad auctorem excepto Commentario in threnos Hieremiæ, qui videtur eſſe potius Rabani, quàm Hieronymi: habetur enim inter opera Rabani, & inueniuntur in eo ſententiæ aliquæ ex ſancto Gregorio decerptæ.

Poſt Commentarium in Matthæum, ſequebatur Commentarium in Marcum; quod Marianus prudenter omiſit, quia auctor oſtendit ſe, neque Græcæ linguæ, neque Hebraicæ fuiſſe peritum: & in explicatione cap. 14. & 15. multa ſcribit inepta, & falſa.

Septimi Tomi.

In tomo ſeptimo Commentaria in Pſalmos omnes.
Verſio S. Hieronymi ex Hebræo.

Obſeruatio.

De Commentarijs in pſalmos obſcura quæſtio eſt: ſcripſit ſanctus Hieronymus in pſalmos ſeptē, videlicet in pſal. 14. 15. 16. 17. 18. 19. & 20. vt ipſe teſtatur in lib. de Script. Eccleſ. Deinde ſcripſit in pſal. 44. 89. & 126. vt notum eſt ex Epiſtolis eius ad Principiam, ad Cyprianum, & ad Marcellam. Scripſit denique Commentariolos in omnes Pſalmos, vt ipſe idem teſtatur in Apologia prima contra Ruffinum. Certum eſt primos tractatus in pſalmos ſeptem, perijſſe: non minus certum eſt, explicationem trium pſalmorum, eſſe ſancti Hieronymi, & extare inter epiſtolas. De Commentariolis quæſtio eſt, an ſint iſta Commentaria, quæ ſub nomine ſancti Hieronymi extant in hoc ſeptimo tomo,

mo. Quod enim ſint iſta ipſa Commentaria, quæ nunc extant, probari poteſt, primo ex eo, quòd ſanctus Hieronymus in Apologia prima contra Ruffinum, ſcribit, ſe in Commentariolis illis vertiſſe verba Hebraica, naſſecubar, quæ habentur in ſecundo Pſalmo, adorate filium; eadem autem verba in interpretatione Pſalterij de Hebræo in Latinum, vertiſſe, adorate pure: & vtranque lectionem defendit. Atqui in iſtis Commentarijs, de quibus agitur, inuenitur, adorate filium: & in interpratatione ex Hebræo inuenitur, adorate pure: igitur ſicut interpratatio Pſalterij ex Hebræo, quæ extat eſt ſancti Hieronymi; ita & Commentaria quæ extant, eiuſdem ſunt Hieronymi, Deinde probari poteſt alio ſimili argumento ex ſancto Auguſtino: ſanctus enim Auguſtinus in epiſtola ad Fortunatianum citat verba ſancti Hieronymi exponentis Pſalmum nonageſimum tertiũ: & verba illa omnia inueniuntur in Commentario iſto, vt non videatur poſſe eſſe dubium, quin ſanctus Auguſtinus citauerit Commentaria iſta ſub nomine ſancti Hieronymi. Accedit tertium argumentum ex teſtimonio ſancti Gregorij, qui explicans verba illa Pſal. quarti pœnitentialis, Cor contritum, & humiliatum Deus non deſpicies: allegat ſanctum Hieronymum exponentem eundem locum: & expoſitio illa in his Commentarijs inuenitur: proinde teſtimonio ſancti Gregorij, hæc ipſa Commentaria ſancti Hieronymi eſſe videntur. Contra tamen ſunt argumenta non minus probabilia. Nam hic auctor in explicatione Pſal. ſextidecimi, diſertis verbis citat Eucherium: Eucherium autem, qui ex ſcriptis notus eſt, multis annis ſanctus Hieronymus præceſſit: neque in libro de Script. Eccleſ. vllius Eucherij ſanctus Hieronymus meminit, cùm tamen nullum ferè prætereat ex maioribus, vel æqualibus ſuis. Deinde hic idem auctor in explicatione Pſal. 108. ſcribit, ſuo tempore fuiſſe annum quadringenteſimum ab excidio Hieruſalem, in quo cœpit vltima captiuitas Iudæorum: excidium autem Hieruſalem contigit annos quadrageſimo ſecundo poſt paſſionem Domini, vt idem auctor ibidem affirmat: quibus annis ſi addamus annos triginta tres vitæ Chriſti, erunt omnes ſimul anni 475. Igitur auctor horum Commentariorum viuebat anno Domini 475. Atqui ſanctus Hieronymus obijt anno Domini 422. vt ſupra dictum eſt. Accedit tertium argumentum, quod hic auctor in explicatione Pſal. 86. dicit illa verba, Nunquid Sion dicet homo; eſſe ex Hebraica veritate: & tamen in tranſlatione Pſalterij ex Hebræo ſanctus Hieronymus vertit, Ad Sion dicetur homo: & verè ſic

eſt in Hebræo, vt videatur auctor horum Commentariorum non calluiſſe linguam Hebraicam ac per hoc non eſſe Hieronymus, qui eius linguæ, ſine controuerſia peritiſſimus erat. Ac (vt omittam alia multa) S. Hieronymus in Apologia prima cōtra Ruffinū ſcribit, ſe Commentariolos confeciſſe in Pſalmos: auctor autem horum Cōmentariorum in quorundā Pſalmorū explicatione longiſſimas diſputationes, vel cohortationes adiungit. Vide Cōmentaria in Pſal. 81. 86. 32. 133. & ſecundam expoſitionem Pſal. 119. quæ habetur ad finē vltimi tomi: iſti enim Pſalmi breuiſſimi sūt, & Cōmentaria habent fuſiſſima. Ego igitur (ſi mihi liceat ſententiā meam exponere) exiſtimo, Commentaria, de quibus agimus, verè eſſe ſancti Hieronymi, ſed non pura. Videtur enim aliquis longè poſterior ſcriptor adiunxiſſe multa de ſuo: quod idem accidit verſioni Scripturarum ex Hebræo, quam habemus in editione vulgata: eſt enim verſio ipſa ſancti Hieronymi, exceptis Pſalmis, in editione vulgata, ſed multis additis, vt oſtendi in Controuerſijs, lib. 2. de Verbo Dei, cap. 9. extremo: ſic igitur Commentaria iſta Hieronymi ſunt, ſed aucta ab aliquo, qui multa inſeruit ex Hilario, ex Ambroſio, ex Ruffino, & ex Auguſtino; & qui etiam adiecit cohortationes, ſiue conciunculas, quæ habentur interdum ad finem: & qui iſta adiecit, videtur vixiſſe anno Domini 475. vt etiam facile Eucherium citare potuerit. Atque ex hac obſeruatione ſoluuntur omnia argumenta, quæ nos paulò ante adduximus, quæque ab alijs Scriptoribus adducuntur. Illud vnum videtur ſolui non poſſe, quod hic auctor dicat, ſecundum Habraicam veritatem haberi in Pſal. 86. Nunquid Sion dicet homo. Reſpondemus tamen, vocem illam (Hebraicam) irrepſiſſe in textum ſcioli alicuius temeritate, & omnino abradendam eſſe: auctor enim dixerat, alicubi legi, Mater Sion, alicubi, Nunquid Sion: & addidit, in textu Græco haberi μήτι ideſt nunquid, ſed ab aliquo mutatum eſt in μήτηρ, ideſt, mater: & ſe velle vtroque modo exponere: & cum expoſuiſſet, Mater Sion, addit, exponamus nunc ſecundum Hebraicam veritatem, quæ habet, Nunquid Sion: vbi illud, Hebraicam, ſuperuacaneum eſt: & legendum videtur, exponamus nunc ſecundum veritatem, quæ habet, Nunquid Sion: illud enim, Mater Sion, non eſt ſecundum veritatem Græci textus, ſed ſecundum corruptionem: in illis enim Commentarijs ſanctus Hieronymus exponit Pſalterium ſecundum verſionem Græcam 70. Interpretum, non ſecundum verſionem ex Hebraico.

Octaui Tomi.

In tomo octauo hæc ſunt.

In Iob Commantaria Bedæ.

In Prouerbia Commentaria Bedæ.

In Cantica Homiliæ Origenis.

In omnes Pauli epiſtolas Commentaria falſo attributa Hieronymo.

Obſeruatio.

Rectè Marianus Victorius Commentaria in Iob non tribuit ſancto Hieronymo, ſed Bedæ: nam in extremo volumine ſcribit auctor, ſe ſcripſiſſe in gratiam Vecterij: Vecterium autem Epiſcopum fuiſſe in Anglia tempore Bedæ, ex hiſtoria eiuſdem Bedæ manifeſtè colligitur.

Rectè quoque Commentaria in Prouerbia tribuuntur Bedæ, non autem Hieronymo: ſiquidem in caput 21. & 31. citatur ſanctus Gregorius Papa: & in capite 30. citatur nominatim ſanctus Hieronymus.

Commentaria in omnes Epiſtolas, non ſolum non ſunt Hieronymi, ſed, quod magis mirum eſt, Pelagij hæreſiarchæ ſunt. Nam ſanctus Auguſtinus, lib. 3. de peccatorum meritis, & remiſs. cap. 1. dicit, ſe legiſſe Commentaria Pelagij breuia in omnes epiſtolas Pauli: & infra cap. 12. allegat quædam ex Commentario in caput 7. prioris ad Corinth. quæ in his Commentarijs inueniuntur. Vide auctorem horum Commentariorum, in caput 5. 6. 7. & 8. & 11. ad Romanos; item 1. Cor. 4. Philip. 1. & 3. & in caput 6. prioris ad Timoth. & inuenies ſententias manifeſtè Pelagianas.

Noni Tomi.

In Tomo nono ſunt multa aliorum: vt Euſebij Cæſarienſis, Ruffini, Auguſtini, Gennadij, & aliorum, de quibus nullum eſt dubium.

Plurimi etiam libri, vel epiſtolæ ponuntur, quas Eraſmus tamquam ſuppoſititias in tomum quartum coniecerat. Verè enim nihil horum eſt, quod Hieronymi doctrina, vel fide ſit dignum. Ego ſolum ea commemorabo, quæ manifeſtè comperi ad Hieronymum non pertinere.

Epiſtola ad Demetriadem Virginem, quæ incipit, Si ſummo ingenio, pelagiana eſt, & à ſancto Auguſtino tribuitur ipſi Pelagio, & confutatur in lib. de gratia Chriſti, cap. 22. 27. 37. 38. & 40.

Epiſtola ad Geruntij filias, ſimiliter pelagiana eſt: ſicut etiam

Epiſtola ad Amicum de cognitione diuinæ legis.

Epiſtola de Scrpitoribus Eccleſiaſticis ad Deſiderium ponit inter lumina Eccleſiæ Origenem, Iouinianum, Pelagium, hæreticos: numerat etiam Hilarium Pontificem, qui ſancto Leoni ſucceſſit, qui diu poſt mortem ſancti Hieronymi clarere cœpit.

Epiſtola de filio luxurioſo, & frugi, pelagiana eſt: & multum omnino diſcrepans à vera epiſtola ſancti Hieronymi de eodem argumento.

Symbolum ad Damaſum, quod incipit, Credimus in Deum Patrem, & clauditur illis verbis, ſe imperitum, & maleuolum, vel non Catholicum, non me hæreticum comprobabit: non eſt Hieronymi ad Damaſum, ſed Pelagij ad Innocentium. Id oſtendit ſanctus Auguſtinus in lib. de gratia Chriſti, cap. 30. 31. 32. & 33. vbi dicit Pelagium miſiſſe ad Innocentium Papam libellum fidei ſuæ: & ibidem refert verba eius libelli, quæ ſunt illa ipſa, quæ in hoc Symbolo continentur.

Epiſtolæ ſancti Auguſtini ad Cyrillum Hieroſolymæ Epiſcopum de obitu ſancti Hieronymi, ſine dubio falſæ, & ſuppoſititiæ ſunt. Conſtat enim Cyrillum Hieroſolymitanum Epiſcopum obijſſe diu antequam ſanctus Hieronymus moreretur: ſcribit enim ſanctus Hieronymus in lib. de Script. Eccleſ. in Cyrillo, Cyrillum ſæpius expulſum, & reuocatum, tandem octo annis pacifice ſediſſe. Adde quod epiſtolæ iſtæ, vt etiam epiſtola Euſebij ad Damaſum de morte ſancti Hieronymi nouitatem ſuam manifeſtè produnt. Nec ſolum nouitatem, ſed etiam imperitiam, & impoſturas: ſcribit enim fictitius Cyrillus ad Auguſtinum, hæreſiarcham quendam Syluanum docuiſſe, duas in Chriſto eſſe voluntates: ſed miraculis ſancti Hieronymi hunc hæreſiarcham fuiſſe confutatum. At hæreſis monothelitarum ducentis annis poſt tempora Cyrilli, & Hieronymi exorta eſt: & non eſt hæreſiarcha dicendus, qui duas voluntates in Chriſto confitetur, ſed qui vnam tantum, vt ex concilio ſexto generali intelligi poteſt. Itaque auctor harum epiſtolarum confundit tempora; hæreſim monothelitarum pro fide Catholica vendit, Cyrillum, Auguſtinum, & Hieronymum pro magna laude hæreticos monothelitas facit.

Tribuitur ad vltimum ſancto Hieronymo liber de vitis ſanctorum Patrum: ſed ſciendum eſt, eum librum non eſſe vnius auctoris: nam in prima parte ponuntur vitæ Monachorum, quas ſcripſit Euagrius Ponticus de quo ſcribit ſanctus Hieronymus in epiſtola ad Cteſiphontem, ex illis vitis ſolam primam eſſe ve-

ram, quæ eſt Ioannis Abbatis: eidem Euagrio tribuit vitas Patrum Gennadius in ſuo Catalogo ſcriptorum. Vitis illis ab Euagrio ſcriptis adiunctæ ſunt vitę Pauli primi Eremitæ, Hilarionis, & Malchi à ſancto Hieronymo ſcriptæ: item vita ſancti Antonij ſcripta ab Athanaſio: item vita Mariæ Ægyptiacæ à Zozimo edita: item multa ex collationibus Caſſiani: denique vita ſancti Hieronymi parum fideliter conſcripta.

De Theophilo Alexandrino. 390.

THeophilus Alexandrinæ Eccleſiæ Epiſcopus ſancti Hieronymi æqualis, vt epiſtolæ vtriuſque inuicem ſcriptæ teſtantur, ſcripſit epiſtolas tres Paſchales, quas ſanctus Hieronymus latinas fecit. Atque epiſtolæ iſtæ ſatis vtiles, & doctæ extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 3. ſcripſit præterea aduerſus Origenem; & alia quorum meminit Gennadius in lib. de viris illuſtribus, ſed hæc non extant.

De Ioanne Epiſcopo Hieroſolymitano. 390.

IOannes Epiſcopus Hieroſolymitanus vixit tempore ſancti Hieronymi, vt notum eſt ex contentionibus inter eos, non ſemel excitatis. Scripſit, teſte Gennadio, librum in obtrectatores ſtudij ſui, oſtendens ſe non eſſe Origeniſtam. Tribuitur eidem Ioanni liber ad Capraſium de inſtitutione Monachi, qui habetur in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 9. edit. 2. ſed hic liber videtur ſcriptus ab aliquo longè poſteriore: ſiquidem in eo libro dicit auctor ſe eſſe Ordinis Carmelitarum, & deſcribit habitum Carmelitarum: at illis temporibus nomen Carmelitarum Religioſorum erat planè inauditum, vt etiam Card. Baronius affirmat, tomo 6. Annalium, ad annum 444. adde quod ſtilus eſt hominis Latini, & temporum poſteriorum.

De Diadocho. 390.

DIadochus Epiſcopus Photices ſcripſit inſignem librum De perfectione continens capita centum: hic liber extat in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo quinto, edit. 2.

De

De Dorotheo Archimandrita.

DOrotheus Archimandrita ſcripſit ſermones viginti quatuor, qui extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum, tomo ſecundo, edit. 2. Hi duo quando vixerint non compertum habeo, quamuis antiquos fuiſſe ſatis conſtet.

De Ruffino Presbytero. 390.

RVffinus presbyter Aquileienſis ſancti Hieronymi quondam amiciſſimus, deinde æmulus factus, ſcripſit libros duos hiſtoriæ Eccleſiaſticæ, quos addidit ad hiſtoriã Euſebij Cæſarienſis à ſe conuerſam ex Græco: ſcripſit etiam explicationem Symboli Apoſtolici: item in Pſalmos aliquot Commentaria; Inuectiuas duas in ſanctum Hieronymum; & Apologiam pro Origene, in qua multa mentitur, ipſo Hieronymo teſte in ſecunda Apologia: ſcripſit quoque multas epiſtolas. Hæc omnia extant, partim inter opera ſancti Hieronymi, partim in hiſtoria Euſebij, partim etiam ſeorſim. Vertit quaſdam ſententias Sixti Philoſophi Pytagorici, eaſq. tribuit ſancto Sixto Pontifici & Martyri, vt teſtatur Hieronymus in epiſtola ad Cteſiphontem. Sanctus etiam Auguſtinus ex verſione Ruffini deceptus, eas ſententias eſſe putauit ſancti Sixti Martyris: quod retractat lib. 2. retract. cap. 46. Hæ ſententiæ extant in tomo quinto Bibliothecæ ſanctorum Patrum, editionis ſecundæ. Vertit præterea in Latinam linguam Recognitiones Clementis, vt Genadius teſtatur in lib. de Viris illuſtribus. Sed ſicut ipſæ Recognitiones falsò fortaſſe tribuuntur Clementi, ita etiam non eſt incredibile, falsò adiunctam illis fuiſſe præfationem Ruffini, quaſi interpretis: denique Ruffinus meritò notatur erroris à Gelaſio Papa, cap. ſancta Romana. diſtinct. 15.

De Palladio Galata. 390.

PAlladius Galata Ruffini æqualis, & amicus fuit, vt ex operibus eius intelligi poteſt. Scripſit hiſtoriam Lauſiacam, & Paradiſum Heraclidis, in quibus deſcribuntur breuiter multorum ſanctorum vitæ, quæ non modicam præſtare poſſunt legentibus vtilitatem. Ipſe tamen reprehenditur, vt Origeniſta, à ſancto Hieronymo in epiſtola ad Cteſiphontem, & à ſancto Epi-

phanio

phanio in epiſtola ad Ioannem Hieroſolymitanum, quæ extat in ſecundo tomo ſancti Hieronymi. Extat etiam dialogus quidam ſub nomine Palladij in tomo primo operum ſancti Ioannis Chryſoſtomi, editionis Pariſienſis.

De ſancto Gaudentio Brexienſi. 390.

SAnctus Gaudentius ſucceſſor Philaſtrij in Epiſcopatu Brixiæ, ſcripſit vtiliſſimos tractatus de varijs argumentis, qui extant in tomo 2. Bibliothecæ ſanctorum Patrum editionis 2.

De dedicatione Baſilicæ, tractatus vnus.	
De Paſcha in exodum,	7
De lectione Euangelij,	2
De exodo iterum.	1
De Paralytico,	1
In illud, Nunc iudicium eſt Mundi,	1
De promiſſione Paracleti,	1
De Machabæis Martyribus,	1
De Villico iniquitatis ad Germinium,	1
In illud, Pater maior me eſt,	1

De Aurelio Prudentio. 390.

AVrelius Prudentius Poëta chriſtianus, floruit ſub Theodoſio ſeniore, & filijs eius: ſcripſit egregia carmina, pſicomachiam, de pugna fidei, & Idololatriæ: Pudicitiæ, & libidinis; Patientiæ, & iræ: ſuperbiæ, & humilitatis: luxuriæ, & ſobrietatis: Auaritiæ, & largitatis: concordiæ, & diſcordiæ.

Scripſit librum Catemerinon, ideſt, rerum diurnarum, in quo continentur hymni à matutino ad Veſpertinum.

Scripſit librum Periſtephanon, ideſt, de coronis, in quo ſunt laudes multorum martyrum, ſancti Laurentij, ſancti Vincentij, ſanctæ Eulaliæ, SS. Petri, & Pauli, ſanctæ Agnetis, ſancti Cypriani, ſancti Caſſiani, & aliorum.

Scripſit Apotheoſim, ideſt, de diuinitate, vbi ſunt hymni in infideles, in hæreticos Sabellianos, in Iudæos; item de natura animæ, & de reſurrectione carnis.

Scripſit Amartingenia, ideſt, de origine peccatorum; contra Marcionem.

Scripſit libros duos contra Symmachum.

Addit Gennadius in libro de viris illuſtribus, ſcripta quoque fuiſſe ab eo, Enchiridion veteris & noui Teſtamenti, & de opere ſex dierum.

De ſancto Chromatio Epiſcopo Aquileienſi. 390.

Sanctus Chromatius Epiſcopus ſanctiſſimus, & doctiſſimus fuit, teſtimonio ſancti Hieronymi præfatione in librum Paralip. Scripſiſſe fertur commentaria in Matthæum; ſed nunc extant ſolum homiliæ de octo beatudinibus in cap. quintum Matthæi, & tractatus in illud, Ego à te debeo baptizari. Vide in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 2.

Extat in quarto tomo operum ſancti Hieronymi epiſtola ſub nomine Chromatij, & Heliodori ad Hieronymum, & reſponſio Hieronymi in quibus agitur de Natiuitate Beatiſſimæ Virginis: ſed vtraque falſa, & ſuppoſititia eſt: vt etiam falſam eſſe conuincit Card. Baronius epiſtolam eorundem Chromatij & Heliodori ad Hieronymum circa Martyrologium. Vide præfationem Card. Baronij ad Martyrologium Romanum, cap.5.& 7.

De ſancto Ioanne Chryſoſtomo. 398.

Sanctus Ioannes Chryſoſtomus, magnus Eccleſiæ Doctor primum in foro verſatus eſt magna cum laude: deinde Monaſticam vitam exercuit, atque ab eremo ad clerum vocatus preſbyter Antiochenus ordinatus eſt anno 11. Valētiniani iunioris & 8. Theodoſij ſenioris: anno deinde 4. Archadij, & Honorij Epiſcopus Conſtantinopolitanus factus; tandem anno 13. eorundem Imperatorum, & Epiſcopatus ſui nono mortē obijt circa annum Domini 407. Opera, quæ extant quinque tomis comprehenduntur, in editione Veneta anni Domini 1574. hac enim editione vtebar dum ſcriberem.

Tomi Primi.

In Geneſim homiliæ.	67
In Pſalmos homiliæ.	26
In varia loca teſtamenti veteris.	52
Ex quibus quinque ſunt de viſione Iſaiæ.	

Secundi Tomi.

In Matthæum homiliæ.	89
In eundem operis imperfecti hom.	54
In varia loca Matthæi hom.	26
In Marcum hom.	14
In varia loca Lucæ hom.	7

Tertij

Tertij Tomi.

In Ioannem hom.	87
In varia loca Ioannis hom.	6
In Acta Apoſtolorum hom.	51
Conciones de ſacris ferijs.	32
In varia loca Pauli hom.	14
In quibus ſunt multæ de laudibus Pauli.	

Quarti Tomi.

Commentaria per homilias in omnes epiſtolas B.Pauli.

Quinti Tomi.

Ad Populum Antiochenum hom.	80
De Sacerdotio dialogi, ſiue libri,	6
De compunctione cordis, lib.	2
De prouidentia Dei, lib.	6
De orando Deo, lib.	2
De comparatione Regis & Monachi.	1
Contra vituperatores vitæ Monaſticæ.	3
Contra gentiles, ſiue in Babylam mart.	1
De pœnitentia ſermones.	12
Aduerſus Iudæos, & hæreticos ſerm.	15
Contra Concubinarios ſerm.	2
Variorum argumentorum ſerm.	48
Epiſtolæ.	8
Ad Innocentium Papam.	2
Ad Cyriacum,	1
Ad Epiſcopus & Presbyteros ob pietatem in carcere incluſos,	1
Ad Theodorum lapſum,	2
Ad Eutropium,	1
Ad Olympiam illuſtrem feminam,	1

Liturgia,ſiue Miſſa S.Io. Chryſoſtomi.

Obſeruatio.

In primo tomo ex homilijs in diuerſa loca teſtamenti veteris eſt homilia in cap.2. Geneſ. quæ incipit, Deus inſtitutor Mundi: quæ homilia non videtur poſſe eſſe Chryſoſtomi, cùm in ea inſerta ſint duo integra capita ex libro latino de Eccleſiaſticis dogmatibus,videlicet triceſimum primum, & triceſimum ſecundum. Liber autem iſte habet auctorem Chryſoſtomo poſteriorem, vt infra dicemus. Aliæ quoque nonnullæ ſunt, quæ dubiæ fidei videri poſſunt. Sed homiliæ in Geneſim,& in Pſalmos,& de viſione Iſaiæ,& aliæ plurimæ indubitatæ ſunt.

In ſecundo tomo Commentaria in Matthæum ſine dubio Chryſoſtomi ſunt. Sed opus imperfectum non videtur eſſe Chryſoſtomi: non enim erat vlla ratio, cur bis de argumento eodem tam multa idem auctor ſcriberet. Sed cuiuſcunque ſit opus, aut ab hæretico aliquo compoſitum fuit, aut ab hæretico aliquo corruptum, quamuis alioqui liber ſit doctus, & minimè ſpernendus. Hom. 4. dicit, Spiritum ſanctum eſſe miniſtrum filij: & hom. 48. homouſianos numerat inter hæreticos; quæ duæ ſententiæ Arianorum ſunt. Contra tamen hom. 28. & 44. dicit, hæreticos eſſe, qui affirmant, filium eſſe minorem patre: quæ ſuperioribus dictis contraria ſunt; proinde credibile eſt, auctorem fuiſſe Catholicum, ſed opus illius ab Arianis eſſe deprauatum.

In eodem tomo ſunt Commentaria in Marcum, quæ ſine dubio Chryſoſtomi non ſunt, ſed alicuius ſimplicis Monachi, qui fratribus ſuis Euangelium explicabat, vt conſtat ex hom. 3. 4. 8. 9. & ex alijs. Ex alijs, quæ in eodem tomo habentur, quædam ſunt manifeſtè Chryſoſt. vt homilia de proditione Iudæ; item de diuite, & Lazaro. Hom. 4. & alia de publicano, & Phariſæo, & alia de Cruce, & latrone. Reliqua videntur excerpta partim ex Cõm. Chryſ. in Mat. partim ex opere imperfecto, partim ex ho. in Marc.

In tertio tomo hom. 87. in Ioannem omnium conſenſu Chryſoſtomi ſunt. Idem omnino ſentiendum exiſtimo de hom. 55. in Acta Apoſtolorum, quamuis ab Eraſmo reuocentur in dubium. Certè hom. 9. auctor Epiſcopum ſe eſſe dicit, & hom. 11. addit Epiſcopum ſe eſſe Vrbis ampliſſimæ, & hom. 41. dicit, ſe vixiſſe tempore Iuliani apoſtatæ, & hom. 52. nomen ſuum dicit eſſe Ioannem: neque eſt aliquid alicuius momenti, vnde ſuſpitio ſuppoſititij operis colligi poſſit. Adde quod Ioannes Damaſcenus lib. 3. de fide, & Oecumenius in catena explanationis in Acta, teſtimonia petunt ex his homilijs ſub nomine S. Io. Chryſoſtomi. De ſex homilijs interpoſitis inter Commentaria in Ioannem, & in Acta, non eſt omnino certum, an ſint Chryſoſtomi, excepta tertia, quæ incipit, Hirundinum pulli. Reliqua omnia creduntur eſſe Chryſoſtomi, ac præſertim homiliæ de laudibus Pauli.

In quarto tomo nihil eſt, quod iure reuocari poſſit in dubiũ.

In quinto tomo omnia ferè ſunt certa, & indubitata, exceptis homilijs ad populum Antiochenum, ex quibus viginti & vna tantum reperiri dicuntur manuſcriptæ in antiquis Bibliothecis: & apertè colligitur ex contextu ipſarum, permultas earum eſſe fragmenta homiliarum Chryſoſtomi in Matthæum, vel in Ioannem, vel in Acta Apoſtolorum, vel in epiſtolas Pauli, vt exempli

gratia,

gratia, homilia ad populum Antiochenum viceſima ſeptima decerpta eſt partim ex hom. 10. partim ex 11. partim ex 12. in Acta, & hom. 60. & 61. ad populum decerptæ ſunt ex hom. 83. in Matthæum, & 45. in Ioannem. Sed hoc non multum refert, cùm ſententiæ eiuſdem auctoris ſint.

De Seueriano Gabalenſi. 398.

SEuerianus Epiſcopus Gabalenſis, vir eloquentiſſimus dicitur fuiſſe: & Gennadius in lib. de viris illuſtr. ſcribit ſe legiſſe huius Seueriani expoſitionem in Epiſtolam ad Galatas, & alia quædam. addit etiam, illum ſæpè inuitari ſolitum à S. Ioanne Chryſoſtomo, & ab Archadio Imperatore ad ſermones habendos in Eccleſia Conſtantinopolitana. Extat huius Seueriani ſermo vnus in quinto tomo operum S. Io. Chryſoſtomi.

Seculum Quintum ab Anno 400. ad 500.

De S. Auguſtino. 420.

SAnctus Auguſtinus Epiſcopus Hypponenſis florebat circa annum Dom. 420. cuius anni ipſe meminit in epiſtola ad Iſichium, quæ eſt octogeſima. Obijt autem anno ætatis ſuæ ſeptuageſimo ſexto, teſte Poſſidio in eius vita, & à natali Domini anno 433. vt Proſper teſtatur in chronico. Ac vt ex catalogo librorum ipſius poſſit lector intelligere, quæ ſint opera eius indubitata, adſcribam locum Retractationum, in quo ipſemet operis ſui mentionem facit, vel adſcribam Indic. quod ſignificat, eum librum eſſe in indiculo Poſſidij, qui diligentiſſimè in indiculum redegit omnes libros S. Auguſtini. Vbicunque igitur inuenietur notatus liber Retract. vel Indic. is liber ſine dubio erit S. Auguſtini: vbi nihil erit annotatum, de eo libro dicemus in obſeruatione, quam ſubijciemus.

Primi Tomi hæc ſunt.

Retractationum libri	2	*Lib. 2. retract. c. 67.*
Confeſſionum	13	*2. retract. cap. 6.*
De Grammatica,	1	*1. retract. cap. 6.*
De Dialectica,	1	*1. retract. cap. 6.*
Categoriæ decem,	1	*1. retract. cap. 6.*
Principia Rethorices,	1	*1. retract. cap. 6.*
De Muſica,	6	*1. retract. cap. 11.*

Contra Academicos,	3	1.*retract.* 1.
De ordine,	1	1.*retract.* 3.
De vita beata,	1	1.*retract.* 2.
Soliloquiorum,	2	1.*retract.* 4.
De Magiſtro,	1	1.*retract.* 12.
De immotalitate animæ,	1	1.*retract.* 5.
De quantitate animæ,	1	1.*retract.* 8.
De libero arbitrio,	3	1.*retract.* 9.
De vera religione,	1	1.*retract.* 15.
De moribus Eccleſiæ,	1	1.*retract.* 7.
De moribus Manichæorũ,	1	1.*retract.* 7.
De Geneſi contra Manichæos,	2	1.*retract.* 10.
Regulæ Monaſticæ,	3	
De vita Eremitica ad ſororem,	1	

Obſeruatio.

In hoc tomo, vt notum eſt ex libris retractationum, ſola duo opera dubia eſſe poſſunt, Regulæ, & De vita Eremitica, quorum non fit mentio in lib. retract. Et quidem ex tribus regulis, ſola tertia eſt certa S. Auguſtini, ſed fœminis data, non viris: habetur enim in epiſtola 109. reliquæ duæ non videntur Auguſtini. Liber de vita Eremitica non poteſt eſſe Auguſtini, cùm in eo nominentur SS. Patres, Benedictus, & Gregorius.

Tomi ſecundi hæc ſunt.

Epiſtolæ S. Auguſtini cum ijs, quæ ad ipſum ſcribuntur numero 222.

Obſeruatio.

Ex his inueniuntur in retractationibus ſeptem.

Epiſtolæ duæ ad Ianuarium, ideſt, 118. & 119.		2.*retract.* 20.
Epiſtola ad Deo gratias,	49	2 *retract.* 31.
Epiſtola ad Honoratum,	120	2.*retract* 36.
Epiſtola ad Paulinum,	112	2.*retract* 41.
Epiſtola ad Bonifacium,	50	2.*retract.* 48.
Epiſtola ad Dardanum.	57	2.*retract.* 49.

Admonet tamen ipſe idem in extremo libro ſecundo retractationum, à ſe epiſtolas, & ſermones omnes, non fuiſſe in retractionibus comprehenſos.

Epiſtolæ ſexdecim Auguſtini ad Bonifacium, & Bonifacij ad Auguſtinum, quæ interſeruntur inter epiſtolam ad Honoratum de fuga in perſecutione, & epiſtolam ad Ediciam de voto continentiæ, non videntur eſſe Auguſtini, ſed breuiſſimæ ſunt, & non multum refert cuius tandem ſint.

Epiſto-

Epiſtolæ Auguſtini ad Cyrillum,& Cyrilli ad Auguſtinum,de obitu & miraculis S.Hieronymi, falsò ſunt, vt notauimus ſupra in obſeruatione ad tomum nonum S. Hieronymi.

Tomi tertij hæc ſunt.

De Doctrina Chriſtiana, lib.	4	2.*retract.* 4.
Locutionum ſacræ Scripturæ.	7	2.*retract.*54.
De fide,& Symbolo,	1	1.*retract.*17.
Enchiridion,	1	2.*retract.*63.
De Trinitate,	15	2.*retract.*15.
De Geneſi imperfectus,	1	1.*retract.*18.
De Geneſi ad literam,	12	2.*retract.*24.
De mirabilibus ſacræ Scripturæ;	3	
De agone Chriſtiano,	1	2.*retract.* 3.
De opere Monachorum,	1	2.*retract.*21.
De ſpiritu & litera,	1	2.*retract.* 37.
De diuinatione dæmonum,	1	2.*retract.*36.
De Eccleſiaſticis dogmatibus,	1	
De Spiritu,& Anima,	1	
De fide ad Petrum,	1	
Speculum,	1	*Indic.*
Quæſtiunculæ de Trinitate,	1	
De benedictionibus Patriarcharum,	1	
Sententiæ.	1	

Obſeruatio.

Liber de mirabilibus ſacræ Scripturæ non ſine cauſa non inuenitur in retractationibus, neque in Indiculo Poſſidij, quoniam liber eſt indignus ingenio,& grauitate S. Auguſtini, quem etiam non magnifecit, & S. Auguſtini eſſe negauit S.Thomas.3.p.q.45. art. 3. ad ſecundum.

Liber de Eccleſiaſticis dogmatibus non videtur eſſe S. Auguſtini, cùm præcipuè conflatum ſit ex ſententijs Concilij Arauſicani, & ſummorum Pontificum Innocentij, Zozimi, Cæleſtini; & maxima ex parte ex operibus S. Auguſtini: atqui Concilium Arauſicanum,& epiſtolam Cæleſtini ſcripta eſſe conſtat poſt obitum S.Auguſtini. Hadrianus Papa in epiſtola ad Carolum magnum tomo 3. epiſtolarum ſummorum Pontificum, citat de reliquiarum veneratione cap. 73. libri de Eccleſiaſticis dogmatibus, ſub nomine Gennadij Maſſilienſis Epiſcopi. Algerus, qui floruit anno Dom.1100. tribuit eundem librum Gennadio, ſcribens de corpore & ſanguine Domini lib. 1. cap. 22. quod etiam facit Platina in vita Simmachi vbi dicit, tempore huius Pontifi-

cis ſcriptum fuiſſe à Gennadio Maſſilienſi librum de Eccleſiaſticis dogmatibus.

Liber de ſpiritu, & anima non eſt S. Auguſtini, ſed alicuius multo recentioris, cum cap. 37. citet Boetium, qui ferè centum annis fuit Auguſtino poſterior, & cap. 48. multa proferat ex libro de Eccleſiaſticis dogmatibus: eſt tamen liber doctus, & pius.

Liber de fide ad Petrum, non videtur eſſe S. Auguſtini, cùm non fiat eius mentio nec in retractationibus, nec in Indiculo. Tribuitur à multis ſancto Fulgentio, tum quòd Petrus quidam Diaconus eius amiciſſimus fuerit, & hic liber ſcribatur ad Petrum Diaconum: tum etiam, quia ſtilus conformis ſit ſtilo ſancti Fulgentij. Denique Bertramus presbyter, qui circa annum Dom. 1010. Scripſit de corpore, & ſanguine Chriſti, hunc librum ſub nomine ſancti Fulgentij citauit: & (quod maius eſt) in Breuiario Romano recognito, in feſto ſanctiſſimæ Trinitatis aſſignantur lectiones ſecundi nocturni ex libro de fide ad Petrum ſub nomine S. Fulgentij.

Liber, qui inſcribitur, ſpeculum, quamuis de eius auctore aliqui dubitauerint, verè S. Auguſtini eſt: nam & habetur in Indiculo Poſſidij, & ipſe idem Poſſidius in vita S. Auguſtini, tradit, hunc librum ab Auguſtino fuiſſe conſcriptum.

Quæſtiunculæ de Trinitate, videntur excerptæ ex libris Auguſtini de Trinitate. incertum à quo.

Liber de benedictionibus Patriarcharum ſimiliter excerptus videtur ex quæſtionibus Hebraicis S. Hieronymi. Vterque paruus libellus eſt, vt non multum referat, quis eorum ſit auctor.

Sententiæ ſine dubio Auguſtini ſunt, ſed collectæ à ſancto Proſpero, nec ſolum ſoluta oratione, ſed etiam carmine deſcriptæ, vt in eius operibus videre licet.

Tomi quarti hæc ſunt.

De mendacio, lib.	1	*1. retract. 27.*
Contra mendacium,	1	*2. retract. 60.*
De fide, & operibus,	1	*2. retract. 38.*
Quæſtionum in eptathenchum,	7	*2. retract. 55.*
Quæſtionum Euangelicarum,	2	*2. retract. 12.*
Quæſtinum ex Matthæo,	1	*Indiculum.*
De conſenſu Euangeliſtarum,	4	*2. retract. 16.*
Octoginta trium quæſtionum.	1	*1. retract. 26.*
Sententiarum viginti & vnius,	1	
Quæſtionum ad Simplicianum.	2	*2. retract. 1.*

Quæ-

Quæſtionum ad Dulcitium, lib.	1	*2.retract.65.*
Quæſtionum ſexaginta quinque,		
Quæſtionum veteris & noui teſtamenti.		
De cura pro mortuis,	1	*2.retract.64.*
De Catechizandis rudibus,	1	*2.retract.14.*
De Incarnatione Verbi,	2	
De Trinitate, & vnitate Dei,	1	
De eſſentia diuinitatis,	1	
De fide rerum inuiſibilium,	1	
De ſubſtantia dilectionis,	1	
De continentia,	1	*Indic.*
De patientia,	1	*Indic.*
De bono viduitatis,	1	*Indic.*
De vera, & falſa pœnitentia,	1	
De ſalutaribus documentis,	1	
De amicitia,	1	
De ſermone Domini in monte,	2	*1.retract. 19.*
Expoſitio incohata in epiſt. ad Rom.		*1.retract.25.*
Expoſitio quarundam propoſitionum epiſtolæ ad Romanos.		*1.retract.23.*
Expoſitio epiſtolæ ad Galatas.		*1.retract.24.*
Annotationes in Iob.		*1.retract.13.*

Obſeruatio.

Ex libris, quos Auguſtinus pro ſuis agnoſcit in retractationibus, nemo iure dubitare poteſt, niſi forte de libro annotationum in Iob. Ipſe enim Auguſtinus dicit, eum librum ita ſe deprauatum inueniſſe vitio librariorum, vt vix audeat illum pro ſuo agnoſcere.

Liber ſententiarum viginti vnius: & liber quæſtionum ſexaginta quinque non videntur eſſe S. Auguſtini, non ſolum quia non habentur in retractationibus, neque in indiculo; ſed etiam quia nihil habent graue, & dignum Auguſtino.

Liber quæſtionum veteris & noui teſtamenti, non eſt Auguſtini, ſed alicuius hæretici: nam quæſt. 2. dicit, Mundum factum fuiſſe propter diaboli præſumptionem; quæſt. 13. dicit, paruulos filios, qui vna cum parentibus perierunt in ſubuerſione Sodomæ, liberos eſſe à Gehenna: ac per hoc negat iſte auctor peccatum originis, quæſt. 21. dicit, mulierem non eſſe creatam ad imaginem Dei, quæſt. 43. dicit, Iephte nullum habere teſtimonium iuſtitiæ: & tamen extat clariſſime ad Heb. 11. quæſt. 80. dicit, homines non naſci filios diaboli, quæſt. 109. dicit, Melchiſedech

eſſe Spiritum ſanctum,& eſſe Sacerdotem, ſed non ſummum; vt in oblatione, inquit, præſumunt Antiſtites. Vbi reprehendit canonẽ Miſſæ,vbi legitur,ſummus Sacerdos tuus Melchiſedech. Hunc locum videtur notare ſanctus Hieronymus in epiſtola ad Euagrium, vbi dicit, auctorem cuiuſdam operis, in quo aſſeritur, Melchiſedech eſſe Spiritum ſanctum, eſſe imperitum ſermone, & ſcientia. Quæſt.44. dicit, ab excidio Hieruſalem vſque ad ſua tempora fluxiſſe annos trecentos: ex quo plane colligitur, hunc auctorem eſſe antiquiorem Auguſtino: nam anni trecenti ab excidio Hieruſalem ſunt anni trecenti ſeptuaginta tres à natiuitate Domini: eo autem tempore ſanctus Auguſtinus erat adoleſcens annorum ſexdecim. Obijt enim anno Domini 433. cùm eſſet ætatis annorum 76. vt ſupra diximus: proinde naſci debuit anno Domini 357. ex quo vſque ad 373. ſunt anni ſexdecim, nec ſcribere cœpit libros Eccleſiaſticos, niſi poſt baptiſmum, quem ſuſcepit poſt annum triceſimum: quis autem credatur fuiſſe auctor harum quæſtionum diximus ſupra, dum S. Ambroſij libros recenſeremus.

Libri de Incarnatione Vebi, De Trinitate,& vnitate Dei, De eſſentia diuinitatis, De fide rerum inuiſibilium, De ſubſtantia dilectionis; non videntur eſſe S. Auguſtini, cùm non inueniantur in retractationibus, nec in Indiculo Poſſidij, qui diligentiſſimus fuit in libros Magiſtri ſui colligendis,neque etiam ſapiunt phraſim,& doctrinam S.Auguſtini.

Libri de continentia, De patientia, & de bono viduitatis, S. Auguſtini ſunt, etiamſi Eraſmus reclamet: nam inueniuntur in Indiculo Poſſidij, & citantur à venerabili Beda ſub nomine S. Auguſtini in Commentario ad cap.8. ad Rom. & in cap. 1. & 7. prioris ad Corinth. in cap.4. ad Philipp. & in cap. 5. prioris ad Timoth. & alibi: denique nulla eſt probabilis ratio in contrarium.

Liber de vera & falſa pœnitentia non eſt S.Auguſtini: nam præterquam quod non fit eius mentio in retractationibus,nec in Indiculo,cap.17. hìc auctor adducit ſententiam quandam ſancti Auguſtini,& ab ea diſſentit.

Liber de ſalutaribus documentis,& liber de amicitia,non videntur eſſe S.Auguſtini, tum quia eorum non facit mentionem Poſſidius in Indiculo,tum quia ſtilus humilior eſt, & oratio ipſa magis ieiuna, quàm ſoleat S.Auguſtini: libri tamen pij ſunt, & & non inutiles.

To-

Tomi quinti ſunt.

Libri viginti duo de Ciuitate Dei, quos & ſanctus Auguſtinus pro ſuis agnoſcit in lib.2.retract. cap.43. & grande opus appellat, vt re vera eſt, & tempus etiam, & occaſionem ſcribendi fuiſſe dicit, euerſionem Vrbis Romæ, ſub Alarico Rege Gothorum.

Tomi ſexti hæc ſunt.

De hæreſibus ad Quod vult Deus lib.	1	*Indic.*
De quinque hæreſibus Oratio.		*Indic.*
Concio ad Cathecumenos.		*Indic.*
Oratio aduerſus Iudæos.		*Indic.*
De altercatione Eccleſiæ, & Synagogæ.		
De vtilitate credendi, liber	1	1.*retract* 14.
Contra epiſtolam fundamenti.	1	2.*retract.* 2.
De duabus animabus cõtra Manichæos,	1	1.*retract.* 15.
Contra Fortunatum Manichæum,	1	1.*retract* 16.
Contra Adimantum Manichæum,	1	1.*retract.* 22.
Contra Fauſtum Manichæum,	33	2.*retract.* 7.
De actis cum Felice Manichæo,	2	2.*retract.* 8.
Contra Secundinum Manichæum,	1	2.*retract.* 10.
De natura boni contra Manichæos,	1	2.*retract.* 9.
De fide contra Manichæos,	1	
Contra aduerſariũ legis, & Prophetarũ,	2	2.*retract.* 58.
Contra Priſcillaniſtas, & Origeniſtas,	1	2.*retract.* 44.
Contra ſermonem Arianorum,	1	2.*retract.* 52.
Cõtra Maximinum Epiſcopũ Arianorũ,	3	*Indic.*
Contra Felicianum Arianum,	1	*Indic.*
De bono coniugali contra Iouinianum,	1	2.*retract.* 22.
De ſancta Virginitate,	1	2.*retract.* 23.
De adulterinis coniugijs ad Pollentiũ,	2	2.*retract.* 57.
De Stoicis, & Epicureis tractatus,	1	
De eo quod dictum eſt, Ego ſum, qui ſum tract. 1.		

Obſeruatio.

Liber de hæreſibus S. Auguſtini eſt; nam & eſt in Indiculo, & citatur à ſancto Gregorio lib.6.epiſt.179. Sed duæ poſtremæ hæreſes Neſtorij, & Eutychetis adiectæ ſunt ab aliquo alio poſt obitum S. Auguſtini: ipſe enim recentiſſimam eſſe ſcripſit hæreſim Pelagianorum.

Libellus; ſiue Oratio de quinque hæreſibus quicquid Eraſmus dicat, verè eſt ſancti Auguſtini, cùm ſit in Indiculo, & ci-

tetur à Beda in comment. ad cap. primum ad Romanos.

Idem iudicium eſſe debet de concione ad Cathecumenos, & de Oratione aduerſus Iudæos.

Liber de altercatione Eccleſiæ & Synagogæ non videtur Auguſtini, cùm nec ſit in retractationibus, nec in Indiculo, nec ab vllo bono auctore teſtimonium habeat, neque phraſim S. Auguſtini ſapiat.

Liber de fide contra Manichæos, non videtur eſſe S. Auguſtini; quia non fit eius mentio in retractationibus, nec in Indiculo Poſſidij, & quia vtitur phraſibus inſolitis Auguſtino, vt eſt illa cap. 18. ſi Deus incorruptibilis eſt, vel omnis natura ſummi boni inuiolabilis, immaculabilis, inadibilis, incoinquinabilis, &c. Alioqui liber eſt doctus, & hominis in ſcriptis Manichæi verſatiſſimi.

Libri tres contra Maximinum, tametſi non habentur in libris retractationum, tamen ſine dubio S. Auguſtini ſunt, quia habentur in Indiculo Poſſidij, & citantur à Beda in cap. 8. ad Roman. & in ſexta Synodo generali Act. 4. ex epiſtola Agathonis Papæ.

Idem iudicium fieri debet de libro contra Felicianum, etiamſi Eraſmus nolit: nam & habetur in Indiculo, & citatur à Beda in primum caput prioris ad Corinth.

Tractatus de Stoicis, & Epicureis, & tractatus in illud, Ego ſum, qui ſum, pulcherrimi ſunt, & Auguſtino digniſſimi, & poſterior citatur à Beda in primum caput prioris ad Corinthios. Neque mirum eſt, non haberi hos tractatus in retractationibus, aut in Indiculo: debuiſſent enim hi tractatus collocari in tomo decimo cum ſermonibus, non in ſexto cum libris: tractatus enim & ſermones, ſiue homilias ſanctus Auguſtinus teſtatur, ſe non recognouiſſe, fortaſſe ob nimiam multitudinem, & varietatem: Poſſidius quoque non ſingulos tractatus in indicem redegit.

Tomi ſeptimi hæc ſunt,

Pſalmus contra partem Donati.		1. *retract.* 20.
Contra epiſtolam Parmeniani, lib.	3	2. *retract.* 17.
Contra literas Petiliani,	3	2. *retract.* 25.
Contra Creſconium Grammaticum,	4	2. *retract.* 26.
Contra epiſtolam Gaudentij,	2	2. *retract.* 59.
De baptiſmo contra Donatiſtas,	7	2. *retract.* 18.
De vnico Baptiſmo contra Petilianum.	1	2. *retract.* 34.
De vnitate Eccleſiæ contra Petilianum,	1	*Indic.*
Opus breuiculi collationis contra Donatiſtas.	1	2. *retract.* 39.

Poſt

Poſt collationem contra Donatiſtas,lib.	1	*2.retract.40.*
Sermo ſuper geſtis cum Emerito.		*Indic.*
De geſtis cum Emerito Donatiſta ,	1	*2.retract.51.*
Contra Fulgentium Donatiſtam ,	1	
De peccatorum meritis & remiſſione.	3	*2.retract.33.*
De natura,& gratia,	1	*2.retract.42.*
De gratia Chriſti, & peccato originali contra Pelagianos ,	2	*2.retract.50.*
De nuptijs & concupiſcentia,	2	*2.retract.53.*
Contra duas epiſtolas Pelagianorum,	4	*2.retract.61.*
Contra Iulianum Pelagianum,	6	*2.retract.66.*
De anima,& eius origine,	4	*2.retract.56.*
De prædeſtinatione,& gratia,	1	
Proſperi,& Hilarij epiſtolæ ad Auguſtinum,		
De prædeſtinatione ſanctorum & bono perſeuerantiæ,	2	*Indic.*
De prædeſtinatione Dei,	1	
De gratia,& libero arbitrio ,	1	*2.retract.66.*
De correptione,& gratia,	1	*2.retract.67.*
Ad articulos ſibi falsò impoſitos,	1	
Hypognoſticon contra Pelagianos,	6	
De perfectione iuſtitiæ contra Cæleſtiũ,	1	*Indiculum.*
De geſtis Pelagij .	1	*2.retract.47.*

Obſeruatio .

Omiſſis libris, quorum mentio fit in retractationibus, vel in Indiculo de quibus dubitatio eſſe non poteſt, de reliquis dicemus .

Liber contra Fulgentium Donatiſtam , dialogus eſt , in quo primum introducuntur interlocutores,Donatiſta,& Catholicus; deinde Fulgentius, & Auguſtinus, & certè nihil eſt in hoc dialogo,vnde probari poſſit, auctorem eius non eſſe Auguſtinum, niſi quod eius mentio non habetur in retractationibus, neque in Indiculo . Sed fieri poteſt, vt in tanto numero librorum , tum ipſe Auguſtinus,tum Poſſidius vnius libelli oblitus fuerit : ſi hoc non placet,non habeo quod dicam,niſi librum alicuius eſſe, qui Auguſtinum in dialogo loquentem introduxit,quo modo M. Tullius Lelium,& Catonem, Antonium, & Craſſum in dialogis loquentes facit .

Liber de prædeſtinatione, & gratia, non videtur eſſe Auguſtini : nam diſcrepat à phraſi,& à doctrina Auguſtini : ſi quidem cap.16. dicit hic auctor, hominem potuiſſe iuſtè à Deo damnari,

etiamſi

etiamſi non peccaſſet. Contrarium docet ſanctus Auguſtinus in epiſt. 105. & 106. & libro ſecundo de peccatorum meritis, & remiſſ. cap. 16. & alibi: deinde nulla erat ratio cur hunc librum ſcriberet, qui tam copioſe ſcripſerat de prædeſtinatione ſanctorum. Denique liber hic neque à Poſſidio, neque à Beda, neque ab alio veteri teſtimonium habet.

Libellus de prædeſtinatione Dei non eſt S. Auguſtini, cùm in extremo libro doceat, prædeſtinationem eſſe ex præuiſione operum: quam ſententiam vbique ſanctus Auguſtinus oppugnat.

Reſponſio ad articulos ſibi falsò impoſitos, S. Proſperi eſt, & inter eius opera habetur.

Libri, qui inſcribuntur, Hypognoſticon, eruditi ſunt, & vtiles, & vetuſti auctoris, ſed phraſim non habent Auguſtini, neque à Poſſidio, vel Beda, vel alio vetere citantur ſub nomine Auguſtini.

Liber de perfectione iuſtitiæ, S. Auguſtini eſt: non enim ſolum eſt in Indiculo, ſed etiam citatur ſub nomine Auguſtini in libro contra Collatorem extremo à ſancto Proſpero, & à venerabili Beda paſſim.

Liber de geſtis contra Pelagium non extat in tomis S. Auguſtini, ſed eum addidimus, quia nuper inuentus, & typis mandatus eſt.

Tomi octaui hæc ſunt.

Tractatus in omnes Pſalmos Dauidis: cuius operis mentio fit in Indiculo Poſſidij, & omnium conſenſu Auguſtini ſunt illi tractatus; ſed eos partim concionando in populis, partim dictando confecit, vt ipſe teſtatur in præfatione Pſalm. 118.

Tomi noni hæc ſunt.

In Euangelium S. Ioannis tractatus,	124.	*Indic.*
In Epiſtolam primam Ioannis tract.	10	*Indic.*
In Apocalypſim Ioannis hom.	18	
Meditationum liber	1	
De diligendo Deo,	1	
Soliloquiorum,	1	
Manuale,	1	
De triplici habitaculo,	1	
De ſcala Paradiſi,	1	
De 12. gradibus abuſionum,	1	
De contritione cordis,	1	
De cognitione veræ vitæ,	1	
De Speculo,	1	

De vita Chriſtiana, 1
De Aſſumptione B. Mariæ, 1
De diſciplina Chriſtiana, 1 *Indic.*
De decem cordis, 1 *Indic.*
De cantico nouo, 1
De contemptu Mundi, 1
De vanitate ſeculi, 1
De obedientia, & humilitate, 1
De bono diſciplinæ, 1
De viſitatione infirmorum, 1
De conſolatione mortuorum, 1
De quarta feria, 1
De Cataclifmo.
De tempore barbarico.
De ſobrietate.
Speculum peccatoris.
De pœnitentiæ medicina.
De vtilitate pœnitentiæ.
De conflictu virtutum, & vitiorum.
De quatuor virtutibus Charitatis.
De laudibus charitatis.
De honeſtate mulierum.
De Paſtoribus, & de ouibus, lib. *Indic.*
De Symbolo fidei. 4
De conuenientia decem præceptorum, & decem plagarum. *Indic.*
De rectitudine Catholicæ conuerſationis.
De vtilitate ieiunij.
De Vrbis excidio.
De creatione primi hominis.
De arbore ſcientiæ boni, & mali.
De pugna animæ.
De Antichriſto.
Pſalterium Matri ſuæ.
Expoſitio ſuper Magnificat.

Obſeruatio prima.

Ex tot libris indubitati ſunt, Expoſitio Euangelij, & Epiſtolæ S. Ioannis: de his enim nulla vnquam controuerſia fuit, & habentur in Indiculo Poſſidij.

Item liber de diſciplina Chriſtiana, & liber de decem chordis, & de vtilitate pœnitentiæ, & de Paſtoribus, & de ouibus, & de conue-

conuenientia decem præceptorum,& decem plagarum. Hi enim omnes ſunt in Indiculo Poſſidij. His accedunt liber de quatuor virtutibus charitatis, quem citat Beda in cap. 13. prioris ad Corinth. & liber de Vrbis excidio, quem citat Beda in cap. 10. prioris ad Corinth. & liber de pœnitentiæ medicina, quem etiam citat Beda non raro.

Obſeruatio Secunda.

Manifeſtè ſuppoſititij hi ſunt,liber de Speculo: nam cap.3.citantur verſus Boetij.

Liber de conflictu virtutum,& vitiorum,qui tribui ſolet etiam ſancto Leoni: nam in extremo libro commendatur regula ſancti Benedicti, qui vtroque poſterior fuit,& ſtilum habet omnino diuerſum à ſtilo SS.Auguſtini,& Leonis.

Liber explicationis Apocalypſis, quoniam exponit caput 21. de ſtatu præſentis Eccleſiæ, quod impudentiæ nimiæ eſſe dicit ſanctus Auguſtinus lib.20. de Ciuit. Dei cap.17.

Liber de Antichriſto; nam mentionem facit Imperij tranſlati à Græcis ad Francos: quod contigit 400. annis poſt Auguſtini tempora.

Obſeruatio Tertia.

De reliquis libris nihil certi habemus. Nam nec poſſumus certo aſtruere eos eſſe Auguſtini, cùm diligentiſſimus collector Poſſidius eos præterierit, neque inueniamus à Beda citatos, qui ex operibus Auguſtini Commentaria in epiſtolas B.Pauli confecit: neque audeamus pleroſq. horum librorum, negare eſſe Auguſtini, cùm pij ſint, & docti,& Auguſtini ingenio non indigni.

Tomi decimi hæc ſunt.

De verbis Domini hom.	64	De communi vita Clericorum ſerm.	2
De verbis Apoſtoli hom.	35	Sermones nuper excuſi ex Cartuſia Pariſienſi.	
Liber quinquaginta homiliarū.		Sermones noui, ideſt, recens inuenti & excuſi, num.	128
De tempore hom.	256		
De Sanctis hom.	51		
Ad fratres in Eremo hom.	76		

Homiliæ, ſiue ſermones de Verbis Domini,& de Verbis Apoſtoli, aut omnes, aut ferè omnes S. Auguſtini ſunt: multi enim habentur in Indiculo Poſſidij, & qui non habentur ſimiles ſunt alijs, ſiue grauitatem ſententiarum, ſiue ſtilum, & verba conſideres.

Liber quinquaginta homiliarum totus, aut ferè totus Auguſtini eſt, eadem ratione.

De homilijs de tempore, & de Sanctis non eadem certitudo habe-

haberi poteſt: credibile tamen eſt, magna ex parte Auguſtini eſſe.

Sermones ad fratres in Eremo videntur magna ex parte conficti: dicit enim auctor illorum ſermonum, Auguſtinum degiſſe in ſolitudine cum Monachis, ibique ad eos ſermones iſtos habuiſſe. At conſtat ex Poſſidio in vita S. Auguſtini, Auguſtinum poſt baptiſmum Mediolani ſuſceptum redijſſe in Patriam, ad propriam domum, & agros, ibique tres annos cum paucis amicis ſuis in commune vixiſſe: deinde factum presbyterum Hipponenſem, monaſterium habuiſſe intra ipſam Eccleſiam, ibique cum nonnullis vitam Apoſtolicam duxiſſe, non vtique in Eremo, ſed intra vrbem. Denique factum Epiſcopum cum clericis ſuis in domo Epiſcopali vitam communem egiſſe: de qua re extant duo ſermones eius de communi vita clericorum, qui ſunt inter ſermones ad fratres in Eremo quinquageſimus ſecundus, & quinquageſimus tertius: qui duo ſermones ſine iudicio collocati inter ſermones ad fratres de Eremo, arguunt reliquos fictitios eſſe: inde enim intelligi poteſt, ſanctum Auguſtinum, monachum quidem fuiſſe, ſed non in ſolitudine cum Eremitis, ſed in ciuitate, & Epiſcopali domo cum clericis ſuis monaſticam vitam duxiſſe. Addo quod inter ſermones ad fratres in Eremo multi ſunt leues, & fabuloſi, vt eſt ſermo viceſimus quartus, in quo narratur, ſanctum Hieronymum Cardinalem fuiſſe in Eccleſia ſancti Laurentij, & veſte muliebri inductum irriſum à Romanis, quæ ſunt omnia falſa, & conficta. Addo denique quod phraſis horum ſermonum, exceptis duobus de communi vita clericorum, qui verè ſunt Auguſtini, eſt inepta, impropria, lutulenta, vt mirum ſit, potuiſſe eiuſmodi ſermones ſancto Auguſtino ab aliquo viro prudente tribui.

Sermones recens excuſi, præſertim opera Louanienſium Doctorum, ſunt omnes Auguſtini: nam vel habentur in Indiculo, vel citantur à Beda, & ſunt omnes graues, & docti, & ſancto Auguſtino (mea ſaltem opinione) digniſſimi.

De ſancto Maximo. 420.

SAnctus Maximus Epiſcopus Taurinenſis, floruit, & obijt ſub Honorio, & Theodoſio iuniore Impp. teſte Gennadio in lib. de viris illuſtribus. Extant huius Maximi homiliæ Romæ editæ anno 1564.

De aduentu Domini, 2
In vigilia natalis Domini, 1
In natali Domini, 6
In circuncifione Domini, 1
In Theophania, 8
In Quadrageſima, 17
In ſolemnitate Paſchali, 5
In litanijs de ieiunio, 1
In ſolemnitate Pentecoſtes, 3
In natali S. Stephani, 1
In natali S. Agnetis, 1
In natiuitate S. Io. Baptiſtæ, 3
In natali Apoſtolorum Petri, & Pauli, 5
In natali S. Laurentij, 3
In natali S. Euſebij Vercellenſis, 2
In natali S. Cypriani, 2
In ferijs S. Michaelis, 1
In natali SS. Martyrum Tauricorum, 1
In communi martyrum, 1
Item de expoſitione Symboli, 1
De non metuendis carnalibus hoſtibus, 2
De auaritia vitanda, 2
De Eleemoſynis largiendis, 2
De hoſpitalitate, 1
De defectu lunæ, 1
In dictum Iſaiæ, Caupones tui miſcent aquam vino.

Obſeruatio.

Diximus in Ambroſio multos ſermones tribui ſimul, & ſancto Ambroſio, & ſancto Maximo, ſed credibilius eſt, ſancti Maximi eſſe illos etiam, qui tribuuntur Ambroſio. Gennadius enim enumerat ferè omnes ſermones ſancti Maximi, & inter illos ſunt aliqui, qui tribuuntur Ambroſio: quamuis non magnus ſit error, cùm vterque auctor ſit doctus, antiquus, & Sanctus.

De Auſonio Poeta. 420.

AVſonius Poeta, ſancti Maximi æqualis, ſcripſit multa prophana; ſcripſit etiam epiſtolas aliquas carmine ad ſanctum Paulinum Nolanum: & extat ſub eius nomine apud Paulinum precatio matutina ad Deum, & inter opera Auſonij egregium carmen de Reſurrectione dominica: ex quo Chriſtianus fuiſſe intelligitur, quamuis de Dijs gentium nonnulla ſcripſerit, more Poetarum.

De Syneſio Epiſcopo. 420.

SAnctus Syneſius Epiſcopus Ptolemaidis, vir fuit admirandæ ſanctitatis, & doctrinæ: floruit tempore Theodoſij iunioris, ad quem ſcripſit librum, vt Euagrius teſtatur lib. 1. hiſt. cap. 15. ſcripſit etiam plurimas & elegantiſſimas epiſtolas. Extant etiam in 8. tomo Bibliothecæ SS. Patrum editionis ſecundæ Syneſij

hymni

hymni decem, ſed anno 1612. prodierunt opera omnia Syneſij Pariſijs.

De ſancto Paulino Nolano. 420.

SAnctus Paulinus Epiſcopus Nolanus æqualis fuit Auſonij, vel potius aliquanto iunior: notus fuit opinione ſanctitatis Ambroſio, Martino, Hieronymo, Auguſtino, Sulpitio: obijt anno Dom. 431. ex Card. Baronio tomo 5. Annalium. Scripſit Epiſtolas elegantes, & pias.

Ad Sulpitium Seuerum,	14	Ad Macharium,	1
Ad Delphinum Epiſcopum,	5	Ad Pammachium,	1
Ad Amandum Epiſcopum,	6	Ad Iouium,	1
Ad Victricium,	2	Ad militem quendam,	1
Ad Aprum,	3	Ad Sebaſtianum Eremitam,	1
Ad Florentium,	1	Ad Auguſtinum,	3
Ad Alithium Epiſcopum,	1	Ad Alipium,	1
Ad incertos de Gazophilatio,	1	Ad Romanianum,	1
Ad Deſiderium,	1		

Scripſit etiam Poemata.

Ad Iouium epiſtola carmine ſcripta.
Ad Auſonium epiſtolæ quatuor carmine ſcriptæ.
Ad Citherium de naufragio, 1
De natali Celſi pueri, 1
De natali S.Felicis Nolani, 10
De reditu Nicætæ in Daciam, 1
Pſalmi tres Dauidis metrice decantati.
Extant prætere in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 8. ſecundæ editionis.
Libri ſex de vita ſancti Martini carmine conſcripti.

Obſeruatio.

Tribuitur à nonnullis ſancto Paulino Nolano vita S. Ambroſij, ſed vita illa Paulini eſt, ſed non huius Nolani, vt non ſolum ſtilus ipſe diuerſiſſimus docet, ſed etiam quia ille Paulinus ſancto Ambroſio, vt adminiſter aſſiſtebat, etiam tempore mortis eius: imò vt clericus ſub cura Caſti diaconi, amanuenſis fungebatur officio, vt ipſe indicat in vita B.Ambroſij. Sanctus autem Paulinus nunquam aſtitit ſancto Ambroſio, vt miniſter, ſed multo ante mortem eius presbyter erat, & à Beato Ambroſio in numero ſacerdotum Eccleſiæ ſuæ habebatur, vt ipſe ſcribit in epiſtola ad Alipium.

Porrò inter opera] S. Paulini fertur etiam carmen Euchariſticum de vita ſua: ſed non eſt eius; ille enim auctor ſcribit res geſtas ſuas vſque ad annum vitæ octogeſimum tertium. At ſanctus Paulinus non exceſſit annum ſeptuageſimum octauum, vt ex Card. Baronio conſtat. Denique tribuit Gennadius ſancto Paulino librum de pœnitentia, & alium de laudibus Martyrum, qui non extant.

De Seuero Sulpitio. 420.

SEuerus Sulpitius æqualis, & amiciſſimus fuit S. Paulini, vt notum eſt ex epiſtolis inuicem ſcriptis.

Scripſit libros duos de ſacra hiſtoria.

Item vitam S. Martini Epiſcopi Turonenſis.

Item dialogum de conuerſatione Orientalium Monachorum, in quo interlocutores ſunt Gallus, & Poſtumianus: cuius dialogi meminit ſanctus Hieronymus lib. 11. in Ezechielem cap. 36.

Item epiſtolas multas, quarum meminit Gennadius in libro de viris illuſtribus, qui etiam Gennadius addit, hunc Seuerum in ſenectute à Pelagianis deceptum, agnouiſſe cito errorem ſuum, & ſilentium vſque ad mortem tenuiſſe, vt vitium loquacitatis taciturnitate deleret.

Obſeruatio.

Seueri Sulpitij libri de ſacra hiſtoria, & dialogi de conuerſatione Orientalium cautè legendi ſunt.

In libro primo de ſacra hiſtoria dicit, filios Dei, qui filias hominum adamauerunt, fuiſſe Angelos: quod refellitur à Chryſoſtomo in cap. 6. Geneſis, & ab Auguſtino lib. 15. de Ciuit. Dei cap. 23. & alijs probatis auctoribus. Dicit ſacerdotes qui habent poſſeſſiones, immemores eſſe præcepti dominici dati quondam Leuitis. At Leuitæ poſſeſſiones habebant, quin etiam oppida & ſuburbana eorum Leuit. 25. quare Hieremias ex genere Sacerdotum agrum vendidiſſe legitur Hierem. 32. & Barnabas Leuites agrum ſimiliter quem poſſidebat, vendidit, Act. 4. Dicit præterea templum fundatum fuiſſe anno 588. ab egreſſu filiorum Iſrael de Ægypto. At ſcriptura 3. Reg. 6. notat annos 480.

In dialogo dicit, Eccleſiam auro non ſtrui, ſed deſtrui. Reprehendit Epiſcopos, qui Libros Origenis damnauerunt. Scribit coniugium ad veniam pertinere, Virginitatem ad gloriam, fornicationem ad pœnam. Dicit, ex ſententia S. Martini Neronem ſimul cum Antichriſto venturum, & Antichriſtum ex malo ſpiritu

ritu concipiendum. Denique notatur à ſancto Hieronymo in cap. 36. Ezechielis erroris eorum, qui nouam Hieruſalem auream, & gemmatam expectant.

De ſancto Luciano. 420.

SAnctus Lucianus presbiter vixit tempore Honorij, & Theodoſij iunioris Impp. ſcripſit librum de inuentione corporum Sancti Stephani, & aliorum, quæ ipſe diuina reuelatione inuenit: hic liber extat apud Lipomanum, & Surium die tertio Auguſti. Eodem tempore ſcripti ſunt libri duo de miraculis ſancti Stephani ad Euodium Vzalenſem Epiſcopum: ſed quia nomen auctoris ignoratur dicuntur libri Euodij.

De Paulo Oroſio. 425.

PAulus Oroſius presbyter Hiſpanus S. Auguſtini diſcipulus, ſcripſit ad ipſum ſanctum Auguſtinum libros ſeptem hiſtoriarum ab orbe condito, in quibus potiſſimum clades Romanorum deſcribit, quas dum Idola colerent acceperunt.

De Sedulio. 430.

C. Cælius Sedulius presbyter Scotus Theodoſio iuniore ſcripſit explanationem in omnes epiſtolas S. Pauli, ex Origene, Ambroſio, Hieronymo, & Auguſtino excerptas: ex quo intelligimus errare illos, qui Sedulium floruiſſe ſcribunt tempore Conſtantij filij Conſtantini Magni: & verius ſentire Trithemium, qui ponit Sedulium anno Dom. 430.

Scripſit præterea Sedulius libros quinque carminum de quinque mirabilibus operibus Dei: & hymnos duos de Chriſto, quorum alter alphabeticus eſt, & in Eccleſia canitur in feſtis natalis & Epiphaniæ: incipit autem, A ſolis ortus cardine.

De ſancto Cyrillo. 430.

SAnctus Cyrillus Epiſcopus Alexandrinus vir ſanctiſſimus, & doctiſſimus, ac præſertim circa myſterium Incarnationis Dominicæ à Deo doctus, Imperante Theodoſio iuniore præfuit Concilio Epheſino primo, nomine S. Cæleſtini Papæ, Neſtoriumque hæreſiarcam primum ſcriptis egregijs, deinde etiam auctoritate damnauit. Eius opera in editione Pariſienſi an-

ni 1605. duobus tomis comprehenduntur.

Tomi Primi.

In Geneſim ad literam, & myſticè explanationum lib. 11
In Leuiticum. 16
In Iſaiam. 5
In Euangelium Sancti Ioannis. 12
Dicta veteris teſtamenti anagogicè explicata, collecta ex Cyrillo, Maximo, & alijs.
Liber aduerſus Iudæos cum quæſtionibus.
Breues anagogæ de ijs, qui floruerunt ante legem.

Tomi Secundi.

Epiſtolæ Sancti Cyrilli ad diuerſos, & diuerſorum ad Sanctum Cyrillum numero. 39
Homiliæ præſertim de incarnatione. 10
Apologia ad Theodoſium Imperatorem. 1
Declaratio 12. anathematiſmorum. 1
Liber apologeticus pro ſuis anathematiſmis.
Alius apologeticus liber ad Euoptium pro ijſdem capitibus contra Theodoretum.
Expoſitio Symboli Nicæni.
Scholia de Incarnatione Vnigeniti.
Epiſtolæ duæ ad ſucceſſum Epiſcopum.
Synodales epiſtolæ duodecim.
Dogmata Neſtorij ex ipſius libris excerpta.
Oratio de exitu animæ, & ſecundo aduentu.
Opus inſigne, Theſaurus inſcriptus libros continens quatuordecim.
Dialogorum cum Hermia libri ſeptem.
De adoratione in ſpiritu, & veritate libri. 17
Contra Iulianum apoſtatam. 10
De recta fide ad Theodoſium, & Reginas. 3
Aduerſus antropomorphitas. 1
De ſacroſancta Trinitate. 1

Præter hos libros, extant commentaria in Prophetas minores Græcè, & Latinè excuſ Ingolſtadij in folio.

Obſeruatio prima.

Extare dicuntur græcè explanationes in totum pētateuchum, ſed latine non extant, niſi libri vndecim in Geneſim.

Obſeruatio Secunda.

Libri ſexdecim in Leuiticum Cyrilli non ſunt, ſed Origenis, vt ſupra diximus in Origene, & manifeſtum hoc eſt, tum quia au-

ctor vbique ſenſum literalem deſtruit; tum quia habentur iſti ipſi libri inter opera Origenis; vt mirum ſit, cur Impreſſores in omnibus editionibus iſta opera auctori non ſuo attribuant.

Obſeruatio Tertia.

Scripſiſſe dicitur Cyrillus in alios etiam Prophetas, ſed non extant commentaria eius, niſi in Iſaiam.

Obſeruatio Quarta.

Scripſit Cyrillus libros duodecim in Ioannem, ſed quatuor intermedij perierunt. Sed Iodocus Clictoueus ad imitationem Cyrilli addidit quatuor libros intermedios. Itaque Cyrilli non ſunt, niſi primi quatuor, & quatuor poſtremi.

Obſeruatio Quinta.

Liber aduerſus Iudæos, & breues illæ anagogæ, haud ſcio an Cyrilli ſint. Sed res parui momenti eſt, cum ſint libelli breuiſſimi, & leues.

Obſeruatio Sexta.

Theſaurus creditur eſſe imperfectus: multa enim citantur à S. Thoma in opuſculo de erroribus Græcorum ex Theſauro Cyrilli, quæ in his libris non inueniuntur.

Obſeruatio ſeptima.

Liber de ſacroſancta Trinitate non videtur eſſe Cyrilli, ſed alicuius poſterioris: auctor enim copioſè diſputat de duabus naturis in Chriſto, & de duabus voluntatibus, & operationibus; & reddit rationem, cur non repugnent iſtis dogmatibus, qui aliquando dixerunt, in Chriſto eſſe operationem theandricam, & vnam verbi naturam eſſe incarnatam. Itaq. videtur auctor ſcripſiſſe poſt ſextam Synodum.

De Theodoreto Epiſcopo Cyriæ. 430.

THeodoretus æqualis ſancti Cyrilli, & aliquando etiam aduerſarius, vt notum eſt ex Concilio Epheſino. Quamuis autem Neſtorio fauerit initio controuerſiæ: tamen poſtea reſipuit: & Neſtorium inter hæreticos numerauit in lib. 4. de fabulis hæreticorum, & in Concilio Chalcedonenſi admiſſus inter Catholicos fuit. Opera Theodoreti ex editione Colonienſi anni 1573. duobus tomis comprehenſa, hæc ſunt.

Tomi Primi.

De obſcuris quæſtionibus in Geneſim, Exodum, Leuiticum, Numeros, Deuteronomium, Ioſue, & Iudices; acceſſerunt in librum Ruth, in libris Regum, & Paralipomenon.

Commentaria in omnes Pſalmos Dauidis.
Commentaria in Cantica Canticorum Salomonis.
Commentaria in omnes Prophetas excepto Iſaia.
Commentaria in Cantica Moſis, Annæ, Habachuc, Iſaiæ, Ezechiæ, Trium puerorum, Virginis Mariæ, Zachariæ, & Simeonis.

Tomi Secundi.

Commentaria in omnes epiſtolas B. Pauli.
Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ à Conſtantino vſque ad Theodoſium iuniorem libri quinque.
Addit Gennadius continuaſſe hiſtoriam vſque ad Leonem Imperatorem quinque alijs libris adiunctis: ſed hi poſteriores libri non extant.
Dialogorum, libri tres.
De hæreticis fabulis, libri quatuor; quibus addidit epitomen diuinorum decretorum.
Hiſtoria ſanctorum Patrum, quam religioſam vocat.
De prouidentia, ſermones decem.
De curandis Græcorum affectionibus, lib. 12.
Denique Epiſtola ad ſanctum Leonem Papam, & altera ad Sixtum Presbyterum Romanum: & Oratio de dilectione valde inſignis.

Obſeruatio.

Multo plura ſcripſit Theodoretus, vir plane doctiſſimus, atque inter alia meminit Gennadius in lib. De viris illuſtribus librorum Theodoreti fortiſſimorum contra Eutychem & Dioſcorum. Scripſit etiam nonnulla contra ſanctum Cyrillum, quæ extant inter opera ſancti Cyrilli, ſed in quinta Synodo Generali damnata ſunt, vna cum ſcriptis Theodori Mopſueſteni, quem idem Theodoretus mirificè laudat libro quinto extremo ſuæ hiſtoriæ. extant denique in quinta Synodo Act. 5. epiſtola Theodoreti ad Ioannem Antiochenum de obitu Cyrilli: ſed ea epiſtola, non ſolum falſitatis arguitur, quia conſtat Ioannem Antiochenum obijſſe ante Cyrillum, ſed etiam indigna eſt, quæ Theodoreto, aut cui vis Chriſtiano attribuatur.

De Proclo Epiſcopo Conſtantinopolitano. 430.

PRoclus Epiſcopus Conſtantinopolitanus ſancti Cyrilli æqualis, cuius magno cum honore meminit idem ſanctus Cyrillus in expoſitione Symboli Nicæni, & in epiſt. 31. ad Ioannem Antiochenum:

chenum: ſcripſit epiſtolam valde celebrem de fide ad Armenos, quæ extat in Bibliotheca ſanctorum Patrum, tomo 3. & nuper excuſa eſt Græcè, & Latinè, in primo tomo Conciliorum Generalium Romæ typis mandatorum: & fragmentum inde recitatur in quinta Synodo Generali, Act. 5. ſcripſit etiam de traditione diuinæ liturgiæ. Vide de Proclo, quæ ſcribit Socrates lib. 7. cap. 40. 41. & 42.

De Euſebio Emeſeno. 430.

EVſebij Emeſeni nomine circumferuntur homiliæ in Euangelia totius anni, & rurſus homiliæ quinquaginta variorum argumentorum diſertiſſimæ. Euſebij Emeſeni cuiuſdam meminit ſanctus Hieronymus in lib. de Script. Eccleſ. quem dicit ſcripſiſſe plurimos libros, & vixiſſe tempore Conſtantij Imperatoris filij Conſtantini Magni: Sed illius opera non extant, ideo non poſuimus eum ſuo loco. Hic autem vel eſt alius Euſebius Emeſenus vndecunque hoc nomen acceperit, vel ſub nomine ſuppoſititio homiliæ iſtæ ſunt editæ, cùm verus auctor ignoraretur. Neque videntur homiliæ illæ breues in omnia Euangelia eiuſdem eſſe auctoris, cuius ſunt quinquaginta homiliæ de varijs argumentis: ſtilus enim valde diuerſus eſt.

Illud certum eſt, auctorem quinquaginta homiliarum, fuiſſe Latinum, & Monachum in Monaſterio Lirinenſi: nam homilia quinta ad Monachos indicat, ſe fuiſſe Abbatem Monaſterij in Inſula conſtituti. Idem homilia de ſancto Maximo, eam inſulam Lirinenſem vocat. Videtur etiam ex Abbate Lirinenſi factus Epiſcopus, vt ipſe ſubindicat in homilia de ſancta Blandina. Diſputat etiam contra Pelagianos in homilia de feria quinta in cœna Domini, vnde manifeſtum eſt, eum non eſſe Euſebium Emeſenum, qui floruit ſub Conſtantio. Sunt, qui has homilias tribuant Eucherio Epiſcopo Lugdunenſi; nec deſunt qui auctorem nominent Cæſarium Arelatenſem; vidi vnam ex his homilijs prænotatam nomine Fauſti Epiſcopi Regienſis: neque eſt improbabile, eſſe omnes eiuſdem Fauſti, qui Abbas fuit Monaſterij Lirinenſis, & ex Abbate Epiſcopus creatus, teſte Gennadio in libro de viris illuſtribus.

Non definio, cuius ſint, ſed hoc loco placuit auctorem earum homiliarum conſtituere, quoniam ſiue ſit Eucherius, ſiue Fauſtus, ſiue etiam Cæſarius ante hoc tempus non vixit.

De ſancto Eucherio Epiſcopo Lugdunenſi. 440.

Sanctus Eucherius Epiſcopus Lugdunenſis vixit temporibus Theodoſij iunioris, & Valentiniani: & ſub Valentiniano, & Martiano Imperatoribus obijt circa annum Domini 433. vt ſcribunt Gennadius de viris illuſtribus, & Ado Vienenſis in chronico. Exiſtimat tamen Card. Baronius tomo 5. Annalium, hos auctores falli, & Eucherium vixiſſe vltra annum Domini 463. quia inuenitur Eucherij nomen in ſubſcriptionibus Epiſcoporum Concilij Arauſicani ſecundi, & Arelatenſis tertij. Sed ego ſuſpicor peruenisse etiam ad annum 499. nam in Vita ſancti Cæſarij Epiſcopi Arelatenſis dicitur Eucherius Epiſcopus Lugdunenſis aliquando iter feciſſe cum ipſo Cæſario Arelatenſi: Cæſarium autem fuiſſe in viuis tempore Symmachi Papæ, qui ſedere cæpit anno 499. apertè conſtat ex eadē vita ſancti Cæſarij, apud Surium, die 27. Auguſti. Itaq; vel oportet librum Gennadij eſſe corruptum; vel fuiſſe duos Eucherios Lugdunenſes Epiſcopos.

Sed quicquid de hoc ſit ſcripſit S. Eucherius varia opuſcula, quæ Gennadius enumerat, nec ſatis noui, an adhuc extent. Scripſit etiam teſte Claudiano Epiſcopo Viennenſi in lib. de ſtatu animæ, eloquentiſſimas conciones, quæ fortaſſe ſunt illæ, quæ ſub nomine Euſebij Emeſeni nunc extant. Tribuuntur Eucherio libri explanationum in Geneſim, & in libros Regum. Sed Eucherij eſſe non poſſunt, cum auctor ſæpe ſanctum Gregorium citet, & ad finem expoſitionis libri primi Regum lectorem inuitet ad moralia ſancti Gregorij perlegenda: ſanctus autem Gregorius plus centum annis fuerit Eucherio poſterior. Fortaſſe qui hos libros Eucherio tribuerunt, ex eo permoti ſunt, quod Gennadius teſtatur, ſcripſiſſe Eucherium ad Salonium, & Vranium de obſcuris ſanctarum Scripturarum capitulis.

Porrò auctor huius operis in Geneſim, & in libros Regum videtur fuiſſe Anglus: nam in tertio libro Commentariorum in libros Regum cap. 22 ſic loquitur, Noſtris, inquit, nuper temporibus ſanctus Gregorius Papa Euangelicis roboratus eloquijs Romanam rexit Eccleſiam, & Reuerendiſſimi Patres Auguſtinus, Paulus, & alij ſocij eorum iubente illo venerunt in Britanniam, &c. Atque ab hoc auctore multa, ijſdem penè verbis deſcripſit Beda in ſuis quæſtionibus ſuper libros Regum.

De

De Claudiano Epiſcopo Viennenſi. 440.

CLaudianus Mamertus Epiſcopus Viennenſis æqualis ſancti Eucherij; ſcripſit inſigne opus de ſtatu animæ, in quo Eucherij mentionem facit, vt ſupra diximus. Habetur hoc opus tribus libris comprehenſum in Bibliotheca ſanctorum Patrum, tomo quarto.

De Sidonio Apollinari. 440.

SIdonius Apollinaris vir nobiliſſimus eodem tempore floruit. Fuit autem Epiſcopus Aruernenſis. Scripſit varia opera ſoluta oratione, & carmine, vt Gennadius refert in libro de viris illuſtribus. Nunc extant libri epiſtolarum eius ad diuerſos, & carmina eiuſdem ſimul edita.

De Ioanne Caſſiano. 440.

IOannes Caſſianus ſancti Ioannis Chryſoſtomi olim Diaconus, & poſtea ad Gallias accedens, ibique ſedem figens, apud Maſſiliam presbyter ordinatus, ſcripſit Latino idiomate.

De habitu Monachorum, & de canonico orationum & Pſalmorum modo, lib.	3
Inſtitutionum,	1
De origine, & remedio octo principalium vitiorum,	8
Collationes Patrum,	24
De Incarnatione Verbi,	7

Et hoc opere expleto ad petitionem Leonis, poſtea ſummi Pontificis, finem viuendi fecit Theodoſio iuniore, & Valentiniano regnantibus, vt teſtatur Gennadius in libro de viris Illuſtibus. Hæc omnia extant, & vtiliter legi poſſunt, excepta collatione tertiadecima, & paucis alijs, quæ in editione Romana notata ſũt.

De Vincentio Lirinenſi. 440.

VIncentius Monaſterij Lirinenſis presbyter æqualis Caſſiani fuit, quippe qui paulò poſt Concilium Epheſinum ſe ſcripſiſſe teſtatur, idest, tribus annis poſt Concilium celebratum. Scripſit opuſculum paruum mole, ſed virtute maximum, de prophanis vocum nouitatibus. Libellus extat, & vtiliſſimè legitur.

De

De Socrate, & Sozomeno. 440.

SOcrates & Sozomenus hiſtoriam Eccleſiaſticam ſcripſerunt ab eo tempore in quo definit hiſtoria Euſebij Cæſarienſis, vſque ad tempora Theodoſij iunioris. Eodem tempore ipſi vixerunt,& quod dolendum eſt,vterque Nouatianis erroribus fauiſſe dignoſcitur.

De Sixto Tertio, 442.

SIxtus III. Papa ſedit Romæ tempore Valentiniani tertij Imperatoris. Scripſit inſignem epiſtolam ad Ioannem Antiochenum: cuius fragmentum extat in libro Vincentij Lirinenſis. Scripſit etiam alteram ad omnes Orientales,quæ extat in tomo primo Conciliorum. Extant etiam duæ in tertia parte Concilij Epheſini, editionis Romanæ. Extat præterea in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo quinto ſecundæ editionis ſub nomine Sixti tertij Pontificis liber de diuitijs: & alter de caſtitate,& epiſtola de malis doctoribus: quæ tria volumina falsò adſcribuntur Sixto Pontifici, cùm ſint plena erroribus Pelagianorum. Sixtus enim,cùm adhuc presbyter eſſet primus damnauit Pelagium, vnde eſt epiſtola 105.Auguſtini ad Sixtum: ac deinde magno zelo Pelagianos inſecutus eſt, vt teſtatur Proſper.

De Iſidoro Peluſiota. 442.

ISidorus Peluſiota Monachus doctiſſimus floruit tempore Theodoſij iunioris,ad quem extat eius epiſtola apud Card. Baronium tomo quinto Annalium ad annum Dom.431. Scripſit epiſtolas plurimas, quas Græcè, & Latinè impreſſas habes Pariſijs opera Billij anno 1585.

De S.Petro Chryſologo. 440.

SAnctus Petrus Chryſologus Epiſcopus Rauennas à Sixto III. Papa Epiſcopus creatus ſcripſit homilias 122. breues, ſed diſertas. Scripſit etiam inſignem epiſtolam ad Eutychetem hæreſiarcham exhortans illum ad obedientiam ſancto Leoni præſtandam in materia fidei potiſſimum. Hortamur, inquit, te, vt ijs, quæ à beatiſſimo Papá Romanæ ciuitatis ſcripta ſunt obedienter

dienter attendas : quoniam B.Petrus, qui in propria ſede viuit, & præſidet, præſtat quærentibus fidei veritatem : habetur alia epiſtola, inter epiſtolas, quæ præcedunt Chalcedonenſe Concilium.

De ſancto Leone Papa. 440.

SAnctus Leo primus Papa, iure magnus appellatus ſedit in Apoſtolica ſede tempore Theodoſij iunioris, Martiani, & Leonis Impp. ab anno Dom.440.vſque ad 461. ſcripſit homilias eloquentiſſimas de præcipuis ſolemnitatibus Domini, & Sanctorum, necnon epiſtolas ad diuerſos de rebus grauiſſimis numero nonaginta octo. Ex quibus illa ad Flauianum, quæ incipit, Lectis dilectionis tuæ literis: magna veneratione recepta fuit in Synodo Chalcedonenſi Act.4. ab omnibus, & ſingulis Patribus: & Gelaſius Papa in decreto de libris Doctorum, dicit anathema ijs, qui Epiſtolam hanc ſancti Leonis integram, & vſque ad vnum iota non recipiunt.

Tribui ſolet ſancto Leoni liber de conflictu virtutum, & vitiorum: Sed (vt ſupra in Auguſtino diximus) S.Leonis is liber eſſe non poteſt, cùm in eo fiat mentio regulæ S.Benedicti.

De ſancto Nilo. 445.

SAnctus Nilus. Conſtantinopolitanus Monachus, S. Ioannis Chriſoſtomi diſcipulus vixit tempore Theodoſij iunioris, & multa ſcripſit de inſtitutione Monachorum, vt refert Nicephorus lib. hiſt.14. cap.53. Nunc extant in Biblioth. SS. Patrum tomo quinto edit. 2. capita parænetica: item aſceticus: item aduerſus vitia: item de Oratione centum quadraginta octo capita. Extat etiam ſeparatim liber S.Nili de Chriſtiana philoſophia, quo nomine Monaſticem ſignificat. Citantur etiam epiſtolæ Nili in ſeptima Synodo, Act.4. Sed loci quidam ab hæreticis deprauati eſſe dicuntur.

De ſancto Simeone Stilita. 457.

SAnctus Simeon, cognomento Stilita, quia ſtetit in columna annis 81. floruit tempore S.Leonis Papæ, & Leonis Imperatoris. Scripſit librum de morte aſſiduè cogitanda, qui extat in Bibliotheca ſanctorum Patrum ſecundæ editionis tomo ſecundo.

Idem

Idem ſcripſit epiſtolas pro Concilio Chalcedonenſi; quæ an extent ignoro: ſed earum meminit Card. Baronius tomo quinto Annalium ad annum Dom. 458. Fuit etiam alius Simeon Stilita iunior, tempore Iuſtiniani Imp. cuius vna epiſtola recitatur actione quinta Concilij Nicæni ſecundi: de quo vide Euagrium lib. 6. Hiſtoriæ cap. 22.

De Hilario Arelatenſi. 458.

Hilarius Arelatenſis Epiſcopus vixit tempore S. Leonis Papæ ad quem ſcripſit heroico carmine hiſtoriam Geneſeos vſque ad ſeptimum caput. Scripſiſſe dicitur præterea epiſtolam vnam ad ſanctum Auguſtinum de prædeſtinatione: cuius occaſione ſanctus Auguſtinus ſcripſit libros de prædeſtinatione Sanctorum, & de bono perſeuerantiæ.

Sed ea epiſtola non videtur eſſe huius Hilarij, ſed alicuius alterius: nam ſanctus Proſper in epiſtola, quam ſcripſit cùm Hilario ad ſanctum Auguſtinum de eadem re, dicit, Hilarium Arelatenſem tunc fuiſſe Epiſcopum: & tamen iſte Hilarius, qui ſcribit ad Auguſtinum ſignificat, ſe tunc fuiſſe laicum; quod etiam confirmatur ex primo capite libri de prædeſt. Sanctorum, vbi Auguſtinus vocat Filios Proſperum, & Hilarium: quod certè non faceret ſi hìc Hilarius Epiſcopus Arelatenſis fuiſſet.

Scripſit denique vitam S. Honorati deceſſoris ſui, & aliqua alia breuia opuſcula, teſte Gennadio in libro de viris illuſtribus. Sed opera ſuperiora ſcripſit ante Epiſcopatum: in Epiſcopatu enim ob nimiam ſuperbiam reprehenditur à ſancto Leone Papa in epiſtola ad Epiſcopos per Viennenſem prouinciam conſtitutos; Poſtea tamen reſipuit, & multis virtutibus clarus ſancto fine quieuit.

De ſancto Proſpero Aquitano. 460.

Sanctus Proſper Aquitanus Hilarij æqualis, & S. Leonis quondam notarius, Epiſcopus fuit Rhegienſis in Italia, vel in Gallia. Scio paſſim exiſtimari ſanctum Proſperum fuiſſe Epiſcopum Rhegij in Æmilia prouincia Italiæ: ſed ego ſuſpicor, Epiſcopum fuiſſe Rhegienſem in Prouincia Prouinciæ ſuffraganeum Archiepiſcopi Aquenſis: nam video ſanctum Proſperum ſubſcripſiſſe in Concilio Prouinciali Vaſenſi, & Carpentoratenſi: quod argu-

argumentum eſt, illum fuiſſe Epiſcopum in prouincia Galliæ. Præterea ſancto Proſpero ſucceſſit in Epiſcopatu Fauſtus Rhegienſis: omnes autem Fauſtum, Epiſcopum Gallum faciunt, non Italum, ac dicunt metropolitano Aquenſi ſubiectum, non Rauennatenſi, cui ſubiectus eſt Epiſcopus Rhegij in Æmilia. Sed quicquid de hac re ſit (nihil enim definio) ſanctus Proſper multa præclare ſcripſit pro gratia Chriſti contra Pelagianos, ſeq. S.Auguſtini diſcipulum, & defenſorem acerrimum demonſtrauit.

Scripſit libros tres de prædictionibus, & promiſſionibus Dei.

De vita contemplatiua alios tres.

De vocatione gentium duos.

De gratia & libero arbitrio ad Ruffinum.

Reſponſiones ad capitula obiectionum Gallicarum, Vincentianarum, & Genuenſium.

De gratia Dei contra Collatorem, 1

Librum ſententiarum S.Auguſtini, 1

Librum de prouidentia Dei. 1

Epiſtolam vnam ad ſanctum Auguſtinum de prædeſtinatione.

Commentaria in Pſalmos à centeſimo vſque ad centeſimum quinquageſimum.

Librum Epigrãmatum, inter quæ eſt carmen contra ingratos.

Chronicum Euſebij & S.Hieronymi continuauit.

Obſeruatio.

Gennadius in lib. de viris illuſtribus ſcribit, epiſtolam illam celebrem S.Leonis ad Flauianum contra Eutychem, exiſtimari à ſancto Proſpero fuiſſe ſcriptam. At certè ſi vlla epiſtola ſancti Leonis eſt, illa omnino eſt, ſiue ſtilum, ſiue doctrinam Leonis attendas.

Libri de vocatione gentium tribuuntur etiam ſancto Ambroſio, ſed verè Proſperi ſunt, non Ambroſij, vt ſupra demonſtrauimus, cùm de libris Ambroſij ageremus.

Liber de prouidentia Dei non videtur Proſperi, ſed alicuius ex factione Gallorum, qui Semipelagiani ſunt appellati. Legat prudens lector, & iudicet.

De Arnobio iuniore. 445.

Arnobius, non ille, qui ſcripſit contra gentes, & ſub Diocletiàno floruit, ſed alius iunior, qui paulo poſt ſanctum Leonem Papam vixiſſe videtur, ſcripſit librum titulo Conflictus Catholici cum Serapione de Deo trino, & vno. Item de duabus

in

in Chriſto ſubſtantijs in vnitate perſonæ: item de gratia,& liberi arbitrij concordia: qui libri editi ſunt Coloniæ anno 1596. Neque eſt improbabile huius Arnobij iunioris eſſe Commentarios in Pſalmos,qui ſub Arnobij nomine circunferuntur: de quibus vide quæ diximus ſupra in Arnobio.

De Theodoro presbytero in Raytu. 460.

THeodorus presbyter in monaſterio Raytu, qui à Gennadio dicitur, Theodorus presbyter Antiochenus; ſcripſit quindecim libros de Incarnatione Domini: nunc extat Commentarium de Incarnatione Domini contra Neſtorium,& Eutychetem in Bibliotheca SS.Patrum tomo 1.edit.2.

De Saluiano Epiſcopo Maſſilienſi. 460.

SAluianus presbyter,ac poſtea Epiſcopus Maſſilienſis æqualis fuit S.Eucherij Lugdunenſis, quippe, qui filiorum Eucherij, (habuit enim Eucherius ex legitimo coniugio ante Sacerdotium duos filios,qui ipſi quoque Epiſcopi fuerunt) Veranij, & Salonij. Epiſcoporum magiſter fuit, teſte Gennadio in lib.de viris illuſtr.

Porrò Saluianus plurima opera ſcripſiſſe fertur, ſed nunc extant ſolum, quod ego ſciam,libri octo de prouidentia,& iudicio Dei, & libri quatuor de Eccleſia ſub nomine Timothei, in quibus ita exaggerat vitia Chriſtianorum, & maxime clericorum ſui temporis, vt nimius videri poſſet, niſi ex vero zelo gloriæ Dei,& ſalutis animarum Oratio eius proficiſceretur.

De Salonio Epiſcopo. 470.

SAlonius ſancti Eucherij filius, & Saluiani diſcipulus, ſcripſit in prouerbia, & Eccleſiaſten Salomonis dialogum, qui extat in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 1. editionis ſecundæ. An Epiſcopus fuerit Viennenſis nec ne, diſputat Card. Baronius tomo 6. Annalium ad annum Domini 441.

De Fauſto Regienſi. 480.

FAuſtus ex Monacho Lirinenſi factus Epiſcopus Regienſis in Gallia, vixit medio tempore inter ſanctum Proſperum, & ſanctum Fulgentium: ſcripſit de Spiritu ſancto, & contra Arianos,

nos, & Macedonianos, quæ non extat: ſcripſit præterea libros duos de gratia, & libero arbitrio, qui extant, & quos Gennadius in lib. de viris illuſt. miris laudibus effert: ſed Gelaſius Papa in decreto de libris apocryphis omnino reijcit: vt etiam reijciunt, & refellunt ſanctus Fulgentius, Petrus Diaconus, Alchimus Auitus, & alij. Ado Viennenſis in chronico ad annum 492. ſic loquitur, Fauſtus ex Abbate Monaſterij Lirinenſis apud Regium Galliæ Epiſcopus factus, Pelagianorum dogma deſtruere conatus, in errorem labitur: vnde qui eius ſenſus in hac parte Catholicos prædicant, ſicut Gennadius de viris illuſtribus ſcribens, omnino errant. Ita enim liberum arbitrium tam Auguſtinus, quam cæteri Catholici in Eccleſia Dei docent, vt illuminatio, virtus, & ſalus illi à Chriſto, per Chriſtum, & in Chriſto ſit. Fauſtus vero iſte ita liberum Chriſtianorum arbitrium docere conatur, vt illuminatio, virtus, & ſalus non à Chriſto, ſed à natura ſit: contra hunc ſcribit Beatiſſimus Auitus Viennenſis Epiſcopus lucidiſſima fide, eius redarguens errorem. Similiter & Ioannes vir eruditiſſimus Antiochenus presbyter.

Iſidorus de viris illuſtribus in Fulgentio, dicit, à Fulgentio ſcriptos libros ſeptem contra Fauſtum, qui mira calliditate Catholicus videri volebat, cum Pelagianus eſſet. Auctor quoque vitæ ſancti Fulgentij cap. 28. teſtatur à ſancto Fulgentio refutatos libros duos Fauſti de gratia & libero arbitrio. Et Petrus Diaconus in libro de Incarnatione & gratia Chriſti, cap. vltimo anathema dicit libris Fauſti. Hæc admonere volui propter aliquos, qui noſtro tempore Fauſtum Catholicum fuiſſe contendũt.

De Aenaa Gazeo. 490.

AEnæas Gazeus vir doctiſſimus ſcripſit dialogum inſignem de animæ immortalitate, & corporum reſurrectione, quem inſcripſit Theophraſtum, quia perſona principalis in dialogo nominatur Theophraſtus: ætatem ſuam ipſe aperit in extremo dialogo, vbi dicit, ſe vidiſſe ſanctos illos, qui in perſecutione Vandalica abſciſſis linguis optime loquebantur: hoc autem contigiſſe imperante Zenone, notum eſt ex Victore Vticenſi de perſecutione Vandalica.

De Cereali. 490.

CEreali Epiſcopus Africanus, ſcripſit contra Maximinum Epiſcopum Arianum librum de fide, qui extat in Bibliothe-

ca ſanctorum Patrum tomo 4. editionis ſecundæ, cuius meminit Gennadius Maſſilienſis.

De ſancto Victore Vticenſi. 490.

SAnctus Victor Vticenſis Epiſcopus ſcripſit libros tres de perſecutione Vandalica lectu digniſſimos ob inſignium Martyrum fortitudinem, qui in ea perſecutione claruerunt. Vixit autem ipſe regnante Zenone Imperatore, vt ipſe teſtatur lib. 3. de perſecutione Vandalica, ideſt, circa annum Domini 490.

De Gennadio Maſſilienſi. 490.

GEnnadius Maſſilienſis presbyter, & poſtea Epiſcopus, vixit tempore Gelaſij Papæ, circa annum Domini 490. nam ad ipſum Gelaſium miſiſſe librum ſuum de fide teſtatur ipſe Gennadius in extremo lib. ſuo de viris illuſtribus, quamuis non in omnibus codicibus liber Gennadij inueniatur completus.

Scripſit librum de Eccleſiaſticis dogmatibus, qui extat inter libros ſancti Auguſtini; & hic eſſe creditur liber, quem ipſe miſit ad Gelaſium.

Scripſit etiam librum de viris illuſtribus, in quo ſuſpicionem non paruam reliquit ſuæ non rectæ fidei. Laudauit enim Caſſianum, & Fauſtum, qui Semipelagiani fuerunt; & ſanctum Proſperum depreſſit, qui pro gratia Dei contra Pelagium fortiſſime dimicauit.

Scripſit præterea multa alia, quæ ipſe commemorat in extremo libro de viris illuſtribus; ſed ea non extant, aut certè ad manus meas non venerunt.

De Pomerio. 490.

POmerius alias Iulianus Pomerius presbyter viuebat cùm Gennadius catalogum ſuum ſcriberet: ſcripſit autem per modum dialogi libros octo de natura animæ, qui videntur excerpti ex libris octo Gregorij Nyſſeni, de Philoſophia, ſiue potius Nemeſij philoſophi, de anima: ſcripſit etiam prognoſticon tribus libris comprehenſum, ſed diuerſum ab eo, quod diu poſtea ſcripſit ſanctus Iulianus Archiepiſcopus Toletanus. vide Card. Baronium in notis Martyrologij, die 8. Martij.

De ſancto Gelaſio Papa. 492.

SAnctus Gelaſius Papa primus ſedit in Apoſtolica Sede ab anno Domini 492. vſque ad annum 496. ſcripſit epiſtolas aliquot inſignes ad Imp. & alios, quæ extant. Scripſit tomum de vinculo anathematis, qui extat inter epiſtolas eius decretales. Scripſit etiam librum contra Pelagianos, qui extat inter quintam, & ſextam epiſtolam, in editione Romana. Scripſit etiam hymnos Eccleſiaſticos ad imitationem ſancti Ambroſij, & libros quinque contra Neſtorium, & Eutychetem, teſte Anaſtaſio Bibliothecario, in vita ſancti Gelaſij. De hoc opere dubitatio exiſtit, an extet, vel perierit: circunfertur enim liber ſub nomine Gelaſij Papæ de duabus naturis Chriſti contra Eutychetem; ſed non videtur hic liber eſſe Gelaſij Papæ, & multo minus eſſe ille, de quo loquitur Anaſtaſius, & de quo etiam loquitur Gennadius Maſſilienſis in lib. de viris illuſtribus. Non eſſe hunc librum Gelaſij Papæ, videtur manifeſtum, quia in hoc libro citatur tamquam vnus ex catholicis, & ſanctis Patribus Euſebius Cæſarienſis, quem tamen hæreticum Arianum fuiſſe, & Origenis acerrimum defenſorem, notum erat ſancto Gelaſio, qui hac de cauſa reprobauit opera Euſebij Cæſarienſis in decreto de libris apocryphis. adde quod iſte auctor, Græcus fuit, non Latinus, cùm inter ſanctos Patres non poſuerit Hieronymum, Auguſtinum, Leonem, &c. Non eſſe hunc eundem librum eum, cuius mentio eſt apud Anaſtaſium, & Gennadium, ex eo colligitur, quòd Anaſtaſius dicit opus illud Gelaſij diuiſum fuiſſe in quinque libros: Gennadius autem dicit fuiſſe grande volumen: hic vero vnus eſt, & non magnus liber. Non deſunt, qui hunc librum velint eſſe Gelaſij Cæſarienſis, cuius meminit ſanctus Hieronymus in lib. de Script. Eccleſ. in Gelaſio. Sed iſte Gelaſius ad tempora Eutychetis non peruenit, cùm poſt ipſum defunctum fuerit Epiſcopus Cæſareæ Paulus, & poſt Paulum Eulogius, antequam hæreſis Eutychetis appareret, vt Card. Baronius demonſtrat tomo 6. ad annum Chriſti 496. Præterea ab eo tempore, quo ſcripſit ſanctus Hieronymus librum de Script. Eccleſ. quod erat annus 14. Theodoſij ſenioris, vſque ad exortam hæreſim Eutychetis, qui primùm apparuit anno 42. Theodoſij iunioris; ſunt anni paulò minus ſexaginta: nam Theodoſius ſenior ſuperuixit tribus annis, quibus ſi addas annos Archadij tredecim, & annos Theodoſij iunioris quadraginta duos, fient anni

quinquaginta octo: neque credibile eſt Gelaſium ſcripſiſſe contra Eutychetem ipſo primo anno, quo errorem ſuum manifeſtare cœpit, ſed poſt eius hæreſim iam promulgatam, & fortaſſe etiam damnatam: quare credibile eſt eum, aut non ſuperuixiſſe vſque ad hæreſim Eutychetis, aut planè decrepitum fuiſſe, & ineptum ad ſcribendum, quando hæreſis Eutychiana confutanda erat: non enim veriſimile eſt, eum fuiſſe adoleſcentem, aut puerum, quando à ſancto Hieronymo inter Scriptores Eccleſiaſticos numeratus eſt. Alij ſunt, qui librum iſtum Gennadij eſſe credunt, eo quòd facile fuerit Gelaſium pro Gennadio ſcribere. Sed neque hoc veriſimile eſt, cùm ipſe Gennadius Catalogum librorum ſuorum ſcripſerit,& hoc opus inter alios non numerauerit. Card. Baronius tomo 6. Annalium ad annum Chriſti 496. probat ſatis apertis coniecturis, auctorem libri fuiſſe Gelaſium Cyzicenum, de quo nunc dicemus.

De Gelaſio Cyziceno. 495.

GElaſius Cyzicenus vixit tempore Baſiliſci Imperatoris, ſiue potius Tyranni, circa annum Domini 476. vt ipſe teſtatur in præfatione librorum de actis Nicænæ Synodi. Scripſit hiſtoriam de actis Nicænæ Synodi tribus libris comprehenſam, quæ nuper excuſa eſt in primo tomo Conciliorum generalium Græcè, & Latinè Romę editorum. Scripſiſſe etiã creditur librum de duabus naturis Chriſti contra Eutychetem, qui liber hactenus eſt editus ſub nomine Gelaſij Papæ. Coniecturæ, cur auctor huius libri exiſtimari poſsit Gelaſius iſte Cyzicenus, hæ ſunt.

Prima, quòd non inueniatur alius Gelaſius, cui liber ille tribui poſſit.

Secunda, quia in hoc auctore conueniunt nomen, & tempus, vt notum eſt.

Tertia, quia in præfatione hiſtoriæ de Actis Nicænæ Synodi, ſcribit, ſe diſputaſſe cum Eutychianis.

Quarta, quia ſicut Gelaſius in hiſtoria Nicænæ Synodi, lib. 2. mirificè laudat Euſebium Cæſarienſem, eumq. affirmat nunquam adhæſiſſe Arianis: ſic etiam auctor libri de duabus naturis Chriſti, ponit eundem Euſebium Cæſarienſem inter Sanctos, & probatiſſimos Patres, Athanaſium, Nazianzenum, & alios eiuſdem gloriæ.

Quinta, quia ſtilus eſt omnino ſimilis, ſimplex, & nudus omnibus ornamentis. Quomodo autem intelligi debeat, quod iſte

auctor

auctor dicit in libris de duabus naturis Chriſti, remanere in Euchariſtia panis, & vini naturam; diximus in controuerſijs lib. 2. de Euchariſt. cap. 27.

De Gilda Sapiente. 495.

GIlda cognomine Sapiens ſcripſit de excidio Britanniæ, quod incidit in annum Dom. 445. Scripſit etiam reprehenſionem acrem in clerum Britanniæ: nam propter peccata populi, & maxime propter peccata cleri iratus Deus immittit flagella huiuſmodi. Extant hæc opera in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo quinto editionis ſecundæ.

De Vigilio. 495.

VIgilius ſcripſit libros quinque valdè eruditos contra Neſtorium, & Eutychetem, pro defenſione epiſtolæ ſancti Leonis, & Concilij Chalcedonenſis: ex quo coniectura eſt, eum vixiſſe tempore Zenonis, & Anaſtaſij Impp. quo tempore Concilium Chalcedonenſe grauiter oppugnabatur. Quis fuerit iſte Vigilius, non ſatis conſtat; non enim poteſt eſſe ſanctus Vigilius Epiſcopus Tridentinus, & Martyr: ille enim vixit tempore ſancti Ambroſij, ad quem etiam eſt epiſtola eiuſdem Ambroſij; & ex vita eius, quæ extat apud Lipomanum, & Surium, conſtat eum martyrio coronatum ſub Stilicone Honorij Imperatoris Duce. Vide de hac re Card. Baronium tomo quinto Annalium ad annum Dom. 400. accuratiſſimè diſſerentem.

De Paſchaſio Diacono Cardinali. 499.

PAſchaſius Diaconus Card. Rom. Eccleſiæ, floruit ſub Gelaſio, Anaſtaſio, & Symmacho Pontificibus Romanis. Vir fuit magnæ ſanctitatis, & doctrinæ, & ſcripſit libros duos de Spiritu ſancto, rectiſſimos, & valdè luculentos: ſic enim loquitur ſanctus Gregorius lib. 4. dialog. cap. 40. Hi libri extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 9. edit. ſecundæ.

De S. Cæſario Arelatenſi. 499.

SAnctus Cæſarius Epiſcopus Arelatenſis vixit tempore Symmachi Papæ, & Theodorici Regis Italiæ, vt in eius vita ſcri-

bit Cyprianus eius diſcipulus, apud Surium die 27. Auguſti: itaque falſum eſſe videtur, quod Concilium Arelatenſe tertium, cui præfuit ſanctus Cæſarius celebratum ſit æra 461. ideſt, anno Dom. 423. Sed (vt habet alia lectio) æra 492. ideſt anno 454. Falſum quoque eſt, quod Trithemius ſcripſit, hunc ſanctum Cæſarium floruiſſe anno 670. & veritas eſt in medio; peruenit enim ad annum 490. Extant eius homiliæ 46. in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 2. edit. ſecundæ.

Seculum ſextum ab Anno 500. ad 600.

De S. Fulgentio.

SAnctus Fulgentius Carthaginenſis, Epiſcopus Ruſpenſis, vir ſanctiſſimus, & doctiſſimus floruit tempore Traſimundi Regis ad quem ſcripſit libros. Obijt anno Dom. 529. vitæ ſuæ anno 65. Epiſcopatus autem 25. vt Card. Baronius annotat tomo 6. Annalium. Scripſit plura teſte Iſidoro in lib. de viris illuſtr. quorum multa perierunt. Extant nunc in editione Antuerpiana anni 1574.

Ad Traſimundum Regem, lib.	3	Ad Eutymium,	2
De Incarnatione & gratia Chriſti,	1	Ad Ferrandi quæſtiones,	2
Ad Monimum,	3	De fide ad Petrum, qui inter libros Auguſtini, habetur, de quo diximus ſupra,	1
Contra obiectiones Arianorum,	1	Epiſtolæ ſeptem ſatis prolixæ inſtar librorũ,	7
Ad Donatum,	1		

Denique Sermones decem variorum argumentorum, qui ſoli ſuperſunt, ex multis, quos ſcripſiſſe, & habuiſſe dicitur.

De Ennodio. 503.

ENnodius Diaconus, & poſtea Epiſcopus Ticinenſis, claruit tempore Symmachi, & Hormiſdæ Pontificum Romanorum, ſcripſit anno 503. Apologeticum librum pro quarta Synodo ſub Symmacho, qui receptus fuit, & probatus à quinta Synodo ſub Symmacho ſcripſit etiam epiſtolas, & alia, quæ extant excuſa Pariſijs in 8.

De Petro Diacono. 503.

PEtrus Diaconus æqualis ſancti Fulgentij fuit, vt notum eſt ex libris inuicem ſcriptis. Scripſit enim Petrus hic librum de

de Incarnatione & gratia Chriſti ad ſanctum Fulgentium, & alios Epiſcopos Africanos: qui liber extat inter opera S. Fulgentij proxime ante librum S. Fulgentij de eodem argumento.

De Ferrando Diacono. 504.

FErrandus Diaconus Carthaginenſis eodem tempore ſcripſit paræneticum ad Reginum Comitem, qui extat in Bibliotheca ſanctorum Patrum, tomo quinto edit. ſecundæ. Scripſit etiam epiſtolas, quæ extant Romæ impreſſæ. Scripſit denique breue compendium ſacrorum canonum.

De Eugippio Abbate. 510.

EVgippius Abbas Africanus vixit tempore ſancti Fulgentij, & compoſuit magno labore tomos duos theſaurorum ſancti Auguſtini: in quorum priore poſuit quæcunque ſanctus Auguſtinus ſcripſerat de rebus obſcuriſſimis, vt de anima, de charitate, de Reſurrectione, de iudicio, de vita ac morte æterna. In poſteriore collocauit, quæ ſanctus Auguſtinus diſputat contra Arianos, Donatiſtas, Manichæos, & Pelagianos. Editum eſt hoc opus Baſilææ anno Dom. 1542. & Venetijs anno 1543. ſed cauendæ ſunt inſidiæ hæreticorum, qui hoc opus in lucem miſerunt.

De Marcellino Comite: 520.

MArcellinus Comes vixit tempore Iuſtiniani: nam anno Iuſtiniani nono, & ſalutis 535. finem impoſuit Chronico ſuo, quod à Caſſiodoro valde laudatur libro de diuinis lectionibus cap. 17. extat hoc Chronicum in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 7. edit. 2. Scripſit idem Marcellinus, teſte Caſſiodoro, quatuor libros de Vrbe Conſtantinopolitana & Hieroſolymitana: qui libri (vt opinor) non extant.

De Ioanne Maxentio. 520.

IOannes Maxentius Monachus, &, vt creditur presbyter Antiochenus, vixit tempore Hormiſdæ Papæ, contra cuius epiſtolam ſcripſit. Eius opera extant in quarto tomo Bibliothecæ ſanctorum Patrum. Scripſit autem Catholicæ fidei profeſſionem, item libellum contra Acephalos, item dialogorum contra

Neſtorianos libros duos, item reſponſionem ad epiſtolam Papæ Hormiſdæ, in quibus diſputat aduerſus Neſtorianos, & aduerſus Fauſtum Regienſem Semipelagianum. Et quidem Fauſtum, & Pelagianos egregiè refellit, ex libris S. Auguſtini: at Neſtorianos ita refellit ſcribens contra Poſſeſſorem Epiſcopum Africanum, vt ad Eutychianos declinare videatur. Certè S. Hormiſda Papa Poſſeſſorem defendit, & Ioannem cum ſuis Monachis acriter inſectatus eſt. Vide epiſtolam Poſſeſſoris ad Hormiſdam, & reſponſionem Hormiſdæ in ipſo opere Ioannis Maxentij. Scripſit autem Maxentius contra epiſtolam Hormiſdæ negans illam eſſe Hormiſdæ, ne videretur contra ſummum Pontificem ſcribere; ſed re vera negari non poteſt, epiſtolam illam verè eſſe Horſmidæ.

De S. Auito Alcimo. 520.

AVitus Alcimus Epiſcopus Viennenſis vir nobiliſſimus, ſanctiſſimus, & doctiſſimus, floruit temporibus Papæ Hormiſdæ, à quo Vicarius in Gallijs conſtitutus eſt, vt conſtat ex epiſtola Horſmidæ ad ipſum. Multa ſcripſit & verſu & ſoluta oratione, vt docent Gregorius Turronicus lib. 2. cap. 34. & Ado Viennenſis in Chronico. Ego ſolum legi libros quinque metricè ſcriptos in Geneſim, & Exodum, & librum de caſtitate ad ſororem planè grauiſſimos, & venuſtiſſimos, qui extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum edit. 2. tomo 8.

De Boetio Seuerino. 520.

BOetius Seuerinus, vir clariſſimus, Senator, & Conſularis floruit tempore Theodorici Regis Italiæ, nam ad ipſum Boetium extat epiſtola Regis Theodorici, quæ eſt quadrageſima quinta libri primi apud Caſſiodorum. Scripſit multa de re philoſophica, & Theologica; ac vt philoſophica omittam, ſcripſit librum vnum de Trinitate ad Symmachum ſocerum ſuum.

Item librum de vnitate Trinitatis.

Item librum vnum de duabus naturis Chriſti aduerſus Eutychetem.

Item librum vnum de fide ad Ioannem Diaconum.

Item de conſolatione philoſophiæ libros quinque partim carmine, partim proſa eruditiſſimos. Obijt capite obtruncato iuſſu Theodorici Regis anno Dom. 521. Papiæ.

De Dionyſio Exiguuo. 525.

DIonyſius Exiguus natione Scyta, ſed moribus Romanus, quemadmodum cognomento Exiguus, ſed doctrina, & ſanctitate maximus, vixit tempore Theodorici Regis Italiæ, & ſucceſſorum eius: nam anno 527. ſcripſit cyclum Paſchalem, & omiſſa profana numeratione annorum ab Imperio Diocletiani impij perſecutoris, numerare cœpit ab Incarnatione Domini Ieſu Chriſti. Scripſit præterea collectionem ſacrorum canonum ex Concilijs Eccleſiæ Catholicæ: quem poſtea imitati ſunt Martinus Bracarenſis, & Creſconius.

De Victore Epiſcopo Africano. 530.

VIctor Epiſcopus ſcripſit de ratione fidei Catholicæ ad Hunericum Regem Vandalorum circa annum Dom. 530. extat eius liber in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo quarto editionis ſecundæ.

De Aurelio Caſſiodoro. 530.

AVrelius Caſſiodorus Senator, & Regi Theodorico ab epiſtolis fuit. Scripſit eo tempore libros 12. epiſtolarum variarum, & chronicum breue ab initio Mundi vſque ad tempora Theodorici Regis Italiæ, quæ ſimul excuſa extant. Scripſit etiam libros 12. de rebus geſtis Gothorum, cuius operis compendium fecit Iordanus Epiſcopus Rauennæ, quod compendium cum libris epiſtolarum excuſum inuenitur. Deinde mundo vale dicens, & monachus effectus ſe rebus diuinis addixit, & tum ſcripſit:

De Inſtitutionibus diuinarum lectionum lib. duos.

In omnes Pſalmos, & in Cantica canticorum Commentaria.

Hiſtoriam tripartitam ex libris Socratis, Theodoreti, & Sozomeni, per Epiphanium Scholaſticum in latinam linguam conuerſis, confecit.

Atque hæc omnia extant. Dicitur præterea à Trithemio Caſſiodorus ſcripſiſſe in Acta Apoſtolorum, in epiſtolas canonicas, & in Apocalypſim Commentaria: præterea, ſummam diuinæ Scripturæ, quam memoriale ſcripturarum appellauit, quæ an extent ignoro.

De Leontio Bizantino. 540.

LEontius Bizantinus Monachus paulo ante quintam Synodum floruiſſe videtur. Scripſit libros tres contra Neſtorianos, & Eutychianos: necnon contra fraudes Apollinariſtarum; & contra Seuerum, quæ omnia extant apud Henricum Caniſium tomo 4. antiquæ lectionis.

De S. Victore Capuano. 540.

SAnctus Victor Capuanus Epiſcopus vir ſanctus, & doctus tempore Iuſtiniani Imp. circa annum Dom. 545. ſcripſit de cyclo Paſchali, teſte Beda de ſex ætatibus, & de ratione temporum cap.48. Scripſit etiam præfationem in Armoniam Tatiani, qua ex quatuor Euangelijs vnum fecit. Sed rectè Cardin. Baronius monet, tomo ſecundo Annalium ad annũ Chriſti 174. à Victore Capuano erratum eſſe in nomine: Ammonij enim, non Tatiani ea Armonia eſt. Vide Bibliothecam ſanctorum Patrum tomo quarto edit. 2.

De S. Iuſto Orgelitano.

SAnctus Iuſtus Orgelitanus Epiſcopus vixit tempore Iuſtiniani Imperatoris, ſcripſit in Cantica canticorum. Extat hoc opus in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 1. edit. ſecundæ. Vide de hoc auctore Iſidorum de Scriptor. Eccleſiaſt. cap.14. & de viris illuſtribus, cap.34.

De Anaſtaſio Synaita. 544.

ANaſtaſius Synaita Epiſcopus Antiochenus vixit tempore Iuſtiniani Imp. vt ſcribit Euagrius lib.4. hiſt.c.39. ſcripſit multa, ſed ſolum extat ὁδηγὸς, ideſt dux viæ contra Acephalos, impreſſus Ingolſtadij anno 1606. & præterea extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 1. edit. 2. Anagogicarum contemplationum in exameron libri vndecim: & de fidei dogmatibus libri quinque.

De

De Aratore. 545.

ARator Subdiaconus. S.R.E. ſcripſit duos libros carminum, quibus Acta Apoſtolorum complexus eſt: eos libros Vigilio Papæ obtulit,& publicè eodem Papa annuente recitauit: extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo octauo.

De Iunilio. 545.

IVnilius Epiſcopus Africanus, ſcripſit ad Primaſium item Epiſcopum Africanum libros duos de partibus diuinæ legis, qui extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum editionis 2. tomo 1. Tribuitur etiam Iunilio Commentariolus in prima capita Geneſeos: ſed ille non eſt Iunilij, ſed Bedæ. citat enim ſanctum Gregorium, & habetur inter opera Bedæ.

De Primaſio. 545.

PRimaſius Epiſcopus Africanus tempore Vigilij Papæ Conſtantinopoli fuit, cùm quinta Synodus generalis celebraretur, vt conſtat ex collatione ſecunda eiuſdem Synodi: ſcripſit in epiſtolas ſancti Pauli, & in Apocalypſim non contemnenda Commentaria.

De Martino Dumienſi, alias Bracarenſi. 560.

MArtinus Dumienſis monaſterij Abbas, ac deinde Eccleſiæ Bracarenſis Epiſcopus: vixit circa annum Domini 572. nam præfuit Concilio ſecundo Bracarenſi, quod habitum eſt Era, 610. ideſt, anno Domini 572. ſed videtur anno ſequente obijſſe, vt notat Card. Baronius: ſcripſit collectionem Canonum ex Græcis Synodis, qui extant in tomis Conciliorum poſt ſecundam Synodum Bracarenſem. Scripſit etiam de quatuor virtutum Cardinalium differentiis & alia, quæ extant in tomo quinto Bibliothecæ ſanctorum Patrum edit. 2. meminit huius Martini S. Iſidorus in catalogo Script. Eccleſ. cap. 22. & in lib. de viris illuſtribus cap. 35.

De Procopio Gazeo. 560.

PRocopius Gazeus ſophiſta, cuius meminit Photius in ſua Bibliotheca, ſcripſit in octateucum Commentaria magis ex aliorum libris, quàm ex proprio ingenio: ſcripſit etiam in Iſaiam, quæ extant excuſa Pariſijs, Græcè, & Latinè. dicitur etiam ſcripſiſſe in libros Regum, & Paralipomenon; quæ opera vtrum extent, ignoro: quando vixerit, non certum eſt: ſed poſuimus eum poſt annum quingenteſimum, quia nec ſanctus Hieronymus, nec Gennadius, neque alij qui ſcripſerunt ante annum quingenteſimum, hunc auctorem nominauerunt.

De Ioanne Climaco. 560.

IOannes Climacus Monachus religioſiſſimus, ſcripſit librum triginta graduum, quibus aſcenditur ad perfectionem, vnde ipſe nomen Climaci inuenit. Exiſtimant aliqui recentiores illum floruiſſe anno Domini 340. ſed non putamus id eſſe verum, tum quia nemo veterum hoc dicit, neque ex ipſius libro id colligi poteſt; tum quia in eo libro fit mentio ſancti Abbatis Sabbæ, qui tempore Iuſtiniani Imp. obijt anno Domini 532. vt refert Card. Baronius tom. 6. Annalium.

De ſancto Dacio Mediolanenſi. 560.

SAnctus Dacius Epiſcopus Mediolanenſis vixit tempore Iuſtini Imp. teſte ſancto Gregorio lib. 3. dialog. cap. 4. & ſcripſit Chronicum, in cuius chronici lib. 1. cap. 10. tradit Canticum, Te Deum laudamus, compoſitum fuiſſe à ſanctis Ambroſio, & Auguſtino.

De Liberato. 560.

LIberatus Archidiaconus Carthaginenſis vixit paulò poſt quintam Synodum, vt ex eius Breuiario intelligi poteſt: ſcripſit enim Breuiarium de cauſa Neſtorij, & Eutychetis: quod Breuiarium extat in 2. tomo Conciliorum, & cautè legendum eſt: ſiue enim ab aliquo deprauatum fuerit, ſiue ipſe auctor, non bene aſſecutus ſit hiſtoriæ veritatem, non pauca in eo videntur eſſe perperam ſcripta.

De

De Venantio Fortunato. 570.

VEnantius Fortunatus Epiſcopus Pictauienſis, floruit doctrina, & ſanctitate tempore Iuſtini iunioris, ſcripſit vitam ſancti Hilarij, quæ extat apud Surium die 14. Ianuarij: ſcripſit plurima carmina ſacra, quę extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 8. edit. 2. ſed in Eccleſia celebrantur maximè illa de ſancta Cruce, Vexilla Regis prodeunt: &, Pange lingua glorioſi.

De Euagrio. 596.

EVagrius Scholaſticus ſcripſit hiſtoriam Eccleſiaſticam libris ſex, ab eo tempore in quo deſijt Sozomenus vſque ad annum duodecimum Mauritij Imperatoris, id eſt, ad annum Domini 597.

De ſancto Gregorio Turonico. 596.

GRegorius Turonenſis Epiſcopus floruit imperante Mauritio, & ſancto Gregorio Papa aliquanto ſenior fuit: ſiquidem anno ſeptimodecimo inchoante Epiſcopatus Gregorij Turonici, Gregorius Papa creatus eſt: & anno viceſimo primo completo in Epiſcopatu ſuo Gregorius Turonicus obijt: cui ſuperuixit Gregorius Papa annis octo. Itaque Gregorius Turonicus obijt anno Dom. 596. Gregorius autem Papa anno Dom. 604. Hæc ex Breuiario vitæ S. Gregorij Turonici, & ex vita S. Gregorij Papæ decerpta ſunt. Scripſit ſanctus Gregorius Turonicus.

De hiſtoria Francorum, lib.	10
De gloria Martyrum,	1
De gloria Confeſſorum,	2
De miraculis ſancti Iuliani,	1
De miraculis ſancti Martini,	4
Epitomem hiſtoriæ Francorum,	1

Alia præterea ſcripſiſſe dicitur, quæ vel non extant, vel certè ad notitiam meam non peruenerunt.

Seculum Septimum ab Anno 600. ad 700.

De ſancto Gregorio Papa.

SAnctus Gregorius Papa ſanctiſſimus, & Doctor eximius, & merito magnus appellatus, floruit Iuſtini, Mauritij, & Phocæ tempo-

temporibus, & anno quartodecimo Pontificatus ſui, ſalutis autem 604. obijt. Scripſit.

Moralis expoſitionis in Iob, lib.	38
De cura paſtorali partes tres,	1
Dialogorum cum Petro,	4
Expoſitionis in Cantica,	1
Expoſitionis in Ezechielem, homil.	22
In Euangelia, homil.	40
Expoſitionem in Septem pſalmos Pœnitentiales.	
In primum librum Regum, lib.	6.
Epiſtolarum, libros duodecim,	
Decreta nonnulla.	
Reſponſiones ad vndecim interrogationes Auſtini Epiſcopi Anglorum.	

De Heſychio, ſiue Iſychio. 601.

HEſychius, ſiue Iſychius Epiſcopus Hieroſolymitanus, tempore S.Gregorij vixit: nam ad eum eſt epiſtola 40. libri 9. ex regiſtro S.Gregorij. Neque alius inuenitur Epiſcopus Hieroſolymæ, qui dicatur Heſychius, vel Iſychius ante iſtum. hic igitur ſcripſit in Leuiticum libros ſeptem, & exponit verſionem S.Hieronymi, quod eſt argumentum, auctorem hunc eſſe poſteriorem Hieronymo, & Auguſtino, & alijs veteribus: non enim cœpit verſio ſancti Hieronymi eſſe in vſu Eccleſiarum, niſi ſatis diu poſt obitum S.Hieronymi.

De S. Sophronio Epiſcopo. 630.

SAnctus Sophronius Epiſcopus Hieroſolymitanus vixit tempore Honorij Papæ primi, & Heraclij Imperatoris, & initio hæreſis Monothelitarum inſignis fuit defenſor fidei Catholicæ. Extat epiſtola ipſius ad Sergium Epiſcopum Conſtantinopolitanum in ſexta Synodo, Act. 11. Extant etiam in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 2. edit. 2. duo ſermones eius, vnus de natali Domini, alter de Angelis. Obijt anno Dom. 634. ex Card. Baronio, tomo octauo Annalium.

De Ioanne Moſcho. 630.

IOannes Moſchus, alias Euiratus, ſcripſit ad ſanctum Sophronium Epiſcopum Hieroſolymitanum librum, qui dicitur Pratum ſpirituale: atque hinc fortaſſe factum eſt, vt ipſi Sophronio, à multis hic liber tribuatur. Extat in tomo ſeptimo Bibliothecæ ſanctorum Patrum editionis ſecundæ. Et quidem liber eſt magna ex parte vtilis,& citatur in ſeptima Synodo.

De Leontio. 630.

LEontius tempore Heraclij Imperatoris vixit,& ſancti Ioannis Epiſcopi cognomento Eleemoſynarij æqualis ſui admirabilem vitam literis mandauit. Obijt ſanctus Ioannes anno 11. Heraclij, qui fuit annus Dom.620. Hic liber teſtimonium habet à Synodo ſecunda Nicæna,& verè lectu digniſſimus eſt.

De Iona. 630.

IOnas Anglus, ſiue Hybernus tempore eiuſdem Heraclij ſcripſit vitam, & res geſtas ſancti Columbani (vt eſt apud Bedam lib.5.hiſt. gentis ſuæ cap.17.) qui vt nouus quidam Apoſtolus Angliam, Gallias, & Italiam mirificè illuſtrauit. Obijt anno ſexto Heraclij, qui erat annus Dom. 615. Extat hæc vita apud Surium die 21. Nouembris.

De Antiocho Monacho. 630.

ANtiochus Monachus vixit Heraclij tempore, & centum viginti nouem homilijs (quæ extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo ſecundo edit. 2.) deplorauit ingentem illam calamitatem,quæ contigit anno quartodecimo Heraclij, cùm Hieruſalem à Perſis capta,& lignum ſanctæ Crucis in Perſidem aſportatum fuit: quo tempore Chriſtiani plurimi,ad nonaginta millia, Iudæis viliſſimo pretio diuenditi, atque ab eis crudeliter morte necati dicuntur.

De S. Iſidoro Hiſpalenſi. 630.

SAnctus Iſidorus Hiſpalenſis Epiſcopus ſedere cœpit in Epiſcopali ſede anno 596. & anno 636. migrauit in cælum, vt ex Chronicis Hiſpanienſibus intelligitur: Scripſit multa, quorum catalogum his verbis texit ſanctus Hildephonſus in libro de viris illuſtribus.

Scripſit, inquit, opera eximia, & non pauca, ideſt;

Librum de genere officiorum.
Librum procemiorum.
Librum de ortu, vel obitu Patrum.
Librum commentariorum, quem Synonima vocitauit.
Libellos duos ad Florentinā cōtra nequitias Iudęorū.
Librum de natura rerum ad Siſebutum Principem.
Librum differentiarum.
Librum Sententiarum.
Librum quæſtionum, ſiue expoſitionis Sacramentorū.
Librum Ethymologiarum, quem non compleuit.

Hæc ille. Sed in edit. Pariſienſi anni 1601. adduntur iſti libri.

De contemptu Mundi.
Norma viuendi.
Exhortatio ad pœnitentiam.
Lamentum pœnitentiæ, verſu, & alphabetice editum.
Oratio S. Iſidori prolixa ad peccata deflenda.
Oratio breuior contra inſidias Diaboli.
Epiſt. ad Maſſonū de lapſu, & reparatione Sacerdotis.
Chronicum ab initio Mundi vſque ad annum quintum Suinthiliani Regis Gothorum.
Chronicum Gothorum.
Hiſtoria Vandalorum.
Hiſtoria Sueuorum.
De Antiocho Rege, & martyrio Machabæorum.
De Scriptoribus Eccleſiaſticis.
De natiuitate Domini, Paſſione, Reſurrectione, Regno, & Iudicio ad Florentinam ſororem.
De vocatione gentium ad eandem.
Epiſtola ad Ludifredum de Epiſcopi, & aliorum clericorum in Eccleſia officio.
Sententiarum, ſiue de ſummo bono libri tres.
Regula Monachorum.

De

De conflictu vitiorum, & virtutum.
Expoſitio in Cantica canticorum.
Liber de viris illuſtribus.
Gloſſarium ex diuerſis, quæ nomine Iſidori Hiſpalenſis circunferuntur collectum.

Obſeruatio.

Mirum eſt, vnde tot opera ſancti Iſidori prodierint, quorum non meminit ſanctus Hildephonſus, qui eadem ætate vixit, qua Iſidorus ipſe. Ideo ſuſpicor, hæc non eſſe ab ipſo ſancto Iſidoro ſcripta, ſed ab aliquo alio ſuperaddita. Certè liber de contemptu mundi, & Norma viuendi decerpta ſunt ex libro Sinonimorum. Item chronicum decerptum eſt ex lib. 5. Ethymologiarum: aut ſi non inde decerptum eſt, non eſt veriſimile chronicum bis ab Iſidoro ſcriptum.

Porrò quæ dicuntur in editione Pariſienſi Commentaria in Geneſim, Exodum, &c. dicuntur à ſancto Hildephonſo, quæſtiones, ſiue expoſitiones Sacramentorum, ex varijs auctoribus collectæ: & qui ſunt duo libri ad Florentinam ſororem; de natiuitate Domini, &c. & de vocatione gentium: fortaſſe ſunt duo illi, quorum meminit ſanctus Hildephonſus, contra nequitiā Iudæorum. Et qui vocantur in editione Pariſienſi de officijs Eccleſiaſticis, vocantur à ſancto Hildephonſo, de genere officiorū.

De ſancto Eligio Epiſcopo. 640.

SAnctus Eligius Epiſcopus Nouiomenſis, ſcripſit homilias ſexdecim, quæ extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum, tomo 2. edit. 2. Obijt anno 665. teſte Sigeberto in Chronico: cuius vita ſcripta ſatis diligenter libris duobus à Beato Audoeno Rothomagenſi præpoſito, extat apud Surium die 1. Decemb.

De Berengoſio Abbate.

BErengoſius Abbas ſcripſit de inuentione ſanctæ Crucis libros tres: item librum de myſterio ligni Crucis: & ſermones variorum argumentorum, quæ omnia extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo ſecundo editionis ſecundæ: quo tempore vixerit ignoratur.

De Eſaia Abbate.

ESaias Abbas, qui quo tempore vixerit inuenire non potui, ſcripſit hom.29. valdè vtiles præſertim Monachis ad perfectionem tendentibus Extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo ſecundo editionis ſecundæ.

De ſancto Maximo Martyre. 650.

SAnctus Maximus Monachus Conſtantinopolitanus,& Martyr clariſſimus vixit temporibus Honorij Papæ primi, & Heraclij Imperatoris: obijt autem ſub Vitaliano Pontifice, & Conſtante Imperatore anno Domini 660. Scripſit plurima, quorum catalogum refert Card.Baronius tomo 8. Annalium: nunc extat inſignis diſputatio habita in Africa contra Pyrrum Monothelitam, quam Græcam,& Latinam edidit idem Card.Baronius in appendice ad octauum tomum Annalium. Extat etiam in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 6. edit. ſecundæ liber de Eccleſiaſtica myſtagogia. Extant denique tomo 5. eiuſdem Bibliothecæ ſanctorum Patrum Centuriæ S.Maximi de charitate, & de Incarnatione Verbi: ſed cum tranſlatæ ſint è lingua Græca in Latinam opera hæreticorum, non multum illis fidendum eſt. Solent enim hæretici in auctoribus bonis transferendis ſæpe ad ſuos errores ſententias auctorum bonorum accõmodare.

De ſancto Hildephonſo Epiſcopo Toletano. 658.

SAnctus Hildephõſus Epiſcopus Toletanus factus eſt anno Domini 658. tempore Vitaliani Papæ. Obijt anno Dom. 667. Scripſit inſignem tractatum de Virginitate B.Mariæ, & alium de perpetua Virginitate, & parturitione eiuſdem ſanctiſſimæ Deiparæ,& ſermones duodecim de eadem, quæ omnia extant excuſi Pariſijs apud Niuellium anno 1576. & inſcribuntur in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 9. edit. ſecundæ. Extat item liber de viris illuſtribus, inter opera S. Iſidori Hiſpalenſis, ſed cum titulo S. Hildephonſi: alia multa & verſu,& proſa ſcripſiſſe dicitur, quæ non extant. Ob ſingularem deuotionem erga Beatiſſimam Dei Matrem, & defenſionem perpetuæ Virginitatis eiuſdẽ Virginum Reginæ, meruit iſte felix Antiſtes non ſolum in terris intueri eam diuino ſplendore fulgentem, ſed etiam ab ea donari

præcla-

præclara veſte Sacerdotali, &, quod ſummo gaudio animam eius repleuit, certus reddi de veſte gloriæ poſt beatam mortem conſequenda: quæ omnia ſcribit Iulianus eius Diaconus, præfatione in librum S. Ildephonſi de laudibus intemeratæ Virginis Mariæ.

De ſancto Iuliano Epiſcopo Toletano. 680.

SAnctus Iulianus Epiſcopus Toletanus creatus eſt anno Dom. 680. & poſt annos decem obijt. Scripſit tres libros aduerſus Iudæos, qui extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo quarto edit. 2. Scripſit etiam tres libros de futuro ſeculo, quos Prognoſticon vocauit, qui extāt in Bibliotheca ſanctorum Patrū tomo 9. edit. ſecunda, admonet autem Card. Baronius in notis ad Martyrologium, die octauo Martij, ſanctum Iulianum Epiſcopū Toletanum non rectè vocari Iulianum Pomerium: duo enim fuerunt Pomerij, vnus Presbyter, qui ſimpliciter dicebatur Pomerius à Gennadio, ſed ab Iſidoro, & ab alijs dicitur Iulianus Pomerius, quem Gennadius Maſſilienſis in Catalogo illuſtrium virorum, ſcribit, ſuo tempore vixiſſe, ideſt, ante annum Dom. 500. atque hic videtur eſſe ille, quem tam ſæpe citat in ſuo Prognoſtico ſanctus Iulianus Archiepiſcopus Toletanus, de quo nunc agimus. Alter fuit Iulianus Pomerius Diaconus, qui præfationem addidit ad libros S. Ildephonſi, de quo paulo ante meminimus. Hic autem ſanctus Iulianus viuebat Æra. 724. ideſt, anno Dom. 686. Sed cum auctor huius operis in Epiſtola ad Regem Eruigium ſe Iulianum Pomerium nominet; non video, cur non ipſe Iulianus Pomerius dici poſſit, vt ſint tres Iuliani Pomerij, vnus Presbyter, alter Diaconus, & tertius Epiſcopus.

De Anaſtaſio Nicano.

ANaſtaſius Nicænus Epiſcopus vixit poſt Concilium Trullanum, quiniſextum à Græcis nuncupatum, quia canones addidit Concilio Quinto, & ſexto generali: citat enim hic auctor canonem ſecundum Trullanum. Scripſit reſponſionem ad interrogationes de multis capitibus Eccleſiaſticis. Vide Bibliothecam ſanctorum Patrum, tomo primo edit. ſecunda, vbi notæ marginales cautè legendæ, aut potius delendæ ſunt, quia non ſanam doctrinam continent.

Seculum octauum ab anno 700. ad 800.

De S.Gregorio Iuniore. 714.

SAnctus Gregorius Papa ſecundus, ſiue Iunior ſedere cœpit anno ſalutis 714. ſedit annos 17. obijt anno 731. Scripſit varia opera, ſed extant ſolum Epiſtolæ doctiſſimæ, & multæ, quarum vna ad ſanctum Germanum extat in ſeptima Synodo Act.4. duæ Græcè, & Latinè ad Imperatorem Leonem Iſauricum, extāt apud Card. Baronium tomo Annalium 9. ad annum 13. Gregorij ſecundi. apud eundem extant epiſtolæ ad Bonifacium anno vndecimo Pontificatus; & ad Carolum Martellum, ad Turingos, ad Saxones, & ad alios anno decimo Pontificatus.

De S. Anthelmo.

SAnctus Anthelmus, ſiue Adelmus Epiſcopus fuit in Scotia, & anno Dom.700. ſedere cœpit ex Beda lib.5. hiſt. cap.19. ſcripſit de Virginitate librum, qui extat in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo tertio edit. ſecunda. Scripſit etiam de Paſchatis die contra errores Britonum, teſte Beda; eius vita habetur apud Surium die 28. Maij.

De S.Marcellino. 717.

SAnctus Marcellinus Presbyter vir Apoſtolicus ſocius fuit S. Suiberti, primi Verdenſis Epiſcopi, qui obijt anno Dom.717. Sed ipſe B. Marcellinus diutius multo vixit, & ſcripſit vitam S. Suiberti, quæ extat apud Surium die primo Martij, atque ad relationem factam ex hoc libro S. Marcellini, ſanctus Suibertus canonizatus fuit poſtea à Leone III. Pontifice anno 804.

De S.Germano Conſtantinopolitano. 720.

SAnctus Germanus Epſ Conſtantinopolitanus vixit tēporibus Gregorij ſecundi Papæ, & Leonis Iſaurici Imper. hæretici. Multa propter ſacras Imagines, & fecit egregiè, & pertulit fortiter: tandem nonagenarius in exilio mortuus eſt, anno Domini 730. Scripſit multa. Extat nunc Theoria rerum ſacrarum in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 6. edit. 2. Extant etiam

epiſto-

epiſtolæ tres Græcè, & Latinè eiuſdem S. Germani in Concilio ſecundo Nicæno, art. 4. quarum tertia valdè prolixa eſt, quibus epiſtolis præponitur epiſtola Gregorij Papæ ſecundi ad Germanum. Extat apud Henricum Caniſium tomo 3. antiquæ lectionis. fragmentum Græco Latinum Orationis eiuſdem de hæreſibus.

De Venerabili Beda.

VEnerabilis Beda Presbyter Anglus floruit eodem tempore; anno ſiquidem Dom. 731. in viuis erat, vt ipſe teſtatur in fine quinti libri hiſtoriæ Anglicanæ. Scripſit plurima, quæ octo tomis continentur.

Primus Tomus.

Continet ea, quæ ad Grammaticam, Arithmeticam, Geometriam, Aſtronomiam, Muſicam, & ſimiles artes pertinent.

Secundus Tomus.

Continet librũ de natura rerũ.
De temporum ratione.
De ſex ætatibus mundi.
De temporibus ad intelligendam ſupputationem.
Temporum ſacræ Scripturæ.
Sententias ex Cicerone, & Ariſtotele.
De Prouerbijs.
De ſubſtantijs Elementorum.
Philoſophiæ libros quatuor.
Librum de Paſcha, ſiue Æquinoctio.
Epiſtolam de diuinatione mortis, & vitæ.
Librum de Arca Noe.
Librum de linguis gentium.
Denique oracula Sibyllina.

Tertius Tomus.

Continet libros quinque hiſtoriæ gentis ſuæ, cum Epitome.
Vitas ſanctorum Guthberti, Felicis, Vedaſti, Columbani, Attalæ, Patricij, Euſtaſij, Bertolfi, Arnolphi, Burgundoforæ.
Itẽ carmẽ de Iuſtini martyrio.
Martyrologium.
De ſitu Hieruſalem.
Interpretationem nominum Hebraicorum, & Græcorum in ſacris Biblijs occurrentium.
Excerpta, & collectanea.

Quartus Tomus.

Continet explanationem in Pentateuchum, & libros Regum.
Item in Samuelẽ explanationum allegoricarum libros quatuor.
Item explanationem in Eſdrã, Tobiã, Iob, Prouerbia, & Cantica.
Denique de tabernaculo, & vaſis, ac veſtibus eius libros duos.

Quintus Tomus.

Continet Commentaria in totum nouum teſtamentum, exceptis epiſtolis B. Pauli.

Sextus Tomus.

Continet retractationes, & quæſtiones in Acta Apoſtolorum.
Commentaria in omnes epiſtolas S. Pauli ex Auguſtini ſententijs, & verbis excerpta.

Septimus Tomus.

Continet homilias de tempore, & de ſanctis plurimis.
Item librum de muliere forti,
Librum de officijs.
Scintillas ſiue locos cōmunes.
Fragmenta in libros Sapientiales, & Pſalterij verſus.

Octauus Tomus.

Cōtinet lib. de tēplo Salomonis.
Librum de creatione ſiue opere ſex dierum.
Quæſtiones in Octateuchum.
In quatuor libros Regum.
Quæſtiones varias.
Commentaria in Pſalmos.
Commentaria in Boetij librum de Trinitate.
De Verbis Chriſti.
Meditationes paſſionis.
De remedijs peccatorum.

Obſeruatio prima.

Extat Indiculus operum venerabilis Bedæ ab ipſomet ſcriptus, vt etiam vita eiuſdem vſque ad annum ætatis quinquageſimum nonum ab ipſo deſcripta eſt poſt hiſtoriam gentis ſuæ. Aliqua opera poſtea ſcripſit. Vixit enim longiſſimam vitam, ideo mirum non eſt, ſi aliqua nunc eius nomine circunferantur, quorum ipſe in Indiculo ſuo non meminit.

Obſeruatio ſecunda.

Non deſunt, qui à Catalogo operum venerabilis Bedæ demere velint Commentaria in epiſtolas S. Pauli ex Auguſtini verbis contexta. Sed nullus probabilius id fecit, quam Card. Baronius. Siquidem tomo ſeptimo Annalium ad annum Chriſti 562. refert ex Caſſiodoro, Petrum quendam Abbatem Tripolitanum ſancti Pauli epiſtolas exemplis opuſculorum ſancti Auguſtini ſubnotaſſe, vt per os alienum ſui cordis declararet arcanum: quæ ita locis ſingulis competentes aptauit, vt hoc magis ſtudio B. Auguſtini credas eſſe profectum. Mirum eſt enim, ſic alterum ex altero dilucidaſſe, vt nulla verborum ſuorum adiectione permixta, deſiderium cordis proprij compleſſe videatur. hæc Caſſiodorus. Cenſet igitur Card. Baronius, Commentaria illa in epiſtolas ſancti Pauli, non Bedę eſſe presbyteri, ſed Petri Tripolitani Abbatis. Quia vero in præfatione Bedæ in epiſtolas habentur hæc verba, In Apoſtolum quæcunque in opuſculis ſancti Auguſtini expoſita inueni, cuncta per ordinem tranſcribere curaui. Reſpondet Card. Baronius, eam præfationem non eſſe Bedæ, ſed alicuius,

qui,

qui, vt hæc Commentaria Bedæ adſcriberet, illa verba adiecit.

Ego vero quamuis à viro doctiſſimo, & optimo, & mihi, cum viueret coniunctiſſimo valdè ægrè diſſentiam: exponam tamen rationes, quæ me mouent, vt exiſtimem iſta commentaria verè eſſe Bedæ, & iudicium lectori relinquam.

Primum, Præfatio illa non eſt quidem à Beda his cōmentarijs adiuncta; ſed tamen tota ſumpta eſt à verbis Bedæ, quæ habentur ad finem hiſtoriæ, ſiue epitomes, cui ſubiecerat ipſe Beda vitam ſuam, & indiculū operum ſuorum, vt Card. ipſe Baron. affirmat, tomo 8. Annal ad annum Dom. 731. vbi ipſum indiculum, qui in multis codicibus deeſt, ad verbum ponit, & in eo indiculo Bedæ à Card. Baronio repreſentato ſunt illa verba, In Apoſtolum quæcunque in opuſculis S. Auguſtini expoſita inueni, cuncta per ordinem tranſcribere curaui. Neque eo loco Card. Baronius dicit ea verba non eſſe Bedæ, neque credibile eſt, vllum fuiſſe tam audacem, & temerarium, vt indiculo Bedæ aliquid addere vellet.

Quod ſi verba illa ſunt Bedæ, vt verè ſunt, neceſſe eſt omnino, aut Bedam eſſe mentitum, quod nemo diceret, aut commentaria illa verè eſſe Bedæ.

Deinde, ſi ea commentaria non ſunt Bedæ, certè ſequitur, vt Beda, qui tam diligenter in vtriuſque teſtamenti libris explanandis laborauit, ſolum Apoſtolum prætermiſerit, cuius epiſtolæ nobiliſſima pars ſcripturarum eſſe videntur.

Præterea quid impedit, quo minus duo auctores, Petrus Abbas, & Beda presbyter diuerſis temporibus, & locis eodem ſtudio in Paulo ex Auguſtini ſcriptis explicando deſudauerint? ſi commentarium Petri Abbatis haberemus, & eo collato cum commentario Bedæ, vnum, & idem eſſe videremus: tum planè fatendum eſſet, non eſſe hoc opus Bedæ adſcribendum: ſed cùm illud non extet, licet omnino exiſtimare, diuerſum ab iſto fuiſſe, ideſt, ex diuerſis Auguſtini ſententijs verbiſque conflatum.

Obſeruatio tertia.

Ex vitis Sanctorum, quæ habentur tertio tomo Bedæ, quædam ſunt, quæ ab ipſo Beda ſcriptæ non ſunt. Certè vita ſancti Patricij duobus libris comprehenſa, non habetur in indiculo, & ſatis conſtat ſcriptam à Probo, vt in extremo libro ſecundo legitur: ſic etiam vitam S. Columbani non Beda, ſed Ionas ſcripſit: & vitam S. Arnulphi Paulus Diaconus ſcripſit, non Beda: ſic etiam inter Collectanea, & flores, quæ habentur 3. tomo nihil fere eſt, quod ſit Bedæ ingenio dignum. Collectaneum de luminaribus Eccleſiæ habetur etiam in quarto tomo S. Hieronymi, &

nec Hieronymi, nec Bedæ eſt. Collectaneum de quatuor generibus ligni in Cruce Domini, nihil ſolidi habet. Oratiunculæ, vbi inuocantur tres Iacobi, & altera, vbi inuocantur Angelus Vriel, & Rumiel, longe abſunt à grauitate, & ſcientia Bedæ; ſed ſicut ſunt inter opera Bedæ aliqua, quæ non ſunt Bedæ, ita deſunt commentaria in Iſaiam, Hieremiam, Danielem, & duodecim Prophetas minores, quæ in indiculo operum Bedæ numerantur, & periſſe videntur.

De S. Io. Damaſceno. 731.

SAnctus Ioannes Damaſcenus, vir magnæ doctrinæ, & ſanctitatis, æqualis fuit venerabilis Bedæ, & vnus Occidentem, alter Orientem ſapientia ſua illuſtrauit. nam tempore Gregorij ſecundi Papæ, & Leonis Iſauri Imperatoris hæretici ſcripſit Orationes pro defenſione ſacrarum imaginum aduerſus prædictum Leonem circa annum Dom. 731. ſed diu poſtea ſuperuixit, & multa paſſus eſt ab Imperatore Conſtantino Copronymo propter fidem Catholicam. Itaque longe à veritate aberrant, qui Damaſcenum tempore Theodoſij ſenioris floruiſſe ſcribunt. Scripſit multa præclara opera, atque in primis libros quatuor de fide Orthodoxa, in quibus ipſe primus vniuerſam Theologiam recto ordine comprehendit. Eum imitati ſunt Magiſter ſententiarum, & Doctores, qui Scholaſtici dicuntur. Scripſit præterea Orationes tres doctiſſimas, & vtiliſſimas aduerſus impugnatores ſacrarum Imaginum. Scripſit etiam alia minora opuſcula:

De Logica librum vnum.
De Phiſica, 1
De introductione dignitatū, 1
De duabus voluntatibus Chriſti, 1
De centum hæreſibus, 1
De triſagio, 1
De altercatione Chriſtiani, & Saraceni, 1
Hiſtoriæ Barlaam, & Ioſaphat. 1
De his qui in fide dormierunt Orationem, 1
Paralellorum. 3
De transfiguratione Chriſti.
De natiuitate B. Virginis, & de eiuſdem Aſſumptiane Orationes.
Aduerſus Manichęos Dialogum.
Vitæ S. Stephani Iunioris, 1

Acceſſerunt nuper liber eiuſdem Damaſceni contra Acephalos, ſed mutilus: & alius contra Neſtorianos, apud Henricum Caniſium tomo quarto antiquæ lectionis.

Obſeruatio.

Ex his operibus nihil in dubium reuocari poteſt, niſi hiſtoria Barlaam; & Oratio de his qui in fide dormierunt. Hiſtoria

Barlaam, & Ioſaphat inſignis, & vtilis eſt. Sed quia Barlaam, dum inſtruit diſcipulum ſuum Ioſaphat, iubet eum credere in Spiritum ſanctum ex Patre, & Filio procedentem: dubitatio exorta eſt an hoc opus eſſe potuerit Ioannis Damaſceni, qui libro primo de fide Orthodoxa cap. 11. docet, Spiritum ſanctum non procedere ex filio, ſed per filium. Sed reſponderi poteſt, in hiſtoria Barlaam particulam illam, ex filio, videri additam ab aliquo: nam in noua editione per Billium caſtigata, non habetur ex filio. Dubitatio quoque exiſtit, an hæc narratio ſit vera hiſtoria, an potius conficta ad erudiendos nobiles adoleſcentes; qualis eſt vita Cyri apud Xenophontem. Cæterum veram hiſtoriam eſſe conſtat ex eo, quod ſanctus Ioannes Damaſcenus in fine hiſtoriæ inuocat ſanctos Barlaam,&Ioſaphat,quorum res geſtas ſcripſerat,& Eccleſia Catholica in Martyrologio deſcriptos veneratur, die 27. Nouembris, eoſdem ſanctos Barlaam, & Ioſaphat.

Oratio de his,qui in fide migrauerunt ſcrupulum iniecit,quia narrat Falconillam precibus primæ Martyris,&Traiani animam precibus S. Gregorij Papæ ab inferni ſupplicijs liberatos, quæ narrationes falſæ eſſe videntur,& fabulis ſimiliores,quam hiſtoriæ. Sed fieri poteſt, vt ſanctus Ioannes Damaſcenus, quamuis alioqui doctus, & prudens, iſtis narrationibus facilè fidem habuerit, neque de veritate earum inueſtiganda ſollicitus fuerit.

De S.Bonifacio Moguntino. 740.

SAnctus Bonifacius natione Anglus Archiepiſcopus Moguntinus, & Martyr,vixit temporibus Gregorij ſecundi,& tertij, & Zachariæ Pontificum Romanorum, & obijt anno 755. Scripſit epiſtolas multas, quæ excuſæ extant anno 1605.Mogun. De eius rebus geſtis,vide Card.Baronium tomo 9. Annalium, ad annum 755.

De Antonio Meliſſa.

ANtonius Meliſſa Monachus ſcripſit libros duos communiũ locorum ad virtutes ſequendas, & vitia fugienda,quos ex Patribus collegit: & quoniam vltimus, quem citat eſt ſanctus Ioannes Damaſcenus, ideo hoc loco eum poſuimus, cum veram ætatem eius ignoraremus. Extant hi libri in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo quinto æditionis ſecundæ. Sed cautè legen-

di ſunt, quoniam ab hæreticis latinitate donati, & impreſſi ſunt. Vide obſeruationes Iacobi Billij additas ad epiſtolas Iſidori Peluſiotæ: & Frontonis Ducæi notas, & Indicem expurgatorium Romæ impreſſum anno 1607.

De Hadriano Papa primo. 772.

HAdrianus Papa primus ſedere cœpit in Apoſtolica ſede anno Dom. 772. Conſtantino Copronymo hæretico imperante, & ſedit annis viginti quatuor, minus vno menſe cum dimidio, vſque ad annum Dom. 795. Vir fuit ſanctus, & eruditus, & præter epiſtolas multas, quæ extant partim in ſeptima Synodo Act. 2. partim inter epiſtolas Pontificias: ſcripſit inſignem librum pro defenſione ſeptimæ Synodi, & reſponſionẽ ad librum miſſum à Carolo Rege Francorum ex Concilio Francfordienſi: qui liber Hadriani Papæ extat poſt ſeptimam Synodum, in noua editione Romana Conciliorum Generalium, Græcè, & Latinè impreſſorum anno 1612. Sciendum eſt autem librum, cui reſpondet Hadrianus, non fuiſſe compoſitum à Carolo Rege (vt hæretici Iconoclaſtæ falsò affirmant, ſed eſſe librum continentem obiectiones aduerſus ſeptimam Synodum, quam Patres Concilij Francofordienſis arbitrati ſunt celebratam fuiſſe ſine conſenſu Rom. Pontificis, & erroribus multis ſcatere, atque ideo non recipiendam, ſed reijciendam videri.

De Paulo Diacono. 774.

PAulus Diaconus Aquileienſis, à ſecretis erat Deſiderij Regis Longobardorum, quando per Carolum Regem Francorum Deſiderius captus, & Regnum ipſius euerſum fuit anno Domini 774. qui deinde Monachus Caſſinenſis factus piè, & religioſè vitam duxit, vt ſcribit Leo Hoſtienſis in chronico Caſſinenſi lib. 2. cap. 17. Scripſit libros ſex de geſtis Longobardorum. Scripſiſſe etiam dicitur libros hiſtoriæ Romanæ, quos videmus adiunctos hiſtoriæ Eutropij poſt imperium Iouiani, vbi deſijt Eutropius. Sed viri docti negant eos libros eſſe Pauli Diaconi. Scripſit præterea in regulam S. Benedicti, vt Leo Hoſtienſis teſtatur loco notato; & ea dicitur haberi manuſcripta in monaſterio Caſſinenſi. Scripſit hymnos ſacros, quorum vnus, qui incipit, Vt queant laxis reſonare fibris, ab Eccleſia frequentatur in natali S. Io. Baptiſtæ. Denique ſcripſit homilias, & alia, quæ non extant, niſi manuſcripta in Bibliothecis.

De Paulino Aquileienſi. 780.

PAulinus Aquileienſis Epiſcopus vir doctus, & pius tempore Caroli Magni ſcripſit contra Felicem, & Elipandum librum de ſancta Trinitate, qui extat in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo quarto edit. 2. obijt anno Dom.802. clarus miraculis.

De Eginarto. 780.

EGinartus Cancellarius Caroli Magni ſcripſit eius vitam ſatis diligenter. Scripſit etiam hiſtoriam Francorum. Scripſit quoque de translatione ſanctorum Petri, & Marcellini proſa,& verſu, quæ extant apud Surium tomo 7. die 2. Iunij. Tandem Monachus,& Abbas relicto ſeculo factus eſt.

De Albino Alcuino. 780.

ALbinus Alcuinus Anglus Bedæ diſcipulus,in Gallias à Carolo Rege Francorum euocatus multa ſcripſit, è quibus extant.

Liber de diuinis officijs.
Epiſtola ad Carolum Regem.
Et altera ad Oduinum presbyterum.

Hæc, inquam, extant in codice impreſſo Coloniæ anno 1568. cum alijs ſeptem auctoribus de eodem argumento.

Extant præterea in Bibliotheca SS.rum Patrum to. 3. edit.2.

Quæſtionum in Geneſim lib.	1	De Trinitate, libri	3
In Eccleſiaſtem,	1	De ratione animæ Epiſtola ad Eulalium.	
De virtutibus, & vitijs.	2		
Quæſtionum de Trinitate,	1	De diuinis officijs,	1

Extant etiam epiſtolæ eiuſdem Albini num. 67. apud Henricum Caniſium tomo 1. antiquæ lectionis.

Seculum nonum ab anno 800. ad 900.

De S.Nicephoro. 811.

SAnctus Nicephorus Epiſcopus Conſtantinopolitanus vixit tempore Leonis Tertij Pontificis ad quem anno Dom.811. miſit epiſtolam valdè prolixam, quæ extat tomo 9. Annalium Card. Baronij. Scripſit etiam chronicum,quod extat in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo ſecundo edit. ſecundæ. Scripſit quoq; quatuor opuſcula contra Iconomachos, quæ extant apud Henricum Caniſium tomo quarto antiquæ lectionis. Tandem

vir

vir ſanctiſſimus propter fidei confeſſionem in exilio obijt anno Domini 828.

De Vſuardo. 812.

VSuardus Monachus natione Gallus, Alcuini diſcipulus, iuſſu Caroli Magni Martyrologium ſcripſit ſatis accuratum, & celebre, quo multæ Eccleſiæ vſæ ſunt.

De S. Ludgero. 812.

SAnctus Ludgerus primus Epiſcopus Monaſterienſis, vixit tempore Caroli Magni Imp. de quo illud inſigne narratur, quod cum ab Imperatore vocatus ſemel, atque iterum ire recuſaſſet, quòd in Dei laudibus recitandis occupatus eſſet: & ipſe apud Imperatorem ſe purgauit, quod maiori Domino obſequiũ tunc præſtaret, & à pio, & religioſo Imperatore mirificè inde laudatus fuit. Scripſit poſt ſanctum Marcellinum, Epiſtolam egregiam de vita, & miraculis ſancti Suiberti, quæ extat apud Surium die primo Martij. Dicitur etiam ſcripſiſſe res geſtas ſancti Bonifacij Epiſcopi, & Martyris, atque Apoſtoli Germaniæ.

De Aponio. 812.

APonius vir doctus ſcripſit in Cantica canticorum Salomonis: quod opus extat in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 1. edit. 2. & floruiſſe dicitur anno Dom. 812.

De Paſchaſio Ratberto. 820.

PAſchaſius Ratbertus Abbas Corbeienſis floruit tempore Paſchalis Papæ primi, & Ludouici Imperatoris. Scripſit inſignem librum de corpore, & ſanguine Domini, qui extat in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 6. edit. 2. Scripſit etiam vitam S. Adhelardi Abbatis, quæ eſt apud Surium die 2. Ianuarij. Scripſit quoque in Threnos Hieremiæ librum, qui editus eſt Coloniæ anno 1532. Hic auctor primus fuit, qui ſeriò, & copioſè ſcripſit de veritate corporis, & ſanguinis Domini in Euchariſtia contra Bertramum presbyterum, qui fuit ex primis, qui eam in dubium reuocarunt.

De Claudio Scoto. 820.

CLaudius Scotus vixit tempore Ludouici Pij Imperatoris, cuius expeditionis in Northmannos meminit præfatione Commentarij in Matthæum. Contigit autem ea expeditio anno ſecundo Ludouici, qui fuit annus Dom. 815. Fertur hic auctor ſcripſiſſe non ſolum in Matthæum, ſed etiam in Geneſim, Exodum, Leuiticum, Numeros, Deuteronomium, Ioſue, Iudicum, & Ruth: an autem hæc extent ignorare me fateor.

De Iona Aurelianenſi. 820.

IOnas Epiſcopus Aurelianenſis eodem imperante Ludouico ſcripſit libros tres, qui extant, aduerſus Claudium Epiſcopum Taurinenſem pro defenſione ſacrorum Imaginum, & ſigni ſanctæ Crucis, & peregrinationum ad loca ſancta. Sed hic tamen auctor cautè legendus eſt, quoniam laborat eodem errore, quo Abogardus, & reliqui eius ætatis Galli, qui negabant ſacris Imaginibus vllum deberi cultum religioſum: de qua re, vide Anaſtaſium Bibliothecarium præfatione in ſeptimam Synodum.

De S. Theodoro Studite. 820.

SAnctus Theodorus Studites, vir admirandus, & potens opere, & ſermone, dimicauit pro cultu ſacrarum Imaginum, & contra hæreſim defendentem adulterium poſſe fieri licitum ex diſpenſatione, vſque ad exilia, carceres, & ſupplicia varia. Tandem miraculis clarus migrauit in cælum anno Dom. 826. vide Card. Baronium tomo 9. Annalium, vbi fuſiſſimè de hoc ſancto viro agit, & ſæpe fragmenta epiſtolarum eius adducit. Scripſit epiſtolas plurimas, ſupra 200. vtiliſſimas, & doctiſſimas: quarum duæ extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 3. edit. ſecundæ. Extat etiam apud Surium die 16. Decembris vita S. Platonis Abbatis, prædeceſſoris S. Theodori, ab ipſo ſancto Theodoro Studita conſcripta. Extant quoque Catheches, & homiliæ eiuſdem Theodori Studitæ editæ Antuerpiæ interpretibus partim Andrea Scotto Societatis Ieſu Presbytero, partim Ioanne Diuincio Canonico. Extat denique Oratio de Cruce, eiuſdem auctoris in ſecundo tomo de Cruce Iacobi Gretſeri Societatis Ieſu.

De Halitgario. 830.

HAlitgarius Epiſcopus Cameracenſis, vixit tempore Ludouici Pij, & ſcripſit libros quinque de vitijs, & virtutibus, & ordine pœnitentium, qui extant apud Henricum Caniſium tomo quinto parte ſecunda antiquæ lectionis.

De Amalario Fortunato. 830.

AMalarius Fortunatus Epiſcopus Treuirenſis floruit tempore Gregorij quarti ſummi Pontificis, & Ludouici Pij Imperatoris, cui libros ſuos dedicauit. Scripſit libros quatuor de Eccleſiaſticis officijs. Item ſcripſit librum de ordine antiphonarij, in quo ſe miſſum fuiſſe teſtatur à Ludouico Imperatore ad Gregorium quartum Pontificem.

De Nithardo. 830.

NIthardus Caroli Magni filius ex Betha, ſcripſit libros quatuor de diſſidio filiorum Ludouici Pij Imp. incipit, autem ab exceſſu Caroli Magni, ideſt, ab anno Dom. 814. & perducit hiſtoriam ad annum Dom. 843. extat hæc hiſtoria cum chronico Frodoardi, & Annalibus Francorum, excuſa Pariſijs anno Domini 1588.

De Freculpho Lexouienſi. 830.

FReculphus Monachus S. Benedicti, & poſtea Epiſcopus Lexouienſis eodem Ludouico Imperatore floruit. Scripſit enim ad Iuditham Ludouici vxorem libros quinque hiſtoriæ vniuerſalis ab Orbe condito vſque ad annum Domini ſexcenteſimum: ſed ipſe vixit vſque ad annum Dom. 840. in eo aut falſus fuiſſe inuenitur, quod ſcripſit tomo ſecundo libro quarto cap. 20. Gothos ab Arianis ad fidem Chriſtianam fuiſſe conuerſos. Scribit enim Theodoretus lib. 4. hiſt. cap. vltimo, Gothos ab Vlphila Epiſcopo fidem Catholicam fuiſſe edoctos; ſed poſtea tum ipſum Vlphilam tum eius populos ab Arianis fuiſſe ſeductos. neque enim hæretici Paganos conuertere, ſed Catholicos peruertere norunt, vt ſcribit Tertullianus in lib. de præſcriptionibus.

De Hilduino Abbate. 830.

HIlduinus Abbas S. Dionyſij petente Imperatore Ludouico pio ſcripſit Areopagitica, quæ extant cum epiſtolis præfixis Ludouici ad Hilduinum, & Hilduini ad Imperatorem. Reperiuntur hæc apud Surium tomo quinto die 9. Octobris. Sed quod in extremo libro Hilduinus ſcribit, paſſum eſſe ſanctum Dionyſium anno Domitiani 16. ingruente, & Chriſti 96. non caret dubitatione: nam S. Ignatius martyrium fecit anno 11. Traiani, teſte ſancto Hieronymo de Scriptoribus Eccleſiaſticis, in Ignatio. Sanctus autem Dionyſius martyrio conſummatus eſt poſt ſanctum Ignatium, quem nominatim citat in libro de diuinis nominibus cap. 4. citat autem ex epiſtola ad Romanos, quam ſcripſit ſanctus Ignatius illo ipſo anno, quo mortuus eſt. notum vero eſt Traianum poſt Domitiani, & ſucceſſoris eius Neruæ obitum, imperaſſe. Itaque neceſſe eſſe videtur, vt ſanctus Dionyſius non ſub Domitiano, ſed ſub Traiano, vel Hadriano, & non anno Chriſti 96. ſed poſt annum Domini centeſimum obierit.

De Theodulpho Aurelianenſi Epiſcopo. 835.

THeodulphus Abbas Floriacenſis; ac deinde Epiſcopus Aurelianenſis tempore Ludouici Pij Imperatoris floruit laude ingenij. Scripſit enim multa, & ſoluta oratione, & verſibus; illius eſt carmen, quod canitur in die Palmarum, Gloria, laus, & honor tibi ſit Rex Chriſte redemptor. Multa alia carmina ipſius extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 8. edit. 2. extat etiam apud Card. Baronium tomo 9. Annalium, ad annum Dom. 835. epiſtola lectu digna ad clerum ſuum Aurelianenſem.

De Rabano Epiſcopo Moguntino. 835.

RAbanus Maurus, natione Germanus Abbas Fuldenſis fuit tempore Ludouici Pij Imp. Epiſcopus Moguntinus creatus eſt tempore Lotharij eius filij. Obijt anno Dom. 856. tempore Ludouici iunioris Imp. vir fuit æquè doctus, ac pius. Scripſit multa & verſu, & proſa. Edidit commentaria in vniuerſam ſacram Scripturam vtriuſque teſtamenti. Edidit etiam libros tres de Inſtitutione Clericorum, qui extant cum alijs multis ſimilis argumenti impreſſi Coloniæ anno 1568. Sed præter cætera ſcri-

pſit in flore ætatis ſuæ opus admirandum ſoluta, & ligata Oratione de laudibus ſanctæ Crucis ad Gregorium quartum Papam anno Dom. 843. quod mortuo Gregorio miſit ad Sergium ſucceſſorem. Extat hoc opus editum ſtudio Iacobi Vvimphelingij anno 1501. inter opera Rabani, & Commentarium in Threnos, quod ab aliquibus tribuitur ſancto Hieronymo; ſed verè Rabani eſt, non Hieronymi, vt diximus ſupra.

De Strabo Fuldenſi. 840.

STrabus Fuldenſis Monachus Rabani diſcipulus, ex Magiſtri operibus decerpens explicationes ſcripturarum, compoſuit gloſſam, quæ dicitur ordinaria, in ſcripturas vtriuſque teſtamenti, quæ poſtea aucta, & ornata à poſterioribus fuit.

De ſancto Eulogio Martyre. 850.

SAnctus Eulogius Martyr, & Epiſcopus electus Toletanæ Eccleſiæ, vixit tempore perſecutionis Saracenorum, qui Cordubæ ſedem Regni conſtituerant: incidit autem ea perſecutio, in qua multi glorioſi martyres compendio mortis ſacræ vitam æternam poſſederunt in annos Dom. 850. & 851. Sanctus igitur Eulogius occaſione perſecutionis ſcripſit memoriale martyrum, vbi tribus libris deſcripſit martyria Cordubenſium martyrum.

Item Apologeticum pro martyribus.

Item epiſtolas aliquot.

Item documentum ſiue exhortationem ad martyrium; ſiue documentum martyriale.

Extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo nono edit. 2. Tandem & ipſe ſanctus Eulogius Martyr occubuit anno Dom. 859. Vide Annales Card. Baronij ad hunc annum.

De Haymone Halberſtatenſi. 850.

HAymo Epiſcopus Halberſtatenſis, diſcipulus quondam Alcuini plurima dicitur ſcripſiſſe in omnes ſcripturæ diuinæ libros. Sed vtrum omnia extent, ignoro.

Extant Commentaria in Pſalmos.

Item in epiſtolas omnes ſancti Pauli.

Item in Prophetas omnes, & Cantica canticorum.

Item in Apocalypſim.

Item in Euangelia homiliarum tomi duo.

Item de Chriſtianarum rerum memoria libri tres.

Obijt anno Dom. 853. ex Annalibus Card. Baronij ad hunc annum. Alij aliter ſcribunt.

De Angelomo. 850.

ANgelomus Monachus Gallus floruit Lotharij Imperatoris tempore. Scripſit in quatuor libros Regum, & in Cantica canticorum, ex antiquis Patribus explicationem.

Porrò præfatione in Cantica laudat Imperatorem Lotharium Angelomus, quod Imperio dimiſſo Monachus factus ſit, & in Monaſterio obierit.

De Chriſtiano Druthmaro.

CHriſtianus Druthmarus Monachus Gallus ſcripſit commentaria in Euangelium ſancti Matthæi, quod extat impreſſum anno 1530.

De Vualafrido Strabone. 849.

VValafridus Strabo à vitio oculorum ſic appellatus, Abbas Augiæ ſcripſit de rebus Eccleſiaſticis librum ſatis vtilem, qui extat cum alijs ſimilibus libris vna impreſſis Coloniæ anno Dom. 1568. & poſtea Romæ anno 1590. Scripſit etiam duos libros de ſanctis Gallo Abbate, & Othmaro, qui extant apud Surium die 16. Octobris, & die 16. Nouembris. Claruit tempore Ludouici Pij Imp. & obijſſe dicitur anno Dom. 849.

De Simeone Metaphraſte. 850.

SImeon Metaphraſtes floruit paulo ante annum Dom. 859. ſiquidem Pſellus, qui hoc anno viuebat, orationem habuiſſe dicitur in funere Simeonis Metaphraſtæ. Vide Annales Card. Baronij ad hunc annum. Scripſit vitas Sanctorum per ſingulos menſes, quas habemus latinitate donatas in tomis Aloyſij Lipomani, & ex parte apud Surium, de vitis Sanctorum. Illud autem eſt obſeruandum, à Metaphraſte ſcriptas fuiſſe hiſtorias de vitis Sanctorum multis additis ex proprio ingenio, non vt res geſtæ fuerunt, ſed vt geri potuerunt: addit enim Metaphraſtes

multa colloquia, ſiue dialogos Martyrum cum perſecutoribus; aliquas etiam conuerſiones aſtantium Paganorum in tanto numero, vt incredibiles videantur: denique miracula plurima, & maxima, in euerſione templorum, & idolorum, & in occiſione perſecutorum: quorum nulla eſt mentio apud veteres hiſtoricos. Illud quoque obſeruandum eſt, aliquas hiſtorias Sanctorum videri additas à poſterioribus, & non omnes eſſe auctoris eiuſdem. Inueniuntur enim vitæ aliquæ Sanctorum, qui poſt obitum Metaphraſtæ vixerunt, quod etiam notauit Card. Baronius tom. 10. Annalium, ad annum 859.

De Nicolao Papa primo. 858.

NIcolaus Papa primus ſedere cœpit in Apoſtolica ſede anno Dom. 858. & ſedit annos decem. Vir fuit ſanctitate, & doctrina, necnon magni animi conſtantia, & virtute præditus. Scripſit epiſtolas plurimas, quæ extant ſeorſim ab alijs Pontificijs epiſtolis in vno magno volumine ſimul excuſæ, quarum præcipua eſt ad Michaelem Imperatorem, quam ab ipſo Pontifice compoſitam fuiſſe teſtatur Anaſtaſius Bibliothecarius in eius vita: & quoniam ſtilus eſt idem omnium epiſtolarum, colligi poteſt, omnium eſſe auctorem eundem Nicolaum, non autem qui ei à ſecretis erant.

De Photio Epiſcopo Conſtantinopolitano. 858.

PHotius Epiſcopus Conſtantinopolitanus tempore Nicolai Pontificis, & Michaelis Imp. vixit: fuit homo magnæ eruditionis, ſed maioris nequitiæ. Scripſit Nomocanonem, qui extat cum interpretatione Balſamonis. Scripſit etiam ingentem Bibliothecam, quæ etiam extat. Vide de eius ambitione, ob quam corrupit epiſtolas Pontificum Romanorum, & finxit Synodos, tomum 3. Conciliorum generalium Græcè, & Latinè Romæ excuſorum: necnon Card. Baronij tomum 10. Annalium.

De Nicæta David. 858.

NIcætas cognomento Dauid vixit ijſdem temporibus, quibus Photius, & fideliter ſcripſit vitam S. Ignatij Epiſcopi Conſtantinopolitani, & ſimul etiam deſcripſit vitia Photij, qui ſanctum Ignatium mirè vexauit. Extat liber Nicætæ de vita

ſancti

ſancti Ignatij Græcè, & Latinè Romæ excuſus cum octaua Synodo generali.

De Anaſtaſio Bibliothecario & Abbate. 858.

ANaſtaſius Bibliothecarius, & Abbas Romanus vir doctus Græcè, & Latinè, hoc ipſo tempore floruit. Scripſit vitas Pontificum Romanorum à ſancto Petro vſque ad Nicolaum primum: vertit in Latinam linguam Concilium ſeptimum generale: & ſcripſit Latinè Concilium generale octauum, cui ipſe interfuit. Vertit etiam in latinum ſermonem vitam ſancti Ioannis Eleemoſynarij.

De Hincmaro Remenſi. 860.

HIncmarus Epiſcopus Remenſis, vixit tempore Nicolai primi Pontificis, ad quem ſcripſit, & à quo ſæpe literas accepit: & tandem obijt anno Dom.882. cùm ſediſſet annis triginta ſeptem, teſte Frodoardo in hiſtoria Remenſi. Scripſit epiſtolam paræneticam ad Carolum Craſſum: item aliam de bono regimine ad filios Ludouici iunioris Imperatoris, quarum meminit Frodoardus in eius vita. Extant Epiſtolæ Hincmari excuſæ Moguntiæ anno 1602. Scripſit quoque vitam S. Remigij Epiſcopi Remenſis, quæ extat apud Surium die 13. Ianuarij, ſcripſit etiam encomium eiuſdem ſancti Remigij, quod extat apud Surium die prima Octobris.

De Ioanne Diacono. 873.

IOannes Diaconus vixit tempore Ioannis Papæ octaui, cui vitam S. Gregorij dedicauit, ideſt, anno Dom. 873. hoc enim anno ſedere cœpit Ioannes octauus. Scripſit hic auctor libros quatuor de vita ſancti Gregorij Papæ primi, in quibus res eius geſtas accuratiſſimè proſecutus eſt.

De Aimoino. 873.

AImoinus Monachus Gallus multa ſcripſiſſe dicitur, ſed nunc extat ſola (quod ego ſciam) hiſtoria de rebus geſtis Francorum, quam perducit à primo Rege Faramundo vſque ad obitum Ludouici Pij Caroli Magni filij, & annum Dom. 840.

Reliqua vſque ad annum Dom. 1165. ab aliquo alio addita eſſe videntur.

Ipſe enim initio ſui operis quatuor tantum libros ſe ſcripturum promiſit, & quatuor libris comprehendit res geſtas Francorum, vſque ad vltima tempora Ludouici Pij. Sed in fine libri quarti dicit, ſe quintum librum ſcribere velle de primordijs Ludouici, quæ nimis breuiter perſtrinxerat in libro quarto: & in ipſo quinto libro cap. 17. dicit, ſe interpretatum Ludouico, quid protenderet dirus Cometes, qui tunc apparuerat: & duobus ſequentibus capitibus declarat finem vitæ Ludouici, quæ contigit Chriſti anno 840. atque ibi exiſtimamus eſſe finem hiſtoriæ Aimonij. neque vllo modo credibile eſt eum ſuperuixiſſe ad annum Domini milleſimum centeſimum ſexageſimum quintum, ad quem extenditur eius hiſtoria: quare quod dicitur cap. 28. contra octauam Synodum, & venerationem Imaginum, non videtur Aimoino tribuendum, ſed illi, qui hiſtoriam eius continuauit.

De Adone Viennenſi. 879.

ADo Epiſcopus Viennenſis ſcripſit de ſex ætatibus mundi chronicum ab Orbe condito vſque ad annum Dom. 879.

De Remigio Antiſiodorenſi. 890.

REmigius Antiſiodorenſis Monachus floruiſſe videtur circa annum Dom. 890. Siquidem Fulco Remenſis Epiſcopus, qui hoc tempore ſedebat, ad ſcholas inſtaurandas Magiſtrum Remigium Antiſiodorenſem Remos aduocauit, vt Frodoardus in eius vita teſtatur. Fuit hic Remigius vir ea ætate doctiſſimus habitus. Scripſit Commentaria in Pſalmos ex Patribus Ambroſio, & Auguſtino multa decerpens.

Scripſit etiam in duodecim Prophetas.

Scripſit quoque de diuinis officijs: quæ omnia opera impreſſa extant.

Scripſit etiam expoſitionem Miſſæ, quæ habetur in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 6. edit. 2. Scripſit de alijs multis argumentis, quæ, vtrum extent, ignoro.

De Ambroſio Anſberto. 890.

AMbroſius Anſbertus Monachus eodem tempore floruit. Scripſit autem in Apocalypſim, in Pſalmos, & in Cantica canticorum. Dicitur etiam ſcripſiſſe de cupiditate, & epiſtolas ad diuerſos.

Seculum Decimum ab Anno 900. ad 1000.

De Leone Sapiente Imp.

LEo ſextus huius nominis Imperator non ſine cauſa ſapiens dictus eſt. Scripſit enim epiſtolam inſignem ad Regem Saracenorum de Chriſtianæ fidei veritate, & Saracenorum impietate, vbi diſertis verbis Spiritum ſanctum à Patre, & Filio procedere affirmat. Extat hæc epiſtola in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo tertio. Extant etiam in Bibliotheca Vaticana orationes huius Imperatoris plurimæ, quarum titulos, & vnã integram refert Card. Baronius tomo 10. Annalium, ad annum Dom. 911. quo anno hic Imperator obijt. Extant hæ orationes latinè redditæ, & Ingolſtadij excuſæ. Refert quoque Iacobus Gretſerus Societatis Ieſu Theologus tomo ſecundo de Cruce, Orationem alteram eiuſdem Leonis de Cruce. Itaque illuſtrauit hic Imperator hoc ſeculum, alioqui valdè obſcurum.

De Idiota. 902.

IDiota quidam nomine ſuo ſuppreſſo circa hoc tempus ſcripſit egregium librum contemplationum, & alterum de humilitate: qui extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo quinto editionis ſecundæ.

De Marco Eremita. 906.

MArcus Eremita hoc eodem tempore vixit, quippe, qui Leonem ſextum Imperatorem ſaucium curauit, & decennium vitæ illi prædixit, vt Zonaras, & alij Græci hiſtorici narrant. Scripſit multa opuſcula Theologica, quæ extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo quinto edit. ſecundæ. Sed ea opera ita ſcatent erroribus contra fidem, vt ſuſpicari cogar,

vel ab hæreticis noſtri temporis confićta, aut valde deprauata, fuiſſe: neque alia de cauſa huius auctoris memini, niſi vt admonerem cautiſſimè eſſe legendum: non enim deſunt alij auctores pij, qui ſine tali periculo legi poſſunt.

De Rheginone Abbate. 908.

RHegino Abbas Prumienſis ad initium anni nongenteſimi floruiſſe videtur. Scripſit enim libros duos chronicorum ab aduentu Domini vſque ad annum eiuſdem Domini nongenteſimum octauum, vt ipſe teſtatur initio ſui operis. Sed continuauit aliquis alius anonymus vſque ad annum 967. Dicitur etiam ſcripſiſſe de diſciplina Chriſtiana libros duos, quos extare non puto.

De Radulpho Flauiacenſi. 910.

RAdulphus Flauiacenſis Monachus floruit anno Dom. 910. Scripſit in Leuiticum libros viginti, qui excuſi ſunt Coloniæ anno 1536. Scripſit etiam in epiſtolas ſancti Pauli libros 14. pro numero epiſtolarum.

De Luitprando Ticinenſi. 946.

LVitprandus Ticinenſis Diaconus, & poſtea Cremonẽſis Epiſcopus, vir fuit multæ auctoritatis ob eruditionem, & prudentiam. Functus eſt legatione nomine Berengarij Imperatoris ad Conſtantinum Imp. Græcum, anno Dom. 946. cuius legationis ipſe meminit: & extat hiſtoria huius legationis apud Henricum Caniſium tomo 6. antiquæ lectionis. Scripſit hiſtoriarum libros ſex de rebus geſtis in Europa ſuo tempore. Sed Card. Baronius tomo 10. Annalium ad annum Dom. 963. non ſine cauſa ſuſpicatur, à capite ſexto ſexti libri hiſtoriam non eſſe Luitprandi, ſed alicuius anonymi auctoris: id enim vidimus etiam in Rheginone, & in alijs, vt ab aliquo alio continuentur, & extendantur.

De Vviticbindo. 946.

VVitichindus Monachus Corbeienſis eiuſdem temporis auctor ſcripſit libros tres de rebus Saxonicis, vbi res geſtas Othonum Imperatorum deſcribit.

De

De Stephano Eduenſi. 950.

STephanus Eduenſis Epiſcopus ſcripſit de Sacramento altaris, & ijs, quæ ad illud pertinent. Quod opus extat in tomo ſexto Bibliothecæ ſanctorum Patrum edit. ſecundæ, dicitur autem floruiſſe anno Dom. 950.

De Frodoardo. 960.

FRodoardus Abbas Remenſis ſcripſit chronicum Remenſe ab anno Dom. nongenteſimo decimonono vſque ad annum nongenteſimum ſexageſimum ſextum: quo anno creditur obijſſe. Extat cum alijs Scriptoribus rerum Gallicanarum ex Bibliotheca P. Pithæi Pariſijs anno 1588. excuſum.

De Moſe Barcepha.

MOſes Barcepha Epiſcopus Syrus, qui dicitur floruiſſe hoc ſeculo, ſcripſit librum de paradiſo in partes duas diuiſum, qui extat in primo tomo Bibliothecæ ſanctorum Patrum, edit. ſecundæ, eſt autem hic liber cautè legendus, quia non pauca affirmat contra veram theologiam.

Seculum vndecimum ab anno 1000. ad 1100.

De S. Fulberto Carnotenſi.

SAnctus Fulbertus Epiſcopus Carnotenſis ad initium huius ſeculi floruit. Obijt autem anno 1028. teſte Card. Baronio in Annalibus tomo 11. ad hunc annum.

Scripſit epiſtolas multas ad diuerſos, quarum pleraſque ponit idem Card. tomo vndecimo. Extat etiam vna ad Adeodatum de Sacramento Euchariſtiæ adiuncta libro Paſchaſij Corbeienſis. Scripſit quoque librum de officiorum Eccleſiaſticorum varietate, quem inuenies in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 3. edit. ſecundæ. Extant epiſtolæ, & alia opera eius impreſſa Pariſijs in octauo anno 1680.

De S. Burchardo Vormacienſi. 1010.

SAnctus Burchardus Epiſcopus Vormacienſis eodem tempore vixit, & anno 1026. Obijt ſanctè, & religiosè, vt ſemper vixerat. Scripſit viginti libros decretorum ex Concilijs, & Pontificibus, ac ſanctis Patribus.

De Bernone. 1014.

BErno Abbas Augienſis vixit eodem tempore. Ipſe enim in libro de rebus ad Miſſæ officium pertinentibus cap. 2. teſtatur, ſe interfuiſſe coronationi Henrici primi Imp. quæ facta eſt à Benedicto Papa octauo anno 1014. Fuit vir doctus; & ſcripſit vitam ſancti Vdarlici Epiſcopi Auguſtani, quę extat apud Surium die 4. Iulij. Scripſit etiam de officio Miſſæ, ſiue de rebus ad Miſſam pertinentibus: qui liber extat cum cæteris eiuſdem argumenti impreſſus Coloniæ, & Romæ: & tomo 6. Bibliothecæ ſanctorum Patrum, edit. 2. ex quo etiam libro cap. 2. diſcimus, hoc primum tempore cœpiſſe in Romana Eccleſia cani ad Miſſam Symbolum fidei. Scripſit multas epiſtolas, & alia opera, quæ vtrum extent, ignoro.

De Glabro Rodulpho. 1040.

GLaber Rodulphus Monachus ſcripſit hiſtorias ſui temporis libris quinque, ſatis accuratè. vbi tamen dicit Conradum Regem obijſſe anno Dom. 1041. videtur Scriptorum vitio poſitum eſſe, pro anno vn de quadrageſimo, ideſt, triceſimo nono; vt habent alij hiſtorici, ac præſertim Hermannus Contractus. Floruit circa annum Dom. 1040.

De Hermanno Contracto. 1050.

HErmannus Contractus à membrorum ferè omnium contractione, & debilitate ſic appellatus, filius fuit nobiliſsimi cuiuſdam Comitis, & Monachus Augienſis valde pius. Scripſit de ſex ætatibus mundi Chronicum, quod perduxit vſque ad annum Domini 1052. Sed continuatum fuit à Bertoldo vſque ad annum 1065. Scripſiſſe prætereà dicitur Antiphonam, Salue Regina, & Alma Redemptoris: necnon ſequentiam illam de Spiritu ſan-

tu ſancto, Veni ſancte Spiritus, & emitte cælitus lucis tuæ radium, &c. Scripſit alia permulta ad muſicam, & Aſtrolabium ſpectantia. Vide Chronicum Hermanni auctius apud Henricum Caniſium tomo 1. antiquæ lectionis.

De ſancto Leone nono Pontifice. 1050.

SAnctus Leo Papa nonus ex Epiſcopo Tullenſi ſedere cœpit in Apoſtolica Sede anno Domini 1049. & ſedit annis ſex. Itaque obijt anno Domini 1054. ſcripſit inſignem epiſtolam ad Michaelem Epiſcopum Conſtantinopolitanum contra Græcorum errores; quam Sigebertus librum appellat. Scripſit etiam & ad Conſtantinum Monomachum Imperatorem Græcorum, & ad alios multos, quæ extant inter Epiſtolas Summorum Pontificum, & ſeorſim apud Card. Baronium tomo vndecimo Annalium: & præter epiſtolas extant etiam homiliæ, & ſermones impreſsi Louanij anno Domini 1565. & Coloniæ anno 1568.

De Humberto Cardinali. 1054.

HVmbertus Cardinalis Epiſcopus Syluæ candidæ à Leone nono Pontifice Romam ex Tullenſi Eccleſia adductus fuit, & ab eo Legatus Conſtantinopolim miſſus, cùm eſſet Græcè, & Latinè doctiſſimus ſcripſit librum contra Græcos de azimo, in forma dialogi. Scripſit. & alterum de ieiunio Sabbati contra Nicetam pectoratum Græcum: qui duo libri extant apud Card. Baronium in appendice vndecimi tomi Annalium; ſed apud Henricum Caniſium tomo ſexto antiquæ lectionis, habentur etiam epiſtolæ Archiepiſcopi Conſtantinopolitani, & Nicetæ, quibus Hembertus reſpondet. Scriptus eſt autem prior liber (vt initio dicitur) anno Domini 1054.

De Petro Damiani. 1060.

PEtrus Damiani, ſic à parentis ſui Damiani nomine vocatus, nobilis Rauennas Monachus fuit Ord. ſancti Benedicti, ac deinde S. R. E. Cardinalis Epiſcopus Oſtienſis. Vixit temporibus Gregorij ſexti, & ſucceſſorum eius vſque ad Gregorium ſeptimum, ad quos omnes epiſtolas dedit. Vir fuit valdè ſanctus, & deuotus, & præcipuè pœnitentiæ; & auſteræ vitæ amator ardentiſsimus: erat tamen interim non infacetus, nec ludendi, ac

falsè carpendi artem ignorabat, vt intelligi poteſt ex verſibus ad Alexandrum Papam, & ad Hildebrandum Cardinalem, quos refert Cardin. Baronius in Annalibus ad annum Domini 1061. Obijt in Apoſtolica Legatione anno Domini 1072. Scripſit epiſtolas plurimas, & ſermones permultos; quæ duo opera typis nuper mandauit Romæ Donnus Conſtantinus Caetanus Ord. ſancti Benedicti Monachus. Scripſit etiam opuſcula non pauca, quæ inueniuntur in Bibliotheca ſanctorum Patrum, tomo tertio, editionis ſecundæ. Scripſit etiam vitam ſancti Odilonis Abbatis, quæ extat apud Surium primo die Ianuarij; & vitam ſancti Romualdi apud eundem Surium die 19. Iunij, & ſancti Dominici Loricati apud eundem Surium die 14. Octobris.

Obſeruatio prima.

In epiſtola ad Dominicum cap. 5. narrantur quædam leuiora de animabus defunctorum, quæ die Dominico refrigerium pœnarũ videntur habere; & in figura auicularum de lacu auerni exire cernuntur: quæ fabulis fortaſſe ſimiliora ſunt, quã hiſtoriæ.

Obſeruatio ſecunda.

In epiſtola ad Firminum Epiſcopum liberius, quam par eſſet, videtur auctor reprehendere ſanctum Leonem nonum propter bellum contra Northmannos; neque enim illicitum eſt Summo Pontifici armis defendere Ciuitates in quas dominium temporale habet: de qua re vide tomum vndecimum Card. Baronij ad annum Domini 1053.

Obſeruatio tertia.

In epiſtola ad Henricum Rauennæ Epiſcopum, quæ epiſtola dicitur etiam liber gratiſſimus, cap. 4. ſcribit auctor, Chriſtum anno 30. in baptiſmo factum eſſe Sacerdotem: & cap. 16. Scribit Liberium Papam fuiſſe hæreticum, & ſeditioſum; quæ falſa ſunt: Chriſtus enim in conceptione habuit omnem gratiam, & dignitatem: & Liberius hæreticus non fuit, vt oſtendi in lib. 4. de Pontifice, cap. 9.

De Sancto Gregorio Papa VII. 1050.

SAnctus Gregorius floruit tempore Leonis ix. cœpit autem ſedere in Apoſtolica Sede anno 1073. & non ſolum doctrina, & prudentia, ſed etiam ſanctitate, & miraculis glorioſus fuit: dedit ad varios ingentem numerum epiſtolarum, quarum aliquam partem non ingenio, vel manu ſecretariorum, ſed à ſe propriè compoſitas, & ſcriptas ipſe teſtatur.

De Lanfranco, & Adelmanno. 1059.

LAnfrancus Archiepiſcopus Cantuarienſis vir ſanctus, & doctus in Concilio Romano ſub Nicolao ſecundo Pontifice, anno 1059. diſputauit cum Berengario hæreſiarcha, eumq. ita conuicit, vt Berengarius librum ſuum in ignem iniecerit. Sed eo ad vomitum redeunte, ſcripſit idem Lanfrancus inſignem librum de veritate corporis Domini in Euchariſtia: qui liber extat, & ſeorſim excuſus, & in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 6. editione ſecunda. Dicitur etiam idem Lanfrancus ſcripſiſſe in pſalmos Dauid, & in epiſtolas ſancti Pauli.

Eodem tempore Adelmannus Epiſcopus Brixienſis, qui aliquando Berengario Diacono Andegauenſi comes fuerat, & condiſcipulus ſub diſciplina ſancti Fulberti Carnotenſis Epiſcopi, ſcripſit epiſtolam valdè eruditam ad Berengarium de veritate corporis Domini in ſacroſancta Euchariſtia, quæ extat in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 6. editionis ſecundæ.

De Guitmundo Epiſcopo Auerſano. 1070.

GVitmundus Epiſcopus Auerſanus vixit Gregorio vij. ſummo Pontifice, vt ipſe teſtatur initio primi libri de Euchariſtia. Scripſit libros tres de corpore, & ſanguine Domini in Euchariſtiæ Sacramento: Nec ſolum veritatem confirmauit, ſed etiam argumenta contraria doctè, ſolidèq. deſtruxit. Scripſit etiam confeſſionem de ſancta Trinitate, Chriſti humanitate, & corporis Domini veritate: quæ extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo ſexto, editione ſecunda, & etiam ſeorſim cum Lanfranci, & Algeri libris excuſa. Vnum eſt, in quo Guitmundus reprehendi ſolet, quod libro 2. timuerit concedere, ſpecies Sacramentales verè poſſe corrumpi, & putrefieri, quæ potuiſſet admittere, ſine vlla iniuria corporis Dominici fieri.

De Georgio Cedreno. 1070.

GEorgius Cedrenus hiſtoricus Græcus ſcripſit compendium hiſtoriarum ab Orbe condito vſq; ad annum Domini 1057. quod opus extat Græcè, & Latinè.

De Ioanne Curopalate. 1070.

IOannes Curopalates ſcripſit hiſtoriam ab anno Domini 811. vſque ad annum 1081. extat cum varijs Caſſiodori, excuſus Venetijs anno 1570.

De Theophilacto. 1071.

THeophilactus Archiepiſcopus Bulgarorum vixit tempore Alexandri Papæ ſecundi, & Romani Diogenis Imperatoris circa annum Domini 1071. vt Card. Baronius demonſtrat ex epiſtolis ipſius Theophilacti. Scripſit in Prophetas minores, Oſeam, Ionam, Naum, & Abacuc. Scripſit in quatuor Euangelia, & in omnes epiſtolas ſancti Pauli, in quibus Commentarijs in Euangelia, & in epiſtolas, ita Chryſoſtomum ſecutus eſt, vt Chryſoſtomi abbreuiator dici poſſit.

Porrò ſchiſmaticum fuiſſe Theophilactum intelligi poteſt ex Commentario in cap. 3. Ioannis, vbi Latinos reprehendit, quòd credant Spiritum ſanctum à Filio etiam procedere.

De ſancto Anſelmo Lucenſi. 1077.

SAnctus Anſelmus Mantuanus, Epiſcopus Lucenſis ab Alexandro ſecundo creatus, ac deinde, cùm in Monaſterium ſe abdidiſset, à Gregorio ſeptimo ad Epiſcopatum reuocatus ſanctitate, & miraculis clarus obijt anno Domini 1086.

Scripſit libros duos ex Patrum ſententijs, pro Gregorij vij. decreto, & rebus geſtis contra Henricum Imperatorem, & contra Guibertum Antipapam, qui extant apud Henricum Caniſium tomo 6. antiquæ lectionis.

Scripſit quoque in lamentationes Hieremiæ, & in Pſalmos aliquot explicationem: quæ duo poſteriora opera vtrum extent, ignoro: poſt obitum innumeris miraculis floruit: vide Annales Card. Baronij ad annum 1086. tomo 11.

De ſancto Anſelmo Cantuarienſi. 1081.

SAnctus Anſelmus Cantuarienſis Archiepiſcopus factus eſt anno Domini 1093. tempore Vrbani ſecundi Pontificis & Henrici tertij, alias, quarti Imperatoris. Vir fuit natione Italus,

lus, profeſſione Monachus, ingenio acerrimo, & ſantitate admiranda cum maxima prudentia,& humilitate coniuncta, diſcipulus, & ſucceſſor Lanfranci, de quo paulò ante diximus. eius vita ab Edinero fideliter conſcripta apud Surium extat die 21. Aprilis: obijt feliciter anno ætatis 76. ſalutis 1109. niſi ſit error in notis, & ſcribendum ſit 1106. vixit enim annos tredecim in Epiſcopatu,& creatus fuerat Epiſcopus anno Domini 1093.quæ omnia ex ipſo Edinero conſtant. Scripſit multa opera,ſed multo plura ei falſo attribuuntur. Adſcribam hic primum ea, quæ Edinerus familiaris eius annotauit, & ipſo ordine, quo ab Anſelmo ſcripta fuiſſe narrat Edinerus.

Primo igitur ſcripſit libros tres.

De veritate,	1
De libero arbitrio,	1
De caſu Diaboli,	1

Deinde ſcripſit alios tres.

Monologij, librum	1
De Grammatica,	1
Proſologij,	1

Scripſit paulò poſt reſponſionem ad quendam reprehenſorem ſuum, præmiſſa ipſa reprehenſione. Hi libri inſcribuntur, Pro inſipiente, &, contra inſipientem: atque hæc opera antequam Archiepiſcopus fieret, compoſuit. Deinde Archiepiſcopus factus ſcripſit librum vnum de Incartione Verbi,quem Vrbano Papæ obtulit, quique illi gratiſſimus fuit.

Scripſit deinde apud Capuam in Italia librum, quem in Anglia inchoauerat, qui inſcribitur, Cur Deus homo. Poſtea Lugduni in Gallia ſcripſit duos libros.

De conceptu Virginali, & peccato originis, lib.	1
De meditatione redemptionis humanæ,	1

Non procul à fine vitæ ſcripſit in Anglia,

De concordia præſcientiæ, prædeſtinationis, & gratiæ Dei cum libero arbitrio.

Et cum moreretur, dixit, optare ſe adhuc modicum temporis, vt quæſtionem obſcuriſſimam de origine animæ, quam cœperat, abſolueret: ſed hoc tempus datum ei non eſt, vt maius bonum ei in æternitate daretur.

Scripſit denique multas epiſtolas tum ante Archiepiſcopatum, tum poſtea, quarum duodecim extant. Hæc omnia opera extant ſæpius excuſa, excepto vltimo,& de his nulla quæſtio fieri debet. Nunc ſubijciam opera, quæ feruntur ſub nomine

ſancti Anſelmi, tribus tomis diſtincta.

In primo Tomo.

Commentaria in Matthæum, & lectiones, ſiue explanationes in varia loca Euangeliorum.

In ſecundo Tomo ſunt.

Commentaria in Epiſtolas ſancti Pauli.

Commentaria in Cantica, & in Apocalypſim.

In tertio Tomo ſunt.

Opuſcula, & Epiſtolæ: & quidem opuſcula præter ea, quæ ex Edinero poſuimus, hæc ſunt.

De proceſsione Spiritus ſancti, lib. 1

De fermentato, & azimo, 1

De diuerſitate Sacramentorum, 1

De ſimilitudinibus, 1

De voluntate Dei, 1

De miſeria hominis, 1

De menſuratione Crucis, 1

Meditationum libellus vnus, 1

De veſtimentis, membris, & actibus Deo tributis, 1

De Paſsione Domini Dialogus, 1

Speculum Euangelici ſermonis, ſiue ſtimulus amoris, 1

Homilia de Aſſumptione in illud, Intrauit Ieſus, 1

De excellentia B.V. Mariæ, 1

De imagine mundi, 2

Obſeruatio prima.

De Commentario in Matthæum, & lectionibus in varia loca Euangeliorum, ambigo an ſint ſancti Anſelmi: non enim credibile eſt, ab Edinero potuiſſe omitti, qui tam minutè opuſcula numerauit. Ad hæc, in editione Pariſienſi anni 1544. in qua dicuntur eſſe omnia opera ſancti Anſelmi; Commentarius in Matthæum non inuenitur. Nihil tamen definio, ſed ſuſpicionem meam aperio.

Obſeruatio ſecunda.

Commentaria in Epiſtolas ſancti Pauli in editione Pariſienſi anni 1544. tribuuntur Heruæo non Anſelmo: & videtur iſta inſcriptio verior. Primo, quia hoc opus tam prolixum, & magnum ab Edinero non numeratur inter opera ſancti Anſelmi. Secūdo, quia Heruęi habet vetus inſcriptio. Tertio, quia iſta Cōmentaria contexta ſunt ex aliorum explanationibus, & ſæpe leuiora ſunt, quàm eſſe ſoleant ſcripta ſancti Anſelmi.

Commentaria in Cantica, & in Apocalypſim, tribui ſolent Anſelmo Laudunenſi, ſed facilè fieri potuit, vt propter nominis ſimilitudinem opera vnius ſint attributa alteri, prę ſertim cùm Edinerus horum Commentariorum non meminerit.

Obſer-

Obſeruatio tertia.

Ex opuſculis, quæ in Edinero non inueniuntur apertis verbis, videntur admittenda vt germana ſancti Anſelmi,opera,illa tria, quæ ſunt contra Græcos,videlicet, De proceſſione Spiritus ſancti, De azimo,& fermentato,& de diuerſitate Sacramentorum. Scribit enim Edinerus lib.2.ſanctum Anſelmum iuſſu Vrbani Papæ in Concilio Barenſi diſputaſſe cum Græcis,eosq. apertiſſime conuiciſſe: & credibile eſt eas diſputationes ab eodem Anſelmo literis fuiſſe mandatas. adde, quod opuſculum de azimo, & alterum de diuerſitate Sacramentorum, habent ſtilum Anſelmi, & præfixam epiſtolam Anſelmi ad Valramum Epiſcopum, vt ex initio librorum conſtat, & in priore libro fit mentio libri De proceſſione Spiritus ſancti ab eodem Anſelmo conſcripti.

Item opuſculum,quod inſcribitur,ſtimulus amoris,videtur eſſe illud de quo Edinerus in princ.lib.dicit Anſel.ſcripſiſſe precationes ſuas ad Deum: hoc enim opuſculum nihil aliud continet,niſi pias precationes ad Deum per omnes articulos vitæ, & Paſſionis Chriſti.

Eodem pertinet libellus meditationũ,qui ſolaspreces cõtinet.

Opuſculum de veſtimentis, & membris, & actibus Deo tributis, præterquam quod non habetur apud Edinerum, habetur inter libros ſancti Hieronymi, & ſancti Auguſtini, ſub alio titulo, ſed neque illorum Patrum eſt, vt ſupra diximus. Inter opera ſancti Hieronymi inſcribitur, de his quæ Deo in Scripturis attribuuntur. In operibus vero ſancti Auguſtini inſcribitur, de eſſentia diuinitatis.

Dialogus de Paſſione Domini non eſt ſancti Anſelmi, ſed alicuius indocti hominis, qui multa inepta, & aliqua falſa ſcribit: & ipſum Anſelmum, vocat Beatum Anſelmum, quem titulum ipſe ſibi nunquam tribuiſſet.

Homilia de Aſſumptione B.Virginis extat etiam inter Homilias ab Alcuino collectas, Alcuinus autem præceſſit Anſelmum ferè trecentis annis.

Opuſculum de excellentia B. Virginis non videtur Anſelmi, non ſolum quia eius non meminit Edinerus, ſed etiam quia non habet ſtilum, neque grauitatem Anſelmi.

Opuſculum de ſimilitudinibus non eſt Anſelmi, ſed alicuius diſcipuli eius: nam in vltimis capitibus vocat Anſelmum Patrem ſuum, & multa narrat de eius verbis & factis.

Opuſculũ de Imagine mũdi tribui ſolet Honorio Incluſo,& cõtinet multa fabuloſa,& inepta, indigna,quæ tribuãtur Anſelmo.

Opu-

Opuſculum de voluntate Dei breuiſsimum eſt, & nihil habet Anſelmi ingenio dignum.

Opuſculum de commenſuratione Crucis, ambigo cuius ſit; cum eius non meminerit Edinerus.

Obſeruatio quarta.

Sixtus Senenſis in ſua Bibliotheca tribuit ſancto Anſelmo explicationem in Geneſim, Exodum, Leuiticum, Numeros, Deuteronomium, Ioſue, & Iudices: ſed vnde hoc habeat, diuinare non poſſum, cùm tanta opera Edinerum latuerint.

De Anſelmo Laudunenſi. 1077.

ANſelmus Laudunenſis Scholaſticus ſancti Anſelmi Cantuarienſis æqualis, aut paulò iunior ſcripſit gloſſam interlinearem, quæ extat cum gloſſa ordinaria, & Lyrani. Eidem (vt paulò ante diximus) tribuuntur Commentaria in Cantica, & in Apocalypſim, quæ habentur inter opera ſancti Anſelmi.

De Bertoldo Conſtantienſi. 1077.

BErtoldus Conſtantienſis, hiſtoricus fideliſsimus, & pius, continuauit Chronicum Hermanni contracti vſque ad annum 1065. & præterea ſcripſit hiſtoriam, ſiue Chronologiam rerum geſtarum ſui temporis vſque ad annum Domini 1100. quo tempore putatur etiam obijſſe.

De Micrologo. 1077.

MIcrologus, quem aliqui Ioannem Micrologum nominant, ſcripſit librum de Eccleſiaſticis obſeruationibus, qui extat cum alijs ſimilibus Coloniæ, & Romæ excuſis: vixit autem tempore Gregorij vij. & Anſelmi Epiſcopi Lucenſis: nam cap. 17. ſui operis dicit, Anſelmum Lucenſem Epiſcopum obſeruaſſe in Miſſa celebranda ritum quendam Gregorij vij. & ſibi atque alijs obſeruandum commendaſſe. & cap. 14. dicit, ſuo tempore Gregorium vij. in Sede Apoſtolica ſediſſe.

De Oecumenio, & Olimpiodoro.

OEcumenius, & Olimpiodorus Græci ſcriptores, ſcripſerunt cathenas ex antiquis Patribus; ille in Acta Apoſtolorum, & Epi-

& epiſtolas S. Pauli, iſte in Iob: quo tempore floruerit non omnino conſtat; alij enim collocant eos inter annum 800. & 900. alij poſt annum milleſimum. Scripſit præterea Olympiodorus Commentarium in Eccleſiaſtem, quod extat in primo tomo Bibliothecæ ſanctorum Patrum, editione ſecunda. Extat in eodem primo tomo cathena quædam in Epiſtolam ad Romanos ſub nomine Theoduli Presbyteri Cæleſiriæ. Sed Theodulus ille multo antiquior eſt ipſo Oecumenio, qui in hac cathena citatur; imò iſta cathena ex Oecumenio videtur tota excerpta, & quaſi compendium eſſe cathenæ Oecumenij in epiſtolam ad Romanos.

Porrò Theodulus presbyter Cæleſiriæ obijt ſub Zenone Imperatore, teſte Gennadio de viris Illuſtribus.

De Lamberto Schafnaburgenſi. 1077.

LAmbertus Schafnaburgenſis inſignis, & verax hiſtoricus, præſertim cùm de contentione inter Gregorium VII. Papam, & Henricum tertium Imperatorem agit. Scripſit hiſtoriam Germanicam, & incipit ab Orbe condito vſque ád annum Dom. 1077. Sed continuauit Monachus quidam Erpheſphordēſis, cuius nomen proprium ignoratur, vſque ad annum Dom. 1472.

De Ingulpho Anglo. 1077.

INgulphus Abbas in Anglia viuebat anno Dom. 1050. vt ipſe teſtatur in fine hiſtoriæ ſuæ: ſed ſuperuixit vſque ad annum Dom. 1100. Scripſit hiſtoriam Monaſteriorum Angliæ, quæ ampliſſima erant, ſed attingit multa, quæ ad res geſtas Regum Angliæ pertinent. Incipit ab anno Dom. 664. & deſinit anno Dom. 1067. quo Rex Vvillelmus primus regnare cœpit. Extat hic auctor cum alijs, qui de rebus Anglicanis ſcripſerunt.

De Mariano Scoto. 1083.

MArianus Scotus Monachus Fuldenſis ſcripſit libros tres chronicorum ab initio mundi vſque ad annum Dom. 1083. Sed primus liber caret principio: deſcribit hiſtoriam vniuerſalem ſatis diligenter. Continuauit eius hiſtoriam Dodechinus Abbas S. Dyſibodi vſque ad annum Dom. 1200.

De B. Brunone. 1088.

B. Bruno Cartuſianorum inſtitutor, Colonienſis, vir doctiſſimus habitus eſt, vt teſtantur multa encomia ſapientiæ ipſius apud Surium die ſexto Octobris. Vixit tempore Vrbani ſecundi Pontificis, à quo Romam vocatus fuit ex Cartuſia. Obijt autem anno Dom. 1101. ex vita eius apud Surium. Scripſit multa, quæ extant impreſſa Pariſijs apud Iodocum Aſcentium: præcipua eſſe videntur Commentaria in Pſalmos, & Commentaria in Epiſtolas S. Pauli.

De Iuone. 1088.

IVo Carnotenſis Epiſcopus vixit tempore Vrbani ſecundi, ad quem extant epiſtolæ: ſed ſuperuixit vſque ad annum 1114. Scripſit volumen decretorum. Scripſit etiam de diuinis, & Eccleſiaſticis officijs, & præcipuis feſtis diebus ſermones viginti vnum, qui extant excuſi Coloniæ cum alijs ſimilibus libris. Scripſit quoque librum de corpore Domini, quod extat in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 3. Scripſit denique epiſtolas multas ad varios, quarum nonnullas refert Card. Baronius tomo 11. & 12. Annalium. Fertur etiam ſub Iuonis nomine Patnormia, ſeu potius Pannomia: ſed ea Pannomia non dicitur Iuonis, quia ſit ab Iuone compoſita, ſed quia ſit ex decreto Iuonis maxima ex parte deſumpta: eſt enim Pannomia quaſi compendium decreti Iuonis. & ideo mirum videri non debet, quod libro 8. multa ſint decreta ex Innocentio ſecundo Papa, & ex hiſtoria Sigeberti, qui fuerunt Iuone poſteriores.

De Samuele Marochiano. 1090.

SAmuel Marochianus ex Iudæo Chriſtianus ſcripſit vtiliſſimam epiſtolam, ſiue librum de aduentu Meſſiæ, & de ijs, quæ Iudæi moderni negant, & ob quæ in Iudaiſmo obſtinatè perſeuerant. Scripſit autem, vt ipſe teſtatur, poſt mille annos ab vltima euerſione Ieroſolymæ ſub Tito Imp. ideſt, poſt annos mille ſeptuaginta duos à natali Domini. Extat hic liber in tomo 4. Bibliotheca ſanctorum Patrum, edit. ſecundæ, & etiam ſeorſim excuſus inuenitur.

Se-

Seculum vndecimum ab anno 1100. ad 1200.

De Leone Oſtienſi. 1101.

LEo Marſicanus Epiſcopus Oſtienſis factus à Paſchali ſecundo ſub eodem obijt ad initium anni 1110. Scripſit chronicum Monaſterij Caſſinenſis à ſancto Benedicto vſque ad Deſiderium Abbatem, qui fuit poſtea Victor Papa tertius. In quo chronico non pauca attinguntur ad hiſtoriam Eccleſiaſticam illorum temporum valde vtilia.

De Zacharia Chriſopolitano. 1101.

ZAcharias Epiſcopus Chriſopoleos vixit tempore Paſchalis ſecundi Pontificis ad initium anni 1101. & ſcripſit in quatuor Euangelia quatuor libros Commentariorum.

De Sigeberto Hiſtorico. 1101.

SIgebertus Monachus Gemblacenſis vixit tempore Gregorij ſeptimi Pontificis,& obijt tempore Paſchalis ſecundi circa annum Dom.1112. Scripſit chronologiam, quæ extat cum alijs hiſtoricorum Germanorum libris ab anno Dom. 381. vſque ad annum 1111. continuauit Sigebertum Robenus de Monte vſque ad annum Dom. 1210.

Porrò Sigebertus in ſua Chronologia iniquior fuit Gregorio ſeptimo ob ſtudium erga Imperatorem: qua de cauſa non pauca mentitus eſt,& præſertim cùm narrat obitum ipſius Gregorij.

Scripſit præterea duos libros de viris Illuſtribus, inter quos ſe ipſe poſuit, & opuſcula ſua diligentiſſimè numerauit. Inter quæ opuſcula vnum inuenitur contra epiſtolam Gregorij ſeptimi ad Epiſcopum Metenſem, & alterum contra epiſtolam Paſchalis ſecundi, quæ opuſcula meritò ab Eccleſia catholica interdicta fuerunt.

Scripſit quoque, vt ipſe teſtatur, librum contra eos, qui calumniantur Miſſas coniugatorum Presbyterorum. qui liber periſſe videtur, & iure: indignus enim erat, qui lucem aſpiceret. Neque enim Gregorius ſeptimus in cuius odium liber ille ſcriptus erat,reprehenderat Miſſas coniugatorum Presbyterorum, ſed Miſſas concubinariorum Presbyterorum: neque vetuerat

Gregorius, Miſſas eiuſmodi concubinariorum audiri, quod exiſtimaret illas non eſſe veras Miſſas; ſed quod iudicaret concubinarios indignos eſſe, qui Miſſam celebrarent, & qui à fidelibus populis frequentarentur. Quod autem liber ille Sigeberti in defenſionem concubinariorum Sacerdotum, ſcriptus eſſet contra Gregorij Papæ edictum; perſpicuum eſt ex ipſa eius chronologia ad annum Dom. 1074. vbi dicit, à Gregorio ſeptimo prohibitos fuiſſe vxoratos Sacerdotes diuina officia celebrare, nouo exemplo, & inconſiderato, &c. Sed in defenſionem Gregorij Papæ contra calumnias Sigeberti, ſcripſit ſanctus Anſelmus in epiſtola ad Gulielmum Abbatem, quæ eſt numero octaua, vbi ſic ait, De Presbyteris, inquit, qui ſe apertè reproba libidinis conuerſatione Deo reprobabiles exhibent, omnino tenendum eſt, quod Apoſtolica prouidentia Eccleſiaſtico, iuſtoq. rigore conſtituit. Nempe nullatenus conuenit, vt ibi reuerenter adſtent, vbi pertinaciter aperta, & impudenti libidine fœtentes Dei, & Sanctorum prohibitionem contemnendo, ſacris altaribus deſeruiunt, imò non deſeruiunt, ſed quantum ad ipſos, commaculant: non quo quis ea, quæ tractant contemnenda, ſed tractantes execrandos exiſtimet: vt quæ Dei, & Angelorum præſentia non reuerentur, vel hominum deteſtatione repulſi, ſacra contaminare deſiſtant.

De Gofrido Vindocinenſi. 1101.

GOfridus Abbas Vindocinenſis, & Cardinalis tit. S. Priſcæ ab Vrbano ſecundo creatus vixit vſque ad extrema tempora Innocentij ſecundi, vt conſtat ex epiſtola Innocentij ad ipſum. Scripſit epiſtolarum libros quinque, Opuſcula quindecim, & ſermones duodecim: quæ omnia extant excuſa Pariſijs anno 1610. Opera Iacobi Sirmundi è Societate Ieſu.

De Eutymio Zigabeno. 1118.

EVtymius Zigabenus Monachus vixit tempore Alexij Conneni Imperatoris, vt ipſe teſtatur initio Panopliæ.

Scripſit Panopliam aduerſus omnes hæreſes, & parte ſecunda tit. 23. deſcribit errores Baſilij auctoris Bogomilum, quem Alexius Imperator comburi iuſſit in equeſtri theatro.

Scripſit etiam Commentaria in omnes Pſalmos, & in quatuor Euangelia. Falluntur, qui hunc auctorem floruiſſe ſcribunt anno Dom. 440. vel 1180. floruit vero anno 1118. quo Alexius Imperator obijt.

De Ioanne Zonara. 1118.

IOannes Zonaras Monachus Græcus ſcripſit libros tres annalium, quibus complexus eſt hiſtoriam vniuerſalem ab orbe condito vſque ad exitum Alexij Conneni Imperatoris Græcorum, qui obijt anno Dom. 1118.

Scripſit etiam Commentaria in Nomocanonem Photij.

De Ruperto Tuitienſi. 1119.

RVpertus Abbas Tuitienſis vixit tempore Paſchalis ſecundi Pontificis,& Henrici iv. dicti v. Imperatoris circa annum Domini milleſimum centeſimum vndecimum: hunc enim annum ipſe notat lib. 8. de diuinis officijs cap. 4. Scripſit multa opera quorum catalogum ipſe ponit in epiſtola dedicatoria ad Cunonem Epiſcopum Retiſponenſem, cui dedicat libros de diuinis officijs.

Opera eius hæc ſunt.

De diuinis officijs, lib.	12
In Iob Commentariolum abbreuiatum,	10
In Ioannem Euangeliſtam,	14
De operibus ſanctæ Trinitatis,	42
In Apocalypſim,	12
In duodecim Prophetas minores,	30
De victoria Verbi,	13
De gloria & honore filij hominis ſecundum Euangelium Matthæi,	8
De glorioſo Rege Dauid ex libris Regum,	11
In Cantica Canticorum,	7

Obſeruatio prima.

Libri de officijs diuinis olim carebant nomine auctoris; nam, vt teſtatur Thomas Valdenſis lib. de Sacrament. c. 47. 65. & 93. extabat ſuo tempore liber, ſiue opus de diuinis officijs, ex quo Io. Vviclef hæreſiarca mirificè triumphabat, & Catholicos vexabat, nunc ſancti Ambroſij, nunc ſancti Iſidori, nunc ſancti Fulgentij nomine eum librum venditans. Itaque Catholici diu libri eius auctorem quærentes ſuſpicati ſunt, auctorem fuiſſe quendam Valramum, ad quem ſcripſit ſanctus Anſelmus librum de azimo: hinc poſtea Dominicus à Soto, Claudius Sanctius, Gulielmus Alanus Cardinalis, & alij, auctorem erroris de impanatione fecerunt Valramum: Sed reuera opus illud de diuinis officijs à Vvicleſo citatum, non eſt Valrami, qui nihil eiuſmodi

vſquam ſcripſiſſe legitur, ſed Ruperti Tuitienſis Abbatis, de quo nunc agimus: ſiquidem initium illius operis, quod à Vviclefo citabatur apud Valdenſem erat, Ea quæ per anni circulum: & hoc ipſum eſt initium librorum Ruperti de officijs diuinis. Deinde omnia, quæ citabat Vviclefus ex auctore de diuinis officijs, inueniuntur ad verbum in lib. 2. de officijs diuinis cap. 2. & cap. 9. apud Rupertum. Præterea errores iſtius libri, inueniuntur etiam in libris Ruperti in Exodum, & in Ioannem, vt plane conſtet eundem eſſe auctorem omnium iſtorum librorum. Denique Algerus lib. 1. de Sacramento Euchariſtiæ cap. 6. dicit tempore ſuo exortam nouam hæreſim, & abſurdiſsimam de impanatione. Atqui Rupertus vixit eodem ſeculo, quo Algerus, & erat Algero paulò Senior: & hic ipſe error, quem Algerus notat habetur in ſecundo lib. cap. 2. & cap. 9. de officijs diuinis apud Rupertum. Atque hæc videtur eſſe cauſa, vt opera Ruperti Tuitienſis alioqui non mala, nec indocta, iacuerint ſine luce, & honore in tenebris obliuionis, annis circiter quadringentis: nam noſtro primum tempore cœperunt lucem aſpicere.

Obſeruatio ſecunda.

Error Ruperti in eo ſitus eſt, quòd exiſtimauit, non conuerti panem in corpus Chriſti dum conficitur Euchariſtia, ſed aſſumi à Verbo Diuino, quemadmodum aſſumpta eſt humanitas. Id perſpicuum eſt ex libro ſexto in Ioannem, vbi Rupertus dicit, Verbum factum eſſe hominem, non deſtruendo, ſed aſſumendo humanitatem: & eodem modo in Euchariſtia idem verbum fieri panem non deſtruendo, ſed aſſumendo panem. & ſimilia habet lib. 2. in Exodum cap. 10. ſed clariſsime lib. 2. de officijs diuinis cap. 2. cùm ſic ait, Nec duo corpora dicuntur, aut ſunt, hoc quod de Altari, & illud quod acceptum eſt de vtero Virginis: quia videlicet vnum idemq. Verbum, vnus idemq. Deus ſurſum eſt in carne, hic in pane: & cap. 9. ſic, inquit, Verbum Patris carni, & ſanguiui, quem de vtero Virginis aſſumpſerat, & pani ac vino, quod de altari aſſumpſit, medium interueniens, vnum ſacrificium efficit. quod cum in ora fidelium Sacerdos diſtribuit, panis & vinum abſumitur, & tranſit: partus autem Virginis cum vnito ſibi Verbo Patris & in cælo, & in hominibus integer permanet, & inconſumptus: hæc ille, vbi cum dicit, permanere in cælo, & in hominibus partum Virginis Verbo Patris vnitum; intelligit, permanere in hominibus per fidem, non re ipſa: ſtatim enim ſubiungit, Sed in illum in quo fides non eſt, præter viſibiles ſpecies panis, & vini nihil de ſacrificio peruenit. hæc ille.

ille. Hunc errorem explicuimus, & refutauimus lib. 3. de Sacramento Euchariſtiæ, cap. 11. & 15.

De Algero Scholaſtico. 1130.

ALgerus Scholaſticus Leodienſis, ac poſtea Monachus Cluniacenſis floruit circa annum Domini 1130. Scripſit varia opuſcula de gratia, & libero arbitrio, & de Miſericordia, & iuſtitia. Sed præcipuum eius opus eſt de corpore & ſanguine Domini contra Berengarium, quod tribus libris comprehenſum, valdè laudatur à venerabili Petro Cluniacenſi, qui initio libri de ſacrificio dicit, Lanfrancum ſcripſiſſe de Sacramento Euchariſtiæ, bene, planè, perfectè: Guitmundum, melius, plenius, perfectius; Algerum, optimè, pleniſſimè, perfectiſſimè. Sed tamen obſeruandum eſt, hunc Algerum lib. 2. cap. 1. non rectè ſcripſiſſe ſpecies Sacramentales non poſſe corrumpi, vel rodi à muribus, &c. quod etiam notauimus in Guitmundo, à quo id videtur Algerus accepiſſe. ſic etiam cap. 8. perperam citauit Algerus ſanctum Auguſtinum, cùm ait, Vnde, vt ait Auguſtinus, nec caro ſine ſanguine, nec ſanguis ſine carne ritè communicatur. Hæc enim non ſunt Auguſtini, ſed Paſchaſij in libro de corpore Domini, cap. 14. Denique cap. 10. videtur Algerus velle, eſſe de iure dinino, vt ſacrificium Miſſæ celebretur in azimo: quod non eſt verum, alioquin Eccleſia non toleraret eos, qui celebrant in fermentato. Hæc notare volui, non vt imminuam, gloriam Algeri, qui magno zelo veritatem ſua ætate defendit: ſed ne lector offendiculum incurrat in legendo opere iſto, alioqui valde bono, cum ſit commune mortalibus aliquando labi. Extat hoc opus Algeri impreſſum Louanij cum Paſcaſio, Lanfranco, & Guitmundo, nec non cum ijſdem in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo ſexto, edit. ſecundæ.

De Hildeberto Turonenſi. 1125.

HIldebertus Archiepiſcopus Turonenſis vixit tempore Honorij ſecundi Pontificis, ad quem epiſtolam ſcripſit. Honorius autem ſedere cœpit anno Domini 1125.

Scripſit Sermones, Epiſtolas, & Carmina ſacra, quæ extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 3. edit. 2. ad eum vna, extat Epiſtola ſancti Bernardi, qua eum hortatur, vt Innocentium ſecundum, vt verum Pontificem agnoſcat, & veneretur.

De ſancto Bernardo. 1130.

SAnctus Bernardus Abbas Clarauellenſis, vir plane Apoſtolicus, & non minus gloria miraculorum, quam ſapientiæ ſplendore illuſtris, floxuit maximè tempore Innocentij ſecundi Pontificis anno Dom. 1130. ſed obijt anno 1153. ætatis ſuæ 63. Scripſit multa opera, ſed multa etiam illi tribuuntur, quæ eius non ſunt. Opera, quæ ſine dubio ſanctum Bernardum habent auctorem illa ſunt, quæ numerantur à Gofrido eius diſcipulo, & alumno lib. 3. vitæ ipſius cap. vltimo, vitam enim ſancti Bernardi primus ſcripſit eo viuente Gulielmus Abbas ſancti Theodorici, vnico libro comprehenſam: deinde adiecit ſecundum librum Bernardus Abbas bonæ Vallis: tres vltimos addidit Gofridus Monachus Clarauallenſis.

Opera S. Bernardi indubitata ex Gofrido Monacho.

Homiliæ in laudem Virginis Matris, ſiue ſuper, Miſſus eſt Angelus, 4
De gradibus humilitatis, 1
De diligendo Deo, 1
Apologeticus ad Gulielmum Abbatem, 1
De præcepto, & diſpẽſatione, 1
Exhortatorius ad milites templi, 1
De gratia, & libero arbitrio, 1
De Conſideratione ad Eugenium, 5
In Cantica, ſermones, 86
Epiſtolæ ad diuerſos, 351
Vita ſancti Malachiæ Epiſcopi Hiberniæ.

Opera S. Bernardi ſecundi ordinis, quæ habentur etiam pro indubitatis.

De Aduentu Domini ſerm. 7
De Vigilia natalis Domini, 6
De natali Domini, 6
De Circunciſione, 3
De Epiphania, 4
De Dominica prima poſt Epiphaniam, 2
De Conuerſione S. Pauli, 2
De Purificatione B. Mariæ, 3
De Septuageſima, 2
De Quadrageſima, 7
De S. Benedicto Abbate, 1
De Annunciatione B.M. 3
De Dominica Palmarum, 3
De feria quarta pœnoſa, 1
De feria quinta in Cœna Domini, 1
De Paſcha, 4
De octaua Paſchæ, 2
De Rogationibus, 1

De

De Aſcenſione, 6
De Pentecoſte, 3
De S.Ioanne Baptiſta, 1
De SS.Petro,& Paulo, 4
De Dauid, & Golia, 1
De ſeptem panibus, 3
De ſancto Victore, 2
De S.Maria Magdalena, 1
De Aſſumptione B.M.V. 5
De verbis,Signum magnum, 1
De natiuitate S. Mariæ, 1
De ſancto Michaele, 2
De feſto omnium Sanctorum, 5
De ſancto Malachia, 1
De verbis Iſaiæ, 5
De ſancto Martino, 1
De ſancto Clemente, 1
In vigilia ſancti Andreæ, 1
In die ſancti Andreę, 2
In obitu Humberti, 1
In dedicatione Eccleſiæ, 6
In Pſalmum 90. 17
De diuerſis argumentis, 35
De altitudine cordis, 4
De Conuerſione ad Clericos, 1
Sermones parui, 66
De donis Spiritus ſancti, 1
Sententiæ ſancti Bernardi.
Declamatio in illud, Ecce nos reliquimus omnia.

Ordo tertius operum dubiorum.

Ad fratres de monte Dei.
Meditationes.
De interiori domo.
De ordine vitæ.
De ſcala Clauſtralium.
Formula honeſtæ vitæ.
Speculum Monachorum.
Sermones varij.
Liber de conſcientia.
Deſcriptio Claræ vallis.
Lamentatio Virginis Mariæ.
Doctrina ſancti Bernardi.
Homilia de exeuntibus in Emmaus.
De amore Dei.
De natura,& dignitate Diuini amoris.
Sermo de Paſſione Domini.
Tractatus de Paſſione Domini.
Rethorica ſancti Bernardi.
De modo bene viuendi ad ſororem ſuam.
De Conſcientia.
Sermones de diuerſis argumentis, 15
Super Salue Regina.
Epiſtola ad quendam, qua docetur, quid à nobis requirat Deus.
De oneribus ſermones. 11

Obſeruatio prima.

Inter opera ſecundi ordinis eſt ſermo de natiuitate B. Mariæ, qui non eſt,vt multi exiſtimant,de natiuitate ex ſancta Anna matre ſua in hunc mundum; ſed de natiuitate per dormitionem mortis, in cælum. quo modo dicuntur natalitia aliorum omnium Sanctorum. Id ex contextu facilè poteſt intelligi,hæc enim ſunt prima verba,Fœcundæ Virginis amplectitur cælum præſentiam, terra memoriam veneratur,&c.

In eodem ordine eſt ſermo breuiſſimus de Beata Virgine poſt ſermonem quintum de Aſſumptione; ſed ille ex ſermonibus par-

uis eſt ſecundus, & inde hùc ſine cauſa tranſlatus: & fortaſſe non eſt ſancti Bernardi, cùm auctor eius ſermonis dicat, ſe carere virginitate, & ex primo libro, cap. 3. vitæ ſancti Bernardi probabiliter colligatur, eum virginem fuiſſe.

In eodem ordine inuenitur lib. Sentent. S. Bernardi, de quo libro ambigo, an ſit ſcriptus ab ipſo S. Bernardo, an ab aliquo alio, qui collegerit eas ſententias ex ſcriptis, & Sermonibus eiuſdem ſancti viri: video enim in ijs ſententijs quædam vocabula barbara, vt guerram, pro bello, & res alias leuiores, quàm vt decere videantur ſanctum Bernardum: ſed nihil definio.

Obſeruatio ſecunda.

In tertio ordine in quo dubia opera continentur: aliqua ſunt, quæ manifeſtè ſancti Bernardi non ſunt, ſed tamen grauia, & vtilia ſunt: alia habent ſuos auctores, qui in titulis prænotantur; alia ſunt inepta, & indigna, quæ tanto viro attribuantur: alia deniquc tam proximè accedunt ad ſpiritum, & ſtilum ſancti Bernardi, vt eius fœtus iudicari poſſint. Ac vt dicam de ſingulis quod ſentio.

Sermo, ſeu liber de vita ſolitaria ad fratres de monte Dei, non habet ſtilum, ſed habet ſpiritum ſancti Bernardi, & digniſſimus eſt, qui legatur.

Meditationum capita ſexdecim ſimilia ſunt libro ſuperiori: non habent ſtilum, neque eruditionem ſancti Bernardi, ſed habent pietatem, & deuotionem, & vtiliter legi poſſunt.

Tractatus de interiori domo, non eſt malus, ſed ad ſuperiores duos non pertingit.

Tractatus de ordine vitæ, ſiue de doctrina puerorum, ſimilis eſt ſuperiori.

Scala clauſtralium, ſiue de modo orandi, non habet ſtilum ſancti Bernardi, ſed alioqui inſignis libellus eſt, & lectu dignus.

Formula vitæ, cum annexo documento, & ſpeculum Monachornm, vtiliſſima continent documenta, ac Religioſis viris planè neceſſaria, quamuis à ſtilo ſancti Bernardi longe abſint.

Sermones de Natali Domini, qui ordine ſuccedunt, non ſunt B. Bernardi, neque eruditi; ſiquidem in primo ſermone auctor laudat Abbatem Clarauellenſem, ideſt, ſanctum Bernardum; proinde non eſt ipſe ſanctus Bernardus ſermonis auctor. Idem ipſe auctor dicit, nocte Natalis Domini corruiſſe templum pacis Romæ, quod æternum futurum ſperabatur. At naſcente Domino nondum templum illud ædificari cœptum erat. denique ſtilus turgidus eſt, ſed vocabulis barbaris non caret.

Idem

Idem de alijs ſermonibus,eiuſdē auctoris iudiciū fieri poteſt.

Inter ſermones eſt vnus de Villico iniquitatis, cui præmittitur epiſtola Bernardi ad Matthæum Epiſcopum Albanenſem,cui ſermo ille tranſmittitur. & quidem ſermo ſtilum ſancti Bernardi non habet, ſed alioqui eruditam explicationem continet. Itaque vel ſanctus Bernardus ſolitam ſuam eloquentiam in hoc ſermone neglexit, vel alius Bernardus eſt, qui ſermonem iſtum conſcripſit.

Liber de conſcientia pius, & vtilis eſt quamuis ſancti Bernardi eſſe non videatur.

Deſcriptio claræ Vallis non eſt ſancti Bernardi, ſed alicuius, qui eam bene nouerat.

Lamentatio B.Virginis indigna eſt, quæ ſancto Bernardo tribuatur, quippe, quæ ineptias, & falſa nonnulla continet.

Sermo de duobus diſcipulis euntibus in Emmaus inſignis eſt, ſed S.Bernardi ſtilum non habet.

Liber de amore Dei ſtilum potius ſancti Auguſtini,quàm ſancti Bernardi habere videtur: qui enim librum illum compoſuit imitari voluit ſanctum Auguſtinum in libris confeſſionum cum Deo colloquentem.

Liber de natura,& dignitate amoris diuini ſubtilis, & obſcurus eſt,nec cuius ſit affirmare poſſum.

Sermones duo de Paſſione Domini,quorū prior,incipit, Ieſum Nazarenum, & poſterior longe prolixior, Ego ſum vitis vera, docti ſunt, & vtiles; ſed non videntur ſancti Bernardi, ſi è ſtilo iudicium fiat.

De Rithmis, hoc ſolum dicere poſſum, illum qui incipit, Ieſu dulcis memoria, longe præſtare cæteris omnibus.

Liber de modo bene viuendi, qui ſcriptus dicitur à ſancto Bernardo ad ſororem ſuam; vtiliſſima documenta continet; ſed neque ſtilum habet ſancti Bernardi, neque ad ſororem eius ſcribi potuit: hic enim liber ad ſororem Virginem, & cum Virginibus in monaſterio degentem ſcribitur, vt perſpicuum eſt ex cap.21.Sanctus autem Bernardus vnicam habuit ſororem,eamq. primò coniugatam, deinde ſanctimonialem. Vide lib.1.vitæ ſancti Bernardi cap.1.& 6.

Liber de conſcientia, de gradibus humilitatis, ſermones de Cœna Domini, & cætera vſque ad finem ſecundi tomi, non ſolum longe diſtant à ſtilo ſancti Bernardi, ſed etiam veriſimile non eſt de ijſdem argumentis toties ſanctum Bernardum diſſeruiſſe.

De Petro Cluniacenſi. 1130.

PEtrus venerabilis Abbas Cluniacenſis ſancti Bernardi æqualis fuit, vt epiſtolæ teſtantur, vltro, citroque Miſſæ. Fuit nobilis Aquitanus, ac primo miles, deinde monachus. Scripſit libros duos de miraculis ſui temporis.

Scripſit librum, per formam epiſtolæ, aduerſus errores Petri de Bruis in quo egregiè tractat.

De baptiſmo paruulorum.
De auctoritate libri Actorum Apoſtolorum.
De auctoritate epiſtolæ B. Pauli.
De auctoritate Eccleſiæ.
De auctoritate veteris teſtamenti.
Iterum de baptiſmo paruulorum.
De Baſilicis, templis, & aris.
De veneratione ſanctæ Crucis.
De ſacrificio Miſſæ, & veritate tranſubſtantiationis.
De ſuffragijs defunctorum.
De laudibus Dei in canticis, & muſicis inſtrumentis.

Scripſit quoque libros multos epiſtolarum ad diuerſos, quarum nonnullas refert Card. Baronius tomo 12. Annalium.

Addit Trithemius, eum ſcripſiſſe de conuerſatione Eremitica. Sed hunc librum non vidi, neque vtrum extet, ſcio.

De Vgone de ſancto Victore. 1130.

HVgo de ſancto Victore, natione Saxo, profeſſione Monachus, dignitate Abbas ſancti Victoris, æqualis fuit ſancti Bernardi, vt ex epiſtola ſancti Bernardi ad hunc ipſum Hugonem conſtat. Scripſit multa, quæ tribus tomis comprehenduntur in editione Veneta, anni 1588.

Primi tomi hæc ſunt.

De ſcripturis, & ſcriptoribus ſacris, prænotationes.
Annotationes elucidatoriæ in Pentateuchum, Iudices, libros Regum, Pſalmos aliquot.
In Eccleſiaſtem homiliæ 19.
Annotationes, elucidatoriæ in Threnos, in Ioelem, & Abdiam.
Annotationes elucidatoriæ allegoriarum in totum teſtamentum vetus, exceptis Prophetis, & libris ſapientialibus.
Annotationes elucidatoriæ allegoriarum in quatuor Euang.

Annotationes literales,& quæſtiones in epiſtolas S.Pauli.
Annotationes elucidatoriæ in Dionyſium Areopagitam.
Secundi Tomi hæc ſunt.
Inſtitutiones in decalogum.
Expoſitio in Regulam ſancti Auguſtini.
De Inſtitutione nouitiorum.
De Clauſtro animæ.
De anima libri quatuor.
De medicina animæ.
De arrha animæ.
De laude charitatis.
De modo orandi.
De fructu carnis, & ſpiritus.
De nuptijs carnalibus, & ſpiritualibus libri duo.
De vanitate mundi libri quatuor.
De meditatione libellus.
De Arcæ myſticæ deſcriptione.
De Arca Noe libri quatuor.
Sermones centum de varijs argumentis.
Sermo de Aſſumptione B.Mariæ.
Tertij tomi hæc ſunt.
Didaſcali libri ſeptem;quorum vltimus de Trinitate diſſerit: reliqui ſex ad artes liberales pertinent.
De poteſtate,& voluntate Dei,libellus.
De quadruplici voluntate in Chriſto,libellus.
De ſapientia animæ Chriſti,libellus.
De vnione corporis,& ſpiritus,libellus.
De Verbi Dei efficacia,libellus.
Apologia de Verbo Incarnato.
De Verbo Incarnato diſputationes tres.
De perpetua Virginitate B. Mariæ.
Miſcellaneorum ſecundi codicis, libri quinque.
De filia Iephte tractatus.
Speculum de myſterijs Eccleſiæ.
De ceremonijs, Sacramentis,& officijs Eccleſiaſticis lib. 3.
De canone myſtici libaminis,libellus.
Dialogus de Sacramentis legis naturalis, & ſcriptæ.
Summa ſententiarum ſeptem tractatibus comprehenſa,quorum eſt
Primus de Fide, Spe, & Charitate, de Trinitate, & Incarnatione.

Secun-

Secundus de creatione, & ſtatu angelicæ naturæ.
Tertius de creatione, & ſtatu humanæ naturæ.
Quartus de Sacramentis in genere, & præceptis diuinis.
Quintus de Sacramento Baptiſmi.
Sextus de Sacramento Confirmationis, Euchariſtiæ, Pœnitentiæ, & Extremæ vnctionis.
Septimus de Sacramento coniugij.
De Sacramentis Chriſtianæ fidei libri duo.

Obſeruatio.

Non pauca ſunt in operibus Hugonis, quæ non videntur germana eius opera; ſed quoniam auctor editionis Venetæ ſuis locis hæc annotauit, & mihi non licuit per anguſtias temporis omnia excutere, remitto lectores ad notas, quæ in ipſis operibus extant. Hoc ſolum addam extare apud Card. Baronium inſignem epiſtolam Hugonis ad Ioannem Archiepiſcopum Hiſpalenſem apoſtatam à fide, tomo 12. ad annum Dom. 1136.

De Richardo de ſancto Victore. 1130.

Richardus de ſancto Victore, natione Scotus, Monachus Ordinis Canonicorum regularium, Hugonis tempore claruit, & in eodem monaſterio ſancti Victoris ſanctiſſime vixit. Fuit quoque ſancti Bernardi amiciſſimus, vt ex libris ad eum ſcriptis perſpicuum eſt. Eius opera duobus tomis continentur.

Primi tomi opera.

De exterminatione mali, & promotione boni tract. 1
De ſtatu interioris hominis, 3
De eruditione interioris hominis libri 3
Beniamin minor, ideſt, de præparatione ad contẽplationẽ.
Beniamin maior, ideſt, de gratia contemplationis libri 5
Allegoriç tabernaculi fçderis, 1
De Trinitate, 6
De tribus appropriatis perſonis in Trinitate, ad ſanctum Bernardum, 1
De Incarnatione Verbi, ad eundem, 1
De Emmanuele libri 2
Exceptionum, 4
De poteſtate ligandi, & ſoluendi tract. 1
De contemplatione plagarum in fine mundi, 1
De Iudiciaria poteſtate in finali iudicio, 1
De ſpiritu blaſphemiæ, 1
De gradibus charitatis, 1
De quatuor gradibus violentç charitatis, 1
De gemino Paſchate, 1
In die Paſchæ ſermo, 1
Declaratio difficultatum Scripturæ Sanctæ, ad ſan-

ſanctum Bernardum, 1
Quomodo Spiritus ſanctus ſit amor Patris, & Filij. 1
De differentia peccati mortalis, & venialis, 1
De ſuperexcellenti Baptiſmo Chriſti, 1
De miſſione Spiritus ſancti ſermo, 1
De comparatione Chriſti ad florẽ,& B.M.ad Virgã, 1
Quomodo Chriſtus ponitur in ſignum populorum, 1
De differentia ſacrificij Dauid,& Abrahæ, 1
De differentia ſacrificij Abrahæ, & B. Mariæ. 1

Opera tomi ſecundi.

Explanatio difficultatum ex tabernaculo fœderis.
De templo Salomonis ad literam.
De concordia temporum in libros Regum.
Explanatio variorum locorum in Pſalmis.
Explanatio libri Cantici canticorum.
De viſione Ezechielis.
De templo Ezechielis.
Deciſio dubiorum in Apoſtolo.
In Apocalypſim Ioannis libri ſeptem.

Obſeruatio.

Hæc omnia opera, vno excepto, quod inſcribitur, Exceptionum libri quatuor, videntur mihi docta,& pia, & digniſſima ingenio acutiſſimo Riccardi, neque ſcio de eis ab vllo eſſe dubitatum, an ſint legitima Riccardi opera. De libris exceptionum nonnihil ambigo, an ſint eiuſdem auctoris, non quod non ſint libri illi eruditione varia pleni,ſed quod quædam contineant,quæ non videntur à Riccardo ſcribi potuiſſe. Libro primo cap. 24. ſic loquitur, Inuentores Theologiæ fuerunt apud Græcos Linus, apud Latinas Varro, & noſtris temporibus Ioannes Scotus. At cur Ioannes Scotus inuentor Theologiæ? cur non magis Moſes, aut Athanaſius, aut Auguſtinus,aut Ioannes Damaſcenus? Deinde non ſunt noti Ioannes Scoti niſi duo, vnus trecentis annis ante Riccardum,alter centum,& amplius annis poſt Riccardum: quis igitur ille eſt,de quo hic dicitur,Et noſtris temporibus Ioannes Scotus? Eodem capite dicit hic auctor, inuentorem Rethoricæ fuiſſe Demoſthenem. Id quod eſt manifeſtè falſum: Demoſthenes enim inſignis orator fuit, ſed ante illum fuerunt alij, vt Iſocrates, Pericles,& alij; & cum ipſo claruit Æſchines: & eodem tempore floruit Ariſtoteles, qui de Rethorica egregiè ſcripſit. In tertio libro cap.7. Scribit de Inſulis,& Scotiam ſuam tantum nominat. Et cap.8.deſcribit ciuitates celebres totius

mundi,

mundi, & Lutetiam Pariſiorum, vbi ipſe degebat, ne nominat quidem, vt neque Londinum, neque Cantuariam, neque Edimburgum, neque alias Britanniæ, vel Scotiæ Ciuitates. In quarto libro numerat Pontifices Hebræorum, & omittit Aaron, Eleazarum, Phinees, & nonnullos alios inter præcipuos.

De Vuillelmo Malmesberienſi. 1130.

VVillelmus, ſeu Gulielmus Monachus Anglus, dictus Bibliothecarius, & Malmesberienſis, vixit eodem tempore, quo prædicti quatuor ſcriptores. Scripſit libros quinque de rebus geſtis Regum Anglorum, vſque ad Henricum primum. Item hiſtoriæ nouellæ libros duos. Denique de rebus geſtis Pontificum Anglorum libros quatuor.

De Henrico Vtidonienſi. 1140.

HEnricus Vtidonienſis ſcripſit hiſtoriam Anglicanam libris octo vſque ad Stephani Regis obitum, ideſt, vſque ad annum 1153.

De Gratiano. 1145.

GRatianus Patria Cluſinus, profeſſione Monachus ſancti Benedicti, claruit tempore Eugenij tertij Pontificis, & Conradi tertij Imperatoris ad annum Dom. 1145. Scripſit Decretum, ſiue concordiam diſcordantium canonum: opus valde laborioſum, in quo canones plurimos collegit ex ſcripturis, ex reſponſis Pontificum, ex Concilijs, & ex Patribus. Et quamuis multi alij viri docti in hoc genere ſcriptionis laborauerint, vt Dionyſius Exiguus, Iſidorus, Creſconius, Brutchardus, Iuo, & ſi qui alij ſunt: ipſe tamen ſolus obtinuit, vt publicè in gymnaſijs prælegeretur, & multorum doctiſſimorum virorum Commentarijs illuſtraretur.

Scripſit hoc opus Bononiæ in monaſterio ſancti Felicis ex ſententia Trithemij in ſecundo libro de viris Illuſtribus Ord. ſancti Benedicti, anno Dom. 1127. vel vt alij volunt, anno Dom. 1151. niſi forte Trithemius inchoationem, alij conſummationem operis annotauerint.

Porrò hoc opus à mendis purgatum, & ſuæ integritati reſtitutum fuit à viris quibuſdam eruditiſſimis auctoritate Gregorij XIII. Pontificis anno ſalutis 1580.

Obſer-

Obſeruatio in Gratianum.

Gratianus id vnum habet, quod reprehendi poſſe videtur, quòd non habuit delectum auctorum, ex quibus decreta collegit. annotabo hic aliqua loca per modum exempli.

Primo, diſtinctione xvj. can. Septuaginta, citatur epiſtola ſancti Athanaſij Epiſcopi Alexandrini de canonibus Nicænis incendio conſumptis, ad Marcum Papam. Sed Card. Baronius tomo 3. Annalium demonſtrat, eo tempore Athanaſium fuiſſe exulem in Gallijs, & incenſionem illam canonum Nicænorum contigiſſe diu poſt obitum Marci Papæ, & ipſum Marcum defunctum iam fuiſſe, quando ſcribitur reſpondiſſe ad epiſtolam Athanaſij: vt vndique nutet fundamentum harum epiſtolarum, & ſeptuaginta canonum Nicæni Concilij.

Secundo, diſtinctione 63. can. Adrianus, & can. in Synodo. ponuntur duo canones ex hiſtoria Eccleſiaſtica Sigeberti, quibus affirmantur inueſtituræ Epiſcoporum conceſſæ Imperatoribus ab Hadriano primo, & à Leone octauo ſummis Pōtificibus: quos canones confictos fuiſſe à Sigeberto ſchiſmatico hiſtorico probat multis argumentis Card. Baronius tomo 9. Annalium, ad annum tertium Hadriani primi Pontificis. Neque obſtat, quod ijdem canones habentur etiam apud Iuonem in Pannomia lib. 8. cap. 135. & 136. cum tamen Iuo Sigebertum ætate præceſſerit. hoc (inquam) non obſtat: quoniam Pannomia non dicitur Iuonis, quia ſit ab Iuone compoſita, ſed quia ſit ex decreto Iuonis maxima ex parte decerpta. Quod autem auctor Pannomiæ ſit recentior Iuone, perſpicuum eſt ex libro octauo, vbi multa ſunt decreta Innocentij ſecundi Pontificis, qui fuit Iuone poſterior.

Tertio, cauſa 24. quæſt. 1. can. Hæc eſt fides: tribuitur iſte canon ſancto Hieronymo in Symbolo ad Damaſum. Sed re vera deſumptus eſt ex libello fidei Pelagij hæreſiarchæ ad Innocentium primum Pontificem. Id ſatis conſtat ex ſancto Auguſtino libro de gratia Chriſti cap. 30. 31. 32. & 33. vbi ponit ipſa verba huius Symboli, & dicit eſſe verba libelli, quem de fide ſua Pelagius ad Innocentium miſit.

Quarto, cauſa 10. quæſt. 1. can. Quia Sacerdotes. Iſte canon ſumitur ex epiſtola ſancti Hieronymi ad Damaſum, de oblationibus altaris. Sed ea epiſtola indigna eſt, quæ ſancto Hieronymo tribuatur: nam inter ſancti Spiritus organa numerat auctor huius epiſtolæ Euſebium Chronographum, quem ſanctus Hieronymus Arianum hæreticum paſſim appellat.

Item ſcribens ad Damaſum citat Chryſoſtomi Commenta-

rium in Matthæum. At eo tempore, quo Chryſoſtomus ſcripſit in Matthæum, Damaſus iam ante multos annos obierat. Obijt enim Damaſus anno ſeptimo Theodoſij Senioris: Chryſoſtomus autem anno ſequenti ordinatur Presbyter, & incipit concionari ad populum: inter quas homilias ſunt etiam illæ, quibus explicatur Euangelium ſancti Matthæi. Omitto quod ſtilus huius epiſtolæ impolitus, & barbarus cùm ſit, nihil habet ſimile cum ſtilo ſancti Hieronymi.

Quinto, cauſa 22. can. Nec artificioſo: citatur ſanctus Auguſtinus in libro de conflictu virtutum, & vitiorum cap. 19. At is liber non poteſt eſſe S. Auguſtini, cùm in fine eius libri commendetur Regula S. Benedicti, qui fuit plus centum annis Auguſtino poſterior.

Sexto, cauſa 27. can. Nubendi licentia: iterum citatur idem liber cap. 24. qui nullo modo Auguſtini eſſe poteſt. Adde quod plurimis in locis Gratianus citat Chryſoſtomum pro auctore operis imperfecti, & Hieronymum pro Origene.

De Petro Lombardo. 1145.

PEtrus Lombardus, Epiſcopus Pariſienſis eodem tempore floruit, quo Gratianus, & ſicut iſte collegit Canones, & Canoniſtarum quaſi magiſter fuit: ſic ille collegit ſententias ſacrorum Theologorum, & Magiſter ſententiarum, & Theologorum Scholaſticorum dici meruit. Ferunt Gratianum, & Petrum Lombardum, & Petrum Comeſtorem germanos fratres fuiſſe: ſed fundamento caret ea opinio. Certè in patria non conueniunt: Gratianus enim Ethruſcus fuit ex Cluſio Ciuitate: Magiſter Petrus, Lombardus ex Nouaria; Petrus Comeſtor Gallus ex Trecis. Quæ ſcripſerit Petrus Lombardus, ex epitaphio ſepulchri eius, quod eſt in Eccleſia S. Marcelli Pariſijs, cognoſci poteſt: ſic enim ibi legitur, Hic iacet Magiſter Petrus Lombardus Epiſcopus Pariſienſis, qui compoſuit librum Sententiarum, Gloſſas Pſalmorum, & Epiſtolarum.

Porro libri Sententiarum, quod eſt præcipuum opus Magiſtri Petri, quatuor ſunt.

Primus continet ſententias Patrum de Trinitate, & vnitate Dei.

Secundus de creatione Mundi, ac præcipuè Angelorum, & hominum, & de gratia Dei.

Tertius de Incarnatione Verbi, deq. virtutibus, & vitijs.

Quar-

Quartus de Sacramentis,& nouiſſimis, ideſt, Reſurrectione, Iudicio,&c.

Obſeruatio.

Quamuis Petrus Lombardus Magiſter appelletur, tamen diſcipuli eius, Scholaſtici doctores, viri acuti, & docti non omnia probant, quæ Magiſter docuit: notantur enim articuli viginti ſex, in quibus Magiſter reijcitur, in additione ad Magiſtrum, excuſa typis. Nec ſolum opiniones eius aliquando refelluntur: ſed etiam non defuerunt, qui eum ad Alexandrum tertium Pontificem detulerint, hæreſis nomine, quòd docuiſſet, Chriſtum, vt hominem non eſſe aliquid. Quam eius ſententiam damnatam fuiſſe in Concilio quodam Pariſienſi, iubente Alexandro Pontifice, teſtatur Matthæus Paris in hiſtoria Anglicana, in Henrico ſecundo pag. 132. quæ damnatio contigit annis nouendecim poſt obitum eiuſdem Petri. Non diu poſtea accuſatus fuit à Ioachim Abbate, quod docuiſſet, vnam ſummam rem eſſe Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum. Sed Concilium Lateranenſe ſub Innocentio tertio, Petri Lombardi ſententiam approbauit, & contrariam Ioachimi Abbatis reprobauit.

De Ottone Friſigenſi. 1145.

OTto Friſigenſis Epiſcopus, inſignis nobilitate, pietate, & doctrina, fuit Henrici quarti Imperatoris nepos, Henrici quinti ſororius, Conradi Regis frater vterinus, Friderici primi patruus. initio monachus fuit Ciſtercienſis, ac paulo poſt Abbas Morimundenſis, deinde Epiſcopus Friſingenſis, tandem in ipſo eodem monaſterio piè Deo animam reddidit anno Dom. *1159.* & quoniam Gilbertum Porretanum aliquando valdè laudauerat, in morte reuocauit, ſi quid in eius laudem dixiſſet, quod fidei Chriſtianæ contrarium videri poſſet. Siquidem aliqui articuli in Concilio Epiſcoporum ab Eugenio tertio Pontifice damnati fuerant ſub nomine Gilberti. Vide hæc omnia apud Radeuicum, lib.2.de geſtis Friderici Imperatoris cap.11.

Scripſit Otto Friſingenſis libros ſeptem Chronicorum ab Orbe condito vſque ad annum Dom. 1146. quibus addidit librum octauum de fine mundi, Antichriſti perſecutione, Reſurrectione mortuorum, iudicio finali, & gloria beatorum, ac ſupplicijs damnatorum.

Scripſit prætereà de geſtis Friderici primi Imp. libros duos; quibus duos alios addidit Radeuicus Canonicus Friſingenſis.

De Petro Comeſtore. 1150.

PEtrus Comeſtor, qui & Magiſter hiſtoriæ Scholaſticæ, hoc ipſo tempore floruit: dedicauit enim opus ſuum Vvilelmo Archiepiſcopo Senonenſi, cui Alexander tertius Papa commiſit, vt ſententiam quandam Petri Lombardi damnaret, vt ſupra diximus. Scripſit hiſtoriam ſacram 16. libris, qui ſunt libri ſacri hiſtoriales, videlicet Geneſis, Exodus, Leuiticus, Numeri, Ioſue, Iudices, Ruth, primus Regum, ſecundus Regum, tertius Regum, quartus Regum, Tobias, Ezechiel, Daniel, Iudith, Eſther, Machabæorum, Hiſtoria Euangelica, & hiſtoria Actuum Apoſtolorum. Scripſit autem inſerens verbis ſacris multa ex Gloſſis, & ex prophanis auctoribus, & non raro admiſcens incertas hiſtorias.

De Theoriano. 1170.

THeorianus quidam Græcus vir doctus, miſſus fuit à Manuele Imperatore ad Armenos, vt eos ab erroribus circa fidem Chriſtianam reuocaret: quod ille egregiè præſtitit anno Dom. 1170. Extat dialogus Theoriani Orthodoxi cum generali Armenorum, in tomo quarto Bibliothecæ ſanctorum Patrum edit. ſecundæ, eſtque dialogus lectu dignus. quamuis Genebrardus lib. 4. Chronologiæ conetur excuſare Armenos ab errore Petri Gnaphei, tamen iudicent lectores, an rectè excuſauerit.

De Hugone Etheriano. 1177.

HVgo Etherianus natione Tuſcus, vir doctus Græcè, & Latinè, Conſtantinopoli degens ſcripſit valdè eruditè librum de proceſſione Spiritus ſancti aduerſus errores Græcorum quem librum ad Alexandrum tertium Pontificem miſit anno 1177. teſte Card. Baronio tomo 12. Annalium, vbi & epiſtolam eiuſdem Alexandri ponit, qua gratias agit Hugoni. Scripſit etiam de regreſſu animarum ab inferis. Vtrunque opus extat in tomo 9. Bibliothecæ SS. Patrum, edit. 2.

De Arnoldo Carnotenſi. 1177.

ARnoldus Carnotenſis, Abbas bonæ Vallis, vir admodum pius, & doctus, & ſancti Bernardi diſcipulus, & amicus in

primus,

primus, ad quem etiam ſcripſit epiſtolam 310. de obitu ſuo iam imminente. Scripſit inſigne opuſculum de ſeptem verbis nouiſſimis à Chriſto in Cruce prolatis. Scripſit item de laudibus Virginis Mariæ Matris Dei: quæ duo opera extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo primo edit. ſecundæ. Scripſit quoque ſecundum librum vitæ ſancti Bernardi, qui habetur ad finem operum ſancti Bernardi.

De Ioanne Sareſberienſi. 1177.

IOannes Sareſberienſis, Epiſcopus Carnotenſis, vixit tempore Alexandri tertij. Scripſit multa, & in ijs vitam S. Thomæ Cantuarienſis, Opus pœnitentiale, Obiurgationem Cleri, Policraticum libris octo, De nugis curialium, Epiſtolas ad diuerſis. Extant impreſſa anno 1513.

De Petro Bleſenſi. 1177.

PEtrus Bleſenſis, Archidiaconus Bathonienſis, vixit tempore Alexandri iij. Pontificis, & Henrici ſecundi Regis Anglorum, cui diu familiaris, & adminiſter fuit. Scripſit multa ſapienter, & eloquenter. quæ nunc extant opera Ioannis Buſæi, edita ſunt Moguntiæ anno 1600. videlicet epiſtolæ 180.

Tractatus de transfiguratione Domini.
Tractatus de Conuerſione ſancti Pauli.
Compendium in Iob.
Tractatus de Hieroſolymitana peregrinatione.
Inſtructio fidei ad Soldanum Iconij.
Liber de confeſſione Sacramentali.
Liber de ſatisfactione à Sacerdote iniungenda.
Canon Epiſcopalis, ſiue de inſtitutione Epiſcopi.
Inuectiua contra deprauatorem.
Tractatus de amicitia Chriſtiana.

Ad hæc meminit ipſe in Inuectiua aliorum operum ſuorum, quæ non videntur extare. Inueniuntur multæ huius Petri epiſtolæ in tomo 12. Annalium Card. Baronij: & inſtructio fidei ad Soldanum, inuenitur etiam apud Matthæum Pariſienſem ad annum Dom. 1169. ſub nomine Alexandri tertij Pontificis. Pontifex enim eam direxit nomine ſuo, quamuis à Petro Bleſenſi conſcriptam.

De Gulielmo Tyrio. 1180.

GVlielmus Archiepiſcopus Tyri viuebat anno Dom. 1180. quo anno Manuel Imperator Græcorum obijt, vt ipſe teſtatur libro 22. hiſtoriæ ſuæ cap.4. & 5.

Scripſit hiſtoriam de bello ſacro libris viginti tribus, ſed liber viceſimus tertius ab ipſo inchoatus, non abſolutus fuit. Incipit ab anno Dom. 1095. & perduxit hiſtoriam vſque ad annum 1180. ſed continuauit Ioannes Heroldus additis libris ſex ad annum Domini 1521.

De Helmoldo Butſonienſi. 1180.

HElmoldus Canonicus Butſonienſis eodem tempore ſcripſit hiſtoriam Henetorum, ſiue Sclauorum à Carolo Magno vſque ad annum Domini 1168.

De Gothefrido Viterbienſi. 1186.

GOthefridus Viterbienſis Notarius Conradi tertij, & Friderici primi Imperatorum, ſcripſit Chronicum vniuerſale, quod appellauit Pantheon, fortaſſe, quòd contineat res geſtas omnium Principum, tum Eccleſiaſticorum, tum temporalium. Principes enim Dij appellantur in ſcripturis. Scripſit autem partim proſa, partim carmine, & diuiſit opus ſuum in partes viginti, & dedicauit illud Vrbano tertio ſummo Pontifici, ad cuius Pontificatum hiſtoriam ſuam perduxit, ideſt, ab initio mundi vſque ad annum Dom. 1186.

Porrò hoc ipſo anno nupſit Conſtantia filia Rogerij Regis Siciliæ, Henrico ſexto filio Friderici primi, adoleſcenti annorum viginti, & vnius, adhuc viuente parente eius Friderico primo, vt idem Gothefridus teſtatur parte decima ſeptima extrema.

Ex quibus refellitur fabula de Conſtantia filia Rogerij, Sanctimoniali, & vetula per diſpenſationem Cæleſtini tertij nubente Henrico ſexto.

Cæleſtinus enim tertius ſedere cœpit anno Dom. 1191.

De Gulielmo Neubrigenſi . 1190.

GVlielmus Neubrigenſis eodem tempore ſcripſit hiſtoriam Anglicanam libris quinque & lib.4.cap.13. deplorat infelicem exitum Friderici primi,ob iniuſtam perſecutionem factam legitimo Pontifici Alexandro tertio. Cœpit hiſtoriam ſuam ab anno Dom.1066.& breuiſſimè pertranſijt vſque ad annum 1135. quo anno ſe natum fuiſſe teſtatur, & ab hoc anno fusè ſcribit hiſtoriam gentis ſuæ vſque ad annum 1197.

De Rogerio hiſtorico . 1190.

ROgerius de Houeden inſignis hiſtoricus ſcripſit libros duos Annalium Anglicanorum valdè diligenter, & peruenit vſque ad Ioannem Regem, qui regnare cœpit anno Dom. 1199.

De Theodoro Balſamone. 1191.

THeodorus Balſamon Patriarcha Antiochenus vixit tempore Xiphilini Patriarchę Conſtantinopolitani,cui dedicauit ſuũ opus. Georgius autem Xiphilinus anno 1191. ſedere cœpit,teſte Baronio Card. tomo 12. Annalium, ad annum 1191. Scripſit Balſamon duos libros Commentariorum, vnum in Nomocanonem Photij, alterum in Canones variorum Conciliorum,& ſanctorum Patrum. Fuit autem Balſamon ſchiſmaticus, & Romanæ Eccleſiæ infenſus,non minus, quàm Photius, Vide Baronium loco citato.

De Ioachimo Abbate. 1195.

IOachimus Abbas Florenſis Monaſterij viuebat anno 1195. Scripſit in Iſaiam, & Hieremiam, & Apocalypſim, &, Concordiam teſtamenti veteris, & noui: quæ omnia extant. Circunferuntur quædam vaticinia ſub eius nomine de futuris Pontificibus Romanis,quæ quam fidem mereantur, aliorum ſit iudicium: illud mirum eſt,quod cùm ea vaticinia ad ſolos quindecim Pontifices pertineant: tamen curioſitas hominum ad noſtra vſque tempora,extendere illa conatur.

Seculum Decimumtertium ab Anno 1200. ad 1300.

De Innocentio tertio Pontifice.

INnocentius tertius Pontifex maximus ſedere cœpit in Apoſtolica ſede anno 1198. & ſedit vſque ad annum 1216. Vir fuit multæ pietatis, & doctrinæ, nec minoris prudentiæ in Eccleſia gubernanda. Eius opera duobus tomis continentur.

In priore habentur.

Sermones de tempore.

Item de Sanctis, tum proprij, tum communes.

Item de conſecratione Pontificis, quatuor.

Ad hæc libri:

De Eleemoſyna, 1

In ſeptem Pſalmos pœnitent. 1

De laude charitatis, 1

De myſterijs Miſſæ, 6

De contemptu mundi, 3

Encomium in Chriſtum, & eius Matrem.

Precationes de paſſione Chriſti, 3

De Sanctorum veneratione, 3

Hymnus in Chriſtum, & eius Matrem.

Conciones parænetica ad Concilium, 2

Acta atque decreta Concilij Lateranenſis.

In poſteriore tomo ſunt.

Epiſtolarum libri duo: &, Conſtitutionum decretalium libri quinque.

Obſeruatio.

Qui libros Innocentij tertij edidit, præmiſit ante Concilium Lateranenſe admonitionem, in qua dixit, Concilij illius decreta non à Concilio, ſed ab ipſo Innocentio poſt Concilium conſcripta, atque edita fuiſſe: quod inde probat, quia in capitulis quibuſdam fit mentio Concilij Lateranenſis iam peracti, ac præſertìm in cap. 29. 33. & 41. Sed hic auctor, quicunque fuerit, omnino deceptus eſt, & alios nonnullos ſcriptores decepit. Siquidem Concilium Lateranenſe, cuius fit mentio in his capitulis, non eſt Lateranenſe ſub Innocentio tertio, ſed ſub Alexandro tertio. atque ad hunc errorem tollendum è medio, in editione Romana Conciliorum generalium Græcè, & Latinè editorum, In Concilio ſub Innocentio tertio notatur ad marginem, vbi ſint capitula Lateranenſis Concilij ſub Alexandro tertio ibi citata. Itaque decreta Concilij ſub Innocentio tertio edita, verè Concilij generalis ſunt, & ab ipſo Concilio conſtituta, & edita non à ſolo Innocentio poſt Concilium.

De Gunthero. 1203.

GVntherus Monachus Pariſienſis ſcripſit hiſtoriam Conſtantinopolitanam, quæ tempore ſuo contigit, quando videlicet Conſtantinopolis à Latinis capta eſt, & Balduinus Flander, Imperator creatus: quæ hiſtoria extat apud Henricum Caniſium tomo quinto par. 2. antiquæ lectionis.

De Helinando. 1203.

HElinandus Monachus Gallus ſcripſit hiſtoriam ab orbe condito vſque ad annum 1212. libris quadraginta octo; quem auctorem præcipuè ſequuti ſunt Vincentius Bellouacenſis, & ſanctus Antoninus in hiſtoria ſcribenda. Scripſit etiam ſermones, & epiſtolas, & alia, quæ vtrum excuſa extent, ignoro.

De Niceta Choniate. 1205.

NIcetas Acominatus, ſiue choniates floruit poſt annum 1200. Scripſit enim hiſtoriam, quæ extat græcè, & Latinè, ab anno 1118. vſque ad annum 1205. ideſt, ab Imperio Io. Comneni, Alexij filij vſque ad obitum Balduini primi ex latinis Imperatoris Conſtantinopolitani. Dicitur etiam ſcripſiſſe libros quinque de fide Orthodoxa, Græco idiomate, quos non vidi, ſed Pariſijs excuſos eſſe accepi.

Do Conrado Vrſpergenſi Abbate. 1215.

ABbas Vrſpergenſis, cuius nomen diu fuit incognitum, ſed tandem Conradum eſſe innotuit, viuebat tempore Innocentij tertij Pontificis: teſtatur enim ipſe, ſe anno Dom. 1202. factum Presbyterum, & anno 1207. factum eſſe monachum Præmonſtratenſem: & anno 1215. factum eſſe Abbatem Vrſpergenſem.

Scripſit hiſtoriam, ſiue chronicum à primo Rege Aſſyriorum Belo vſque ad Fridericum ſecundum Imperatorem, ideſt, vſque ad annum Dom. 1229. & Friderici Imperatoris nonum.

Obſeruatio.

Neceſſe eſt, hanc hiſtoriam, vel non eſſe vnius auctoris, vel Conradum hunc inſeruiſſe aliqua in hiſtoria ſua, ex ſcriptis aliorum.

rum. Siquidem anno 1102. ſcribit ſe Romæ fuiſſe, cum Paſchalis ſecundus Pontifex feria quinta in Cœna Domini publicè Imperatorem Henricum excommunicatum pronunciauit. At ipſe (vt paulo ante notauimus) ſcribit, ſe anno 1215. factum eſſe Abbatem Vrſpergenſem: quæ certè non cohærent, niſi forte factus ſit Abbas cùm eſſet pluſquam centum, & quindecim annorum. Sed neque hoc dici poteſt; cùm ipſe idem loquens de initio Pontificatus Innocentij tertij, ideſt, de anno 1198. dicat, ſe tunc fuiſſe in minori ætate, & adhuc laicum: quomodo enim eſſe poterat in minori ætate, ſi pluſquam centenarius erat!

Illud quoque obſeruandum eſt, hunc auctorem ob amorem erga Imperatores ſuæ nationis, non pauca contumelioſa ſcripſiſſe de Innocentio tertio, & Gregorio nono Pontificibus valde pijs, & doctis: alioqui autem ſcriptorem eſſe ſatis diligentem, & dignum, qui legatur.

De Honorio Auguſtudunenſi. 1220.

HOonorius Auguſtudunenſis Presbyter claruit anno Domini 1220. ex Trithemio, qui ei multa opera attribuit, quæ fortaſſe non extant. Extat autem excuſa Baſileæ anno 1544. ſumma hiſtoriarum, ſiue chronicum magnum: extat etiam commentarius in libros Salomonis editus Coloniæ anno 1544. Extat quoque liber inſcriptus Gemma animæ, qui liber ſolet excudi cum auctoribus, qui ſcripſerunt de officijs diuinis.

De S. Antonio de Padua. 1220.

SAnctus Antonius, de Padua appellatus, quia in ea Ciuitate poſt multa ſanctitatis edita ſigna, obijt, & in eadem ſepultus mirificè honoratur: patria fuit Vlyſſiponenſis, & viuente adhuc ſancto Franciſco, eius ordinem ingreſſus, doctrina, & miraculis plurimos conuertit, vel ab hæreſi ad rectam fidem, vel ab improbis moribus ad pœnitentiam agendam. Extant eius conciones tum de tempore, tum de Sanctis. Migrauit in cælum anno Dom. 1231. & anno ſequenti à Gregorio nono Pontifice inter Sanctos relatus eſt.

De S. Raymundo de Penna forti. 1230.

SAnctus Raymundus de Penna forti Barcinonenſis, Ord. Prædicatorum, floruit tempore Gregorij noni, cuius iuſſu collegit

legit in vnum volumen quinque libris diſtinctum epiſtolas decretales ſummorum Pontificum, vt ipſe Gregorius Papa teſtatur in proœmio Decretalium. Idem ſcripſit egregiam ſummam, quæ cùm diu manuſcripta ferretur, tandem typis mandata eſt. Obijt ſenex admodum Barcinonæ anno Dom. 1275. illuſtris vitæ ſanctitate, & miraculorum gloria: & noſtro tempore, ac me ipſo præſente in ſanctorum numerum relatus eſt à Clemente octauo ſummo Pontifice, anno Dom. 1601.

De Gulielmo Antiſiodorenſi. 1240.

GVlielmus Antiſiodorenſis Epiſcopus hoc ſeculo ſcripſit ſũmam Theologicam Scholaſtico more, diſtinctam in libros, tractatus, capita, & quæſtiones. Vna eius ſententia notari ſolet, vt ſingularis, quod videlicet merita hominum iuſtorũ prius, & principalius à fide, quam à charitate dependeant. Sic enim docet libro tertio, tractatu duodecimo, capite primo, quæſtione ſecunda: & capite ſecundo quæſtione prima. Et quamuis ipſe fidem prædicet longe alio ſenſu, quàm Lutherani faciant; tamen ſententia eius, hoc potiſſimum tempore, vitanda eſſe videtur. Vide, ſi placet, quæ ſcripſimus libro quinto de iuſtificatione cap. 15.

De Gulielmo Pariſienſi. 1240.

GVlielmus Epiſcopus Pariſienſis viuebat anno Dom. 1240. vt colligitur ex articulis quibuſdam ab ipſo hoc anno damnatis, qui habentur in additione ad libros ſententiarum Petri Lombardi.

Vir fuit admodum pius, & doctus: eius opera hæc extant Venetijs excuſa.

De ſancta Trinitate, lib.	1	De profeſſione nouitiorum,	1
De primo principio,	1	De dono ſcientiæ,	1
De Sacramentis,	1	De operibus virtutum,	1
Cur Deus homo,	1	De remedijs tentationum,	1
Summa virtutum,	1	De pluralitate beneficorum,	1
Summa vitiorum,	1	De clauſtro animæ,	1
De fide, & legibus,	1	De Rethorica diuina,	1
De animabus hominum,	1	De pœnitentia,	1
De bono, & malo,	1	De Dæmonibus,	1
De vniuerſo,	6	In Examerон,	1

In

In Pſalterium,	1	Sermonum,	1
In Prouerbia Salomonis,	1	Epiſtolarum,	1
In Eccleſiaſtem,	1	De collatione, & pluralitate beneficiorum Eccleſiaſticorum tractatus duo.	
In Cantica canticorum,	1		
In Euangelium Matth.	1		

De Iacobo à Vitriaco, 1240.

IAcobus à Vitriaco, natione Gallus. S. R. E. Cardinalis, & Epiſcopus Tuſculanus à Gregorio nono creatus multis laboribus pro Eccleſia Dei perfunctus in Oriente, & Occidente, piè obijt anno Dom. 1240. de quo multa narrat Thomas Cantapratenſis eius fermè æqualis.

Scripſit magnum volumen concionum de tempore, in quibus multus eſt in ſacris Scripturis citandis, & exponendis.

Scripſit libros duos hiſtoriæ Hieroſolymitanæ,& Occidẽtalis.

Item librum vnum contra Saracenos.

Item libros duos de vita B. Mariæ Oegniacenſis, qui extant apud Surium die 23. Iunij. Deniq; ſcripſit epiſtolas ad diuerſos.

De S. Edmundo Cantuarienſi. 1240.

SAnctus Edmundus Archiepiſcopus Cantuarienſis à Gregorio nono Pontifice creatus, obijt anno Dom. 1240. & paulo poſt ab Innocentio IV. Pontifice in ſanctos relatus fuit.

Scripſit vtilem librum, qui ſpeculum Eccleſiæ dicitur; & extat in tomo quinto Bibliothecæ ſanctorum Patrum, edit. 2.

De Innocentio. IV. 1243.

INnocentius quartus Pontifex, patria Genuenſis, vir doctrina, & prudentia clarus ſedere cœpit anno Dom. 1243. & obijt anno 1254. Scripſit apparatum ſuper Decretales, breuem, ſed eruditum. Scripſiſſe dicitur etiam alium librum, Nouellas, ſiue authenticas, appellatum, necnon librum de Pontificis auctoritate, & Imperatoribus iuribus contra Petrum de Vineis. Sed hos duos poſteriores libros ego non vidi.

De Alexandro de Hales. 1245.

ALexander Halenſis, natione Anglus Ordinis ſancti Franciſci, vir doctiſſimus, & ſanctorum Bonauenturæ, & Thomæ Aqui-

Aquinatis præceptor, ſcripſit iuſſu Innocentij Papæ quarti ſummam Theologiæ egregiam, & copioſiſſimam, quæ notiſſima eſt. Scripſit poſtillam in tota Biblia: nec non ſummam virtutum. Obijt anno Dom. 1245. vt teſtatur Petrus Rodulphus à Toſſiniano in hiſtoria Seraphica.

De Hugone de S. Caro. 1245.

HVgo de ſancto Caro, natione Burgundus Ordinis Prædicatorum, Cardinalis ſanctæ Sabinæ ab Innocentio quarto Pontifice creatus fuit anno Domini 1244. & piè, ac ſanctè obijt anno 1264.

Scripſit Commentaria breuia in vniuerſa ſacra Biblia.

Scripſit etiam ſeorſim in Pſalmos: quamuis omnino non conſtet, an Commentaria illa in Pſalmos ſint huius Hugonis, an Alexandri Halenſis.

Item Hugo excogitauit concordantias Bibliorum, teſte ſancto Antonino 3. par. ſummæ hiſtorialis tit. 19. cap. 5. §. 2. & per homines à ſe delectos opus laborioſiſſimum perfecit: cui operi (vt facilè eſt inuentis addere) poſteriorum induſtria multa addidit.

De Humberto, quinto Generali Prædicatorum. 1245.

FRater Humbertus patria Viennenſis natione Gallus, quintus Generalis Ordinis Prædicatorum, æqualis fuit Hugonis, quẽ etiam traxit ad Ordinem S. Dominici. Scripſit multa vtilia, & valdè pia, videlicet:

Expoſitionem Regulæ ſancti Auguſtini.

Librum de ſeptem gradibus contemplationis.

Librum de votis eſſentialibus religioſorum.

Librum de eruditione Concionatorum.

Alium de officijs Ordinis Prædicatorum à Generali vſque ad Ianitorem.

Alium de vitis primorum Patrum ſui Ordinis.

Deniquè ſermones multos valdè vtiles, qui nuper, ideſt, anno 1603. recuſi ſunt Venetijs.

De Matthæo Pariſienſi. 1245.

MAtthæus Paris, ſiue potius Pariſienſis (ſic enim vocatur in ipſo eius libro, & in indice libri) fuit monachus Albanenſis in Anglia tempore Henrici tertij Regis Anglorum. Scripſit hiſto-

hiſtoriam Anglicanam à Vvillelmo primo vſque ad annum triceſimum quintum Henrici tertij,ideſt,ab anno Dom. 1067. vſque ad annum 1250. & hoc ipſo anno haentur hæc verba, Hic terminatur fratris Matthæi Pariſienſis Monachi S.Albani Chronica.] & ibidem inſinuatur eius mors. Continuauit autem aliquis alius vſque ad obitum Henrici tertij, ideſt, ad annum Dom. 1273.

Obſeruatio.

Hæc hiſtoria multa habet ſcitu digna, præſertim de rebus Eccleſiaſticis, de Concilio Lugdunenſi, de diſſidio inter Eccleſiam, & Imperium. Sed quoniam edita eſt ab hæreticis Tigurinis, cautè legenda eſt: non pauca enim leguntur tum in ipſo libro, tum in notis marginalibus, quæ videntur addita ab hæreticis, ad inuidiam conflandam Eccleſiæ Romanæ.

De Martino Polono. 1250.

Martinus Polonus natione, Monachus profeſſione, Archiepiſcopus dignitate, & Pœnitentiarius Innocentij quarti Pontificis, ſcripſit Chronicum, in quo breuiter res geſtas Pontificum, & Imperatorum perſequitur vſque ad ſua tempora, ideſt, vſque ad Honorium quartum, qui ſedere cœpit ad annum Dom. 1285. quem auctorem in hoc meo libro non poſuiſſem, niſi citaretur ab hiſtoricis Magdeburgenſibus, atque ab alijs hæreticis: fuit enim Martinus vir ſimplex, & fabellas pro hiſtorijs obtrudit, qualis in primis eſt illa de Ioanne Papa femina. Quod enim Magdeburgenſes dicunt, hanc narrationem de Ioanne femina haberi apud Marianum Scotum, & Sigebertum, qui Martinum Polonum præceſſerunt, falſum eſt, vt oſtendi in lib. 3. de ſummo Pontifice cap. 24. nam in impreſſis codicibus Mariani, & Sigeberti irrepſit hæc fabula ex Martini Poloni libro: ſed in antiquis manuſcriptis non habetur.

De Vincentio Bellouacenſi. 1250.

Vincentius Bellouacenſis Epiſcopus ex Ord. Prædicatorum, vixit tempore Innocentij quarti Pontificis. Scripſit opera laborioſiſſima, ac præſertim quatuor ſpecula, Doctrinale, Hiſtoriale, Naturale, & Morale.

Doctrinale ſpeculum continet lib. 17. & tractat de omnibus ſcientijs à Grammatica vſque ad Theologiam.

Hiſtoriale ſpeculum tradit hiſtorias ab initio mundi vſque ad

annum Domini 1244.ſed continuauit aliquis alius vſque ad annum Domini 1494.

Naturale ſpeculum continet libros 32. & tractat de rebus omnibus, herbis, auibus,&c. & in vltimo libro de locis,& temporibus,& ſua tempora dicit fuiſſe anno Dom.1250.

Morale ſpeculum continet libros tres, diuiſos in partes, & diſtinctiones, & tractat de paſſionibus animi,de legibus,de gratia,de vitijs, & virtutibus copioſiſſime.Obijt autem anno Dom. 1256. teſte Antonio Senenſi in Bibliotheca Ordinis Prædicatorum, qui Vaſeum teſtem adducit.

De ſpeculo morali, vide infra,vbi de S. Thomæ ſcriptis diſſerimus..

De Henrico Card.Epiſcopo Hoſtienſi. 1261.

HEnricus natione Gallus hortatu Alexandri Papæ quarti ſcripſit in Epiſtolas decretales accuratam expoſitionem. Scripſit celebrem ſummam multa eruditione canonica plenam. Hic ab Vrbano Papa quarto Card. Epiſcopus Hoſtienſis creatus, vixit vſque ad annum Dom.1281.

De Guidone Papa. 1265.

GVido Groſſus patria Narbonenſis, qui poſtea fuit Clemens Papa quartus. dum in minoribus eſſet, ſcripſit plurima ad Ius ciuile pertinentia, cuius iuris conſultiſſimus erat. Scripſit etiam in primum,& ſecundum Decretalium. Obijt anno Dom.1268. piè, & ſanctè,vt ſemper vixerat.

De Roberto Sorbona. 1265.

RObertus Sorbona tempore ſancti Ludouici Regis Francorum,vir multæ doctrinæ, & pietatis, quique Collegium Sorbonæ toto orbe celeberrimum Pariſijs inſtituiſſe dicitur. Scripſit opuſcula nonnulla, vt de Conſcientia, De Confeſſione, De itinere ad Paradiſum, quæ extant tomo quinto Bibliothecæ ſanctorum Patrum editionis ſecundæ.

De Alberto Magno. 1265.

ALbertus ob ſapientiam ſingularem cognomento Magnus, natione Sueuus, profeſſione Religioſus Ordinis S. Dominici,

nici, dignitate Epiſcopus Ratiſponenſis, ad quam dignitatem ab Vrbano quarto Pontifice aſſumptus fuit. ſcripſit plurima opera tum Philoſophica, tum Theologica, ac omiſſis philoſophicis, extat Summa Theologiæ, ſed imperfecta.

Commentaria in libros ſententiarum.
Commentaria in 12. Prophetas minores.
Commentaria in quatuor Euangelia.
De quatuor coæuis liber vnus.
De virtutibus liber vnus.
De adhærendo Deo liber vnus.
Compendium Theologicæ veritatis lib. 7.
Enchiridion de veris, perfectiſq. virtutibus.

Multo plura tribuuntur Alberto à venerabili Patre, F. Antonio Senenſi in Bibliotheca Prædicatorum, & alijs, quæ an extent, ignoro. Obijt autem Magnus Albertus anno Dom. 1280.

Obſeruatio.

Inſcribuntur libri duo, vnus de mirabilibus, & alter de ſecretis mulierum, Magno Alberto. Sed vterque liber indignus eſt, qui tanto Viro tribuatur: nam ſuperſtitioſa quædam continent, & multa vana.

De Thoma Cantapratenſi. 1265.

THomas Cantapratenſis, quem alij Gulielmum, alij Henricum appellarunt; fuit natione Brabantinus, profeſſione Religioſus S. Domninici, dignitate Epiſcopus ſuffraganeus Archiepiſcopi Cameracenſis, & auditor Alberti Magni, vt ipſe in opere ſuo teſtatur, libro ſecundo, cap. vltimo num. 50. condiſcipulus S. Thomæ Aquinatis, quem nobilem adoleſcentem vocat lib. 1. cap. 20. num. 10. Scripſit vtiliſſimum opus de proprietatibus apum duobus libris comprehenſum, in quo ſub figura apum multa ſcribit de officio Prælatorum, & ſubditorum: & miracula, atque exempla ſui temporis verè, fideliterq. deſcribit. Editum eſt hoc opus Duaci anno 1597. cum annotationibus, & vita auctoris.

Scripſit præterea idem auctor vitam B. Chriſtinæ mirabilis, quæ extat apud Surium, menſe Iunio, die viceſimo tertio, & vitam ſanctæ Ludgardis, quæ extat apud eundem, menſe eodem, die ſexto decimo: & addidit vnum librum ad vitam ſanctæ Mariæ de Oegnies. Scripſit autem magno labore, & longo tempore librum de natura rerum, cuius ipſe meminit in præfatione libri de proprietatibus apum. Sed hoc opus tam laborioſum non

vide-

videtur extare. Dicitur denique hic idem auctor in gratiam ſancti Thomæ vertiſſe Ariſtotelem è Græco idiomate in Latinum. de qua re conſulat lector vitam huius auctoris præpoſitam libris de proprietatibus apum.

De S. Thoma Aquinate. 1265.

SAnctus Thomas Aquinas, natione Italus, patria Neapolitanus, profeſſione Religioſus Ordinis Prædicatorum, Illuſtris genere, ſed illuſtrior ſanctitate, & ſapientia: natus eſt anno Domini 1224. & obijt anno 1274. quo anno obijt etiam ſanctus Bonauentura, eius amiciſſimus, ſed hic menſe Martio, ille menſe Iulio.

Eius opera (vt ſanctus Hieronymus de ſancto Cypriano ſcripſit) Sole ſunt clariora, vt ſuperuacaneum videatur eorum indicem texere. Deſcribam eorum indicem ex Romana editione, quæ iuſſu Pij quinti Pontificis maximi confecta cenſetur omnium optima. Tomi ſunt ſeptendecim.

Primus tomus continet vitam B. Thomæ, & Commentaria in libros Perihermenias, & Poſteriorum analyticorum.

Secundus tomus continet Commentaria in libros octo Phyſicorum, in lib. 4. de cœlo, & mundo, & in lib. 2. de generatione.

Tertius tomus continet Commentaria in lib. 4. Meteororum, in lib. de anima, & in parua naturalia.

Quartus tomus continet Commentaria in lib. 12. Metaphyſicorum, Tractatum de ente, & eſſentia cum Commentarijs Card. Caietani, &, Expoſitionem in librum de cauſis.

Quintus tomus continet Commentaria in libros 10. Ethicorum, & in libros 8. Politicorum.

Sextus tomus continet Commentaria in primum, & ſecundum ſententiarum.

Septimus tomus continet Commentaria in tertium, & quartum ſententiarum.

Octauus tomus continet Quæſtiones diſputatas, & Quodlibeta.

Nonus tomus continet Summam contra gentiles cum Commentarijs Franciſci Ferrarienſis.

Decimus tomus continet Primam partem ſummæ Theologiæ cum Commentarijs Card. Caietani, & expoſitionem S. Dionyſij de diuinis nominibus.

Vndecimus tomus continet Primam ſecundæ, &, Secundam

ſecundæ cum Commentarijs Card. Caietani.

Duodecimus tomus continet Tertiam partem cum Commentarijs Card. Caietani.

Tertius decimus tomus continet Commentarium in Iob: in primam quinquagenam Pſalmorum, in Cantica canticorum, in Iſaiam, in Hieremiam, & Threnos.

Quartus decimus tomus continet Cõmentaria in Matthæum, & in Ioannem.

Quintus decimus tomus continet Auream cathenam ex Patribus contextam in quatuor Euangelia.

Sextus decimus tomus continet Commentaria in omnes epiſtolas ſancti Pauli, & ſermones de tempore, & de Sanctis.

Septimus decimus tomus continet ſeptuaginta tria opuſcula, &, Scriptum ſecundum in quatuor libros ſententiarum, ad Anibaldum Cardinalem.

Obſeruatio prima in opera ſancti Thomæ.

PRæter libros in editione Romana numeratos feruntur ſub nomine ſancti Thomæ Commentaria in Geneſim, & in libros Machabæorum, & in ſeptem Epiſtolas canonicas. Sed Commentarium in Geneſim à ſancto Antonino tertia parte ſummæ hiſtorialis tit. 18. cap. 10. reijcitur, vt ſpurium. Scribit quidem Antonius Senenſis in Bibliotheca Ordinis Prædicatorum à ſancto Antonino reijci Commentarium in Geneſim, quod tunc extabat: non illud, quod nuper inuentum, & editum eſt. Sed cùm ego Commentarium neutrum viderim, non poſſum de hac re ferre iudicium. De Commentario in libros Machabæorum Lutetiæ excuſo, non habeo, quod dicam, quia Commentarium illud non vidi. Commentaria verò in epiſtolas canonicas videntur mihi erudita, & digna ingenio ſancti Thomæ, præſertim cum in ijs cernatur ſtilus, & modus procedendi ſancti Thomæ. Neque obſtat, quod in editione Romana hoc opus nõn recenſeatur. Siquidem eo tempore hoc opus nuſquam inueniebatur, & primum in lucem prodijt Antuerpiæ anno 1592.

Obſeruatio ſecunda.

Ex opuſculis, quæ ſancto Thomæ tribuuntur, aliqua ſunt, quæ non eſt certum eſſe germana eius opera; quæ quia in editione Romana notata ſunt diuerſitate characteris; de illis nihil dicam. In alijs vnum eſt, quod inſcribitur de Regimine Principum ad Regem Cypri: quod mihi multis de cauſis ſuſpectum ſemper

fuit.

fuit. primum quia lib.3.cap.10. ſcribit auctor huius operis ſuo tempore accidiſſe, vt Adolphus Imperator Rodulpho, & Albertus Adolpho ſuccederet. At ſanctus Thomas obijt anno 1274. Adolphus autē Rodulphō ſucceſſit anno 1292.& Albertus Adolpho anno 1299. poſſet quidem fieri,vt iſta verba ex margine annotata ab aliquo poſteriore in textum irrepſerint:ſed oratio continuata non videtur admittere iſtam reſponſionem. Deinde lib. 3.cap.10.non ſemel vocat iſte auctor ſummum Pontificem Chriſti ſucceſſorum. quod impropriè dictum eſſe nemo neſcit, qui Chriſtum Pontificem æternum eſſe nouit, cui nemo ſuccedit, ſed omnes miniſtrant: at ſanctus Thomas ita impropriè loqui non ſolet. Præterea iſte auctor ſtilum habet à ſtilo ſancti Thomæ valdè diuerſum: hic enim preſſe, & breuiter ſcribit, & multa paucis complectitur; ille contra verbis abundat,& pauca multis explicat. Adde, quod hic auctor non pauca leuia profert, de nominibus magiſtratuum lib.3.cap.22. & lib.4.cap.26. quæ ſancto Thomæ nunquam excidiſſent. quæ cauſæ fortaſſe fuerunt, vt in editione Louanienſi anni 1562. libri iſti de regimine Principum inter opuſcula ſancti Thomæ ad ſcripta non inueniantur. Adde vltimo, cùm ſanctus Thomas ſcripſerit ſeptem libros de eruditione Principum, planè vtiliſſimos, qui habentur inter opuſcula Romæ edita, non videbatur neceſſarium, vt ſcriberet etiam de regimine Principum.

Obſeruatio tertia.

Mirum eſt valdè, quod magna pars primæ ſecundæ, & ſecundæ ſecundæ inueniantur ijſdem verbis in primo, & tertio libro ſpeculi moralis Vincentij Bellouacenſis. & quidem non videtur Vincentius potuiſſe ſpeculum ſuum morale conficere ex doctrina & verbis ſancti Thomæ, cùm ipſe obierit anno Domini 1256. vt teſtatur Antonius Senenſis ex Vaſzo, in Bibliotheca Patrum Prædicatorum; & ſanctus Thomas obierit anno Domini 1274. & in extrema ætate ſummam Theologiæ confecerit. Sed neque eſt vllo modo credibile ſanctum Thomam ſummæ ſuæ partem ſecundam, eamq. nobiliſſimam ex alio ſcriptore hauſiſſe. In his anguſtijs nihil mihi occurrit, niſi ſpeculum illud morale fortaſſe non eſſe Vincentij Bellouacenſis, ſed alicuius auctoris poſterioris, qui fortaſſe Vincentius etiam diceretur, quique ſecundam partem ſancti Thomæ in compendium redigere voluerit. Id quod videtur poſſe confirmari ex eo quòd ſpeculum morale grauius multo eſſe videtur, quàm ſint ſpeculum doctrinale, naturale, & hiſtoriale, quæ tria ſine vllo dubio ſunt Vincentij Bellouacenſis.

De ſancto Bonauentura. 1265.

SAnctus Bonauentura natione Italus, patria Balneoregienſis, Ordinis ſancti Franciſci Miniſter Generalis, ac poſtea Albanenſis Epiſcopus, & Cardinalis à Gregorio decimo creatus, non in ferijs Pentecoſtes, & in Lugdunenſi Concilio, vt multi ſcribunt, ſed ante Concilium, & forte in quatuor temporibus Decembris anni 1273. Nam in ipſo Concilio Lugdunenſi, quod Romæ nuper eſt editum inuenitur ſanctus Bonauentura Cardinalis reſidere cum cæteris in prima ſeſſione. prima autem ſeſſio celebrata eſt anno 1274. die 7. Maij, triduo ante Aſcenſionis feſtum. Vir fuit ſanctiſſimus, & doctiſſimus, & multa ſcripſit, quæ Romæ edita ſunt iuſſu Sixti V. Pontificis, in octo tomos diſtributa.

Primo Tomo continentur, Principium ſacræ Scripturæ, Expoſitio in Exameron, ideſt, ſermones viginti tres in diuerſa loca Exameron ex ore dicentis ab auditoribus excerpta. expoſitio item in Pſalterium, In Eccleſiaſtem, In Sapientiam, In Lamentationes Hieremiæ Prophetæ.

Secundo Tomo continentur, Expoſitio in caput ſextum Matthæi, Expoſitio in Euangelium ſancti Lucæ, Poſtilla in Euangelium ſancti Ioannis, & Collationes in eundem.

Tertio Tomo continentur, Sermones de tempore, & de Sanctis,

Quarto Tomo continentur, Commentaria in primum & ſecundum librum Magiſtri Sententiarum.

Quinto Tomo continentur, Commentaria in tertium, & quartum librum Sententiarum.

Sexto Tomo continentur prima, & ſecunda pars opuſculorum; videlicet prima pars quæ eſt.

De reductione artium ad Theologiam.
Breuiloquium.
Centiloquium.
Pharetra.
Declaratio terminorum Theologiæ.
Principium compendioſum in libros Sententiarum.
Quatuor libri Sententiarum carmine digeſti.
De quatuor virtutibus Cardinalibus.
De ſeptem donis Spiritus ſancti.
De tribus ternarijs peccatorum.
De Reſurrectione à peccato ad gratiam.
Dieta Salutis.
De Eccleſiaſtica hierarchia.

Secun-

Secunda pars.

Soliloquium.
De meditatione vitæ Domini noſtri Ieſu Chriſti.
Libellus meditationum.
De ſeptem gradibus contemplationis.
De quinque feſtiuitatibus Pueri Ieſu.
Officiũ de Paſſione Dominica.
De ſancta Cruce laudatio.
Lignum Vitæ.
Speculũ de laudibus B. Mariæ.
De Corona Beatæ Mariæ.
De compaſſione eiuſdem.
Philomela paſſioni Domini aptata per ſeptem horas.
De ſeptem verbis Domini in cruce.
Pſalterium B. Mariæ maius.
Pſalterium eiuſdem minus.
In Salutationem Angelicam.
In Salue Regina.

In ſeptimo Tomo continetur pars tertia opuſculorum, quæ eſt.

De inſtitutione vitæ chriſtianæ.
De regimine animæ.
Speculum animi.
De decem præceptis.
De gradibus virtutum.
Itinerarium mentis in Deum.
De ſeptem itineribus æternitatis.
Stimulus diuini amoris.
Paruum bonũ, ſine incendium amoris.
Amatorium.
Exercitiorum ſpiritualium libellus.
Faſcicularius.
Viginti quinque memorialia.
Confeſſionale.
De ratione confitendi.
De puritate conſcientiæ.
De preparatione Sacerdotis ad Miſſam.
Expoſitio Miſſæ.
De ſex alis Cherubim.
De ſex alis Seraphim.

Octauo Tomo continetur pars quarta opuſculorum, quæ eſt.

De triplici ſtatu Religioſorum.
Speculum diſciplinę propter nouitios.
Viginti paſſus Nouitiorum.
In Regulam Nouitiorum.
De proceſſu Religionis.
De contemptu Seculi.
De reformatione mentis.
Alphabetum paruum boni Monachi.
De perfectione vitæ ad Sorores.
Declaratio Regulæ Minorum.
Quæſtiones circa eandem Regulam.
Quare Fratres Minores prædicent, &c.
De paupertate Chriſti.
Quod Chriſtus, & Apoſtoli nudis pedibus incedebant.
Apologia Euangelicæ paupertatis.
Contra calumniatorem Regulæ Franciſcanæ.
Apologeticus in eos, qui Ordini Minorum aduerſantur.
De non frequentandis quæſtionibus.

Collationũ libellus ad Fratres.
De reformandis Fratribus, Ad miniſtros Prouinciales.
Appendix continet Compendium Theologiæ.
De eſſentia, inuiſibilitate, & immenſitate Dei.
De myſtica Theologia.

Obijt vir ſanctus Deo, & hominibus amabilis valdè, anno Domini 1274. Menſe Iulio, die quintadecima, quæ erat Dominica, ſub auroram, in Concilio Lugdunenſi, vt in ipſo Concilio legitur.

De Petro Tarantaſienſi. 1265.

PEtrus Tarantaſienſis Ordinis ſancti Dominici Cardinalis Hoſtienſis à Gregorio decimo Pontifice cum ſancto Bonauentura creatus, ipſi Gregorio ſuccedens, & Innocentius Quintus appellatus; quinto menſe obijt, anno Domini 1276.

Scripſit in quatuor libros Sententiarum. dicitur etiam ſcripſiſſe in Pentateuchum, in Pſalmos, in Euangelium Lucæ, & in epiſtolas ſancti Pauli; & denique Compendium Theologiæ. Non defuerunt, qui pluſquam centum propoſitiones eius reprehenderent: ſed iuſſu Ioannis Vercellenſis Magiſtri generalis Ordinis Prædicatorum à ſancto Thoma defenſæ ſunt, vt ex opuſculo eius perſpicuum eſt.

De Henrico Sterone. 1265.

HEnricus Stero Monachus Chronicam ſcripſit ab anno primo Frederici primi, vſque ad Rodulphum Aſpurgium, ideſt, ab anno Domini 1152. vſque ad annum 1273. vide Henricum Caniſium tomo 1. antiquæ lectionis.

De Vdalrico Argentinenſi. 1280.

VDalricus de Argentina Ordinis Prædicatorum, & Alberti Magni auditor, ſcripſit in libros quatuor Magiſtri Sententiarum: & ſummam Theologiæ, ac librum de anima. claruit anno Domini 1280.

De Ruperto de Ruſſia. 1280.

RVpertus, ſiue Robertus de Ruſſia Ordinis Minorum claruit eodem tempore, & circa annum Domini 1280. ſcripſit Commentaria in quatuor libros Santentiarum: Expoſitionem Regulæ ſancti Franciſci, & librum de anima.

De

De Gulielmo Durante. 1280.

GVlielmus Durantes, dictus ſpeculator, natione Vaſco, Epiſcopus Mimatenſis, iureconſultus inſignis, ſcripſit Speculum in tria volumina diſtinctum ad Cardinalem Othobonum, qui fuit poſtea Hadrianus Papa quintus. Scripſit etiam rationale diuinorum officiorum libris octo. & Repertorium iuris. & Commentaria in Canones Concilij Lugdunenſis. Viuebat tempore Nicolai III. Pontificis anno Domini 1280.

De Guidone Archidiacono. 1283.

GVido Baiſius, Archidiaconus Bononienſis, ſcripſit Commentarium in Decretum Gratiani, quod Roſarium appellauit. Scripſit etiam in epiſtolas Decretales. claruit anno 1283.

De Aegidio Romano. 1290.

AEgidius Romanus ex nobili familia Columnenſium, Ordinis ſancti Auguſtini Prior generalis, ac poſtea Archiepiſcopus Bituricenſis, ſancti Thomæ auditor, & eius doctrinæ defenſor acerrimus, plurima ſcripſit tum Philoſophica, tum Theologica; ſed magna ex parte non extant, niſi manuſcripta in varijs Bibliothecis. Quæ extant Theologica impreſſa, hæc ſunt.

In primum & ſecundum Sententiarum Commentaria.
In Exameron libri duo.
In Cantica Canticorum lectiones nouendecim.
In Epiſtolam ad Romanos lectiones.
In cap. Firmiter, & in cap. Marthæ expoſitio.
In Orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam, explanatio.
Tractatus de corpore Chriſti, de diſtinctione articulorum Fidei, & de arca Noe.
Theoremata de Sacramento altaris, & de corpore Chriſti.
Tractatus de renunciatione Papæ.
Libellus ſcriptus occaſione Clerici minus ſufficienter ad Subdiaconatum promoti.
Qnomodo Reges poſſint bona Regni Eccleſijs elargiri.
De Regimine Principum libri tres.
Quodlibeta.

Tractatus contra exemptos.
De diuina influentia in beatos.
De laudibus diuinæ ſapientiæ.
De defectu malorum culpæ.
De prædeſtinatione, præſcientia, paradiſo, & inferno
De peccato originali.
Caſtigatorium in corruptoriũ librorũ Thomæ Aquinatis.

Extat etiam manuſcriptus liber, quem ego vidi, De poteſtate Eccleſiaſtica.

Ex Philoſophicis hæc habentur typis mandata.
In Metaphyſicam Ariſtotelis, expoſitio.
In eiuſdem libros de anima.
In eiuſdem libros de generatione.
In eiuſdem libros Priores analyticos.
In eiuſdem libros Rethoricorum.
De materia cæli.
De formatione corporis humani.
Super auctorem libri de cauſis.
De eſſe, & eſſentia.
De motu Angelorum.
De menſura Angelorum.
De cognitione Angelorum.

Sed hi tres poſtremi tractatus poſſunt inter opera Theologica numerari. Floruit hic auctor circa annum Domini 1290.

Obſeruatio.

Opuſculum in orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam, & tractatus de corpore Chriſti; non ſunt omnino certa opera Aegidij. Solet citari liber in quartum Sententiarum nomine Aegidij, vt etiam liber de intellectũ poſsibili contra Auerroem, & de gradibus formarum: ſed vtrum ij libri extent ignoro.

De Raymundo Lullo. 1290.

Raymundus Lullus ex inſula Maiorica, vixit tempore Philippi Pulchri Regis Francorum circa annum Domini 1290. Scripſit lingua ſua vulgari, multa opera, quorum aliqua verſa ſunt in linguam Latinam, vt Ars magna, & parua. Hunc Raymundum Eimericus in directorio Inquiſitorum, ſcribit accuſaſatum fuiſſe ad Gregorium XI. Papam, vel potius accuſata fuiſſe ſcripta eius, quòd continerent pluſquam trecentos errores. & Bernardus de Lutzemburgo Raymundũ hunc ponit in Catalogo hæreti-

hæreticorum. Contra autem non deſunt, qui eundem Raymundum colant, vt ſanctum Martyrem, & vocent Doctorem illuminatum, & ſcripta eius orthodoxa eſſe confirment: de qua re editus eſt liber anno 1604. cum hac inſcriptione, Sententia definitiua in fauorem Lullianæ doctrinæ iuris ordine, & Apoſtolica auctoritate lata, & in veritatis triumphum, inque glorioſæ vindicationis memoriam, denuo impreſſa, & principalibus reſcriptis munita. Quid in hac controuerſia tenendum ſit nondum videtur eſſe definitum ab Apoſtolica Sede, cum tam directorium Eimerici, quam liber illi oppoſitus, publicè, & ſine prohibitione legatur.

De Richardo de media Villa. 1290.

RIchardus de media Villa, natione Anglus, Ordinis ſancti Franciſci, ſcripſit in libros quatuor Sententiarum dilucida Commentaria, in quibus ſancti Thomæ doctrinam imitari viſus eſt.

Scripſit etiam in quatuor Euangelia, & in Regulam Fratrum Minorum, &, contra Petrum. Ioannem librum vnum. Dicitur etiam ſcripſiſſe de Conceptione B. Virginis, & in epiſtolas ſancti Pauli, & de ordine iudiciorum. quod an ita ſit, non mihi conſtat.

De Henrico Gandauenſi. 1290.

HEnricus à Gandauo natione Belga Archidiaconus Tornacenſis, vir doctiſsimus, ſcripſit egregium opus Quodlibetorum. Item ſummam quæſtionum ordinariarum. Item de Virginitate, & Pœnitentia. Denique etiam Commentaria in libros Phyſicorum, & Metaphyſicorum Ariſtotelis. Dicitur etiam ſcripſiſſe librum De viris illuſtribus. Obijt anno Domini 1293.

De Ioanne Pariſienſi. 1296.

IOannes Pariſienſis, Ordinis Prædicatorum claruit circa annum 1296. Scripſit in quatuor libros Sententiarum, &, Quodlibeta varia: ſed præcipuè De poteſtate Regia, & Papali. & quoniam incidit in tempora turbulenta ob diſcordiam inter Bonifacium VIII. Pontificem, & Philippum Pulchrum Regem Gallorum; & ipſe Pariſijs agebat, & docebat, videtur propenſior fuiſſe erga Regem, quam erga Pontificem.

De Dino Mugelano. 1299.

DInus Mugellanus ſcripſit in titulum de regulis iuris in ſexto. claruit tempore Bonifacij Papæ VIII. anno 1299.

Seculum decimumquartum ab anno 1300. ad 1400.

De Ioanne Duns Scoto.

IOannes Duns Scotus, natione Anglus, Ordinis Minorum, vir fuit acutiſsimo ingenio prææditus & cum docuiſſet primum Oxonij, deinde Pariſijs, immatura morte diem extremum obijſſe dicitur anno Domini 1308. Scripſit hæc.

Scriptum Oxonienſe in quatuor libros Sententiarum.
Scriptum Pariſienſe in eoſdem libros.
Librum Quodlibetorum.
Librum Collationum Pariſienſium.
Librum de primo principio rerum.
Librum Theorematum.
Librum de cognitione Dei.
Tetragrammata quædam.
Sermones de tempore, & de Sanctis.
Commentaria in Geneſim, in Euangelia, & in Epiſtolas, valdè obſcura.

Item in Philoſophicis.

Scripſit Quæſtiones in Porphirium, item in Ariſtotelis prædicamenta, Perihermenias, Priora, Poſteriora, Elenchos, de anima, Metaphyſica, & Phyſica.

De Auguſtino Anconitano. 1301.

AVguſtinus Triumphus, patria Anconitanus, profeſsione religioſus ſancti Auguſtini, vir pius, & doctus, floruit ad initium anni 1300. ſed obijt anno 1328. cum eſſet annorum octoginta quinque, vt ex inſcriptione ſepulchri ipſius conſtat, quod habetur Neapoli in Eccleſia Fratrum Eremitarum ſancti Auguſtini. Scripſit egregiam ſummam de poteſtate Eccleſiæ, quæ extat Romæ edita anno 1584. Scripſit etiam Commentarium in Canticum Beatæ Virginis Mariæ, quod extat Romæ excuſum anno 1590. Scripſit plurima alia tum in ſanctam Scripturam,

ram, tum in Magiſtrum Sententiarum, tum etiam in Ariſtotelem, & ſermones, ac tractatus varios, qui extare dicuntur in Bibliotheca Vaticana.

De Barlaamo. 1303.

BArlaamus Epiſcopus Hieracenſis, vixit circa annum Dom. 1303. & ſcripſit Epiſtolas multas ad Græcos de vnione cum Eccleſia Romana, quas edidit Henricus Caniſius num. 6. antiquæ lectionis.

De Siffrido. 1305.

SIffridus Presbyter Miſnenſis eodem tempore ſcripſit epitomem hiſtoriarum libris duobus comprehenſam ab anno Domini 458. vſque ad annum Dom. 1307. Extat hòc opus impreſſum cum alijs hiſtoricis Germaniæ.

De Nicephoro Calliſto. 1305.

NIcephorus Calliſtus hiſtoricus Græcus, vixit tempore Andronici Senioris Imperatoris, cui dedicauit hiſtoriam ſuam: proinde vixit poſt annum Dom. 1300. Hiſtoria, quæ nunc extat Nicephori Calliſti, continetur libris octodecim, & incipit à natiuitate Chriſti, ac definit in annum eiuſdem 615. Credibile autem eſt, multo plures ab eo libros ſcriptos fuiſſe, ſed perijſſe.

Porrò in hiſtoria huius auctoris, vt Græci, & Schiſmatici, non mirum videri debet, ſi inueniantur errores proprij Græcorum, vt de proceſſione Spiritus ſancti à ſolo patre, in ipſa præfatione. Magis mirum eſt, inueniri non paucos errores in rebus hiſtoricis, vt ex Annalibus Card. Baronij conſtat.

De Eberardo. 1305.

EBerardus Archidiaconus Ratiſponenſis ſcripſit chronicum ab anno 1273. vſque ad annum 1305. Vide Henricum Caniſium primo tomo antiquæ lectionis.

De Petro Aureolo. 1317.

PEtrus Aureolus Ordinis Minorum, ex Prouinciali Aquitaniæ Archiepiſcopus Aquenſis, floruit anno Dom. 1317. & multa ſcripſiſſe dicitur, ſed Commentarium in primum librum ſententiarum, idq. ſolum Romæ impreſſum vidi, anno 1596.

Citantur multa ex Aureolo apud Ioannem Capreolum, ſed ea typis mandata non extant.

De Antonio Andrea. 1317.

ANtonius Andreæ, natione Aragonius, Ord. ſancti Franciſci, Scoti diſcipulus, ſcripſit in quatuor libros ſententiarum: quod ſcriptum editum eſt Venetijs anno 1578.

De Durando à ſancto Portiano. 1320.

DVrandus à ſancto Portiano, natione Gallus, Ordinis Prædicatorum, & Epiſcopus Meldenſis, Theologus inſignis, ſcripſit in quatuor libros Magiſtri ſententiarum Commentaria ſatis dilucida, in quibus quamuis nonnulla ſcripſerit, quæ à communi Doctorum ſententia abhorrent, quædam etiam ab Eccleſia improbata ſunt, ipſe tamen in præfatione commentarij ſui in Magiſtrum, diſertis verbis aſſeruit ad Eccleſiam Catholicam Romanam pertinere iudicium de doctrina, ſeq. omnia ſua ſcripta eiuſdem Eccleſiæ cenſuræ ſubmittere.

Scripſit etiam librum egregium de origine iuriſdictionum. Floruit circa annum Dom. 1320.

De Herueo Natali. 1320.

HErueus Natalis Brito, Ordinis Prædicatorum Magiſter generalis, & Durandi æqualis, ac Theologus doctiſſimus. Scripſit in Epiſtolas ſancti Pauli, quod opus habetur inter opera ſancti Anſelmi, vt ſupra diximus.

Scripſit etiam in quatuor libros Magiſtri ſententiarum.
Item ſcripſit tractatum de poteſtate Papæ.
Alium de Sacramentis.
Alium de Chriſti, & Apoſtolorum paupertate.
Alium de vtraque poteſtate Papali, & regali.

Alium

Alium de beatitudine.

Item ſcripſit Quodlibeta.

Item librum aduerſus Durandum, in ijs, in quibus à ſancto Thoma diſſentit:

Et ſeorſim librum de vnitate formarum contra eundem.

Nec non libros aliquot contra Henricum à Gandauo.

Et multa alia Philoſophica ſcripſit,

De materia cæli,

De æternitate mundi,

De voluntate,

De ſecundis intentionibus.

Denique ſcripſit de Verbo,

De motu Angeli,

De relationibus.

Obijt annò Domini 1325.

De Franciſco Mayrone. 1320.

FRanciſcus Mayronis natione Scotus; profeſſione Religioſus Ordinis ſancti Franciſci, Scoti diſcipulus, vixit tempore Ioannis vigeſimi ſecundi Papæ, anno Dom. 1320.

Scripſit Commentaria in libros quatuor Magiſtri ſententiarum:

Item Quodlibeta.

Formalitates.

De primo principio.

De expoſitione diuinorum nominum.

Et de vniuocatione,

Quæ omnia ſimul edita ſunt Venetijs anno 1520. & 1556.

Scripſit præterea Quadrageſimale, & Sermones de Sanctis.

Item de paupertate Chriſti, & Apoſtolorum.

De virtutibus, & vitijs capitalibus.

De articulis fidei.

De Baptiſmo.

De humilitate.

De Indulgentijs.

De corpore Chriſti.

De Angelis.

De ſuffragijs defunctorum.

De pœnitentia.

De ieiunio.

De vltimo iuditio.

De ſeptem donis Spiritus ſancti.

Quæ omnia iam olim impreſſa fuerunt Baſileæ.

De Gulielmo Ockam. 1320.

GVlielmus Ockam natione Anglus, Ordinis Minorum, Scoti diſcipulus, & æqualis Franciſci Mayronis, vir doctus, ſed fautor Ludouici Imperatoris quarti nimis ardens, ob quam cauſam in aliquos errores lapſus meruit, vt in Indice librorum prohibitorum eius nomen poneretur.

Scripſit in quatuor libros Magiſtri ſententiarum.

Librum

Librum Quodlibetorum.
De fautoribus hæreticorum.
De Sacramento Altaris.
Compendium Theologiæ.
De actibus hierarchicis.
De ingreſſu ſcientiarum.
De paupertate Apoſtolorum,
De poteſtate Pontificum, & Imperatorum.

Opus nonaginta dierum, & dialogos, quæ duo opera cum alijs contra Ioannem xxij. ſcriptis interdicta ſunt in Indice librorum prohibitorum.

De Monaldo. 1320.

MOnaldus Dalmata Ordinis Minorum & poſtea Archiepiſcopus Beneuenti, ſcripſit ſummam Iuris Canonici, quæ aurea dicitur, & impreſſa fuit Lugduni anno Dom. 1516.

Scripſit etiam quæſtiones in quatuor libros ſententiarum, & ſermones. Obijt anno Dom. 1332. Martyrio coronatus, apud Saracenos, vt teſtatur Antonius Poſſeuinus in apparatu ſacro, tomo ſecundo.

De Nicolao Lirano. 1320.

NIcolaus Liranus ex Iudaiſmo conuerſus ad fidem Chriſtianam, & Ordine Minorum aſſumpto, ſcripſit Commentarium, ſiue poſtillam in vniuerſa Biblia: quod opus notiſſimum eſt; & recognitum impreſſum eſt Lugduni anno 1590.

Scripſit præterea librum de corpore Chriſti.
Sermones de tempore, & de Sanctis.
Librum contra Iudæos.
Commentaria in quatuor libros ſententiarum.
Quæſtiones veteris, & noui Teſtamenti.
Tractatum de Viſione Dei.
Expoſitionem decem præceptorum.
Tractatum de idoneo miniſtrante, & ſuſcipiente Sacramentum altaris. Obijſſe dicitur anno Dom. 1349.

De Pelagio Aluaro. 1320.

PElagius Aluarus, natione Hiſpanus, Religioſus Ordinis Minorum, & Epiſcopus Syluenſis, vixit tempore Ioannis xxij. Pontificis, circa annum Dom. 1320. cuius Pontificis defenſor acerrimus fuit.

Scri-

Scripſit inſigne opus De planctu Eccleſiæ.
Apologiam contra Gulielmum Ockam.
Speculum Regum.
Et in libros Magiſtri ſententiarum.

De Nicephoro Gregora. 1330.

NIcephorus Gregoras, hiſtoricus Græcus viuebat anno Domini 1344. vt ex fine operis illius intelligi poteſt.

Scripſit libros vndecim de rebus Imperij Orientalis ab eo tempore, quo Imperium Orientale deuenit in poteſtatem Latinorum, & perduxit hiſtoriam vſque ad obitum Andronici iunioris, ideſt, ab anno Dom. 1200. vſque ad annum 1344.

De Petro Paludano. 1330.

PEtrus Paludanus natione Burgundus, Ord. ſancti Dominici, Patriarcha Hieroſolymitanus, vir pius, & doctus, claruiſſe dicitur anno Dom. 1330. tametſi alij eum poſteriorem faciant, ſed nulli eum collocant ante annum Dom. 1300. nec poſt annum 1400.

Scripſit in quatuor libros Magiſtri ſententiarum, ſed non extant, quod ſciam, Commentaria eius, niſi in tertium, & quartum librum.

Scripſit etiam tractatum egregium de cauſa immediata Eccleſiaſticæ poteſtatis.

Scripſit quoque ſermones de tempore, qui editi ſunt Antuerpiæ anno 1572. multa alia ſcripſiſſe fertur, quæ non extant typis excuſa.

De Ioanne Villano. 1330.

IOannes Villanus hiſtoricus Florentinus, vixit tempore Ioannis xxij. Pontificis, & ſucceſſorum eius Benedicti xij. & Clementis vj. & obijt anno 1348.

Scripſit hiſtoriam vniuerſalem temporis ſui ſatis accuratè, quamuis etiam leuiter attigerit priora tempora ab erectione turris Babyloniæ, vſque ad ſua tempora.

Scripſit autem idiomate Italico, & totam hiſtoriā libris duodecim compreheníam perduxit ad annum Dom. 1348.

Quamuis autem propoſitum eius fuerit ſcribere hiſtoriam

ciuitatis Florentiæ : tamen multa commemorat vtilia de rebus Eccleſiaſticis , quæ ab alijs minus fideliter narrata fuiſſe inueniuntur.

De Guidone Carmelita. 1330.

GVido natione Catalanus, Prior generalis Ordinis Carmelitani , ac poſtea Epiſcopus Maioricenſis , ſcripſit ingens volumen de omnibus hæreſibus : quod extat impreſſum Pariſijs. Multa alia ſcripſiſſe fertur, quæ ad manus meas non peruenerunt . Claruit anno 1330.

De Aſteſano Aſtenſi. 1330.

ASteſanus Aſtenſis ſcripſit ſummam Caſuum conſcientiæ libris octo, quæ typis mandata fuit Venetijs . Viuebat anno Dom. 1330.

De Adamo Goddam. 1330.

ADamus Goddamus,Anglus ſcripſit Cõmentaria in quatuor libros ſententiarum,quæ edita fuerunt Pariſijs anno 1512. Viuebat auctor anno 1330.

De Landulpho Carthuſiano. 1330.

LAndulphus, ſiue Ludolphus natione Saxo, profeſſione Carthuſianus , vir valdè pius, ſcripſit hiſtoriam vitæ Domini noſtri Ieſu Chriſti ex Euangelijs depromptam . Scripſit etiam Commentaria in Pſalmos , iuxta ſenſum præcipue ſpiritualem. claruit circa annum Dom.1330.

De Lupoldo Bambergenſi. 1330.

LVpoldus Bambergenſis , vir eruditus , æqualis Landulphi Carthuſiani, ſcripſit librum de iuribus Imperij , in quo multa admiſcet ad hiſtoriam Eccleſiaſticam vtilia.

De Ioanne Andrea. 1330.

IOannes Andræas Bononienſis Iureconſultus doctiſſimus floruit tempore Ioannis xxij. Papæ, ſed obijt anno 1348. Scripſit

pſit in quinque libros decretalium, quod opus Nouellas appellauit. Scripſit etiam Gloſſas in ſextum, & Clementinas. addidit quoque ad ſpeculum Gulielmi Durantis.

De Bartholomeo Piſano. 1335.

BArtholomæus Piſanus Ordinis Prædicatorum edidit ſummam, quæ dicitur Piſanella: quam imitatus eſt Angelus de Clauaſio.

De Ioanne Calderino. 1340.

IOannes Calderinus Bononienſis filius adoptiuus Ioannis Andreę, ſcripſit in libros Decretalium.
Item Conſilia, & Deciſiones.

De Ioanne de Baccone. 1340.

IOannes de Baccone Anglus, & Ordinis Carmelitarum Prior Prouincialis, Theologus, & Philoſophus doctiſſimus, floruit tempore Clementis vj. Pontificis, & obijſſe dicitur anno 1346. Scripſit Commentaria in quatuor libros Magiſtri ſententiarum; Compendium legis Chriſti; & Quodlibeta: quæ typis excuſa extant. Alia permulta ſcripſiſſe dicitur, quæ non vidi.

De Alberico. 1341.

ALbericus Roxiatus Bergomenſis, ſcripſit in ſextum Decretalium.

De Simone de Caſſia. 1340.

SImon de Caſſia, natione Hernicus, Religioſus Ordinis ſancti Auguſtini, admodum pius, vixit eodem tempore quo Ioannes de Baccone, & obijt Florentiæ anno Domini 1348.
Scripſit libros quindecim de rebus geſtis Domini Saluatoris.
Scripſit etiam librum de ſpeculo Crucis.
Librum epiſtolarum ad diuerſos.
Scripſit quoque lingua Italica libros duos de vita Chriſtiana, & expoſitionem Symboli Apoſtolici.

De Henrico Suſone.

HEnricus Suſo natione Germanus, Ordinis ſancti Dominici, vir fuit pijſſimus, & deuotiſſimus.

Scripſit horologium ſapientiæ.

Librum de nouem rupibus.

Meditationes de Paſſione Domini, & alia. viuebat anno 1340.

De Roberto Holkoth. 1349.

RObertus Holkoth, natione Anglus, profeſſione Dominicanus, ſcripſit in librum ſapientiæ lectiones 215.

Item lecturam in Cantica canticorum: & in ſeptem priora capita Eccleſiaſtici.

Scripſit etiam Commentaria in quatuor libros Magiſtri ſententiarum, & alia quædam. Floruit circa annum Dom. 1349.

De Thoma Argentinenſi. 1350.

THomas de Argentina, natione Germanus, Ordinis ſancti Auguſtini Prior generalis, vixit tempore Clementis vj. & Innocentij vj. & obijt Viennæ anno 1357.

Scripſit Commentaria in Magiſtri ſententiarum libros.

Scripſit etiam quæſtionum è ſacris Scripturis ſolutiones.

Sermones, & Epiſtolas, & librum Meditationum.

De Nicolao Cabaſila. 1350.

NIcolaus Cabaſilas Græcus, vixit tempore Io. Cantacuzeni Imperatoris, vel potiùs Tyranni. Fuit vir valde doctus, & Archiepiſcopus Theſſalonicenſis, ſed ſchiſmaticus. Scripſit tomos ſex de vita in Chriſto, qui latinè impreſſi ſunt Ingolſtadij. Extant etiam libri de tribus Sacramentis, Baptiſmo, Vnctione, & Euchariſtia impreſſi ibidem. Extat explicatio Liturgiæ apud Bignæum in Bibliotheca Patrum tomo 6. edit. 2. ex qua caput 29. & 30. omninò expungenda eſſent, vel cautiſſimè legenda. Denique præter alia multa, ſcripſit de proceſſione Spiritus ſancti contra latinos, vbi ſe hoſtem Eccleſiæ apertè demonſtrat. Sed hunc librum impreſſum non vidi.

De

De Gregorio Ariminenſi. 1350.

GRegorius Ariminenſis, æqualis fuit Thomæ Argentinenſis, & eiuſdem Ordinis S. Auguſtini Prior generalis.

Scripſit Commentarium in primum, & ſecundum librum Magiſtri ſententiarum.

Scripſit etiam in Epiſtolas S. Pauli, & in epiſtolam S. Iacobi.

De Richardo Armachano. 1350.

RIchardus Radulphus, Archiepiſcopus Armachanus vixit tempore Innocentij vj. Pontificis, & obijt anno 1359.

Scripſit libros nouendecim aduerſus errores Armenorum.

Scripſit etiam librum aduerſus Religioſos Mendicantes pro Parochis: dicitur etiam ſcripſiſſe in libros quatuor ſententiarum: necnon libros de paupertate, & de intentionibus Iudæorum, & ſermones aliquot.

Obſeruatio.

Hic auctor cautè valde legendus eſt, præſertim libro 10. contra Armenos cap. 4. & cap. 13. & 24. & lib. 11. cap. 4. & ſermone primo, & 4. in quibus locis multos errores habet de poteſtate Presbyterorum, de paupertate Chriſti, & de ſtatu Religioſorum Mendicantium: conſulat lector Thomam Valdenſem, qui errores Armachani, & Io. Vviclefi, qui ab Armachano aliqua accepit, diligenter refutat: conſulat etiam, ſi placet, quæ nos ſcripſimus lib. de Monachis cap. 45. & 46.

De Franciſco Petrarcha. 1350.

FRanciſcus Petrarcha, patria Florentinus, Archidiaconus Parmenſis, & Canonicus Patauinus, luſit aliquando elegantiſſimis verſibus Italicis, amores ſuos erga Lauram, ſeu veros, ſeu confictos, vt haberet materiam exercendæ Muſæ; ſed pœnitentia ductus, & tempus in cantiunculis illis conſumptum defleuit, & in ſolitudine poſitus vitam Chriſtiano, & pio homine dignam egit, & multa opera grauia, atque vtilia *ſcripſit*, ac tandem piè, ſanctéq. obijt anno Dom. 1374. ætatis ſuæ 70.

Eius opera quatuor tomis continentur.

In primo tomo hæc habentur.

De remedijs vtriuſque fortunæ, lib. 2

De vita ſolitaria, 2
De Otio Religioſorum, 2
De vera ſapientia, dialogi 2
De contemptu mundi, dialogi 3
Septem Pſalmi pœnitentiales ad imitationem Dauidis.
De Rep. optime adminiſtranda, lib. 1
De officio, & virtutibus Imperatoris, lib. 1
Rerum memorabilium, lib. 4
Epitome vitarum virorum Illuſtrium.
De pacificanda Italia Exhortatio.
Ad veteres Rom. Reip. defenſores Oratio.
De libertate capeſſenda hortatoria Oratio ad Nicolaum Laurentium.
De obedientia, & fide vxoria.
De Auaritia vitanda.
Itinerarium Syriacum.

In tomo ſecundo hæc ſunt.

Epiſtolarum familiarium, lib. 8
Epiſtolarum ad quoſdam ex veteribus illuſtriores, 1
Epiſtolarum ſine titulo 1
Epiſtolarum de rebus ſenilibus, 16
Epiſtolarum variarum 1
De ſui ipſius, & multorum ignorantia, 1
Galli anonymi in Petrarcham inuectiua.
Apologia Petrarchæ contra Gallum.
In Medicum quendam inuectiuarum, lib. 4

In tertio tomo ſunt.

Epiſtolæ octo de Laurea ſumenda.
Priuilegium receptæ Laureæ.
Eglogæ duodecim.
Africæ, ſiue de bello punico carminum, lib. 9
Epiſtolarum carmine ſcriptarum, 3
Teſtamentum Petrarchæ.

In quarto tomo ſunt carmina Italica.

De Nicolao Gorram. 1350.

NIcolaus de Gorram, natione Gallus, Ordinis Prædicatorum viuebat anno Dom. 1350.

Scripſit Commentaria in Pentateuchum,
In Pſalmos
In Cantica,
In Eccleſiaſtem,
In Eccleſiaſticum,
Item in Hieremiam,
In Euangelia,
In Epiſtolas S. Pauli,
In Epiſtolas Canonicas,
In Apocalypſim.

Denique etiam in libros ſententiarum Magiſtri.

De Alphonſo Vargas. 1359.

ALphonſus Vargas Hiſpanus, Archiepiſcopus Hiſpalenſis, obijt anno 1359. Scripſit in primum ſententiarum, & in libros de Anima: quæ impreſſa ſunt Venetijs anno 1566.

De Ioanne Taulero. 1350.

IOannes Taulerus, natione Germanus, Ordinis ſancti Dominici, concionator inſignis, & pijſſimus, ſcripſit:

Sermones de perfectione vitæ interioris.
Tractatus de virtutibus.
Epiſtolas ad diuerſos.
Cantica ſpiritualia.
De nouem gradibus Chriſtianæ perfectionis.
Speculum, & exemplar Domini noſtri Ieſu Chriſti.
Exercitia de vita, & paſſione Chriſti.

Vixit circa annos Domini 1350.

Porrò hunc virum, vt ſuſpectum circa fidem contempſit Ioannes Eckius; ſed egregie eum defendit Ludouicus Bloſius.

De Manuele Caleca. 1375.

MAnuel Caleca, Græcus, vir doctus ſcripſit librum contra errores Græcorum pro Latinis, quem vertit in Latinum idioma Ambroſius Camaldulenſis, iuſſu Martini quinti Pontificis: & cum in libros quatuor partitus eſt. Vixiſſe videtur hic auctor poſt ſchiſma Vrbani vj. & Clementis vij. & ante ſchiſma Eugenij iv. & Felicis v. nam libro 4. ſui operis ſcribit, Romanam Eccleſiam ſuo tempore gubernatam fuiſſe à duobus Pontificibus. vbi videtur loqui de ſchiſmate illo diuturno Vrbani vj. & Clementis vij. ſiquidem in eodem libro meminit Concilij Lugdunenſis ſub Gregorio x. à tempore autem illius Concilij non fuit ſchiſma celebre, niſi ſchiſma Vrbani, & Clementis; quod enim excitauit Ludouicus Imper. inter Ioannem xxj. & Nicolaum v. breuiſſimum fuit. Itaque falſum eſt, quod quidam dicunt interfuiſſe Calecam in Concilio ſub Gregorio x.

De Henrico de Haſſia. 1380.

HEnricus de Haſſia Cartuſianus ſcripſit:
In Magiſtrum ſententiarum.
In Geneſim. Presbyterum.
In Exodum. Sermones varios.
In Prouerbia Salomonis, Regulas ad diſcernendum peccatum lethale à veniali.
In Apocalypſim S. Ioannis.
Dialogum inter Epiſcopum, &

De obitu eius variant ſcriptores. Alij volunt obijſſe anno 1317. alij 1397. alij 1428.

De Ioanne Rusbrochio. 1380.

IOannes Rusbrochius, natione Belga, Prior Monaſterij Vallis Viridis, vir diuinæ contemplationi addictiſſimus, ſcripſit lingua ſua patria, varia opera, quæ in Latinam linguam conuerſa edita ſunt Coloniæ anno Dom. 1552.

Sunt autem hæc.

Summa totius vitæ ſpiritualis.
Speculum ſalutis æternæ.
Commentaria in tabernaculum Moſis.
Tractatus de præcipuis virtutibus.
Liber de fide, & Iudicio.
De quatuor tentationibus.
De ſeptem cuſtodijs.
De ſeptem gradibus amoris.
De nuptijs ſpiritualibus libri 3

Viuebat hic auctor anno Domini 1390.

Hunc etiam Doctorem carpſit Io. Gerſon, & defendit Dionyſius Cartuſianus. Id enim accidere ſolet ijs, qui ſcribunt de myſtica Theologia, vt eorum dicta ab alijs reprehendantur, ab alijs laudentur, quia non eodem modo ab omnibus accipiuntur.

De Baldo. 1390.

BAldus Vbaldus, natione Italus patria Peruſinus, celeberrimus Iureconſultus, ac Bartoli quondam auditor.

Scripſit præter ea, quæ ad ius ciuile pertinent.
Commentaria in libros Decretalium.

Obijt anno Domini 1420.

Seculum decimumquintum ab anno 1400. ad 1500.

De Petro Ancharano. 1410.

PEtrus de Ancharano Bononienſis Baldi auditor floruit anno 1410. Scripſit in libros Decretales, & in Clementinas, & Conſilia.

De Antonio de Butrio. 1410.

ANtonius de Butrio Bononienſis, æqualis Petri de Ancharano. Scripſit in Decretales, & Clementinas, & Repertorium Iuris Canonici.

De Ioanne Capreolo. 1410.

IOannes Capreolus, Toloſanus Ordinis Prædicatorum, ſancti Thomæ doctrinæ defenſor egregius. Scripſit Commentaria in quatuor libros Magiſtri ſententiarum, in quibus ſancti Thomæ doctrinam ex ipſo ſancto Thoma explicat,& obiectiones eorum, qui illam oppugnarunt optime diſſoluit. Viuebat anno Domini 1410.

De S.Vincentio. 1410.

SAnctus Vincentius Ferrerius Valentinus Ordinis Prædicatorum, vir Apoſtolicus, obijt anno Domini 1418. prædicauit multis in locis verbum Dei cum ſumma vtilitate populorum, Deo cooperante, & ſermones eius confirmante ſequentibus ſignis. Extant ſub eius nomine tres tomi vtiliſſimarum concionum: quæ etſi fortè ab eius diſcipulis ſcriptæ ſint: tamen doctrinam eius continent.

Scripſit ipſe tractatum de vita ſpirituali, breuem, ſed plenum optima inſtitutione.

Scripſit etiam epiſtolas varias.

In Catalogum Sanctorum relatus eſt à Calliſto tertio ſummo Pontifice.

De Franciſco Zabarella. 1416.

FRanciſcus Zabarella, patria Patauinus Archiepiſcopus Florentiæ, & Cardinalis creatus à Ioanne xxiij. Papa. Obijt anno 1417.

Senenſem lib. 5. Bibliothecæ ſanctæ, annotatione 15. & 81. & lib.6. annotat. 10.

De Ioanne Gerſone. 1420.

IOannes Gerſoni, Gallus, Monachus Cæleſtinus, Cancellarius Pariſienſis, vir doctus, & pius, obijt anno Dom. 1429. multa opera ſcripſit, quæ tribus tomis edita ſunt Argentorati anno 1488. quibus addita eſt quarta pars. Sed quia, vt plurimum, opuſcula ſunt parua, & in maximo numero, piguit ea deſcribere. Tribui ſolet huic auctori præclariſſimum opuſculum de imitatione Chriſti, quatuor libris diſtinctum. Sed quia non numeratur inter opera Gerſonis, nec in Catalogo, quem ſcripſit frater ipſius Gerſonis, nec in tomis editis Argentorati; meritò dubitatum eſt, an illud ſit Gerſonis. Imò communiter iam illud opus adſcribitur Thomæ de Kempis, viro admodum pio. Sed nec inter huius opera numeratur, vt paulo poſt videbimus. Itaque valde probabile eſt auctorem illius opuſculi eſſe Ioannem quendam Abbatem de Gerſen, ſiue de Geſſen, vt habet inſcriptio vetuſtiſſima huius libri, in codice manuſcripto, qui aſſeruatur in Monaſterio Aronenſi, quod olim fuit Monachorum ſancti Benedicti, & nunc eſt domus Nouitiorum Societatis Ieſu. Et hinc apparet, hoc opus tributum fuiſſe Ioanni Gerſoni propter ſimilitudinem nominis: quia verus auctor erat Ioannes de Gerſen: & tamen quia non inueniebatur hoc opus inter opera Ioannis Gerſonis Cancellarij Pariſienſis, tributum fuiſſe Thomæ de Kempis ob ſimilitudinem aliquam ſtili, quamuis, neque inter opuſcula eiuſdem Thomæ inueniretur. Sed cuiuſcunque ſit, opuſculum eſt vtiliſſimum, & iure in tota Eccleſia ſummo omnium conſenſu receptum, & frequentatum, & in omnes linguas conuerſum. Ego certè ab adoleſcentia, & vſque in ſenectam hoc opuſculum ſepiſſime volui, & reuolui, & ſemper mihi nouum apparuit, & nunc etiam mirificè cordi meo ſapit.

De Thoma Valdenſi. 1420.

THomas Valdenſis, Anglus, Ordinis Carmelitarum Prior Prouincialis, floruit tempore Martini v. Pontificis, cui opus ſuum dedicauit, & obijt Rothomagi in Gallia, anno 1430.

Scripſit opus egregium, quod inſcripſit Doctrinale fidei antiquæ, tribus tomis diſtinctum.

In primo tomo diſputatur contra hæreticos Vviclefitas, & Huſſitas de Deo, De Chriſto, De Petro, De Eccleſia, De Religioſis.

In ſecundo de Sacramentis, contra eoſdem.

In tertio de Sacramentalibus contra eoſdem.

Dicitur etiam ſcripſiſſe in multos libros diuinæ Scripturæ, & in Magiſtrum ſententiarum Commentaria, & varios tractatus: ſed ego non vidi, niſi tomos illos tres doctrinales fidei antiquæ: nec ſcio an alia extent typis excuſa.

De Auguſtino de Roma. 1430.

AVguſtinus de Roma, Epiſcopus Nazarenus, Ordinis ſancti Auguſtini, ſcripſit:

In primum librum ſentētiarū.
Item in omnes epiſtolas ſancti Pauli.
In epiſtolas canonicas,
In Apocalypſim,
Scripſit etiam de peccato originali,
De libero arbitrio,
De poteſtate Papæ,
De Sacramento diuinitatis Ieſu Chriſti, & Eccleſiæ.
De Chriſto capite, & eius inclyto principatu.
De charitate Chriſti circa electos, & de eius infinito amore.

Sed hæc tria opera prohibita inueniuntur in Indice librorum prohibitorum, donec expurgentur. Obijt anno Dom. 1445.

De Ioanne de Imola. 1430.

IOannes de Imola Iureconſultus celebris, ſcripſit ſuper tres libros Decretalium: ſuper ſextum, & Clementinas. Obijt anno Dom. 1436.

De Paulo Burgenſi. 1430.

PAulus de ſancta Maria, relicta Iudaica ſecta, in qua natus erat, Epiſcopus Burgenſis creatus, ſcripſit additiones ad poſtillam Nicolai Lirani, quæ extant in ipſo Lirano. Scripſit etiam ſcrutinium ſcripturarum libris duobus, viuebat an. 1430.

De Ioanne Archidiacono. 1430.

IOannes de Anania, Archidiaconus Bononienſis, ſcripſit Commentaria in Decretales.

Scripſit

Scripſit etiam volumen Conſiliorum. Obijt anno Dom. 1455.

De Io. Raguſæo. 1438.

IOannes Raguſæus Ordinis Prædicatorum in Baſileenſi Concilio orationem habuit doctiſſimam per octo dies de communione ſub vtraque ſpecie contra Huſſitas, quæ extat apud Henricum Caniſium tomo tertio antiquæ lectionis, vbi etiam multa habentur alia de hæreſibus Bohemorum.

De Henrico Kalteiſen.

HEnricus Kalteiſen Ordinis ſancti Dominici, in eodem Concilio Baſileenſi diſputauit contra Huſſitas de libera prædicatione Verbi Dei, per tres dies; & diſputatio, ſiue oratio extat apud Henricum Caniſium tom. 4. par. 2. antiquæ lectionis.

De S. Bernardino Senenſi. 1438.

SAnctus Bernardinus, patria Senenſis, profeſſione Franciſcanus, vir doctrina, & miraculis clarus vniuerſam Italiam ſacris Concionibus illuſtrauit.

Obijt Aquilæ, vbi corpus eius integrum inuiſitur, anno Dom. 1443. & à Nicolao quinto ſummo Pontifice in ſanctos relatus eſt anno 1450.

Scripſit ſermones de tempore.

Sermones de Sanctis.
Sermones contra Iudęos.
Scripſit etiam in Apocalypſim.
De Euangelio æterno.
De Chriſtiana Religione.
De Conceptione B.M.Virg.
De paſſione Domini.
De virtutibus & vitijs.
De fructibus Eleemoſynæ.
De triplici ſtatu animæ.
De triplici amore Magorum.
De ſacrificio Abraham.
De veritate.
De amore Dei, & animæ.
De Spiritu ſancto.
De caſibus proprietatis.
Officium nominis Ieſu.
De mundana proſperitate.
De Paſtorali gubernatione.
De S. Ioſeph ſponſo Virginis.
De circunſtantijs nationum.
De diuino amore.
De triplici Chriſti natiuitate.
De tribus tormentis peccatorum.
De obedientia.
Defenſorium veritatis.

De

De Ioanne de Polemar. 1438.

IOannes de Polemar Archidiaconus Barchinonenſis, in eodem Concilio Baſileenſi orauit per tres dies contra Huſſitas de ciuili dominio clericorum: & oratio extat apud Henricum Caniſium tomo 4. par. 2. antiquæ lectionis.

De B. Ioanne de Capiſtrano. 1440.

B. Ioannes de Capiſtrano, natione Italus, Ordinis Minorum, S. Bernardini amiciſſimus, laboribus maximis pro Eccleſia perfunctus obijt anno Dom. 1456.

Scripſit de dignitate Eccleſiaſtica ad Nicolaum v. Papam.

De illuſtranda conſcientia.
De cenſuris.
De pęnis Inferni, & Purgatorij.
De pęnis iniungendis.
De reſtitutione, & contractibus.
De Matrimonio.
De Conceptione B. Virg.
De Iudicio vniuerſali, & Antichriſto.
De poteſtate Papæ, & Concilij.
De auctoritate Concilij, ſiue Eccleſiæ.
Speculum Clericorum.
De cupiditate.
De Paſſione Domini.
Contra Huſſitas.
Aduerſus Ioannem Rocheſanum, hæreticum Huſſitam.

Scripſit denique Epiſtolas ad varios.

De Alphonſo Tonſtato. 1440.

ALphonſus Tonſtatus natione Hiſpanus Epiſcopus Abuléſis, vir ſanctitate, & doctrina celeberrimus: vixit tempore Eugenij quarti Pontificis, circa annum Dom. 1440.

Scripſit Commentaria copioſiſſima in Pentateuchum, In Ioſue, Iudices & Ruth: necnon in libros Regum, & Paralipomenon, & in Euangelium ſancti Matthæi, in quibus Commentarijs diſſoluit quæſtiones innumerabiles, vt merito de eo ſcriptum ſit, Hic ſtupor eſt mundi, qui ſcibile diſcutit omne, & quod magis eſt admirandum, tanta ſcripſit breuiſſimo tempore, cum non vixerit niſi annos quadraginta. Neque ſolum Commentaria illa ſcripſit, ſed etiam opuſcula plurima, è quibus extant,

Defenſorium trium concluſionum.
Liber de ſancta Trinitate.

Liber

Liber contra Sacerdotes concubinarios.
Paradoxa.
Explicatio verborum Iſaiæ, Ecce Virgo concipiet.
Liber de ſtatu animarum poſt mortem.
Liber de optima politica.

De Blondo Hiſtorico. 1440.

FLauius Blondus patria Forolluienſis, à ſecretis fuit Eugenio quarto ſummo Pontifici; & ſcripſit hiſtoriam Romanam, in qua multa Eccleſiaſtica continentur, ab inclinatione Imperij vſque ad ſua tempora, idest, ab anno Do. 407. vſque ad an. 1400.

De Nicolao Panormitano. 1440.

NIcolaus Tudeſcus, natione Siculus, patria Catanenſis, Ord. S. Benedicti, Abbas, & poſtea Archiepiſcopus Panormitanus, ac demum S. R. E. Cardinalis creatus, ſed in ſchiſmate à Felice quinto Antipapa. Vir fuit Iuris Canonici peritiſſimus; & plurima ſcripſit, quæ tomis octo comprehenduntur in editione Veneta anni 1592.

In primo, & ſecundo tomo habentur Commentaria in primum librum Decretalium.

In tertio, quarto, & quinto tomo habentur Commentaria in ſecundum librum Decretalium.

In ſexto tomo habentur Commentaria in tertium Decretalium.

In ſeptimo tomo habentur Commentaria in quartum, & quintum Decretalium: & in epiſtolas Clementinas.

In octauo tomo habentur Conſilia 226. quæſtiones ſeptem.

Item Relectio in cap. Per tuas, de Arbitris.

Item Practica eiuſdem.

Dicitur etiam ſcripſiſſe Cōmentarium inchoatum in Decretū: ſed neſcio, an extet. Dicitur etiā ſcripſiſſe librū pro Conc. Baſileēſi, ſed hūc librum, vt in mala cauſa ſcriptū, & proinde erroneū, credibile eſt ex eius operibus abraſum fuiſſe. Ego certè inter eius opera variarum editionum eum nuſquam reperi. Quamuis autem hic auctor ſederit in Concilio Baſileenſi, etiam quo tempore Concilium acephalum, & ſchiſmaticum erat; tamen in eo bene ſe geſſit, quod introducentibus in Conciliū multitudinem Presbyterorum, ob defectum Epiſcoporum, liberrimè contradixit:

dixit: vt teſtatur Æneas Syluius, qui præſens aderat, in hiſtoria Concilij Baſileenſis. Sciebat enim, & docebat, in Concilijs, præſertim generalibus, locum non eſſe ſimplicibus Presbyteris, quo ad votum deciſiuum, niſi locum tenerent abſentium Epiſcoporum. Obijt Nicolaus, Abbas Panormitanus anno 1445.

De S. Antonino Florentino. 1445.

SAnctus Antoninus, patria Florentinus, Ordinis Prædicatorum, ac poſtea Florentiæ Archiepiſcopus, vir doctiſſimus, & ſanctiſſimus, obijt anno Dom. 1459. ætatis ſeptuageſimo, quem in ſanctorum Catalogum retulit Adrianus vj. Pontifex.

Scripſit Summam hiſtorialem in tres partes diuiſam.

Summam Theologicam, in quatuor partes diuiſam.

Librum de eruditione Confeſſorum, qui dicitur, defecerunt, quia incipit, Defecerunt ſcrutinio.

Dicitur etiam ſcripſiſſe Trialogum de Chriſto, & duobus diſcipulis euntibus in Emmaus, in quo explicantur omnia, quæ de vita, morte, & Reſurrectione Domini prædicta ſunt.

De Aenea Syluio. 1450.

AEneas Syluius, patria Senenſis, vir doctus prudens, & magni animi, ac primum à ſecretis Imperatoris, deinde Epiſcopus Senenſis, tum Cardinalis, denique ſummus Pontifex Pius ſecundus, dum expeditionem magnam aduerſus Turcas Chriſtiani nominis hoſtes moliretur, obijt anno Dom. 1464.

Scripſit de rebus Eccleſiaſticis contra Thaboritas librum vnũ.

Ad Nicolaum de Cuſa, lib. 1.

De Fide ad Imperatorem Turcarum.

De hiſtoria Boemorum.

De clade Conſtantinopolitana.

De clade vniuerſalis Eccleſiæ.

De conuentu Mantuano, Oratio.

Ad Calliſtum Papam, Oratio.

Ad Cardinales, Oratio.

Decadum Blondi, Epitomem.

Epiſtolas multas.

De Concilio Baſileenſi, libros duos.

Retractationem.

Commentaria de rebus à ſe geſtis.

Reſpon-

Reſponſionem ad Martinum Meier pro Eccleſia Romana.

Scripſit præterea multa ad humanitatem, ad poeſim, ad Corographiam pertinentia.

Obſeruatio prima.

Quæ ſcripſit Æneas pro Concilio Baſileenſi, cum iuuenis eſſet, retractauit ſenex, & Pontifex Maximus: & quamuis libri illi de Concilio Baſileenſi merito prohibiti ſint ab Eccleſia Catholica; tamen hæretici Baſileenſes, qui nuper eoſdem libros recuderunt, non tam Eccleſiæ Catholicæ, quàm cauſæ ſuæ detrimentum attulerunt. Siquidem ex hiſtoria illa Æneæ Syluij de Concilio Baſileenſi, apparet illud Concilium initio fuiſſe legitimum: ſed vbi verum Pontificem Eugenium quartum deponere aggreſſi ſunt Patres illi, iam non habuiſſe formam veri Concilij, non ſolum, quòd acephalum eſſet, ſed etiam quòd contra formam omnium veterum Conciliorum plures eſſent in eo Conuentu Presbyteri cum voce deciſiua, quàm Epiſcopi: notiſſimum enim eſt, concilia generalia, vt etiam prouincialia, Epiſcoporum eſſe, non minorum Sacerdotum: ſic enim legimus in Concilio Calcedonenſi actione prima, Mitte foras ſuperfluos; Concilium Epiſcoporum eſt. Vide, ſi placet, quæ ſcripſimus lib. 3. de Eccleſia cap. 16.

Obſeruatio ſecunda.

Extant Commentaria de rebus geſtis Pij ſecundi ſub nomine Ioannis Gobellini, ſed dubium eſt, an illud opus ſit ipſius Pij Pontificis, an vero eius, ſub cuius nomine prodijt: extant enim manuſcripta commentaria eodem ſub nomine Pij ſecundi, & ſtilus videtur eſſe idem in hoc opere, & in alijs eiuſdem auctoris; ſed res non eſt magni momenti.

De Andrea Barbatio. 1460.

ANdreas Barbatius Siculus, floruit anno 1460.

Scripſit in Decretales.

Scripſit etiam de Cardinalium præſtantia.

Scripſit quoque varia conſilia.

De Laonico Chalcondyla. 1460.

LAonicus Chalcondyla Athenienſis, ſcripſit hiſtoriam libris decem de origine, & rebus geſtis Turcarum vſque ad ſua tempora, ideſt, ad annum Dom. 1462. cui hiſtoriæ adiecta eſt appen-

appendix, qua continuatur hiſtoria vſque ad annum Dom. 1565. hunc auctorem ponimus inter Eccleſiaſticos, quoniam eius hiſtoria plurima continet ad res Chriſtianas pertinentia.

Quia tamen hic auctor ab hæretico homine latinitate donatus eſt, & annotationibus in margine poſitis auctus: in Indice librorum prohibitorum eius lectio interdicta inuenitur. Ipſe etiam Laonicus non caret narrationibus falſis, quas temere credidit rerum noſtrarum ignarus.

De Ioanne Baſſolio. 1460.

IOannes Baſſolius Ordinis Minorum, ſcripſit in quatuor libros ſententiarum non contemnenda Commentaria: viuebat anno Dom. 1466.

De Beato Laurentio Iuſtiniano. 1440.

B. Laurentius Iuſtinianus, patria Venetus, ac primum Canonicus Regularis, deinde Epiſcopus Venetiarum, poſtremo primus eiuſdem Vrbis Patriarcha, floruit doctrina, ſanctitate, & miraculis temporibus Eugenij quarti, & Nicolai quinti Pontificum Romanorum, circa annum Dom. 1440. Obijt anno 1455. Scripſit volumina quindecim, quorum hi ſunt tituli:

Lignum vitæ.	De corpore, & ſanguine Chriſti.
De diſciplina Monaſtica.	De vita ſolitaria.
De connubio Verbi, & Animæ.	De contemptu mundi.
De humilitate.	De ſermone Domini in cœna.
De ſpirituali interitu animæ.	De officio Paſtorali.
De triumphali agone Chriſti.	De obedientia.
De interiori conflictu.	De gradibus perfectionis.
De complanctu Eccleſiæ.	

Scripſit præterea ſermones quadraginta. Obijt anno ætatis 74. Epiſcopatus viceſimo quarto, ſed quinque annis vltimis fuit etiam Patriarcha.

De Ioanne de Turrecremata. 1440.

IOannes de Turrecremata, natione Hiſpanus, Ordinis Prædicatorum Cardinalis Presbyter S. Sixti ab Eugenio quarto creatus, poſtea Epiſcopus Cardinalis Sabinus, Theologus, & Iureconſultus eximius obijt anno Dom. 1468. ætatis 80. maior.

Scripſit

Scripſit Summam de Eccleſia, quatuor libros.

Apparatum ſuper Decretum Eugenij quarti de vnione Græcorum cum Latinis.

Commentaria in Decretum Gratiani.

In Pſalterium.

In Euangelia Dominicalia.

In Euangelia de Sanctis.

De corpore Chriſti contra Bohemos.

De ſalute animæ.

De aqua benedicta.

De Conceptione B. Virginis.

In Regulam ſancti Benedicti.

Meditationes de vita Chriſti.

De Matthæo Palmerio. 1440.

MAtthæus Palmerius Florentinus, vixit tempore Concilij Florentini, vt ipſe teſtatur in Chronico. Scripſit, ſiue continuauit Chronicum ab anno 449. vbi deſijt S. Proſper, vſque ad annum 1449. Scribit quidem Io. Trithemius, hunc Matthæū poſtea de hæreſi conuictum, & damnatum fuiſſe, ſed in Chronico ipſius nullum ego erroris inueni veſtigium.

De Matthia Palmerio. 1440.

MAtthias Palmerius Piſanus, vixit eodem ſeculo, & continuauit Chronicum Matthæi ab anno 1450. vſq; ad 1481.

De Beſſarione Cardinali. 1440.

BEſſarion natione Græcus, patria Trapezuntius, dignitate Epiſcopus Nicænus, poſtea Cardinalis S. R. E. ab Eugenio quarto Pontifice creatus, multis legationibus perfunctus, multiſq. alij pijs laboribus fatigatus, obijt anno Dom. 1472. Sixto quarto ſedente.

Scripſit Orationem pro vnione, prolixam, & doctiſſimam, quæ extat Græcè, & Latinè ſeſſ. 25. Concilij Florentini.

Scripſit quoque aliam breuiorem, quæ pariter extat Græcè, & Latinè, ſeſſ. 1. eiuſdem Concilij.

Scripſit etiam librum aduerſus Marcum Epheſium pro defenſione Eccleſiæ Romanæ.

Scripſit quoque de verbis conſecrationis aduerſus eundem Marcum.

Scripſit de illo Ioannis 21. Si, eum volo manere, donec veniam.

Scripſit denique multa Philoſophica in defenſionem Platonis: & Metaphyſicam Ariſtotelis latinitate donauit: & libros tres conſolatorios ad Imperatorem Græcorum miſiſſe dicitur.

De Georgio Scholario. 1440.

GEorgius Scholarius vir inter Græcos ſapientiſſimus. Scripſit Orationes quatuor de pace inter Græcos, & Latinos ineunda, quæ habentur Græcè, & Latinè poſt Concilium Florentinum: hic idem cenſetur eſſe ille Gennadius (quippe qui mutauerit nomen aſſumptus ad Patriarchatum Conſtantinopolitanum) qui ſcripſit quinque Orationes de quinque articulis controuerſis pro veritate Catholica.

De proceſſione Spiritus ſancti. De primatu Papæ. De Azimo. De Purgatorio. De viſione Dei ante reſurrectionem corporum.

De Ioſepho Methonenſi. 1440.

IOſeph Epiſcopus Methonenſis eodem tempore ſcripſit librum reſponſionis pro Concilio Florentino ad librum Marci Epheſij calumniatoris eiuſdem Concilij. Extat autem hæc reſponſio Græcè, & Latinè poſt idem Concilium.

De Gregorio Protoſincello. 1440.

GRegorius Magnus Protoſincellus, ac poſtea Patriarcha, ſcripſit reſponſionem aliam contra Epiſtolam Marci Epheſij: quæ reſponſio impreſſa eſt Græcè, & Latinè poſt Concilium Florentinum. Dicitur autem iſte Gregorius Romæ ſepultus fuiſſe, & miraculis coruſcaſſe.

De Nicolao de Cuſa.

NIcolaus de Cuſa, natione Germanus Decanus S. Florini, deinde Epiſcopus Brixinenſis, denique Cardinalis S. Petri

ad Vincula à Nicolao V. Pontifice creatus, vir fuit æque pius ac doctus. Obijt anno Dom. 1464. ætatis 63.

Scripſit de Viſione Dei.
De docta ignorantia.
De reparatione Kalendarij.
De cribratione Alcorani.
De venatione ſapientiæ.
De ludo globi myſtice.
Aduerſus Boemos.
Cõiecturã de nouiſſimis diebus
De dato Patris luminum.
De quærendo Deo.
Directorium ſpeculantis.
De filiatione Dei.
Dialogum de Geneſi.
De concordantia catholica.
Sermones per annum, & epiſtolas ad diuerſos.
Scripſit De Mathematica perfectione.
De Berillo.
De apice theorica.
De quadratura circuli; & De fortuna.

Atque hæc in primo tomo.

In ſecundo tomo habetur.

Dialogus De Deo abſcondito.
De annunciatione Dominica.
Excitationum libri decem.
Epiſtolæ ſeptem.
Correctio tabularum Alfonſi.
De perfectione mathematica.
De Arithmeticæ complemẽtis.
De tranſmutationibus geometricis.
Complemẽtum Theologicum.

Obſeruatio.

Nicolaus de Cuſa Concordantiam Catholicam ſcripſit Iuuenis inchoante videlicet concilio Baſileenſi; & quia magna tunc erat fama concilij Baſileenſis, cœpit & ipſe cum multis alijs exaltare poteſtatem Concilij, & deprimere auctoritatem apoſtolicæ ſedis: ſed poſtea vbi vidit pertinaciam eorum, qui concilio adhærebant, vt etiam auderent ſchiſma facere, & aduerſus legitimum Pontificem, idolum erigere; cœpit & grauiſſimis epiſtolis eos deteſtari, & pro extinctione ſchiſmatis plurimum laborare. In qua re imitatus eſt Iulianum S. Angeli Cardinalem præſtantiſſimum, & Æneam Syluium, poſtea Pium II. Pontificem, qui initio concilium Baſileenſe contra Eugenium Pontificem defenderunt: poſtea vero pro Eugenio Pontifice contra Concilium depugnarunt. Vide retractationem Pij II. in ijs, quæ ſpectant ad Iulianum Cardinalem: & epiſtolam Nicolai de Cuſa ad Rodericum, in ijs, quæ ad ipſius Nicolai ſententiam, & iudicium pertinent.

De Dionyſio Carthuſiano. 1450.

DIonyſius Carthuſianus, natione Belga, vir fuit ſanctiſſimus, & doctiſſimus, vixit in ordine Carthuſiano annos 48. obijt anno ætatis ſuæ *69.* qui erat annus ſalutis 1471.

Scripſit in omnes libros Scripturæ diuinæ.

Scripſit in quatuor libros Magiſtri ſententiarum.

Scripſit plurima, quorum Catalogum, vna cum vita ipſius, inuenies poſt finem Commentarij in librum quartum ſententiarũ.

In libello de quatuor nouiſſimis cautè legendus eſt circa ſtatum animarum in Purgatorio degentium.

De Thoma de Kempis. 1460.

THomas de Kempis, natione Belga, profeſſione Canonicus regularis, vir magnæ pietatis, obijt anno Domini 1471. ætatis 91. vt in vita eius, quæ præfixa eſt operibus ipſius legitur.

Scripſit multorum opinione, quatuor libros de imitatione Chriſti: de quo opere locuti ſumus, cum de Ioannis Gerſonis operibus ageremus.

Scripſit ſermones ad nouitios.
Sermones ad Fratres.
Dialogos nouitiorum.
De vita ſolitaria.
De tribus tabernaculis.
De vera compunctione.
Hortulum roſarum.
Vallem liliorum.
Alphabetum Monachi.
Conſolationem pauperum.
Epitaphium Monachi.
Qualis debeat eſſe Monachus.
Manuale paruulorum.
Doctrinale Iuuenum.
De contemptu mundi.
Epiſtolas ad diuerſos.

De Henrico Harphio. 1464.

HEnricus Harphius, natione Belga, patria Mechlinienſis, profeſſione Franciſcanus, vixit tempore Pauli ſecundi Pontificis.

Scripſit de decem præceptis, quod opus, ſpeculum aureum nominauit.

Item de tribus partibus pœnitentiæ.
Tractatum de effuſione cordis.
Directorium aureum contemplatiuorum.
Collationes tres.
Sermones per Quadrageſimam.
Denique de myſtica Theologia libros tres.

Quod

Quod eſt præcipuum inter opera Harphij. Sed hoc opus interdictum fuit in Indice librorum prohibitorum, niſi repurgatum eſſet ad exemplum eius, quod repurgatũ prodijt Romæ an. 1585.

De Alexandro Imolenſi. 1470.

ALexander Tartaginus de Imola, ſcripſit in ſextum, & Clementinas; præter multa conſilia, & alia, quæ ſcripſit in codicem, & digeſtum.

De Baptiſta Platina. 1472.

BAptiſta Platina, patria Cremonenſis, vixit tempore Sixti Papæ quarti, cui dedicauit librum de vitis Pontificum Romanorum, & obijt anno Dom. 1481.

Scripſit librum de vitis Pontificum à ſancto Petro, vſque ad Paulum ſecundum, cui libro addidit Onuphrius Panuinius notas non contemnendas; & præterea vitas ſequentium Pontificum vſque ad Pium quintum, quam tamen ſolum inchoauit.

Scripſit præterea librum de naturis rerum, & libros decem de honeſta voluptate, & valetudine, & epiſtolas ad diuerſos.

De Ambroſio Camaldulenſi. 1480.

AMbroſius Camaldulenſis, Florentinus, Abbas generalis Ordinis ſui, vir fuit doctus, & prudens, & obijt anno 1490.

Scripſit Tractatum de Spiritu ſancto.

Item de Sacramento Corporis Chriſti.

Item orationes, quarum vnam Græco idiomate habuit Ferrariæ coram Imperatore Græco, & Epiſcopis Græcis.

Scripſit etiam Epiſtolas multas.

Et vitas ſanctæ Eugeniæ Virginis, & Martyris.

Necnon Proti, & Iacinthi Martyrum.

Vertit autem ex lingua Græca in Latinam librum ſancti Baſilij de Virginitate.

Vitam ſancti Ioannis Chryſoſtomi.

Et Homilias eiuſdem in Matthæum.

Item libros ſancti Dionyſij Areopagitæ.

Et alia non pauca.

De Pacifico. 1480.

PAcificus Ordinis Minorum, vixit circa annum 1480. Scripſit ſummam caſuum conſcientiæ, quæ pacifica nominatur: ea ſumma ex Latino idiomate in Italicum conuerſa edita fuit Venetijs anno 1574. & 1580.

De Angelo Clauaſio. 1480.

ANgelus à Clauaſio, Ligur, Ordinis Minorum, ſcripſit ſummam Caſuum Conſcientiæ, quæ Angelica dicitur. vixit circa annum Dom. 1480.

De Baptiſta Trouamala. 1483.

BAptiſta Trouamala Ordinis Minorum eodem tempore ſcripſit Louanij ſummam Caſuum conſcientiæ, quæ dicitur Roſella.

De Vvernero Veſphalo. 1484.

VVernerus Veſphalus ſcripſit Faſciculum temporum ab initio mundi vſque ad annum 1484. continuauit hoc opus Ioannes Linturius vſque ad annum 1514.

De Gabriele Biel. 1490.

GAbriel Biel, natione Germanus, qui Tubingæ diu docuit, floruit circa annum Dom. 1490.
Scripſit Commentaria in quatuor libros Magiſtri ſententiarũ. Item expoſitionem Canonis Miſſæ, & Sermones varios.

De Marſilio ab Ingen. 1490.

MArſilius ab Ingen, natione Germanus, æqualis Gabrielis, docuit Heidelbergæ, & ſcripſit ipſe quoque in quatuor libros ſententiarum Commentaria non inutilia.

De Iacobo de Valentia. 1490.

IAcobus de Valentia Epiſcopus Chriſtopolitanus, vixit circa annum 1490. vt colligitur ex proœmio Fini Hadriani.

Scripſit Commentaria in Pſalmos, & in Cantica Salomonis.

Scripſit etiam in Cantica Zachariæ, B. Virginis, & Simeonis, & in Hymnum, Te Deum laudamus, & contra Iudæos de Chriſto reparatore generis humani.

De Cypriano Beneto. 1490.

CYprianus Benetus Aragonenſis Ordinis Prædicatorum, ſcripſit quatuor Tractatus, qui extant vnum de prima Orbis ſede: alterum de Concilio: tertium de poteſtate Eccleſiaſtica: quartum de Pontificis maximi poteſtate.

De Fino Hadriano. 1490.

FInus Hadrianus Ferrarienſis, viuebat ſenex anno 1503. vt ipſe teſtatur in proœmio ſui operis, ſcripſit in vltima ſua ætate volumen magnum, & egregium, libris nouem diſtinctum, quod inſcripſit, Flagellum in Iudæos. Extat excuſum Venetijs anno Dom. 1538.

De Ioanne Pico. 1490.

IOannes Picus Mirandulæ Comes, vir ingenio, & doctrina (pro ætate) maximus. vixit annos ſolum triginta tres; & obijt anno Dom. 1494. ſcripſit tamen:

In primum caput Geneſis, & de opere ſex dierum expoſitionem multiplicem libris ſeptem comprehenſam.

Item explicationem Orationis Dominicæ.

Item concluſiones nongentas, quas diſputandas publicè propoſuit.

Item Apologiam aduerſus eos, qui aliquot eius concluſiones carpebant.

Item de ente, & vno.

Item de hominis dignitate.

Item regulas Chriſtianæ vitæ, ad vincendas tentationes, & mundum perutiles.

In Pſalmum xv. Conſerua me Domine, explicationem.
De Chriſti Regno, & Mundi vanitate.
De Aſtrologia, ſiue potius contra Aſtrologiã iudiciariã lib. 12
Item in conuiuio Platonis libros tres. Denique elegias, & epiſtolas varias. Quid ſi hoc ingenium alijs triginta annis excoli potuiſſet? Omnino enim nihil ei defuit niſi maturitas.

De Marſilio Ficino. 1490.

MArſilius Ficinus, Florentiæ natus eſt, vt ipſe teſtatur in quadam epiſtola, anno Dom. 1433. Obijt vero anno 1499. Vir fuit peritus non vulgariter, tum ſacræ Theologiæ, tum etiam Platonicæ philoſophiæ.

Opera eius duobus tomis excuſa ſunt Baſileæ anno 1561.

In primo tomo.

De Chriſtiana religione, lib. 1
De immortalitate animorum, lib. 18
In epiſtolas B. Pauli, aſcenſus vſque ad cælum ad Paulum intelligendum. Sed non explicat niſi epiſtolam ad Romanos.
Prædicationes habitæ ad Fratres.
De ſanitate tuenda ſtudioſorum, lib. 1
De vita producenda, lib. 1
De vita cælitus comparanda, 1
Apologia, in qua, de Medicina, Aſtrologia, vita Mundi, & de tribus Magis agitur.
Antidotus Epidimiarum.
Epiſtolarum, lib. 12
De ſole, liber allegoricus, & anagogicus.
De lumine liber.
De voluptate liber.

In ſecundo Tomo ſunt.

Aut verſiones librorum, aut opera Platonica.

De Iacobo Philippo Bergomenſi. 1494.

IAcobus Philippus Bergomenſis, Ordinis ſancti Auguſtini viuebat anno Dom. 1494.

Scripſit hiſtoriam ab initio mundi vſq; ad annum Dom. 1436. Libris quindecim, quod opus inſcripſit ſupplementnm chronicorum.

Scripſit etiam de claris mulieribus Chriſtianis.

De

De Antonio Bonſinio. 1500.

ANtonius Bonfinius viuebat anno 1500. Scripſit hiſtoriam Hungaricam: & Commentarium de pudicitia. Sed hoc in Indice Romano prohibitum eſt.

De Roberto Gaguino. 1500.

RObertus Gaguinus Gallus, Ordinis ſanctæ Trinitatis Generalis, viuebat anno Dom. 1500.

Scripſit pro Conceptione B. Virginis tàm carmine, quàm ſoluta Oratione libros duos.
De miſeria humana, lib. 1
Orationes, & epiſtolas.
Denique de origine, & Regibus Francorum, libros duodecim vſq; ad Carolum viij.
Quæ eſt hiſtoria annorum mille, & ducentorum.

De Marco Antonio Coccio Sabellico. 1500.

MArcus Antonius Coccius Sabellicus, vir valde eruditus viuebat anno Dom. 1500. Eius opera quatuor tomis Baſileæ excuſa fuerunt anno 1560.

In primo Tomo continetur hiſtoria ab Orbe condito, per enneades quinque, ideſt, libros quadraginta quinque.

In ſecundo continetur continuatio hiſtoriæ per enneades ſex; ideſt, libros quadraginta ſeptem: nam enneadis vltima non habet niſi libros duos. In eodem tomo continetur hiſtoria Veneta per decades tres, & quartæ libros tres.

In tertio continentur ſupplementi per alios additi libri viginti nouem.

In quarto exemplorum libri decem.

De Aquileiæ antiquitate lib.	6	De Latinæ linguæ reparatione dialogus.	1
De Venetæ Vrbis ſitu,	4	Epiſtolarum, lib.	12
De Venetis Magiſtratibus,	1	Orationes	12
De Prætoris officio,	1	Poemata varia.	
De officio ſcribæ dialogus.			

De Paulo Middelburgio. 1500.

PAulus Middelburgius Epiſcopus Foroſempronij, viuebat anno 1500. & ſcripſit ad Leonem decimum libros de tempore Paſchali, & ad Maximilianum Imperatorem libros de die paſſionis Domini, qui notiſſimi ſunt.

De Ioanne Nauclero. 1500.

IOannes Nauclerus Præpoſitus Tubingenſis viuebat an. 1500. Scripſit ingens chronicum continens res memorabiles ab initio mundi vſque ad annum Dom. 1500. Opus diſtinguitur in duo volumina, & primum quidem continet generationes 63. ab Adam vſque ad Chriſtum: alterum continet generationes quinquaginta, & vnam.

De Alberto Krantzio. 1500.

ALbertus Krantzius Bambergenſis, vir admodum diligens in hiſtorijs conſcribendis, viuebat anno Dom. 1500.

Scripſit Metropolim, quæ continet hiſtoriam Eccleſiaſticam.

Item hiſtoriam Saxonicam, & Vandalicam, & chronicum aliarum ſeptemtrionalium regionum. Sed Impiæ notæ ad marginem additæ ab hæreticis, fecerunt, vt libri huius auctoris prohiberentur in Indice Romano, donec purgarentur.

De Felino. 1500.

FElinus Sandeus Ferrarienſis, Iuriſconſultus celeberrimus viuebat anno Dom. 1500.

Scripſit in libros Decretalium.

Item Tractatum de Iurepatronatus.

Sermonem de Indulgentia plenaria, & alia.

De Ioanne Trithemio. 1500.

IOannes Trithemius, natione Germanus, Abbas Spanehemenſis, Ordinis ſancti Benedicti, viuebat anno 1500. & obijt anno 1519. ætatis ſuæ 57.

Scripſit opera plurima, ſed notiora ſunt hiſtorica, quæ ſimul edita ſunt Francofurti anno 1600.

Scripſit igitur.

De Illuſtribus viris Germanis.

De Illuſtribus viris, Ordinis ſancti Benedicti.

De Scriptoribus Eccleſiaſticis.

Chronicum Monaſterij Hirſaugienſis.

Chronicum Monaſterij Spanehemenſis.

De

De origine Francorum.
De ſucceſſione Ducum Bauariæ, & Comitum Palatinorum.
Scripſit etiam Epiſtolas, Sermones, & varia opera ſpiritualia. Denique ſcripſit de ſeptem ſecundis intelligentijs orbem mouentibus, & opus inſcriptum ſteganographiam, ideſt, occultam ſcriptionem, quod opus prohibitum meritò eſt, cum ſit plenum perniciofis dogmatibus ad Magiam pertinentibus. quod & ipſe agnouit, & confeſſus eſt.

De Iacobo Vvimphelingio. 1500.

IAcobus Vvimphelingius Presbyter Eccleſiæ Spirenſis, Orator, Poeta, & Hiſtoricus non contemnendus, viuebat anno Dom. 1500. Scripſit præter alia Epitomen rerum geſtarum per Germaniam.

De Baptiſta Mantuano. 1500.

BAptiſta Mantuanus, Ordinis Carmelitarum Prior generalis, Poeta fuit doctus, & pius: & multa carmina ſcripſit in laudes Sanctorum. viuebat anno Dom. 1500.

De Thoma Caietano. 1500.

THomas de Vio, patria Caietanus, Ordinis Prædicatorum Prior generalis, ac poſtea Cardinalis Presbiter à Leone decimo creatus, vir fuit ſummi ingenij, nec minoris pietatis. viuebat anno Dom. 1500. & obijt anno Dom. 1534. ætatis 66.
Scripſit Commentaria in omnem ſacram Scripturam, præterquam in Prophetas, & in Apocalypſim.
Scripſit etiam Commentaria in totam Summam S. Thomæ. Denique opuſcula permulta, & librum Ientaculorum, & Summam Caſuum conſcientiæ, quæ notiſſima ſunt.

De Dominico Iacobatio.

DOminicus Iacobatius Romanus, Rotæ auditor, & poſtea Cardinalis à Leo X. creatus anno 1517.
Scripſit inſigne opus de Concilijs.

De Iacobo Sanazario. 1500.

IAcobus Sanazarius eodem tempore ſcripſit egregium Carmen de partu Virginis.

De Franciſco Ferrarienſi. 1500.

FRanciſcus Ferrarienſis, Ordinis Prædicatorum Prior generalis, viuebat anno Dom. 1500. & obijt anno 1528.
Scripſit egregia Commentaria in Summam ſancti Thomæ contra gentes: ſcripſit etiam de vita B. Oſannæ Mantuanæ lib. ſex: & multa philoſophica.

De Ioanne Franciſco Pico. 1500.

IOannes Franciſcus Picus Ioannis Pici nepos, vir doctus, & pius, viuebat anno Dom. 1500.
Scripſit de rerum prænotione libros nouem aduerſus vanitatem Aſtrologorum.
Scripſit etiam pro veritate religionis Chriſtianæ contra ſuperſtitiones gentilium: & opera alia permulta tum proſa, tum verſu, quæ ſatis nota ſunt.

De Ioanne Tabienſi. 1500.

IOannes Tabienſis natione Ligur Ordinis Prædicatorum Theologus, & Canoniſta, ſcripſit ſummam Caſuum conſcientiæ, quæ Tabiena dicitur, quam Thomæ Caietano dicauit.

De Hectore Boethio. 1500.

HEctor Boethius Scotus, ſcripſit libros 17. hiſtoriæ Scoticæ. Scripſit etiam deſcriptionem Regni Scotiæ, & Regum Scotorum.

De Iacobo Almaino. 1500.

IAcobus Almainus, Doctor Pariſienſis viuebat anno Domini 1500. & ſcripſit in tertium, & quartum ſententiarum.
Item moralia.
Item opuſcula varia.

De Ioanne Maiore. 1500.

IOannes Maior, natione Scotus viuebat anno Dom. 1500. Scripſit in quatuor lib. ſententiarum; item Commentarium in Matthæum, & hiſtoriam maioris Britanniæ.

De Adriano VI. 1500.

ADrianus ſextus Pontifex, natione Traiectenſis in Belgio, viuebat anno Dom. 1500. & obijt anno 1523. Vir fuit optimus, & doctiſſimus, & meritò doctrinæ, & pietatis ex humili loco, & pauperrima domo aſcendit ad magnas opes, & maiores honores: Scripſit diſputationes in quartum ſententiarum: & epiſtolas inſignes; quarum vna valde prolixa, & docta ad Saxoniæ Ducem, extat in tomis conciliorum.

De Franciſco Lycheto. 1500.

FRanciſcus Lychetus Ordinis Minorum Miniſter generalis viuebat anno 1500. edidit Commentaria in tres primos libros ſententiarum, iuxta doctrinam Scoti.

De Syluestro Prierate. 1500.

SYlueſter Prieras, natione Pedemontanus, Ordinis Prædicatorum, Magiſter ſacri Palatij, ac poſtea Prior generalis viuebat anno Dom. 1500. & primus omnium ſcripſiſſe dicitur aduerſus Martinum Lutherum.

Sed ſcripſit etiam in quatuor libros ſententiarum.

Item Summam caſuum conſcientiæ.

Librum ſuper Euangelia inſcriptum, Aurea Roſa.

Librum de ſtrigibus.

Conflatum ex operibus S. Thomæ, quatuor voluminibus comprehenſum, & alia nonnulla.

De Io. Eckio.

IOannes Eckius, natione Sueuus, viuebat anno 1500. & ex primis fuit, qui hæreſiarchæ Luthero, & coram diſputando, & ſcriptis libris ſtrenue ſe oppoſuit.

Scripſit Enchiridion, in quo controuerſias ferè omnes breuiter, & dilucidè comprehendit.

Scripſit etiam ſeorſim de ſacrificio Miſſæ libros duos.

Et deinde iterum alios tres.

Item de primatu S. Petri.

De pœnitentia, & virtutibus pœnitentiæ annexis.

Item poſtillas, ſiue homilias de tempore, & de Sanctis.

Scripſit quoque multa Philoſophica in libros 8. Phyſicorum,

In libros de cælo, In Metheora,

In libros de generatione, In libros de Anima, & alia.

De Conrado Koellin. 1500.

CONradus Koellin Germanus, Ordinis Prædicatorum, viuebat anno 1500. & obijt ſenex anno 1536.

Scripſit egregiè in primam ſecundæ S. Thomæ.

Scripſit etiam Quodlibeta multa: & præterea opus inſcriptum Euerſio Lutherani Epithalamij 4. libris comprehenſum.

De Franciſco Titelmanno. 1500.

FRanciſcus Titelmannus, Belga, Ordinis Minorum, vir ſanctus, & doctus, cuius omnia ſcripta, etiam Philoſophica miram pietatem ſpirant, viuebat anno 1500. & ſcripſit Apologeticum pro editione vulgata ſcripturæ: & ſimul collationem ſuper epiſtolam ad Romanos contra Iacobum Fabrum, & Deſiderium Eraſmum adhuc viuentes, quæ excuſa ſunt Antuerpiæ ann. 1529. Scripſit in Pſalmos, in Cantica, in prima capita Iob, & alia, quæ notiſſima ſunt.

De Ioanne Roffenſe. 1500.

IOannes Fiſcherus, natione Anglus, Epiſcopus Roffenſis, ac poſtea S. R. E. Cardinalis, &, quod longe glorioſius eſt, Martyr Chriſti, occiſus Henrici octaui Regis Anglorum iuſſu anno Dom. 1535. iam ſenex, & multis perfunctus laboribus: proinde florebat anno Dom. 1500.

Scripſit aduerſus articulos Lutheri, quos Leo decimus Papa damnauerat.

Scripſit etiam contra librum eiuſdem Lutheri, qui inſcribitur, de captiuitate Babylonica.

Et de Chriſtiano Sacerdotio contra eundem.

Scripſit item de Euchariſtia contra Oecolampadium.

Item de vnica Magdalena contra Iacobum Fabrum.

Item in ſeptem Pſalmos. Euſdem eſſe creditur aſſertio ſeptem ſacramentorum, quę nomine Regis Henrici octaui prodijt.

Porrò liber de fiducia, & miſericordia Dei, qui in Indice Romano prohibetur, aut eſt alterius Ioannis Fiſcheri, aut falsô noſtro attributus fuit.

De Thoma Moro. 1500.

THomas Morus æqualis fuit Ioannis Fiſcheri, eique amiciſſimus, & nobilis collega Martyrij. Fuit autem vir doctrina varia excultus, & ingenij ameniſſimi: quippe Theologus, Philoſophus, Orator, Poeta, Hiſtoricus, linguæ Græcæ, & Latinæ peritus.

Scripſit, vt Theologus, inſignem reſponſionem ad epiſtolam Martini Lutheri: necnon explicationem paſſionis Dominicæ. Item libellum, Quod pro fide Chriſti mors fugienda non ſit.

Vt Philoſophus libros duos de optimo ſtatu Reip. quos Vtopiam inſcripſit.

Vt Orator, declamationem Lucianicæ reſpondentem:

Vt Poeta, Epigrammata plurima:

Vt Hiſtoricus, res geſtas Richardi tertij Angliæ Regis,

Vt linguæ vtriuſque peritus, Dialogos Luciani è Græca lingua in Latinam conuertit.

De Ioanne Fabro. 1500.

IOannes Faber, Epiſcopus Viennenſis, viuebat anno 1500. & vnus fuit ex præcipuis Doctoribus, qui Luthero, & Lutheranis reſtitit.

Scripſit Malleum hæreticorum libris ſex.

Orthodoxæ fidei Catholicæ defenſionem aduerſus Balthaſſarem Pacimontanum.

Librum de poteſtate ſummi Pontificis contra Lutherum.

Homiliarum de ſanctiſſima Euchariſtia, & aliorum argumentorum ingentem numerum, & alia, quæ notiſſima ſunt.

De Iohanne Cochlæo. 1500.

IOhannes Cochlæus Norimbergenſis, vir doctiſſimus, & fidei Catholicæ propugnator eximius; viuebat anno 1500. ſed obijt 1552.

Scripſit opuſcula plurima contra Lutherum, Melanchonem, & alios ſectarios.

Scripſit librum de Actis, & ſcriptis Lutheri, valde vtilem ad Lutheranos confundendos.

Scripſit Septicipitem Lutherum, vt oſtenderet Lutheri contradictiones, & inconſtantiam.

Scripſit hiſtoriam Huſſitarum libris duodecim.

Denique non ſolum ſcriptis plurimis Lutheranos exagitauit, ſed obtulit ſe ad diſputandum cum quouis Lutherano, ſub pœna capitis, ſi in probationibus defeciſſet: cuius rei teſtis eſt Surius in hiſtoria anni 31. & ipſe etiam Cochlæus in libro de actis, & ſcripſitis Lutheri.

De Franciſco Victoria. 1500.

FRanciſcus Victoria, natione Hiſpanus, Ordinis Prædicatorum, viuebat anno 1500. & obijt anno 1546. Vir fuit egregiè doctus, & ſcripſit Relectiones valde eruditas.

De poteſtate Eccleſiæ.	De Indis.
De poteſtate ciuili.	De Matrimonio.
De poteſtate Concilij.	De augmento charitatis.

De eo ad quod tenetur perueniens ad vſum rationis.

Extat ſub eius nomine ſumma de Sacramentis. Sed eam non ipſe, ſed diſcipuli eius ex ſcriptis ipſius collegerunt.

De Dominico Soto. 1500.

DOminicus Sotus, patria Segobienſis, Ordinis Prædicatorum, vir doctiſſimus, & pius valde, qui Carolo quinto Imperatori à ſacris Confeſſionibus fuit, & Concilio Tridentino interfuit anno 1545. & obijt anno 1560.

Scripſit opera, quorum ipſe Catalogum texit in recognitione operum ſuorum, quam poſuit in extremo libro ſuo in quartum ſententiarum.

Scripſit igitur Commentarium in epiſtolam ad Romanos.

De

De natura, & gratia libros tres.

De ratione tegendi, & detegendi ſecretum, libros tres.

De Iuſtitia, & Iure libros decem.

Commentaria in quatuor libros ſententiarum. in duobus tomis diuiſa.

Ad hæc, in Dialecticam, & Philoſophiam Ariſtotelis Commentaria, & opuſcula minutiora de iuramento, In cauſa pauperum, & alia id genus. hæc ille: qui poſtea ſcripſit etiam Apologiam aduerſus Ambroſium Catharinum, qui de certitudine gratiæ cum eo contendere cœperat: quæ Apologia habetur adiuncta libris de natura, & gratia.

De Ambroſio Catharino. 1500.

AMbroſius Catharinus, patria Senenſis, Ordinis Prædicatorum, Archiepiſcopus Compſæ, viuebat anno Dom. 1500. & obijt ſenex anno 1552. Multa ſcripſit, quæ extant, ſed aliqua iudicio Eccleſiæ improbata, vt de verbis, quibus Chriſtus confecit Sacramentum Euchariſtiæ: aliqua communiter à Doctoribus refelluntur, vt de certitudine gratiæ, De prædeſtinatione, De loco decedentium cum peccato originali, & alia.

Quare opera eius cautè legenda ſunt.

Scripſit in quinque priora capita Geneſis:

Et in Epiſtolas ſancti Pauli.

Et in Epiſtolas Canonicas.

Scripſit aduerſus Martinum Lutherum, opus impreſſum anno 1521. & alia, quę nota ſunt.

De Martino Nauarro.

MArtinus Aſpilcueta Nauarrus, vir doctiſſimus, & pijſſimus, viuebat anno 1500. Quippe, qui natus eſt anno 1493. & peruenit ad annum 1586. ætatis ſuæ 94. vt eſt in epitaphio ipſius: & colligitur ex verbis eius, qui octogenarium ſe fuiſſe ſcripſit, cum Manuale dedicauit Gregorio XIII. Pontifici anno eius primo.

Scripſit multa opera, quæ ſex tomis continentur, edita Venetijs 1602.

In primo tomo ſunt.

Vita eius.	De vſuris.
Manuale.	De cambijs.

De ſimonia mentali.
De furto notabili.
De neceſſitate defendendi proximum.
De homicidio caſuali.

In ſecundo Tomo ſunt.

De ſilentio in diuinis officijs.
In cap. Inter verba.
Sexta Concluſio perfecta.
De fama, & infamia.
De Regularibus.
De alienatione rerum Eccleſiaſticarum.
De ſpolijs Clericorum.
De redditibus Eccleſiaſticis.
Propugnaculum pro libro ſuperiore.
In cap. Humanæ aures.
De incompatibilitate beneficiorum.
De finibus humanorum actuũ.

In tertio Tomo ſunt.

Commentaria in ſeptem diſtinctiones de pœnitentia.
De Indulgẽtijs, ſiue de Iubilæo.
De Eleemoſyna.
De datis, & promiſſis pro iuſtitia, vel gratia obtinenda.
De lege pœnali.

In quarto tomo ſunt.

Libri de horis Canonicis, & Oratione.
Miſcellanea de Oratione.
In cap. ſi quando, & in cap. cum contingat, de reſcriptis.
In rubricam de Iudicijs.
Relectio in cap. Nouit, de Iudicijs.
Relectio in cap. Accepta, de reſtitut. ſpoliat.
In cap. Ita quorundam, de Iudæis.

In quinto, & ſexto tomo ſunt Conſilia, & Reſponſiones.

Atque hic finis ſit libri de Scriptoribus Eccleſiaſticis. Cæteri enim Scriptores, qui poſt annum milleſimum quingenteſimum nati ſunt, Omnem penè numerum excedunt, & plurimi eorum adhuc viuunt, vt æquum non ſit de eorum operibus iudicare.

INDEX EXPLANATORVM
Sacræ Scripturæ.

In omnem Scripturam.

Rabanus Maurus.
Anſelmus Laudunenſis.
Strabus.
Hugo Cardinalis.
Nicolaus Liranus.
Dionyſius Carthuſianus.

Et noſtro tempore.

Emmanuel Sà.

In Geneſim.

Origenes.
S. Ioannes Chryſoſtomus.
S. Cyrillus Alexandrinus.
Eucherius.
Procopius.
Beda.
Rupertus.
Alphonſus Abulenſis.
Thomas Caietanus.

Item quæſtiones in Geneſim.

S. Hieronymi.
S. Auguſtini.
Theodoreti.
Bedæ.
Alcuini.

Item in primum caput Geneſim ſiue in Exameron.

S. Baſilius.
S. Ambroſius.
S. Auguſtinus de Geneſi ad literam & lib. 13. Confeſſionum.
Anaſtaſius Sinaita.
S. Bonauentura.
Ioannes Picus.

Et noſtri temporis.

Aloyſius Lipomanus.
Ambroſius Catharinus.
Benedictus Pererius.
Aſcanius Martinengus.
Hieronymus Oleaſter.
Hieronymus Vielmius.
Martinus del Rio.
Ludouicus Yſtella.

In Exodum.

Origenes.
Procopius.
Beda.
Rupertus.
Abulenſis.
Caietanus.

Quæſtiones.

Auguſtini, &
Theodoreti.

Et noſtri temporis.

Lipomanus.
Oleaſter.
Pererius.
Ludouicus Yſtella.

In Leuiticum.

Origenes.
Iſichius.
Procopius.
Beda.
Rupertus.
Abulenſis.
Radulphus.
Caietanus.

Et quæſtiones.

Auguſtini, &
Theodoreti.

Et noſtri temporis.

Petrus Serranus.
Hieronymus Oleaſter.

In Numeros.

Origenes.
Procopius.
Beda.
Rupertus.
Abulenſis.
Caietanus.

Et quaſtiones.
Auguſtini, &
Theodoreti.

Et noſtri temporis.
Hieronymus Oleaſter.

In Deuteronomium.

Procopius.
Beda.
Rupertus.
Abulenſis.
Caietanus.

Et quaſtiones.
Auguſtini, &
Theodoreti.

Et noſtri temporis.
Hieronymus Oleaſter.

In Ioſue.

Origenes.
Procopius.
Abulenſis.
Caietanus.
Et quaſtiones.
Auguſtini.
Et noſtri temporis.
Andreas Maſius, &
Coſmus Magallianus.

In Iudices.

Origines homiliæ
Auguſtini quæſtiones.
Hugo Victorinus.
Abulenſis.
Caietanus.

In Ruth.

Abulenſis.
Caietanus.
Franciſcus Feuardentius.

In libros Regum.

Theodoretus.
S. Gregorius in primum Regum.
Angelomus.
Eucherius.
Beda.
Hugo Victorinus.
Richardus Victorinus.
Abulenſis.
Caietanus.

In libros Paralipomenon.

Abulenſis.
Caietanus.

In Eſdram.

Beda.
Caietanus.

In Tobiam.

Beda.
Et noſtri temporis.
Nicolaus Serrarius.

In Iudith.

Rabanus.
Et noſtri temporis.
Nicolaus Serrarius.

In Eſther.

Thomas Caietanus.
Et noſtri temporis.
Nicolaus Serrarius.
Franciſcus Feuardentius.

In Iob.
Origenes, ſi tamen ſit eius opus.
Olimpiodori Cathena.

S. Gre-

S. Gregorius in Moralibus.
Beda.
S. Thomas Aquinas, ſi tamen ſit eius.
Et noſtri temporis.
Franciſcus Titelmannus.
Franciſcus Feuardentius.
Ioannes de Pineda.

In Pſalmos.

S. Hilarius,
S. Ambroſius,
S. Baſilius,
S. Io. Chryſoſtomus,
S. Hieronymus,
S. Auguſtinus,
Theodoretus,
Ruffinus,
Apollinarius,
Caſſiodorus,
Remigius,
Beda,
Ahimo,
Arnobius,
S. Bruno,
Hugo Victorinus,
Eutymius,
Rupertus,
Gulielmus Pariſienſis,
S. Thomas, in 50. Pſalm.
S. Bonauentura,
S. Gregorius in ſeptem,
Innocentius III. in ſeptem,
S. Bernardus in Pſalmum 90.
Thomas Caietanus,
Incognitus,
Iacobus de Valentia,
Franciſcus Titelmannus,
Et noſtro tempore.
Auguſtinus Stuchus,
Cornelius Ianſenius,
Genebrardus,
Antonius Agelius,
Robertus Bellarminus,
Ioannes Laurinius,

In Prouerbia.

Salonius,
Beda,
Honorius,

Gulielmus Pariſienſis,
Caietanus,
Et noſtri temporis.
Cornelius Ianſenius,
Theodorus Peltanus,

In Eccleſiaſten.

S. Gregorius Taumaturgus,
S. Gregorius Nyſſenus,
S. Hieronymus,
Olympiodorus,
Salonius,
Alcuinus,
Hugo Victorinus,
Gulielmus Pariſienſis,
S. Bonauentura,
Caietanus,
Et noſtri temporis.
Franciſcus Titelmannus,
Ioannes Laurinius,

In Cantica.

Origenes,
Philo Carpathius,
Gregorius Nyſſenus,
S. Gregorius Papa,
Beda,
Angelomus,
Theodoretus,
Ambroſius Ansbertus,
Honorius Auguſtud.
Aponius,
S. Bernardus,
S. Thomas,
Ægidius Romanus,
Rupertus Tuitienſis,
Robertus Olkot,
Et noſtri temporis.
Franciſcus Titelmannus,
Ludouicus Legionenſis,
Martinus Delrius,
Io. à Ieſu Maria Carmelita,

In Sapientiam.

Robertus Olkot,
Et noſtri temporis.
Cornelius Ianſenius,
Ioannes Laurinius,

In Eccleſiaſticum.

Robertus Olkot,
Nicolaus de Gorram,
Et noſtri temporis.
Cornelius Ianſenius,

In Iſaiam.

Origenes,
S. Baſilius,
S. Hieronymus,
S. Cyrillus,
Procopius,
S. Thomas,
Ioachinus Abbas,
Et noſtri temporis.
Adamus Sasbout,
Hector Pintus,
Leo à Caſtro.
Franciſcus Forerius,

In Hieremiam.

S. Hieronymus,
Origenes,
Theodoretus,
Ahimo,
Iohachimus Abbas,
S. Thomas,
Et noſtri temporis.
Chryſtophorus Caſtrius, &
Andreas Capella Cartuſianus,

In Threnos Ieremiæ.

Paſchaſius Ratbertus,
Hugo Victorinus,
S. Bonauentura,
Et noſtri temporis.
Antonius Agellius,
Chriſtophorus Caſtrius,
Martinus del Rio,

In Ezechielem.

Origenes,
S. Hieronymus,
Theodoretus,
S. Gregorius Papa,
Richardus Victorinus,
Et noſtri temporis.
Hector Pintus,
Hieronymus Pratus, &
Io. Baptiſta Vilalpandus,

In Danielem.

S. Hieronymus,
Theodoretus,
Iohachimus Abbas
Et noſtri temporis.
Benedictus Pererius,

In Prophetas Minores.

S. Hieronymus,
S. Cyrillus,
Theodoretus,
Theophilactus,
Rupertus,
Remigius Antiſiodor,
Hugo Victorinus in duos,

Et noſtri temporis.
Benedictus Arias Montanus, ſed cautè legendus,
Franciſcus Ribera,
Franciſcus Feuardétius in Ionam,

In libros Machabaeorum.

Noſtro tempore.
Nicolaus Serrarius, &
Ioſephus Stephanus Epiſcopus Oriolanus,

In Matthaeum.

S. Theophilus Antiochenus,
Origenes,
S. Hilarius,
S. Io. Chryſoſtomus,
S. Hieronymus,
S. Auguſtinus de ſermone Domini in monte, & quæſtiones.
S. Gregorius Nyſſenus in cap. quintum, & ſextum,
S. Chromatius in cap. quintum,
Beda,
Claudius Scotus,
Theophilactus,

Euty-

Eutymius,
Chriſtianus Druthmarus,
Rupertus,
S. Anſelmus,
S. Thomas,
Alphonſus Abulenſis,
Zacharias Chriſopolitanus,
Gulielmus Pariſienſis,
Richardus de Media Villa,
Caietanus,

Et noſtri temporis.

Ioannes à Louanio,
Ioannes Ferus,
Alphonſus Salmeron,
Paulus Palatius,
Cornelius Ianſenius,
Ioannes Maldonatus,
Franciſcus Lucas Brugenſis,
Sebaſtianus Baradius,

In Marcum.

S. Theophilus Antiochenus,
Beda,
Theophilactus,
Zacharias Chriſopolitanus,
Eutymius,
Caietanus,

Et noſtri temporis.

Cornelius Ianſenius,
Ioannes Maldonatus,
Ioannes Suarez,
Sebaſtianus Baradius,

In Lucam.

S. Theophilus Antiochenus,
S. Ambroſius Mediolanenſis,
Theophilactus,
Beda,
Eutymius,
S. Bonauentura,
S. Bernardus ſuper Miſſus eſt,
Thomas Caietanus,
Zacharias Chriſopolitanus,

Et noſtri temporis.

Didacus Stella,
Cornelius Ianſenius,
Ioannes Maldonatus,
Franciſcus Toletus Card.

In Ioannem.

S. Theophilus Antiochenus,
Origenes,
S. Ioannes Chryſoſtomus,
S. Auguſtinus,
S. Cyrillus Alexandrinus,
Beda,
Theophilactus,
Eutymius,
Rupertus,
Hugo Victorinus,
S. Thomas,
S. Bonauentura,
Richardus de Media Villa,
Zacharias Chriſopolitanus,
Caietanus,

Et noſtri temporis.

Ioannes Ferus,
Cornelius Ianſenius,
Ioannes Maldonatus,
Benedictus Pererius,
Franciſcus Toletus Card.

In Acta Apoſtolorum.

S. Ioannes Chryſoſtomus,
Beda,
Oecumenius,
Caietanus,

Et noſtri temporis.

Ioannes Gagneus,
Ioannes Laurinius,
Alphonſus Salmeron,

In Paulum, id eſt, in omnes Epiſtolas.

S. Ambroſij nomine Commentarius,
S. Ioannes Chryſoſtomus,
Theodoretus,
Primaſius,
Beda,
Sedulius,
Aymo,
Theophilactus,
Radulphus Flauiacenſis,
Oecumenius,
S. Anſelmus, ſeu potius Heruæus,
Bruno,
Petrus Lombardus,

Hugo Victorinus,
S. Thomas Aquinas,
Gregorius de Arimino,
Thomas Caietanus,
Et noſtri temporis.
Ambroſius Catharinus,
Ioannes Gagnæus,
Benedictus Iuſtinianus,

In Epiſtolam ad Romanos.

Origenes,
S. Auguſtinus,
Ægidius Romanus,
Et noſtri temporis.
Dominicus à Soto,
Adamus Sasbout,
Franciſcus Titelmannus,
Iacobus Sadoletus,
Franciſcus Toletus Card.

In Epiſtolam ad Galatas.

S. Hieronymus,
S. Auguſtinus,
Et noſtri temporis.
Adamus Sasbout,

In Epiſtolam ad Ephеſios.
S. Hieronymus,
Et noſtri temporis.
Adamus Sasbout,

In Epiſt. ad Colloſſ. & Philipp.
Adamus Sasbout,

In priorem ad Timotheum.

Ioannes à Louanio,
Adamus Sasbout,
Claudius Eſpencæus, ſed hic cautè legendus,
In poſteriorem ad Timotheum.
Adamus Sasbout,

In Epiſtolam ad Titum.
S. Hieronymus,
Adamus Sasbout,

In Epiſtolas ad Philemonem.
S. Hieronymus.

Et noſtri temporis.
Franciſcus Feuardentius,

In Epiſtolam ad Hebræos.
Adamus Sasbout,
Ludouicus Tena,

In Epiſtolas Canonicas,
Clemens Alexandrinus,
Didymus Alexandrinus,
Beda,
S. Thomas,
Oecumenius,
Caietanus,
Et noſtri temporis,
Ioannes Gagneus,
In Epiſtolam S. Iacobi,
Gregorius de Arimino,
In priorem S. Petri,
Ioannes à Louanio,
Franciſcus Feuardentius,

In poſteriorem S. Petri.
Adamus Sasbout,
Franciſcus Feuardentius,

In primam S. Ioannis.
S. Auguſtinus,
Et noſtri temporis,
Ioannes à Louanio,
In Epiſtolam Iudæ,
Adamus Sasbout,
In Apocalypſim,
S. Victorinus Martyr,
Andreas Cæſarienſis,
Primaſius,
Beda,
Haymo,
Ambroſius Ansbertus,
Richardus Victorinus,
Oecumenius,
Anſelmus,
Arethas,
Rupertus,
Ioachinus Abbas,
Et noſtri temporis,
Cælius Pannonius,
Ioannes Gagneus,
Benedictus Pererius,
Franciſcus Ribera,
Blaſius Viegas.

INDEX EORVM,
qui ſcripſerunt aduerſus Hæreticos.

S. Ignatius contra Simonem Magnum, Menandrum, Ebionem, & alios,
S. Ireneus contra Valentinum, & alios plurimos, qui vſque ad ſuum tempus Eccleſiam impugnarunt,
Tertullianus contra Marcionem, & alios ſui temporis,
S. Cyprianus Cartaginenſis contra Nouatianos,
S. Athanaſius Alexādrinus)
S. Gregorius Beticus)
S. Sebadius Agennenſis) cōtra A-
S. Hilarius Pictauienſis) rianos.
Lucifer Carabitanus)
S. Pacianus Barchinenſis, contra Nouatianos,
S. Optatus Mileuitanus contra Donatiſtas,
Titus Boſtrenus cōtra Manichæos,
S. Baſilius Magnus contra Eunomiū,
S. Gregorius Nazianzenus contra Arianos, & Eunomianos,
S. Epiphanius Cyprius contra omnes hæreſes,
S. Ambroſius Mediolanenſis contra Arianos,
S. Philaſtrius contra oēs hæreſes,
S. Hieronymus contra Origenem, Iouinianum, Heluidium, Vigilantium, Pelagium,
Theophilus Alexandrinus contra Origenem,
S. Auguſtinus contra Manichæos, Arianos, Donatiſtas, Pelagianos, Iouinianiſtas,
S. Innocētius Papa cōtra Pelagianos,
S. Cyrillus Alexandrinus contra Neſtorium,
Theodoretus Cyriæ contra omnes hæreticos,
Ioannes Caſſianus contra Eutychianos,
Vincentius Lirinenſis contra omnes, ſed breuiſſime,
S. Leo Papa contra Neſtorium, Eutychem, & Priſcillianum,
S. Proſper Aquitanus contra Pelagianos, & Semipelagianos,
S. Fulgentius Ruſpenſis contra Arianos, & Pelagianos,
Petrus Diaconus contra eoſdem,
Ioannes Maxentius cōntra Semipelagianos,
S. Sophronius Hieroſolymitanus cōtra Monothelitas,
S. Maximus Martyr contra Monothelitas,
S. Ildephonſus Toletanus contra negantes Virginitatem B. M.
S. Ioannes Damaſcenus contra Iconomachos,
S. Theodorus Studites contra eoſdē,
Theorianus Græcus contra errores Armenorum,
Humbertus Cardinalis contra errores Græcorum,
Lanfrancus Cantuarien.)
Guitmundus Auerſanus) cōtra Be-
Algerus Scolaſticus) rengariū,
S. Anſelmus Cantuarienſis contra errores Græcorum,
S. Bernardus Abbas contra Petrum Abailardum, & Gilbertum, & Henricianos, & Petrobruſianos,
Petrus Cluniacenſis contra eoſdem Petrobuſianos,
Hugo Etherianus contra Græcos,
S. Thomas Aquinas contra Græcos, & contra impugnantes ordines religioſos,
S. Bonauentura contra eoſdem,
Pelagius Aluarus contra Marſiliū de Padua, & alios impugnantes Pontificiam poteſtatem,
Guido Carmelita contra omnes hæreſes,

Tho-

Thomas Valdenſis contra Ioannem Vviclephum,
Beſſarion Card. contra Græcos,
Georgius, ſiue Gennadius Scholarius contra Græcos,
Io. de Turrecremata contra impugnantes Pontificis poteſtatem,
Æneas Syluius contra Ioannem Hus, & Huſſitas,
Sylueſter Prieras,)
Ioannes Echius,)
Thomas Caietanus,)
Thomas Morus,)
Ioannes Roffenſis,) cõtra Lutheranos,
Ioannes Faber,)
Ioannes Cochlæus,)
Dominicus Sotus,)
Ambroſius Catharinus,)
Hos ſequuti ſunt innumerabiles, qui noſtro tempore contra præſentes ſeculi hæreſes ſcriptis libris dimicauerunt, & dimicant.

INDEX THEOLOGORVM Scholaſticorum.

Petrus Lombardus,
Gulielmus Antiſiodorenſis,
Gulielmus Pariſienſis,
Alexander Halenſis,
Vincentius Bellouacenſis,
Albertus Magnus,
S. Thomas de Aquino,
S. Bonauentura Cardinalis,
Petrus de Tarantaſia, Innoc. V.
Vdalricus Argentinenſis,
Rupertus à Ruſſia,
Ægidius Romanus,
Richardus de Media Villa,
Henricus de Gandauo,
Ioannes Pariſienſis,
Ioannes Duns Scotus,
Auguſtinus de Ancona,
Petrus Aureolus,
Antonius Andreæ,
Durandus de ſancto Pontiano,
Heruæus Natalis Brito,
Franciſcus Mayrouis,
Gulielmus Okam,
Monaldus Dalmata,
Nicolaus Liranus,
Pelagius Aluarus,
Petrus Paludanus,
Guido Carmelita,
Adamus Goddamus,
Ioannes de Bachone,
Robertus Olkot,
Gregorius Ariminenſis,
Thomas Argentinenſis,
Richardus Armachanus,
Nicolaus de Gorram,
Alphonſus Vargas,
Henricus de Haſſia,
Ioannes Capreolus,
Petrus Alliacenſis Cardinalis,
Ioannes Gerſon,
Thomas Valdenſis,
Auguſtinus de Roma,
Ioannes de Capiſtrano,
Ioannes Baſſolius,
Ioannes de Turrecremata Card.
Nicolaus de Cuſa Cardinalis,
Dionyſius Cartuſianus,
Gabriel Biel,
Marſilius ab Ingen.
Ioannes Picus Mirandulanus,
Thomas Caietanus Cardinalis,
Iacobus Almainus,
Ioannes Maior,
Franciſcus Ferrarienſis,
Sylueſter Prierias,
Hadrianus Papa,
Franciſcus Lychetus,
Conradus Koellim,
Franciſcus Victoria,
Dominicus Sotus.

INDEX COLLECTORVM, & expoſitorum ſacrorum Canonum.

Dionyſius Exiguus,
Martinus Bracarenſis,
Creſconius,
Iſidorus Hiſpalenſis,
Burchardus Vormacienſis,
Iuo Carnotenſis,
Gratianus,
Innocentius iv. Papa,
S. Raymundus de Penna Forti,
Henricus Hoſtienſis,
Guido Papa,
Vdalricus de Argentina,
Gulielmus Durantes ſpeculator,
Guido Archidiaconus,
Dinus Mugellanus,
Monaldus,
Ioannes Andreas,
Ioannes Calderinus,
Baldus Peruſinus,
Petrus de Ancharano,
Antonius de Butrio,
Franciſcus Zabarella,
Ioannes de Imola,
Ioannes de Anania, Archidiaconus
Nicolaus Abbas Panormitanus,
S. Antoninus Florentinus,
Andreas Barbatius,
Ioannes de Turrecremata,
Alexander Tartaginus, de Imola,
Felinus Sandeus,
Dominicus Iacobatius,
Martinus Nauarrus,

INDEX EORVM, QVI ſcribunt de caſibus conſcientiæ.

S. Raymundus de Penna Forti,
S. Antoninus Florentinus,
Aſteſanus Aſtenſis,
Bartholomæus Piſanus,
Pacificus, auctor Pacificæ ſummæ
Angelus de Clauaſio,
Baptiſta Trouamala, auctor Roſellę
Thomas Caietanus,
Ioannes Tabienſis,
Sylueſter Prieras,
Alexander de Arioſtis,
Bartholomæus Fumus, auctor Armillæ,
Martinus Nauarrus.

INDEX ORATORVM Chriſtianorum.

Origenes,
S. Cyprianus,
S. Athanaſius,
S. Baſilius,
S. Ephrem,
S. Gregorius Nazianzenus,
S. Ambroſius,
S. Gregorius Nyſſenus,
S. Gaudentius,
S. Io. Chryſoſtomus,
S. Maximus,
S. Auguſtiuus,
S. Eucherius,
S. Petrus Chryſologus,
S. Leo Papa,
S. Gregorius Papa,
S. Sophronius Hieroſolymitanus,
S. Eligius Epiſcopus,
S. Ildephonſus,
S. Beda,
S. Io. Damaſcenus,
S. Theodorus Studites,
Haymo Alberſtatenſis,
Leo IX. Papa,
Petrus Damiani,
Iuo Carnotenſis,
Hildebertus Turonenſis,
S. Bernardus,
Hugo Victorinus,
Richardus Victorinus,
Innocentius III. Papa,
S. Antonius de Padua,
Gulielmus Pariſienſis,
Iacobus à Vitriaco,
S. Thomas,
S. Bonauentura,
Ioannes Taulerus,
S. Vincentius,
S. Bernardinus,
Æneas Syluius, Pius II.
B. Laurentius Iuſtinianus,
Beſſarion Nicænus,
Ambroſius Camalduleñſis.

INDEX POETARVM Sacrorum.

HEBRÆI.

Moſes, qui librum Iob,
Dauid, qui Pſalmos omnes,
Salomon, qui Cantica canticorum,
Hieremias, qui Threnos vario carminum genere conſcripſerunt.

CHRISTIANI.

S. Cyprianus,
Lactantius,
Iuuencus,
S. Hilarius,
C. Marius Victorinus,
S Gregorius Nazianzenus,
S. Damaſus,
S. Ambroſius,
Aur. Prudentius,
Auſonius,
S. Paulinus,
Syneſius,
Sedulius,
Sidonius Apollinaris,
S. Proſper,
Hilarius Arelatenſis,
Alcimus Auitus,
Boetius Seuerinus,
Venantius Fortunatus,
Paulus Diaconus,
Theodulphus,
Rabanus,
Petrus Damiani,
Hildebertus,
Gothefridus Viterbienſis,
Franciſcus Petrarcha,
Robertus Gaguinus,
M. Ant. Sabellicus,
Iacobus Vvimphelingius,
Baptiſta Mantuanus,
Ioannes Picus,
Iacobus Sanazarius,
Thomas Morus,
Ambroſius Camaldulenſis,
Marſilius Ficinus.

INDEX HISTORICORVM Eccleſiaſticorum, omiſsis Scriptoribus ſacris.

Ioſephus Hebræus,
Egeſippus,
Iulius Africanus,
Euſebius Cæſarienſis,
Ruffinus Aquileienſis,
Paulus Oroſius,
Palladius,
Seuerus Sulpitius,
Theodoretus,
Socrates,
Sozomenus,
Victor Vticenſis,
Caſſiodorus,
Dacius Mediolanenſis,
Euagrius Scholaſticus,
Gregorius Turonicus,
Beda venerabilis,
Paulus Diaconus,
Eginarthus,
Freculphus,
Nicetas Dauid,
Luithprandus,
Vuitichindus,
Frodoardus,
Glaber Rodulphus,
Georgius Cedrenus,
Ioannes Curopalates,
Ingulphus Abbas,
Io. Zonaras,
Vvilelmus Malmesberienſis,
Henricus Vtidonenſis,
Petrus Comeſtor,
Otho Friſingenſis,
Gulielmus Tyrius,
Helmoldus Buſſonienſis,
Gulielmus Neubrugenſis,
Rogerus de Houeden,
Nicetas Choniates,
Conradus Abbas Vrſpergenſis,
Honorius Auguſtudunenſis,
Iacobus à Vitriaco,
Matthæus Paris, ſiue Pariſienſis.
Vincentius Bellouacenſis,
Nicephorus Calliſtus,
Nicephorus Gregoras,
Io. Villanus,
Flauius Blondus,
S. Antoninus Florentinus,
Æneas Syluius,
Laonicus Chalcondyla,
Baptiſta Platina,
Antonius Bonfinius,
Robertus Gaguinus,
M. Ant. Sabellicus,
Io. Philippus Bergomenſis,
Ioannes Nauclerus,
Albertus Krantzius,
Iacobus Vvimphelingius,
Io. Trithemius,
Hector Boethius,

Et noſtro tempore.

Cæſar Baronius Congregationis Oratorij Presbyter, & poſtea S.R.E. Cardinalis incredibili labore, & diligentia hiſtoriam Eccleſiaſticam vniuerſam ab aduentu Domini vſque ad annum 1200. tomis duodecim comprehendit.

INDEX CHRONOLOGORVM.

EVſebius Cæſarienſis ſcripſit tempora ab orbe condito vſque ad annum Domini 330
S. Hieronymus continuauit vſque ad annum 381
S. Proſper continuauit vſque ad annum 448
Caſſiodorus perduxit ad ann. 519
Marcellinus Comes ad annum 525
S. Iſidorus Hiſpalenſis ad annum 625
Beda venerabilis ad annum 725
Nicephorus Conſtantinopolitanus ad annum 842
Ado Viennenſis ad annum 875
Rhegino Abbas ad annum 905
Hermannus Contractus ad annum Dom. 1050
Lambertus Schaphnaburgenſis ad annum 1077
Marianus Scotus ad annum 1083
Leo Hoſtienſis ad annum 1087
Bertoldus Conſtantienſis ad annum 1100
Sigebertus Gemblacenſis ad annum 1112
Henricus Samerius,)
Iacobus Gordonus,)
Auguſtinus Torniellus)

Gothefridus Viterbienſis ad annum 1185
Dodechinus continuator Mariani, ad annum 1200
Robertus de monte continuator Sigeberti, ad annum 1212
Martinus Polonus ad annum 1285
Siffridus Presbyter ad annum 1307
Matthæus Palmerius ad ann. 1449
Matthias Palmerius ad ann. 1481
Vvernerus auctor Faſciculi temporum, ad annum 1484
Ioannes Nauclerus ad annum 1500
Ioannes Linturius, continuator Vvernerij, ad annum 1514
Paulus Langius ad annum 1515
Alexander Sculretus ad ann. 1541
Gilbertus Genebrardus ad annum 1566
Onuphrius Panuinius ad ann. 1570
Gerardus Mercator ad ann. 1577
Robertus Bellarminus ab orbe condito ad annum Domini 1612

Ab orbe condito vſq; ad Aduentum Chriſti.

INDEX PIORVM
Libellorum.

Martyrium ſancti Andreæ.
Martyrium ſancti Cypriani.
Vita ſancti Anton j per Athanaſium.
Vitæ ſanctorum Pauli, Hilarionis, Malchi,&Paulæ per Hieronymum.
Vita ſancti Gregorii Taumaturgi per Gregorium Nyſſenum.
Ephrem Syri tractatus.
Lauſiaca hiſtoria Palladij.
Vita ſancti Martini per Sulpitium.
Confeſſiones ſancti Auguſtini.
Hiſtoria religioſa Theodoreti.
Collationes Io. Caſſiani.
Scala Ioannis Climaci.
De gloria Martyrum,&Confeſſorum Gregorij Turonici.
Dialogi ſancti Gregorij Papæ.
Pratum ſpirituale Io. Moſci.
Vita B. Columbani per Ionam.
Vita ſancti Ioannis Eleemoſynarij per Leontium.
Vitæ ſanctorum per Bedam.
Vita Barlaam,& Ioſaphat per Io.Damaſcenum.
Vita ſancti Suiberti per Ludgerum, & Marcellinum.
Vita ſancti Gregorij per Ioannem Diaconum.
Contemplationes Idiotæ.
Vita ſancti Romualdi & aliorum per Petrum Damiani.
Vita ſancti Anſelmi per Edinerum.
Opera omnia ſancti Bernardi.
Vita ſancti Bernardi,per Gulielmum, & alios.
De contemptu mundi, Innoc.III.
Opuſcula Humberti Ord. Præd.
De proprietatibus apum Thomæ Cantapratenſis.
Opuſcula ſancti Bonauenturæ.
Opuſcula Henrici Suſonis.
Opuſcula Laurentij Iuſtiniani.
Opuſcula Dionyſii Cartuſiani.
De imitatione Chriſti.
Thomæ de Kempis, ſiue potius Io. de Gerſen.
Tractatus de vita ſpirituali ſancti Vincentij.

CHRONOLOGIA BREVIS.

AB ORBE CONDITO,
vſque ad annum Domini
M. DC. XII.

EODEM AVCTORE.

CHRONOLOGIAE PARS PRIOR,
ab anno Mundi 1. ad 4055.

Anni Mundi.	*Patriarchæ.*		*Monarchæ Aſſyriorum*	
1	Adam vixit ann.	930		
130	Seth.	912		
235	Enos.	905		
325	Caïnam.	910		
395	Malaleel.	895		
460	Iaret.	962		
622	Enoch.	365		
687	Mathuſala.	969		
874	Lamech.	777		
1056	Noe.	950		
1556	Sem.	600		
1656	Diluuium durat an.	1		
1658	Arphaxad.	338		
1693	Caïnam.	568		
1723	Sale.	433		
1753	Heber.	464		
1787	Phalech.	239		
1791			Belus reg. an	65
1817	Reu.	239		
1849	Sarug.	230		
1856			Ninus.	52
1879	Nachor.	148		
1908	Thare.	205	Semiramis.	42
1950			Zameis.	38
1978	Abraham.	175		
1988			Arius.	30
2018			Analius.	40
2058			Xerxes Balaneus	30
2078	Iſaac.	180		
2088			Armametres.	38

Varia.

Quæ dicũtur de Adam, & ceteris Patriarchis, habentur in Geneſi cap. 5. & 11. præterquã de Caïnan filio Arphaxad. is enim nõ habetur in textu Hebræo, ſed addidimus propter Lucæ auctoritatem ex interpretatione 70.

Porrò annos Beli, & cæterorum Regum Aſſyriorum annotauimus ex Euſebio, nec enim apud alium antiquiorem habentur. tamen initium huius regni poſuimus in loco altiore, quam fecerit Euſebius, tum vt eſſet locus Regibus Medorum quos infra ſubijciemus: tum etiam quia cum Belus ſit Nembrot nepos Cham, & Ninus ſit Aſſur nepos Noe, vt Vult Aug. lib. 16. Ciuit. cap. 3. vel certe filius Nembrothi, nõ videtur credibile, eos nõ fuiſſe ante tempora Thare, qui fuit decimus à Noe.

Belum eſſe Nembrothum, qui Gen. 10. ædificauit Babylonem; & Ninum eſſe Aſſur, qui Gen. 10. ædificauit Niniuem probari poteſt tum ex eo quod Abydenus apud Euſebiũ lib. 9. præparat. Euangel. cap. vltimo, teſtatur Babylonem à Belo conditam: & conſtat Niniuem à Nino ædificatam, de quo vide Diodorum lib. 2. c. 1. tum etiam ex eo quod primus Rex Orbi terrarum cognitus iuxta Scripturas ſacras eſt Nembroth, & iuxta profanas eſt Belus. ex quo non male conijcimus Nembrothum eſſe Belum. Mirum autem eſt cur Mercator Nembrothum velit eſſe Ninum, & tamen fateatur ante eum regnaſſe Belum, cum Scriptura apertè dicat, primũ qui cœpit eſſe potens in terra fuiſſe Nembrothum.

Anni Mūdi	*Iudices Hebræorum.*	*Monarchæ Aſſyriorum.*	*Varia.*
2126		Belochus. 35	Ann.20.Armametris claruit Phoroneus legiſlator primus.
2138	Iacob. 147		
2161		Baleus. 52	
2213		Altadas. 32	Anno 26. Belochi fuit diluuium Ogigis.
2229	Ioſeph. 110		
2245		Mamitus. 30	Anno 32. Spareti Cecrops Athenas condidit.
2275		Mancaleus. 30	
2305		Iphareus. 20	
2325		Mamylas. 30	Per idem tempus fuit diluuium Deucalionis.
2355		Sparetus. 40	
2395		Aſcades. 40	Anno 6.Aſcadis Iſis venit in Aegyptum; & litteras docuit.
2403	Moſes. 120		
2435		Amyntas. 45	
2480		Belothus. 25	Anno 1.Belothi Cadmus floruit, qui litteras Græcas dicitur inueniſſe.
2483	Moſes ducit Populum annos 40.		
2505		Bellopares. 30	Eodem anno rapta fuit Europa, ex qua nati ſunt Minos, & Radamantus.
2523	Ioſue. 26		
2535		Lamprides. 32	
2549	Interregnum ann. 10		Pontificum Iudæorum annos exacte deſcriptos non inuenimus. conſtat tamen à Moſis tempore vſque ad Machabeos fuiſſe hos. 1. Aaron. 2. Eleazarū.3.Finees. 4.Heli.5 Achitoph. 6. Abiathar. 7. Sadoch. 8. Achimas.9.Azariā.10.Azariam aliū, qui prohibuit Oziā adolere thus. 11. Vriam. 12. Sobnam tempore Ezechiæ. 13. Eliachim tēpore Manaſſę. 14. Helciam tempore Ioſiæ. 15 Saream occisū à Nabuchodonoſor.16. Ioſedech in captiuitate. 17. Ieſum filium Ioſedech. 18. Ioacim. 19. Eliaſib. 20. Ioadam. 21. Iohanem. 22 Iaddum. 23.Oniam. 24. Simonem.25.Eleazarum 26.Manaſſem. 27. Oniam. 28. Simonem. 29.Oniam 30.Alcimum. 31. Iudam Machabæum Hæc ex Chronologia Nicephori.
2559	Othoniel Iudex annis 40		
2567		Soſares. 20	
2587		Lamparos. 30	
2599	Aoth. 80		
2617		Panias. 45	
2662		Soſarmus. 19	
2679	Barac,& Delbora. 40		
2681		Mitreus. 27	
2708	Gedeon. 40		
2740		Tanteus. 40	
2759	Abimelech. 3		
2762	Thola. 23		
2780		Thineus. 30	
2785	Iair. 22		

Anni Mūd.	Iudices Hebræorum.		Monarchia Aſſyriorum.	Varia.
1807	Iephte. 6			
2810			Dercilus. 40	
2813	Abeſan. 7			
2820	Aialon. 10			Hunc Aialon ſeptuaginta non habent. Anno 2821. euerſa fuit Troia.
2830	Abdon. 8			
2838	Sampſon. 20			
2850			Eupales. 38	Aeneas in Latio regnat. In annis Heli includuntur etiam anni Sapſonis, ideo 70. Interpretes ſolum 20. annos adſcribunt Heli.
2858	Heli. 40			
2878	Samuel. 20			
2888			Laoſtenes. 45	
	Reges Hebræorum.			Anni Samuel, & Saul in Scriptura veteri non habentur, ſed Act. 13. dicuntur fuiſſe 40.
2898	Saul Rex. 20			
2919	Dauid. 40			
2933			Piriciades. 30	Anno 2928. Carthago condita eſt.
2959	Salomon. 40			
2963			Ophrateus. 20	
2983			Ophratanes. 50	
	Reges Iuda.	*Reges Iſrael.*		
2999	Roboam 17	Hieroboam. 22		
3016	Abia. 3			
3019	Aſa. 41			
3021		Nadab. 2		
3023		Baaſa. 24		
3033			Ocrazapes. 41	
3047		Hela 2		
3048		Zambri. dieb. 7 Amri. anni 12		Monarchia Aſſyriorum vſq; ad Sardanapalum ſtetit annis 1330. quamuis Euſebius dicat 1240. & Iuſtinus lib. 1. 1300. & Diodorus lib. 2. 1400. & Oroſius lib. 1. 1160. Deſtructa fuit à Medis, quorū annos deſcribimus ex Cteſiacnidio, qui ex publicis Annalibus eos refert apud Diodorum libro 2.
3060	Ioſaphat. 25	Achab. 22		
3074			Sardanapalus. 20	
3082		Ochozias. 2		
3083		Ioram. 12		
3085	Ioram. 5			
3090	Ochozias. 1 Athalia. 7	Iehu. 2		

Anni Mũdi	*Reges Iuda.*	*Reges Iſrael.*	*Reges Medorum.*	*Reges Aſſyriorum.*	*Varia.*
3094			Arbaces. 28		Annos Aſſyriorum, & Babyloniorũ partim ex Scriptura, partim ex Beroſo apud Ioſephum lib. 1. contra Appionem petemus.
3097	Ioas. 40				
3118		Ioachaz. 17			
3122			Mãdanes. 50		
3135		Ioas. 16			
3137	Amaſias. 29				Aſſyrij rurſum incipiunt in Niniue regnare, regnantibus nihilominus etiam Medis. Huius Phul mentio fit. 4. Reg. 15.
3151		Hieroboam. 41			
3163				Phul. 48	
3166	Azarias. 52. ſed cum patre annis 12. ſolus. 40				Olympiades incipiunt anno 4 Ioathan, ideſt, anno mũdi 3209. Nam conſtat Cyrum regnare cœpiſſe Olympiade 55. vt Euſebius, & omnes alij docent: porrò Cyrus regnare cœpit anno mundi 3425. non igitur rectè Euſebius earum initium ponit anno 50. Azariæ. Quod ſi initium regni Cyri ponatur anno 3547. Olympiades incipiẽt anno 10. Achaz, mundi 3232.
3172			Sarſomenes. ann. 30		
3192		Zacharias men. 6 Sellum m. 1. Manaem an. 10			
3202		Phaceas. 2	Artecarmis. ann. 50		
3204		Phacee. 20			
3206	Ioathan. 16				
3211				Teglath phalaſſar. ann. 25	Roma conditur an. 12. Achaz, mundi 3233.
3222	Achaz. 16				
3224		Oſee. 9			Salmanaſar tranſtulit decem tribus in captiuitatem. 4. Reg. 17. & Tob. 1.
3236				Salmanaſar. 9	
3238	Ezechias. 29				Merodach Baladan regnabat in Babylone eo ipſo tempore, quo Aſſar addon in Niniue, vt patet ex 4 Reg. 19. & 20. Tamẽ poſuimus eius initiũ hoc loco, quia poſt Aſſar Addon cœpit Merodach regnare etiam in Niniue vnde nõ fit amplius mẽtio in Scripturis Regũ Aſſyriorũ, ſed ſolũ Babyloniorũ.
3245				Sennacherib. 7	
3252			Arbianus, ſeu Cardiceas. 22	Aſſar. addon. 18	
3267	Manaſſes. 55			*Reges Babylonis.*	
3270				Merodach Baladã 40	
3274			Arteus, q & Deioces. 53		

Anni Mūdi	*Reges Iuda.*	*Reges Medorum.*	*Reges Babylonis.*
3310			Ben Merodach. ann. 21
3322	Amon an. 2		
3324	Ioſias. 31		
3327		Artines, qui & Phraorthes. ann. 22	
3331			Nabulaſſarus. 29
3349		Artabanus, qui & Ciaxares. ann. 40	
3355	Ioachaz m. 3 Ioacim an. 11		
3360			Nabucdonoſor magnus ann. 43
3366	Ioachin. m. 3 Sedechias. 11		

Anni		*Reges Medorum.*	*Reges Perſarum.*	*Reges Babylonis.*
3377	CAPTIVITAS annorum 70			
3389		Aſtiages. 38		
3403				Euilmerodach. 22
3425			Cyrus. 29	Nirigliſſoor ann. 4
3429				Laboro Sordocus m. 9
3430				Baltaſar qui & Nabonidus. 17

Anni	*Duces Iudæorum.*	*Monarchia Perſarum.*
3447	Captiuitas ſoluitur.	Cyrus cum Dario ann. 1. ſolus ann. 7
3448	Zorobabel. 32	
3455		Cambiſes ann. 7. men. 6
3462		Magus cum fatre men. 6.
3463		Darius Idaſpis. 36
3480	Reſa. 46	
3499		Xerxes. 21
3520		Artabanus men. 7

Varia.

Hunc Merodac putamus eſſe eum, qui in libro Iudith dicitur Nabuchodonoſor. Sicut etiã Arteum, ſeu Deiocem putamus eſſe Arphaxad de quo ibidem agitur. Porrò Deioci dedimus 53. annos, quia hunc numerum notauit Herodotus lib. 1. vbi etiam dicit à Deioce ædificatam Ecbatanam, quod in lib. Iudith tribuitur Arphaxad.

Ex numeris Regum Babyloniorum, qui habentur ex Beroſo apud Ioſephum lib. 1. contra Appionem, ſolum mutauimus duos annos, quos tribuit Euilmerodacho Beroſus in 22. annos. nam 4. Reg. vlt. dicitur Euilmerodach regnare cœpiſſe anno 37. tranſmigrationis Regis Ioachim: ex quo tempore vſque ad finẽ Regni Babylonici conſtat eſſe annos 44 qui tamen non colligerentur, niſi daremus Euilmerodacho 22. annos. credibile eſt eſſe errorẽ impreſſorum, præſertim cũ omnes alij Chronologi dent ei 22. aut 23. annos.

Cyrum poſuimus ante Babylonẽ euerſam multis de cauſis. Primo quia conſtat eũ regnaſſe poſt Aſtiagem tranſlato ad Perſas Medorum Imperio, vt habetur Danielis 13. & apud Herodotũ lib. 1. Diodorũ lib. 2. & Iuſtinũ lib. 1. Secundo quia Beroſus apud Ioſephum lib. 1. contra Appionem, & Herodotus lib. 1. Iuſtinus. lib. 1. & alij dicunt, Cyrum poſt adeptum Imperium Aſiæ tandem veniſſe contra Babylonem: non igitur incipit Regnum Cyri poſt euerſam Babylonem, ſed antea cœpit. Tertio quia Herodotus lib 1. tribuit Cyro annos 29. Xenophon autem lib. vlt. Cyropediæ tribuit tantum ſeptem, quorum vtrumque concordari poteſt, ſi dicamus, Cyrum regnaſſe in vniuerſum annos 29. ſed poſt adeptum imperium Babylonis annos ſeptem. Quis igitur (inquies) eſt Darius Medus, qui regnat anno vno poſt Balthaſſarem? Danielis 5. 6. & 9. dico eum eſſe Ciaxarem

Anni Mũdi	*Duces Iudæorum.*	*Monarchia Perſarum.*
3521		Artaxerxes Longimanus. 40
3530	Ioannes. 40	
3561		Xerxes alius. mẽn. 2 Sogdianus. men. 7
3562		Darius Nothus. 19
3570	Iudas. 14	
3581		Artaxerxes Mnẽmon. 43
3584	Ioſeph. 7	
3591	Semei. 11	
3602	Matatias. 12	
3614	Maat. 9	
3623	Nagge. 10	
3624		Artaxerxes Ochus. 23
3633	Helli. 8	
3641	Nahum. 7	
3647		Arſes. 4
3648	Amos. 14	
3651		Darius. 6
		Monarchia Græcorum.
3657		Alexander Magnus an. 5
3662	Mathatias. 10	

Varia.

rem Aſtiagis filium, cuius meminit Xenophon, tametſi enim Medus iam nihil erat, niſi Cyri præfectus quidam, aut Regulus, placuit tamen Cyro honorare iſtũ titulo regni Babylonici, quod cõſanguineus, & ſenior eſset. Vide Ioſephum lib. 10. antiquitatum, cap. 12. & Hieronym. in Danielem.

Annos Regum Perſarum deſcripſimus ex Diodoro lib. 11. 13. & 17. item ex Herodoto lib. 2. & 3. & ex Euſebio: ſed vbi non conueniunt, Diodorum ſequuti ſumus.

Alexander Magnus anno 7. Regni ſui Macedonici expugnauit Darium, & tranſtulit Monarchiam Perſarum ad Græcos: deinde cum imperaſset adhuc annos quinque tandem mortuus eſt anno 33. ætatis, 12. Regni, & 6. Monarchiæ. poſt cujus obitum diuiſa eſt Monarchia in plures Reges. Vide Diodorum lib. 17. & 18. & Ioſephum lib. 12. antiquitatum.

Sapientes Gentium. Orpheus, & Linus temporibus Iudicum dicuntur floruiſse. Homerus tempore Salomonis Regis Hieruſalem. Thales tempore Ioſię Regis. Septem Sapientes ad finem captiuitatis. Aeſopus eodem tempore. Pythagoras tempore Cyri. Herodotus tempore Xerxis. Socrates, Euclides, Xenophon, Pindarus, & Simonides tempore Artaxerxis. Plato, Iſocrates, Demoſthenes, Aeſchines, Ariſtoteles tẽpore Ochi, & ſucceſſorũ.

Diuiſio Monarchiæ in quatuor Regna.

Anni	Duces Iudæorum	*Reges Macedoniæ.*	*Reges Aegypti.*	*Reges Siriæ*	*Reges Aſiæ*	Varia
3663		Philippus Arrideus. 7	Ptolemęus Lagi. 40			Theophraſtus, Zeno Epicurus & Menander tẽpore Ptolemæi Largi.
3668					Antigonus ann. 18	
3670		Caſſander. 19				
3671	Ioſeph. 60					A Seleuco numerãt libri Machabęorum annos Græcorum. Euſeb.
3676				Seleucus Nicanor. ann. 32		
3686					Demetrius ann. 17	Demetrius Rex Aſiæ à Seleuco captus Imperio
3689		Antigonus, & Alexander. 4				

Anni Mũdi	*Duces Iudæorum.*	*Reges Macedoniæ.*	*Reges Aegypti.*	*Reges Syriæ.*
3693		Demetrius 6		
3699		Pyrrus men.7		
3700		Liſimachus. 5		
3703			Ptolemeus Philadelphus. 38	
3705		Ptolemeus Ceraunus. 1		
3706		Meleager, m 2. Antipater, d. 45. Soſtenes, ann. 2		
3708		Antigonus, ann. 16		Antiochus Sother. 19
3727				Antiochus Theos. 15
3732	Ioannes Hircanus. 17			
3742			Ptolemeus Euergetes. ann. 26	Seleucus Gallinicus ann. 20
3744		Demetrius, ann. 10		
3754	Interregnum apud Iudæos.	Antigonus, ann. 15		
3762				Seleucus Ceraunus. ann. 3
3765				Antiochus Magnus. ann. 36
3767			Ptolemeus Philopater ann. 17	
3769		Philippus. 42		
3783			Ptolemeus Epiphanes ann. 24	
3801				Seleucus Philopater ann. 12

Varia.

ro priuatur: ita remanent tres tantum Alexandri ſucceſſores. Euſebius.

Res Romana.

Roma condita eſt 11. kal. Maij Plutar. in Romulo, & Eutropius lib 1 Olympiade 7. anno 1. Solinus cap. 2. Clemens Alex ſtrom 1. Dionyſ. Hal. carnaſſ. pagina 58. ex quo ſequitur conditã eam fuiſſe anno 12. Achaz, mundi 3233. nam Olympiades cœperunt anno 4. Ioathan, mundi 3209.

Regnatum eſt Romæ annis 244. Liuius, & Dionyſ Hal carn nimirum regnauit Romulus annis 37. interregnum fuit ann. 1. Numa pompilius regnauit ann. 43. Tullus Hoſtilius 32 Ancus Martius 24 L. Tarquinius Priſcu. 38 Seruius Tullus 44 L. Tarquinius ſuperbus 25.

Conſules cœperunt anno mundi 3478. Olympiade 68. anno 15. Darij Idaſpis. Durauit regimen conſulare vſque ad Imperium Iulij Cæſaris annos 462.

Seceſſio plebis in ſacrũ mõtẽ, & creatio prima Tribunorũ. accidit anno 261. ab Vrbe condita, anno mundi 3495. Olymp. 72 Liu. lib 2.

Magiſtratus Decemuirorum cœpit anno Vrbis conditę 303. durauit vix tres annos Liu lib. 3

Dictatorũ prima creatio facta eſt anno Vrbis 253. creato T. Largio. Liu. lib. 2.

Tribuni Militares Conſulari poteſtate cœperunt anno Vrbis 311. Roma capitur à Gallis anno Vrbis 365. Dionyſ. lib 1. Liu. lib. 5.

Anni Mūdi	*Duces Iudæorum.*	*Reges Macedoniæ*	*Reges Aegypti.*	*Reges Syriæ.*	*Varia.*
3806			Ptolemęus Philometor. ann 35		Bellum Romanorum cum Pyrro Rege anno Vrbis 473. Liu lib 13.
3811		Perſes. 10			Romani ingreſſi ſunt mare, & primum bellum Punicum geſſerūt Olympiade 129. anno Vrbis 489 mundi 3723. Polybius l.1. durat. 22. annos Eutropius lib. 3.
3813				Antiochus Epiphanes. ann. 11	
3821		Regnū Macedoniæ deficit.		.	Initiū ſecundi belli Punici fuit Olympiad 140. anno Vrbis 537. mundi 3771. Polyb. lib. 3. durauit ann 17. Liu lib. 30.
3822	Matathias, ann. 1				
3823	Iudas Machabæus. 6				Bellum Romanorum cum Philippo Rege Macedoniæ cœpit anno Vrbis 554. mundi 3788. finitum eſt anno 3821. capto Perſe Rege à L. Aemilio Paulo. Vide Liuium lib 44. & 45.
3824				Antiochus Eupator. 2	
3826				Demetrius Soter. 12	Bellum Aſiaticum fęliciter confectum eſt à L. Scipione Africani Scipionis fratre cōtra Antiochum magnum Regē Syriæ anno Vrbis 564. mūdi 3298 vide Liu. l. 37
3829	Ionathas, ann. 19				
3838				Alexander. ann. 10	
3840			Ptolemæus Euerget. 29		Bellum Punicum tertium cœpit anno Vrbis 602. mundi 3836 finitū eſt intra quinquennium à Scipione Africano minore. Florus lib. 49. & 51. Eutrop. lib 4.
3848	Simon. 8			Demetrius alius. 3	
3851				Antiochus Sedetes. 9	
3856	Ioānes Hircanus. 26				Bellum Numantinum anno Vrbis 620.
3860				Demetrius iterum. 4	
3864				Antiochus Griphus ſeu Triphon. 12	Bellum Iugurtinum anno Vrbis 643. mundi 3877. vide Salluſtium. Bellum Cimbricum ante Iugurthinum cœpit, ſed poſt Iugurthinum finitum eſt a C. Mario.
3868			Ptolemæus Phiſcon. 17		
3876	*Reges Iudæorum.*			Antiochus Cizicenus ann. 18	Antiochum hūc Pompeius Regno ſpoliauit. Appianus Alexādrinus in Syriacis.
3882	Ariſtobolus. 1				Ariſtobulus primus poſt Regem Sedechiam, diadema

Anni Mũdi	*Reges Iudæorum.*	*Reges Aegypti.*	*Reges Syriæ.*	CHRISTVS.	Anni Dñi.	*Varia.*
3883	Ianneus Alexander. ann. 27					dema ſibi regiũ impoſuit Ioſeph lib.15. antiq. c. 18.
3884		Ptolemęus Alexander. 10				
4894		Ptolemæus phyſcon iterum. 8	Philippus. 2			Philippo à Gabinio capto ceſſat Regnum Syriæ. Euſebius in Chronico.
3902		Ptolemæus Dionyſius, 30	Regnum Syriæ deficit.			
3910	Alexandra ann. 9					Poſt mortem Alexandræ contendẽtibus filijs eius Ariſtobulo, & Hyrcano de Regno, Pōpeius Iudæos tributarios fecit, & Ariſtobulum quidẽ Romam captum adduxit, Hyrcano Pontificatum cõfirmauit; procurationem Prouincię Antipatro tradidit, cuius filius Herodes poſtea ad Regnum peruenit. Ioſeph. lib.14. antiquit.
3919	Hircanus. ann. 34		*Imperatores Romani.*			
3932		Cleopatra. 22				
3937			Iulius Cæſar. ann. 4			
3941			Interregnũ ann. 1. & ½.			
3942			Octauianus Auguſtus cũ Triumuiris an. 12. ſolus 44. Sueton.			
2953	Herodes Aſcalonita. 37	RegnumÆgypti deficit.				
3984				IESVS naſcitur.	1	
3990	Archelaus. ann. 9			Ieſus redit ab Aegypto.	7	Hieruſalẽ capta, & deſtructa eſt anno 2. Veſpaſiani, 73. Chriſti, 4056. mundi. perierũt partim gladio, partim fame vndecies centena millia Iudæorũ: & alia centum millia capta, & vendita sũt. Ioſephus, & Euſebius.
3998	Herodes Antipas. 24		Tiberius. ann.22. m.6. d. 26. Suet.		15	
4013				Ieſus baptizatur.	31	
4016				Ieſus moritur, & reſurgit.	34	
4022	Agrippa. 7				39	
4029	Agrippa iunior. 26				46	
4055	Regnum Iudæorum deficit.				72	

CHRONOLOGIAE PARS ALTERA;
ab anno Domini 1. ad 1612.

Anni Dñi.	Pontifices	Imperatores.	Scriptores.	Hæreſiarchæ.	Varia.
0		Iulius Cæſar. an 4			Anno 42. Auguſti inchoante naſcitur Ieſus Chriſtus. Nã anno 15. Tiberij cõpleuerat Ieſus ann. 30. Luc. 3. ergo anno 1. Tiberij cõpleuerat Ieſus annos 15. ergo ſi demas ex annis Auguſti quindecim annos, concurret annus primus Chriſti cum anno 42. Auguſti.
0		Auguſtus. ann. 56			
17		Tiberius. ann. 22. men. 6.			
34	S. Petrus. ann. 35 men. 3				Chriſtus mortuus eſt, & reſurrexit, & Petrum Eccleſiæ præfecit, anno ſuo 34. Scribit enim Beda lib. de ratione temporum cap. 45. Fidem Eccleſiæ habere, vixiſſe Chriſtum in carne mortali paulò amplius triginta tribus annis.
39	S. Petrus Antiochię ann. 7	Caius an. 3. men. 10	S. Petrus. S. Paulus. S. Matth.	Simon Magus primus hæreſiarcha, exiſtimauit donum Dei pecunia poſſideri. Act.8. docuit præterea mundum nõ eſſe creatum à Deo: ſe eſſe Deum, qui in Samaria apparuit, vt Patrem, in Iudæa vt filium, in gentibus, vt Spiritum ſanctum, non eſſe liberum arbitrium: non eſſe neceſſaria opera bona: Animas migrare de corpore in corpus. Vide Irenęum lib.1.cap.20.	
43		Claudius. an 13. m 8	S. Ioannes S. Iacobus S. Iudas.		Concilium primum Hieroſolymitanum ſub S. Petro, anno Domini 51.
44	S. Petrus Rom. 25		S. Marcus S Lucas.		
57		Nero ann 13. m. 7.	Philo.		Perſecutio prima ſub Nerone. Euſebius in Chronico ſcribit, Neronem imperaſſe annis 14. m. 8. ſed non ita eſt, imperauit enim annis 13. m. 7. ex Suetonio, Dione, & alijs. Proinde S. Petrus non fuit crucifixus anno 14. Neronis, vt S. Hieronymus, Euſebium ſecutus ſcripſit, in lib. de Script. Eccleſ. ſed anno 13. alioqui martyrium S. Petri non contigiſſet die 29. Iunij, vt Eccleſia celebrat. Obijt enim Nero die 10. Iunij anni 14.
70	Linus. 11	Galba m. 7. d. 25.	Ioſephus.		
71		Otho. m. 3. Vitellius. m. 8.		Menander, Saturninus, Baſilides. Diſcipuli Simonis. Iren. lib. 1. cap. 21. & 22.	
72		Veſpaſianus. an. 9. m. 11.		Nicolaus vnus ex ſeptem primis diaconis, docuit licere fornicari, & veſci idolothitis. Iren. l. 1. c. 27. Alij tamen exiſtimant, Nicolaum diaconum fuiſſe virum probum, ſed Nicolaitas, qui arguūtur. Apoc. 2. & qui ea docebant, fuiſſe hæreticos, falſo nomine Nicolaitas dictos. Vide Euſeb. lib. 3. hiſt. cap. 23.	Anno 1. Veſpaſiani Hieruſalem capitur, incenditur, euertitur, vt non remaneret in ea lapis ſuper lapidem, iuxta prædictionem Domini. Luc. 19.
81	Cletus 12	Titus an. 2. m. 2.			Secunda perſecutio ſub Domitiano.
83		Domitianus. an. 15 m. 15.	Hermes.		Domitianus, qui ſe Dominum, ac Deum haberi, & dici volebat, miſerè confoditur.
93	Clemẽs. 9		Clemens.		

Anni Dñi.	*Pontifices.*	*Imperatores.*	*Scriptores.*	*Hæreſiarchæ.*	*Varia.*
99		Nerua an. 1. m. 4.	Ignatius. Polycarpus.		
100		Traianus. an. 19. m. 6	Dionyſius Areopagita.		Perſecutio tertia ſub Traiano. Hic Traianus vir optimus exiſtimatus eſt ab infidelibus, ita vt acclamarent nouis Principibus, Augusto felicior, Traiano melior, Eutropio teſte, fuit tamẽ vino deditus, & puerorum amoribus, Dione teſte. quæ illi vitia non agnoſcebant, cũ ſint enormia, & contra naturam.
103	Anaclet⁹. an. 9. m. 3.			Cherinthus, & Ebion eius diſcipulus, Ieſum eſſe purum hominem ex Ioſepho, & Maria natum docuerũt. Iren. lib. 3. cap. 3. & lib. 1. cap. 25. & 26.	
112	Euariſtus. an. 9. m. 3.				
120		Hadrianus. an. 20 m. 11.	Aquila interpres Scripturę		
121	Alexãder an. 10 m 5				
132	Sixtus. an. 10. m. 1.		Iuſtinus.	Chiliaſtæ, qui docent, Sanctos regnaturos mille annis poſt reſurrectionem cum Chriſto in terris; cęperunt tempore S. Ioannis per Papiam eius diſcipulum. Vide Euſebium lib. 3. hiſt. cap. 39.	
140		Antoninus an. 22 m 8.	Melito.		Perſecutio quarta ſub Antonino.
142	Teleſphorus. ann 11. m 9.		Athenagoras.		
154	Hyginus. ann. 4.		Theophilus Antiochenus.		
158	Pius. an. 9 m. 6.		Egeſippus	Gnoſtici, auctore Carpocrate, ſecundũ Irenæum lib. 1. cap 24. vel Nicolao, ſecũdum Epiphanium hæreſi 26. vel Valentino. ſecundum Hieronymum in lib. de Script. Eccleſ. docuerunt, Animam eſſe de ſubſtantia Dei. Vnum eſſe Deum bonum, alterum malum. & alia id genus. vide Auguſtinum hęreſi 6.	
163		M. Aurel. L. Verus. an. 19.	Tatianus.		Hoc tempore quæſtio de Feſto Paſchæ celebrando die Dominico, an cum Hebræis decimaquarta Luna, diù Eccleſiam vexauit.
167	Anicetus. an. 8 m 9.		Irenæus.		
175	Soter. 5				
179	Eleutherius. ann. 15. d. 23.		Hippolit⁹	Carpocrates docuit, Ieſum Chriſtum ex Ioſeph natum, mundum ab Angelis factum. nihil eſſe bonum, vel malum, niſi opinione hominum. Omnia opera eſſe exercenda, quãtumuis peſſima, & toties animam ad corpus quaſi ad carcerem redituram, donec expleat, iuxta illud, non exies inde, donec, reddas nouiſſimum quadrantem. Irenæus lib. 1. cap. 24.	Lucius Rex Britannorum ab Eleutherio Pontifice petit, & impetrat, qui eum cum ſua gente Chriſtianũ faciant. Beda Ado, & alij in Martyrologio. & Tertullianus lib. aduerſus Iudæos cap 7.
182		Commodus an. 12. m 9.			
194	Victor. an. 9. m 1				

Anni Dñi	*Pontifices.*	*Imperatores.*	*Scriptores.*	*Hæreſiarchæ.*	*Varia.*
195		Pertinax. m.3. Didius Iulian⁹.m.2. Seuerus. an.17 m 8		Caiani inde dicti ſunt, quòd Cainum, Iudam, Sodomiras, Chore, Dathan, & Abiron, ſaluatos eſſe dicunt. negant carnis reſurrectionem. Iren. lib.1.cap.35.	Quinta perſecutio ſub Seuero; qui annis fere decē Chriſtianos pacē habere permiſit, ſed poſtea crudeliter occidi mandauit.
203	Zephirinus. ann. 18.d.18.		Tertullianus.	Valentinus innumeras fabulas inuenit. de quo vide Iren.lib.1.c.1.	
213		Antonin⁹ Caracalla an.6.m.2.		Marcion duo principia poſuit, vnum bonum, alterum malum. Iren. lib.5 c.29.	
219		Macrinus an.1.m.2		Hermogenes poſuit materiam Deo coæternam; & in Deo vnam tantum eſſe perſonam. Tertull.lib.contra Hermogenem.	
220		M. Aurel Antonin. Heliogabalus. an. 3 m 9	Iulius Africanus.	Montanus Phrix, vnde Cataphrigæ, aſſeruit ſe paraeletum eſſe, & plurimos ſeduxit, inter quos ipſum etiam Tertullianum. Epiphan. hæreſi 48. Auguſt. hæreſi 26. & 86.	Heliogabalus, & Seuerus adoleſcentes conſobrini, vnus poſt alterum Imperium rexit, illo nihil turpius, & nequius: iſto nihil iuſtius, & ſanctius, ſi fides ei Chriſti non defuiſſet. Vbique ſcribi iubebat, Quod tibi non vis, alteri ne feceris.
221	Calixtus. an.5.m.1.		Minutius Felix.		
224		Alexāder Seuerus. ann. 13.	Origenes	Origenes ex philoſophia Platonis deceptus multa docuit contra fidei veritatem, præſertim de inæqualitate diuinarum perſonarū; de origine animarum; de reſurrectione corporum; de ſaluatione dęmonum. vide Epiphanium hæreſi 64. & Hieron. ad Auitum, & ad Pammachiū de erroribus Origenis, & quintam Synodum generalem.	
227	Vrbanus. an.6 m.7.		Ammoni⁹ Alexand.		
233	Pōtianus. ann. 5.		Gregori⁹ rius Taumaturgus		
237		Maximinus. an.3.		Helcheſeitæ docebant, licitum eſſe fidem ore negare, modo in corde retineretur. vide Euſeb.lib.6.hiſt.c.28.	Sexta perſecutio ſub Maximino.
238	Anterus. ann 1.				
239	Fabianus. ann,14.			Rebaptizantes in Africa, Agrippino, qui ſanctum Cyprianum in Epiſcopatu Cartaginenſi præceſſit, auctore exorti ſunt. docuerunt baptizatos ab hæreticis, iterum eſſe in Eccleſia baptizandos. & quamuis Agrippinus, & S. Cyprianus hæretici appellari non poſſint, cum Eccleſiæ communionem numquā reliquerint: tamen poſteri eorum Donatiſtæ, qui pertinaciter anabaptiſmū defenderūt, merito hæretici habiti ſunt. vide S. Auguſt. lib.2. de baptiſmo contra Donatiſtas.	Fabianus deſcenſu columbæ cœlitus miſſæ declaratus fuit à Deo Pōtifex futurus. Euſeb. lib.6. hiſt.cap.22.
240		Maximus & Balbinus. an 1.			
241		Gordianus ann 5			
246		Filippus. ann.6.	Corneli⁹. Cyprian⁹.		Septima perſecutio ſub Decio Imperat. quam continuarunt Gallus, & Voluſianus.
253		Decius. an 1. m.3.	Pontius Diaconus		

Anni Dñi.	*Pontifices.*	*Imperatores.*	*Scriptores.*	*Hæreſiarchæ.*	*Varia.*
254	Corneli⁹. ann. 2.	Gallus, & Voluſianus. an. 3.	Dionyſius Alexãdrinus.	Nouatiani à Nouatiano presbytero Romano, & à Nouato presbytero Carthaginenſi dicti ſunt. docuerunt non eſſe in Eccleſia poteſtatem remittendi peccata poſt baptiſmum commiſſa. neque eſſe baptizatos ſacro chriſmate confirmandos. & ſecundas nuptias eſſe illicitas. vide Epiphan. hæreſi 59. & Auguſt. hæreſi 38.	Primum ſchiſma in Rom. Eccleſia Nouatiani antipapæ contra Cornelium.
255	Lucius. an 1. m. 8.				Gothi Rom. Imperium infeſtari incipiunt.
257	Stephan⁹. an. 3. m. 3.	Valerian⁹ & Gallienus. an. 8.			Octaua perſecutio ſub Valeriano, quem Sapores Rex Perſarum à ſe captum viliſſime habuit, vt etiam dorſum eius calcaret eum equum aſcendere vellet.
260	Sixtus II. ann. 1.		Zeno.		
261	Dionyſius an. 11. m. 3		Victorin⁹ Pictabionenſis.	Sabellius Noeti diſcipulus, docuit Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum, eſſe vnam perſonam, ſed nomina tria. Epiph. her. 57.	
263		Gallienus ſolus an. 7			
269		Claudius. ann. 3.		Paulus Samoſatenus Epiſcopus affirmauit, Chriſtũ non eſſe Deum, ſed hominem tantum. Circumciſionem ſeruandam. non baptizandum in nomine triũ perſonarum diuinarum. Epiphanius hæreſi 61. Auguſtinus hæreſi 44.	
271		Aurelianus. ann. 6			Nona perſecutio ſub Aureliano, vel eius Præfectis.
273	Felix. ann. 2. m. 5.				
275	Eutychianus. an. 8. m 6. d. 4.				
278		Tacitus. m. 6. Florianus m. 2.		Manes, ſiue Manichæus anno 4. Aureliani agnoſci cępit. docuit, duo eſſe principia coæterna, vnum bonum, alterum malum. nihil eſſe vere ſpirituale, ſed omnia eſſe corporalia. hominem non eſſe liberi arbitrij, & omnium peccatorum cauſam eſſe naturam mali principij. Manichęum eſſe Spiritum ſanctum paracletum, quem Chriſtus promiſit, carnem & vinum eſſe res immundas natura ſua; & ideo ab ijs abſtinẽdum eſſe. Animas migrare de corpore in corpus. Vetus Teſtamentum eſſe à malo principio, & ideò reijciendum. vide Epiphanium hæreſi 66. & Auguſtinum hæreſi 46.	Probus Imperator fortiſſimus à Chroco Rege Alemannorum Gallias liberat cæſis quadringentis millibus hoſtiũ. Vopiſcus. & tunc ſimul Eccleſia Gallicana poſt longas perſecutiones aliquantulum requieuit. Gregorius Turonicus lib. 1. cap. 32.
279		Probus. ann 5.			
284	Caius. an. 12. m. 4.	Carus cũ filijs Carino, & Numeriano ann. 2.	Arnobius Afer.		Carus Imperator, quãuis Ethnicus, Eccleſiã Teſſalonicẽſem à tributis immunem facit. lib. 8. Cod. de ſacroſanctis Eccleſijs.
285		Diocletianus, & Maximianus. ann. 20.	Lactantius Firmianus.		Diocletianus Curino deuicto, Maximianum collegam aſſumit anno Imperii tertio.
297	Marcellinus. an 8.		Euſebius Cęſariẽſis		Decima perſecutio ſæuiſſima ſub Diocletiano, & Maximiano, qui nihilominus

Anni Dñi	Pontifices.	Imperatores.	Scriptores	Hæreſiarchæ.	Varia.
304	Marcellus. ann. 5. m. 1. d. 25.	Conſtantius & Galerius an. 3.	Methodiꝰ martyr.		nus eum non poſſent præualere, depoſuerunt Imperium, tradētes illud Cōſtantio, & Galerio. Galerius, Maximinum, & Linum Imperatores fecit: & Romæ Maxentius, Maximiani filius, Imperium aſſumpſit. ſed breui omnibus extinctis, ſolus Conſtantinus feliciter totum orbem Romanum diù tenuit.
306		Conſtantinus Magnus ann. 31	Iuuencus presbyter		
309	Euſebius an. 2. m. 7.		Antonius Abbas.	Donatus initio ſchiſma fecit, poſtea hæreſim condidit. docuit rebaptizandos baptizatos ab hæreticis. In ſola Africa, & in ſola parte Donati eſſe Eccleſiam. Auguſt. hær. 69.	
311	Miltiades an. 2. m 2.		Pachomiꝰ Machariꝰ Oreſieſis.		
314	Syluester. an. 21. m. 10				
325			Athanaſius.	Arius presbyter Alexandrinus docuit, filium Dei eſſe creaturam. non eſſe coæternum Patri. non eſſe coeſſentialem Patri. Chriſtum hominem non habere animam, ſed eius loco eſſe Verbum. Epiphan. hær. 69. Auguſt. hæreſi 49 Theodoretus lib. 4. de fabulis hæreticorum.	Concilium generale primum Niceæ habitum 318. Epiſcoporum, in quo Arius damnatus fuit.
336	Marcus. m. 8.		Serapion.		
337	Iulius. an. 15. m. 5.	Conſtantinus iunior an. 4 Conſtans ann. 13. Conſtantius an. 24	Iulius Firmicus. Lucifer. C. Harius. Victorinus. Hilarius.	Photinus Sirmienſis Epiſcopus docuit, Chiſtum non eſſe Deum, ſed purum hominem. Deum non eſſe trinum. Epiphan, hær. 71.	Perſecutio XI. ſub Conſtantio Ariano.
352	Liberius. an. 15. m 4		Greg Beticus. Sebadius. Pacianus. Didymus.	Macedonius Epiſcopus Conſtantinopolitanus docuit, Filium quidem Dei eſſe Patri per omnia ſimilem, ſed Spiritum ſanctum eſſe creaturam. Epiphan. hæreſi 78. Auguſtinus hæreſi 52.	Schiſma ſecunda Felicis cum Liberio: ſed vterque aliquo tempore legitimus fuit.
358	Felix II. an. 1. m. 3. viuēte Liberio.		Optatus. Titus boſtren. Cyrillus Hieroſol.		
63		Iulianus. an. 1. m. 9.	Ephrem. Baſilius. Greg. Nazan.	Aetius, & Eunomius eius diſcipulus docuerunt, Filium Dei eſſe omnino diſſimilem Patri. Spiritum ſanctum eſſe creaturam Filij. Opera non eſſe neceſſaria, ſed fidem ſolam ſufficere ad ſalutem. Baſilius lib. 1. & 2. in Eunomium, Auguſt. hæreſi 54.	Perſecutio XII. ſub Iuliano, atrox ſed breuis.
64		Iouianus. m. 7. d 20.	Andreas Cæſarien. Epiphan. Philo Carpathius.		

Ann. Dñi.	*Pontifices.*	*Imperat. Occid.*	*Imperat. Orient.*
364		Valentinianus. ann 12.	Valens. ann 15.
367	Damaſus an.17.m.3		
375		Gratianꝰ ann. 8 & Valentinianus iunior. ann. 17.	
379			Theodoſius. an. 17
381			
385	Siricius an 13.m 1		
395		Honorius an.28.m.5	Archadiꝰ. an.13.m.3
398	Anaſtaſiꝰ. an.4.m.1		
402	Innocentius, ann. 15.m.1.		
408			Theodoſius iunior ann.43.
417	Zozimus. an.1 m.4		
419	Bonifaciꝰ an 4.m.10		
424	Cęleſtinꝰ an 8.m 5		
425		Valentinianus iij ann.30.	
432	Sixtus III. an.7.m.11		
440	Leo Magnus. ann. 20.m 11.		
451			Marcianꝰ. an.6.m.6.

Scriptores.

Ambroſ. Mediol
Philaſtriꝰ.
Idacius.
Gregoriꝰ Nyſſenus.
Amphilochius.
Hieronymus.
Theophilus Alexand.
Dorotheꝰ
Diadochꝰ
Ruffinus.
Palladius.
Gaudētiꝰ.
Prudētius
Chromat.
Io. Chryſoſtomꝰ.
Seuerianꝰ
Auguſtinꝰ
Maximus.
Auſonius.
Syneſius.
Paulinus.
Sulpitius.
Lucianus.
Oroſius.
Sedulius.
Cyrillus Alexand.
Theodor.
Proclus.
Eucheriꝰ.
Claudian.
Sidonius.
Io Caſſianus.
Vincētius Lirinenſ.
Socrates.

Hæreſiarchæ.

Aetius, quia Epiſcopatum obtinere non potuit, docere cœpit, Epiſcopos, & presbyteros eſſe omnino æquales. addidit, non eſſe orationes, & ſacrificia offerenda pro defunctis. non eſſe ſeruida ieiunia, & feſta ab Eccleſia indicta. Epiphan. hæreſi 75. Auguſtinus hęreſi 53.

Apollinarius Laodicenus grammaticus, & poeta melior, quam Theologus, docuit Verbum Dei accepiſſe carnem humanā ſine anima rationali: diuinas perſonas eſſe inæquales, magnum videlicet eſſe Spiritum ſanctum, maiorem Filium, maximum Patrem Epiphanius hæreſi 77. Auguſtinus hæreſi 55.

Vadius, Anthropomorphitarum auctor docuit, Deum habere formam humanam. Epiphan.hær.70

Heluidius docuit, B. Virginem poſt Chriſti natiuitatem, habuiſſe ex Ioſeph alios filios. Hieron. contra Heluidium.

Priſcillianus docuit, animas eſſe eiuſdem ſubſtantiæ cum Deo; mundum erectum à Principe maligno, & alia multa ſtultiſſima. Auguſt. hæreſi 70.

Iouinianus docuit, peccata eſſe paria, præmia Sanctorum eſſe æqualia, virginitatem non præſtare coniugio, & alia. Auguſt. hæreſi 82.

Vigilantius docuit, non eſſe honorandas reliquias Sanctorum, inanem eſſe inuocationem Sanctorum. Hieron.contra Vigilant.

Pelagius Brito monachus anno Dñi 415. cœpit docere, peccatum originale nō eſſe in hominibus, ſine Dei gratia poſſe impleri omnia mandata, & alia. Auguſtinus hæreſi 88.

Neſtorius Epiſcopus Conſtātinopolitanus anno 430 cœpit

Varia.

Perſecutio XIII. ſub Valente Ariano.

Schiſma III. Vrſicini contra Damaſum.

Secunda Synodus generalis, prima Conſtantinopolitana, contra Macedonium, & alios negantes diuinitatē Spiritus ſancti.

Circa hæc tēpora S. Auguſtinus inſtituit Ordinem Clericorum Regularium; qui ſimul cū ſeipſo vitam communem agebant.

Anno 410. Roma capta eſt ab Alarico Rege, anni 1102. ab eius conditione.

Schiſma IV. Eulalij contra Bonifacium.

Hoc tempore cōditur ciuitas Venetiarum. anno Dñi 421.

Tertia Synodus generalis habetur Epheſi anno Dñi 431. contra Neſtorium.

Attila Rex Hunnorum, flagellat Italiam

Anni Dñi.	*Pontifices.*	*Imperat. Occid.*	*Imperat. Orient.*	*Scriptores.*	*Hæreſiarchæ.*	*Varia.*
455		Maximus. m 3. Auitus. m. 10.		Sozomenꝰ Nilus. Simeon Stilita. Hilarius Arelatẽſ. Proſper. Petrus Chriſologus.	cœpit docere, B. Virginem nõ eſſe matrẽ Dei, & in Chriſto duas eſſe perſonas, alterã diuinam, alteram humanã. Theodor. lib. 4. de fabulis hæret. & Proſp. in chr.	
457		Maioranus. an. 4.	Leo. an. 18			
461	Hilarius. an 6 m 10	Seuerus. ann. 5.				Quarta Synodus generalis habetur Chalcedone, anno 451. cõtra Eutychetem, & Dioſcorum.
467		Anthemiꝰ ann. 6.			Eutyches Abbas, vt Neſtorio contradiceret, docuit in Chriſto vnã eſſe perſonam, & vnam naturã. Euagrius lib. 1. c 9. & l. 2. c. 4. Atque hæ duæ hæreſes vſq; in noſtra tempora durãt in partibus Orientis.	
468	Simpliciꝰ. an. 15 m 5			Iſidorꝰ Peluſiores. Arnobius iunior. Theodorꝰ Saluianus Salonius. Fauſtus. Æneas Gazæus. Victor Viticenſis. Cerealis. Gẽnadius Iulianus Pomeriꝰ. Gilda Sapiens. Gelaſiꝰ Cizicenus.		Veſuuius mons Campaniæ, qui anno primo Titi Imp. ingentem copiam minutiſſimi pulueris euomuerat, teſte Suetonio, & alijs iterum hoc tempore, anno 471. ita immenſam copiam euomuit, vt totã fere Europam obtenebraret. Marcellinus, & alij. & non diu poſtea tempore Theodorici Regis Italiæ idem accidit. quam eruptionem pulchre deſcribit Caſſiodorus lib. 4. variarum, epiſtola quinquageſima.
473		Olibrius. m 7.				
474		Glicerius. ann. 1.	Zeno. an. 18.			
475		Iulius nepos mẽſes paucos. Momyllꝰ Auguſtulus. m 10.			Pacificantes dicti ſunt, qui auctore Zenone Imperatore, vnionem quãdam facere volebãt inter catholicos, & Euthichianos. vide Euagrium l. 3 c. 14. & 30.	
476		Odoacer Rex Italiæ. an. 16	Baſiliſcus occupat Imperiũ, & tenet annis ferẽ duobus, deinde iterũ imperat Zeno.			In Auguſtulo defecit Imperium Occidentale, vt in Auguſto cœpit. Iulius enim Cæſar Dictator perpetuus fuit, nõ proprie Imperator, quãuis reipſa imperaret. Odoacer etiam, & Theodoricus non Imperatores, ſed Reges Italiæ dici voluerunt.
483	Felix III. ann. 9.				Petrus Gnapheus Epiſcopus Antiochenus, ad errores Eutychetis addidit, vt in triſagio poneretur crux, videlicet Sanctus Deus, ſanctus fortis, ſanctus & immortalis, qui crucifixus es pro nobis. ex quo videbatur ſentire, totam Trinitatem fuiſſe crucifixam. Vide Io. Damaſcenũ lib. 3. de Fide cap. 10. & in epiſtola de triſagio; & epiſt. Felicis PP. III.	Hoc tempore perſecutio Vandalica in Africa Catholicos crudeliter vexabat.
491			Anaſtaſius an. 27. m. 3			
492	Gelaſius. an 4 m. 8.			Cæſarius Arelatẽſis		Hoc eodem tempore Imperator Anaſtaſius Eutychianus hæreticus erat. Reges Italiæ, Hiſpaniæ, & Africæ Ariani. Reges Francorum, Anglorum, Germanorum Pagani. & tamen Chriſtiana Eccleſia deſtrui non potuit, quia fundata eſt ſuper petram, & portæ inferi aduerſus eam non præualebunt.
493		Theodoricus Gothus an. 34		Paſchaſiꝰ diaconꝰ. Vigilius. Fulgẽtius. Petrꝰ diaconus. Ferrãdus diaconꝰ.		
497	Anaſtaſius II. an. 2.					
499	Symmachus ann. 15. m. 8.					Schiſma quintum Laurentij cõtra Symmachum.

Anni Dñi.	Pontifices.	Reges Italia.	Imperat. Græci.	Scriptores.	Hæreſiarchæ.	Varia.
514	Hormiſda. an.9.			Io. Maxētius. Auitus Alchimus.		
518			Iuſtinus, an 9 m.2			
524	Ioannes, an 2 m 9			Victor Africanus.		Ordo Monachorum ſancti Benedicti hoc tempore incipit.
526	Felix I V an 4 m.2.	Athalaricus, ann.9		Boetius. Dionyſius exiguus.		Theodoricus Rex Arianus; ſed alioqui prudens, & Eccleſiæ Romanæ, & ſummi Pontificis multum honoris deferens, & ideo feliciter regnans, vbi Ioannē Pontificem in carcerem coniecit, & Symmachum, ac Boetium interfecit, eodem anno miſerrime cum Regno vitam amiſit.
527			Iuſtinianus, an.38	Caſſiodorus. Victor Capuanus.		
530	Bonifaci' II ann. 1 d.2			Iuſtus Orgelitanus.		
532	Ioānes II. ann 3.			Anaſtaſius Sinaita.		Bonifacius ſecundus ſucceſſorem ſibi elegit Vigilium, ſed caſſauit paulò poſt electionem illam, quā ſentiebat omnibus diſplicere.
534		Theodatus, ann.3		Arator Subdiac.		
535	Agapitus, ann 2			Iunilius. Primaſius		Schiſma VI. Dioſcori cōtra Bonifacium II.
537	Syluerius ann. 3.	Vitigis, ann. 4.		Martinus Bracarēſ.		Schiſma VII. per Vigilium contra Syluerium.
540	Vigilius, ann. 15.			Procopi' Gazæus.		Vigilius, qui corruptus ambitione ſchiſma fecerat, & multa male promiſerat Auguſtæ, mox vt legitimus Pontifex eſſe cœpit, à Deo mutatus conſtantiſſime reſtitit Auguſtæ, & pro fide Catholica fortiſſime dimicauit.
541		Theodobald. an. 1 Araricus, m 3.		Ioannes Climac'.		
542		Totila, ann. 10.		Daci' Mediolan.	Iulius Halicarnaſſæus auctor eorū, qui docuerūt Chriſti corpus à Cōceptione impaſſibile. vide Io. Damaſc. in lib. de hæreſibus, & Euagriū lib. 4.c.38. & 39.	
553		Theias, ann 1.		Liberatus Archid.		Quinta Synodus generalis Conſtantinopolitana ſecunda.
554		Narſes Eunuchus, ann. 17		Venātius. Fortunatus.		Poſt Theiam nullus amplius fuit Rex Gothorum in Italia: ſed Narſes titulo Ducis eam rexit. ſed paulò poſt irritatus ab Vxore Iuſtiniani, Longobardos in Italiam vocauit.
555	Pelagius, an 4 m 10			Euagrius hiſtoricus		
560	Ioannes II an 13					

Anni Dñi	*Pontifices.*	*Reges Italiæ.*	*Imperatores.*	*Scriptores*	*Hæreſiarchæ.*	*Varia.*
566			Iuſtinus iunior, an. 16. m. 9		Agnoitæ auctore Temiſtio diacono Timothæi Alexãdrini Epiſcopi, ad errores Eutychetis, & Dioſcori addiderunt, Chriſtum ignorare diem iudicij. vide Io. Damaſcenũ in lib. de hæreſibus, & liberatũ in Breuiario cap. 19.	
568		Alboinus an 3 m. 6.				Alboinus Rex Longobardorum, regnare cœpit in Italia anno 568. ſed breui occiſus fuit, vt etiam eius ſucceſſor Clephis. deinde per annos decem Rege caruerunt Longobardi, & Duces multi Prouincias ſibi diuiſerunt, donec iterũ Autaris Rex electus eſt. cæterum Longobardi numquã tota Italia potiti ſunt, ſemper enim partem Italiæ cum ipſa Vrbe Imperatores Græci per Exarchos tenuerunt.
570		Clephis Daphom. an. 1. m. 5.				
573	Benedict⁹ an. 4. m. 1					
578	Pelagius II. an. 12. m. 3					
582			Tiberius. ann 5.			
585		Autaris Flauius. 7				
586			Mauritius ann. 17.	S. Greg. Turonic⁹.	Iacobus Syrus docuit cãdenti ferro inurendam frontem baptizatorum. Nicephor. lib. 18. c. 45.	Anno 589. inundatio Tyberis maxima, quam ſequuta eſt peſtis grauiſſima.
590	Gregori⁹ an. 13. m. 6. d. 9.			S. Gregorius Papa. Iſichius Hieroſolymitan⁹.		S. Gregorius Papa miſſis in Angliam ſanctis Monachis, Auguſtino, & Socijs, Domino cooperante, & ſermonẽ confirmante ſequentibus ſignis, magnam partem Angli Saxonum à Paganiſmo ad Fidem Chriſti conuertit, merito à Beda vocatus Apoſtolus Anglorum.
591		Agilulph⁹ ann. 25.				
603			Phocas. ann 8.		Io. Philoponus tritheitarũ auctor fuit, qui tres perſonas diuinas, tres Deos eſſe volunt. Nicephorus lib. 18. cap. 46. & 48.	
605	Sabinian⁹ m 5. d. 19					
606	Bonifaci⁹ III m. 8. d. 23					Sub hoc Pontifice templũ Agrippæ, quod Pantheon dicebatur conſecratũ fuit B. Mariæ Virgini, & omnibus ſanctis Martyribus, Romæ, Phoca Imperatore conſentiente.
607	Bonifaci⁹. IV. an. 8. m. 6 d. 13				Armeni ſequebantur errores Eutychianorũ, & multa addebant. vide Nicephorum lib. 18. cap. 53. Niconem de erroribus Armenorũ, & Theoriani diſputationẽ tomo 3. & 4. Bibliothecæ Patrum.	
610			Heraclius an. 31.			Heraclius, dum Catholicus eſſet, à Deo protectus Perſas magnis cladibus affecit, & lignum ſanctæ Crucis recuperauit; ſed poſtea hæreticus Monothelita factus, imbellis, & inglorius infeliciſſimo exitu perijt.
615	Deuſdedit. an. 3.					
616		Adaluualdus. an. 10				
618	Bonif. V. ann. 7. m. 10. d. 25.					

Anni Dñi.	*Pontifices.*	*Reges Italiæ.*	*Imperatores.*	*Scriptores.*	*Hæreſiarchæ.*	*Varia.*
626	Honorius. an. 12. m. 5	Arioualdꝰ hæreticus Arianus. an. 12.		Sophronius.		Mahometes peſtis orbis terrarum hoc tempore ſectam ſuam inchoauit, & anno Domini 629. Regnum Saracenorum occupauit.
639	Seuerinus m. 11.	Rotaris. an. 16.		Ioannes Moſchus.		Honorius Papa accuſatus à Græcis, quod fauerit Monothelitis: ſed egregie defenditur à ſancto Maximo Græco, auctore illius temporis, & Martyre.
640	Ioannes IV. an. 1. m. 9.			Leontius. Ionas.		
641	Theodorꝰ an. 7. m. 5.		Conſtans. ann. 27.	Antiochꝰ S. Iſidorus		
649	Martinus. an. 6. m. 3. d. 12.			S. Eligius. Berengoſius.	Monothelitæ à Ciro Epiſcopo Alexādrino, & Sergio Conſtātinopolitano originē ducūt, initium huius hæreſis fuit anno 630. doctrina eorum erat. in Chriſto vnā tantum fuiſſe voluntatem, & vnā operationem. ex quo ſequebatur, vnam tantum fuiſſe naturam. vide Io. Damaſcenum in lib. de hæreſibus.	
654	Eugenius. m. 6. d. 23.	Rodoaldꝰ ann. 5.		Eſaias Abbas. S Maximꝰ Martyr.		
655	Vitalianꝰ. an. 14 m 5			S. Ildephonſus.		
660		Aripertus ann. 2.				
662		Gūdipertus an. 1.				Ab hoc anno Regnum Francorum per magiſtros domus gubernari cœpit, ſolo fere nomine Regibus relicto; quod genus regiminis continuatum eſt vſque ad Pipinum, ideſt, vſque ad annū Domini 750. Sigebertus, & alij.
663		Grimoaldus. an. 9.				
668			Conſtantinus Pogonatus. 17			
669	Adeodatꝰ an. 7. m. 2.					Sub Adeodato Pontifice, ac de eius licentia Veneti Ducem eligere incipiunt. Petrus Iuſtinianus lib. 1. hiſt. Ven.
673		Garibaldꝰ m. 3. Pertarithꝰ an. 17.				
676	Donus. an. 1. m. 5.					Hoc annôs cometa tribus menſibus arſit, & tribus annis ſequentibus non pluit.
678	Agatho. ann. 4.					
680				S. Iulianus Toletanꝰ.		Sexta Synodus Generalis Cōſtantinopolitana tertia, contra Monothelitas.
682	Vacat Sedes.					

Anni Dñi	Pontifices.	Reges Italiæ.	Imperatores.	Scriptores.	Hæreſiarchæ.	Varia.
683	Leo II. m.10. d 8.					Anno 608. poſt eclipſim Lunæ, grauiſſima peſtis graſſari cępit in Vrbe, quæ non ceſſauit, niſi altari ſancto Sebaſtiano Martyri erecto in Eccleſia ſancti Petri ad Vincula. Paulus Diaconus.
684	Benedictꝰ II an.1.					
685	Ioãnes V. an.1. d.11		Iuſtinianus iunior ann.10.			
687	Conon.m. 11.d.23.			Anaſtaſius Nicenus.		
688	Sergius. an.13.m.8					S. Kilianus Monachus Hibernus per hæc tēpora Francis Orientalibus euãgelizat fidem, & eorum appellatur Apoſtolus.
691		Cunipertꝰ Catholicꝰ & pius. an. 12.				Anno 690. celebratur Synodus quiniſexta, vnde ſunt Canones trullani: quã Bæda merito erraticã vocat, & à Sergio Papa reiectam fuiſſe teſtatur in lib. de ſex ætatibus.
694			Leontius. an. 3.			
696			Aaſimarꝰ Tiberius. an. 5.			
702	Ioãnes VI an 3. m. 2.					
703		Luiſpertus. m 8.	Iuſtinianꝰ iunior, iterum. an.8.			
704		Regimpertus. m.3. Aripertus ann. 13.				Hic Aripertus reſtituit alpes cottias Rom. Eccleſiæ. Paulus Diaconus, & Leo Oſtienſis.
705	Ioan. VII. an 2. m. 7.					
708	Siſinnius. d.20. Conſtãtinus. an.6. m. 1.					Conſtantino Pontifici Cõſtantinopolim proficiſcenti, Nicomedię Imperator occurrens proſtratus, publicè pedes deoſculatur. Anaſtaſius in vita Conſtantini.
711			Philippicus an. 1. m. 6.			Per hæc tempora regnat in Anglia Ina Rex, qui anno Domini 740. Gregorij tertij 10. fecit Regnum ſuum vectigale Apoſtolicæ Sedi. Polydorus.
713			Anaſtaſiꝰ an. 2.			

Anni Dñi.	Pontifices.	Reges Italiæ.	Imperatores.	Scriptores.	Hæreſiarchæ.	Varia.
715	Gregori⁹ II. an.16. m. 8.		Theodoſius an. 1.	S. Gregorius ſecundus.		
716		Aſpirandus m. 3. Luitprandus an.30	Leo Iſaurus Iconomach⁹ an.24.m 2	S.Anthelmus. S Marcellinus.	Iconomachi, ideſt, oppugnatores ſacrarũ Imaginum fuerunt ſẽper Hebræi, & Maumethanis nam Ezides Rex Arabum perſuaſus à quodam Hebræo malefico, in toto regno ſuo iuſſit imagines è tẽplis Chriſtianis auferri. & Leo Iſauticus alio Hebræo impulſore, edictum propoſuit, vt vbique ſacræ imagines de templis tollerentur: vnde Iconomachus dictus eſt, vt teſtantur Cedrenus, Zonaras, Paulus Diaconus, & alij hiſtorici.	Hoc anno contigit inundatiõ Tiberis maxima. Item admiranda viſio de pœnis Purgatorij, & Inferni, cuiuſdam qui à mortuis ſurrexit, & ſcripta eſt à S. Bonifacio Epiſcopo, & martyre in Epiſtola, quam integrè ponit Card. Baronius in tomo Annalium 9.
731	Gregori⁹ III.an.10. m.9 d 12.			S Germanus. S. Beda.		
741			Conſtantinus Copronicus, Iconomachus ann. 34. m.2.	S.Ioannes Damaſcenus.		Rachis cum vt hoſtis contra Eccleſiam Romanam armatus veniret: à Zacharia Pontifice non ſolũ placatus eſt, ſed etiã ita permotus, vt Monachus in monte Caſino factus fuerit.
742	Zacharias ann. 10. m. 3.			S. Bonifacius Moguntinus.		
746		Hildebrãdus m. 7. Rachis an. 6.		Antonius Meliſſa.		Hoc anno Pipinus auctoritate Pontificis Zachariæ Rex Francorum efficitur.
750		Aiſtulph⁹ an. 6.				Schiſma octauum per Theophilactum Antipapã.
752	Stephan⁹ II. dies 4. Stephan⁹ III. an.5. d. 28.					Conſtantinus Copronicus cum moreretur clamabat; viuens adhuc igni ſum inextinguibili traditus. Cedrenus, & alij. Notent, & horreant noſtri temporis Iconomachi.
757	Paulus an.10 m 1 & vacat ſedes annum vnũ.	Deſideri⁹ vltimus Longobardorũ an. 18.				
768	Stephan⁹ IV. an. 3. m.5.d.28.					
772	Hadrian⁹ ann. 23. m. 10.			Hadrianus Papa Primus.	Felix Vrgelitanus, & Elipandus Epiſcopus Toletanus docuerſit, Chriſtum eſſe filiũ Dei adoptiuũ, & damnati sũt tam-	Primus Epiſcopus datur Venetis ab Hadriano Papa, anno 772. Obeliatus nomine. Sabellicus Enn. 8. l. 8.
776			Leo IV. an. 5.	Paulus Diaconus.		Anno 774. Carolus Rex Francorum ſingulos gradus

Anni Dñi.	*Pontifices.*	*Imperat. Occid.*	*Imperat. Orient.*	*Scriptores.*	*Hæreſiarchæ.*	*Varia.*
780			Conſtantinus cum Irena matre an. 10.	Paulinus Aquileienſis. Eginarthus. Albin' Alcuinus.	tamquam renouantes Neſtorianiſmum in Concilio Frācfordienſi, & ab Hadriano Papa in epiſtola ad Epiſcopos Galleciç. Vide Adonem in Chronico.	dus ſcalarum Baſilicæ S Petri deoſculans ad Pontificem aſcendit, qui eum in atrio ſuper gradus expectabat. Anaſt.
787						Septima Synodus generalis, Nicena ſecunda.
790			Conſtantinus ſolus an. 7.			Anno 791. menſe Decembri inaudita contigit Romæ inundatio Tyberis à Ponte Miluio vſque ad Pontem S. Petri, vt etiam ſupra muros Vrbis aqua eleuaretur. Anaſtaſius.
796	Leo III. ann. 20 m 5.					
797			Irene ſola an. 5.			Leo Papa tertius transfert Imperium Occidentale à Græcis ad Francos anno 800. in die natalis Domini; qui annus ab alijs dicitur 801. quia à natali Domini annos numerant.
800		Carolus Magnus an. 14.		S. Nicephorus Conſtantinopol.		Anno 797. Conſtantinus Imperator ab Irene matre excæcatus eſt: & Sol mirabili prodigio, per dies ſeptemdecim obſcuratus manſit.
802			Nicephorus an. 10.	Vſuardus.		
812			Michael Curopalates an. 2	S. Ludgerus.	Claudius Epiſcopus Taurinenſis docuit non eſſe venerandam Crucē Domini, nec ſepulchra, & reliquias Sanctorum, peregrinationē ad limina Apoſtolorum eſſe inutilem. Vide Ionam Aurelianenſem lib. 3. de cultu Imaginum.	
814		Ludouicus Pius an 27.	Leo Armenius an. 7.	Aponius.		
816	Stephan' V. m 7.					
817	Paſchalis an 7 m 3 d. 16.			S. Theodorus Studites.		
821			Michael Balbus an 9.	Paſchaſi' Ratbert'.	Michael Balbus Imperator, teſte Cedreno, & Zonara, Reſurrectionē corporū negabat, Prophetas irridebat, dæmones eſſe nō credebat, ſcortationem peccatum non eſſe dicebat, Iudā proditorem inter Beatos collocabat.	
824	Eugenius II. ann. 3 m. 2 d 20.			Claudius Scotus. Ionas Aurelianēſis.		Schiſma nonum per Zinzinum Antipapam.
827	Valentinus d 4			Halitgarius.		
828	Gregori' IV an. 16			Amalari' Nithardus Freculph'		

Anni Dñi	Pontifices.	Imperat. Occid.	Imperat Orient	Scriptores.	Hæreſiarchæ.	Varia.
830			Theophilus an. 12.	Hilduinus. Theodulph⁹ Rabanus.		Theophilus Balbi ſucceſſor perſecutionem in Catholicos continuat, ob cultum ſacrarum imaginum.
841		Lotharius an. 15.		Strabus. S. Eulogius martyr.		
842			Michael cũ Theodora matre. an. 25.	Haymo. Angelomus.		
844	Sergius II. ann. 3. m. 1			Chriſtianus Drutmarus.		
847	Leo IV. an. 8. m. 3. d 5.			Valfridus Strabo. Simeon Metaphraſtes.		Inter Leonem IV. & Benedictũ III. fingitur Ioannes, femina.
855	Benedictus III. ann. 2 m 6.					Schiſma decimum per Anaſtaſium Antipapam.
856		Ludouicus iunior an 20.		Photius.		Anno 848. Leo IV. Vrbem Leoninam condidit aduerſus irruptiones Saracenorum. Ita Baſilica S. Petri, quæ extra Vrbem erat, intra Vrbem eſſe cepit.
858	Nicolaus ann. 9 m. 6. d. 20.			Nicetas Dauid.		Nicolai primi tempore Tyberis ex alueoſuo egreſſus, bis Vrbem grauiſſime afflixit.
867			Baſilius Macedo an 20.	Anaſtaſi⁹ bibliothecari⁹ Hincmarus.		
868	Hadrianus II. ann. 4 m. 17.					
869						Octaua Synodus generalis, Conſtantinopolitana quarta, contra Photium pro ſancto Ignatio Patriarcha Conſtantinopolitano.
873	Ioannes VIII. an. 10.			Ioannes Diaconus.		
876		Carolus Caluus an. 2.		Aimoinus.		
878		Ludouicus III. an. 1.		Ado Viennenſis.		His temporibus agitur alia Synodus Conſtantinopolitana pro reſtitutione Photij, in qua vix credi poteſt, quanta impudentia Photius falſauerit literas Roma.
881		Carolus Craſſus 7.				

Anni Dñi.	*Pontifices.*	*Imperat. Occid.*	*Imperat. Orient.*	*Scriptores.*	*Hæreſiarchæ.*	*Varia.*
883	Marinus an. 1. d. 20.					Romani Pontificis, & Legatos eius deceperit. Vide Concilia generalia Romæ edita, anno 1611.
884	Hadrianus III. an. 1. m. 3. d. 19.					Poſt Carolum Craſſum magna eſt orta perturbatio in Imperio. Alios enim creabant Germani, alios Itali. Vide tomum decimum Annal. Card. Baron.
885	Stephanus VI. an. 6.					
886			Leo VI. an. 25. m. 3			
888		Arnulphus an. 12.		Remigius Antiſiodorẽſis.		
891	Formoſus. an. 4 m 6.			Ambroſius Ansbertus.		Schiſma vndecimum Sergij Antipapæ contra Formoſum.
895	Bonifacius VI. d. 15.					Formoſus Papa doctrina, & ſanctitate inſignis fuit, quicquid aliqui dicant. Id teſtatur Luitprandus, qui eo tempore vixit; & ex operibus eius id ipſum demonſtrat Card. Baronius tomo 10. Annaliũ: quod autem in eius memoriam peccauit ex ignorantia ſucceſſor eius Stephanus VII reformauit poſtea Ioannes IX.
897	Stephanus VII. an 4.					
900		Ludouicus IV. an. 6.		Leo Sapiens Imperator.		
901	Ioannes IX. an. 4.			Idiota.		
905	Benedictus IV. an. 3			Marcus Eremita.		
906		Conradus an. 7.		Rhegino Abbas.		
907	Leo V. d. 40.			Radulphus Flauiacenſis.		
908	Chriſtophorus m 7. Sergius III. an 2.					
910	Anaſtaſius III. an 2. m. 2					Ordo Cluniacenſis.
912	Lando m aliquot. Ioannes X. an. 16.	Henricus an. 20.	Conſtantinus VIII. an. 49			Anno 925. apud Cordubam nobiliſſimus, & formoſiſſimus puer ſanctus Pelagius, annorum tredecim, pro fide, & caſtitate fortiter pugnans crudeliſſimo ſupplicio interficitur à Rege Arabum, Habdarrhagman. Vide appendicẽ ad Eulogium.
928	Leo VI. m. 7					
929	Stephanus VIII. an 2.					

Anni Dñi.	*Pontifices.*	*Imperat. Occid.*	*Imperat. Orient.*	*Scriptores.*	*Hereſiarcha.*	*Varia.*
931	Ioannes X'. an.5.					
936	Leo VII. an. 4.	Otho an. 26. titulo Regis				Anno 938. Sanctus Venceslaus Bohemiæ Princeps optimus à proprio Fratre necatus, inter ſanctos Martyres uumeratur.
940	Stephanꝰ IX. an 3 m.4.					
943	Marinus II an. 3. m. 3. d 13.					
946	Agapitus II. an.10.m.10. d. 10.			Luitprandꝰ. Vvifichindꝰ.		Anno 950. Ramirus Rex Legionenſis fortiſſimus Saracenos ad internecionem deleuit, prælio ingenti apud Talauera commiſſo.
956	Ioannes XII. an. 9.			Stephanus Eduenſis. Frodoardus		
961			Romanus an. 2.	Moſes Bar-Cepha.		
962		Otho idẽ vt Imperat. an. 12				Hoc anno Otho primus coronatur: ideo ab hoc anno multi numerant annos Imperij Ipſius.
963			Nicephorus Phocas an 7			Schiſma duodecimum inter Leonem, & Benedictum, & Ioannem duodecimum.
964	Leo VIII. an. 1.					Leo octauus initio non fuit legitimus Pontifex; quia creatus fuit ab Imperatore, Ioanne 12. adhuc viuente. Sed mortuo Iohanne, & abdicante ſe Benedicto, cæpit eſſe legitimus; ſed non diu ſuperuixit.
965	Benedictus V. an. 1.					
966	Ioãnes XIII. ann. 6.m.11. d.5.					
970			Ioãnes Zemiſcis 6.			Vide ſeculum infelix, in quo nulli Scriptores Illuſtres, nulla Concilia, Pontifices parum ſollicitide rep. Sed diuina prouidentiâ fecit, vt nullæ ſurgerent hæreſes nouæ.
972	Donus II. m.3.					
973	Benedictus VI an.1.m.3	Otho II an. 10.				
975	Benedictus VII. ann. 9. d. 10.		Baſilius, et Conſtãtinus an 50			Otho III. accuſatus, quod innocentem Comitem occidiſſet, adductus precibus vxoris, quæ ſe ab illo de pudicitia poſtulatam dixerat; cum contra illa Comitem caſtiſſimum ſollicitaſſet: paratus erat, & ipſe
984	Ioãnes XIV an. 1.	Otho III. an. 18.				

Anni Dñi	*Pontifices.*	*Imperat. Occid.*	*Imperat. Orient.*	*Scriptores.*	*Hæreſiarchæ.*	*Varia.*
985	Ioãnes XV. an. 10.					ipſe occidi, niſi proceres impediuiſſent, & impudicam, ac iniuſtam vxorem comburi iuſſiſſent. Vide Gothifredum Viterbienſè
995	Ioãnes XVI. m. 4.					
996	Gregori⁹ V. an. 2. m. 8.					Schiſma XIII. per Antipapam Ioannem contra Gregorium quintum.
999	Sylueſter II. 4. m 6. d. 12.					De hoc Sylueſtro multa fabulantur aliqui. Sed verè fuit vir magnus, doctus & pius, vt ex inſcriptione ſepulchri eius, quæ extat in Eccleſia Lateranenſi cognoſci poteſt. Sed quoniam Philoſophiæ, & Geometriæ peritus erat, indoctum vulgus exiſtimauit, necromanticum fuiſſe, & cum diabolo pactum habuiſſe.
1002		Héric⁹ II. Rex, ſed nõdũ Imper. an. 12				
1003	Ioãnes xvij. m. 5. Ioann. xviij. an. 6.					
1009	Sergius IV. an. 2. m. 8					Ordo Camaldulenſium auctore S. Romualdo.
1012	Benedictus VIII. an. 12.			S. Fulbertus Carnotẽſis.		Anno 1009. Princeps Babylonis à perfidis Iudæis excitatus Baſilicam Hieroſolymitanam, vbi Domini ſepulchrum conſeruatur, funditus euertit. Sed paulo poſt mater Principis eiuſdem, quæ Chriſtiana erat, eandem Baſilicam maiori nobilitate, & ſplendore reædificandam curauit: & Iudæi vndique pelli cœperunt. Glaber.
1014		Henricus Rex, hoc anno coronatur, & Imper. an. 11.		S. Burchard⁹ Vormaciẽſis		
1024	Ioãnes XIX. an. 10.			Berno Augienſis.		
1025		Conrad⁹ II. an. 15.				
1026			Cõſtãtin⁹ ſol⁹ an. 3.			His temporibus, quibus Pontifices Romani à pietate veterum degenerauerant, Principes ſeculi ſanctitate florebant; talis fuit Imperator Henricus cum vxore Chunegunda: Romanus, Imp. Græcus, Chnutus Rex Daniæ, & Angliæ. Stephanus Rex Hungariæ cum filio ſancto Emerico. Robertus ſanctus Rex Francorum.
1029			Romanus an. 5.			
1034	Benedictus IX. an. 11.		Michael IV an. 8.			
1040		Henricus III. an. 16.		Glaber Rodulphus.		
1042			Michael V. an. 1.			Schiſma xiv. Sylueſtri, & Ioannis Antipaparum, quibus ſublatis, & Benedicto nono renunciante creatus eſt Gregorius VI.
1043			Cõſtãtin⁹ Monomachus an. 12			

Anni Dñi.	*Pontifices.*	*Imperat. Occid.*	*Imperat. Orient.*	*Scriptores.*	*Hæreſiarchæ.*	*Varia.*
1044	Gregori' VI. an. 3.					Gregorius VI. depoſitus fuit tāquam ſimoniacus à Concilio quodā Sutrino, præſente Imperatore. Sed viri grauiſſimi sētiunt, Concilium illud egiſſe, quod non poterat: & Gregoriũm non fuiſſe ſimoniacũ, ſed virum optimũ. Vide Card. Baronium tom. 11.
1047	Clemens II. m. 9.					
1048	Damaſus II. d. 23. & vacat ſedes an. 1.			Hermân' Cōtract'. Humbertus Card.	Græci cœperũt quidem tempore Nicolai primi, auctore Photio, ſchiſma facere: tamen hoc tempore apertiſſime ſe ab Eccleſia Romana diuiſerunt, & errores ſuos de proceſſione Spiritus ſancti à ſolo Patre; & de ſacrificio non celebrando in azimo, & de primatu ſummi Pontificis, & alios defendere cœperunt. S. Antoninus ſummæ hiſt. p. 3. tit. 22.	
1049	Leo IX. an. 5. m. 2. d. 8.			Lambertus Schaphnaburgenſis.		Leo IX. miraculis claruit. Leo Oſtienſis libro 2. cap. 88.
1055	Victor. II. an. 2. m. 3. d. 13.		Theodorâ Porphirogenita an. 1. m. 9.	Ingulph'. Petrus Damiani. Lanfrancus.		
1057	Stephan'. 10. m. 9.	Henricus IV. an. 50.	Michael VI. an. 1.	Guitmundus. Georgius		
1058	Nicolaus II. an. 2. m. 6.		Iſaacius Connenus an. 4.	Cedren'. Bertold'. Theophilactus.	Berengarius Archidiaconus Andegauēſis, docuit in Euchariſtia non eſſe, verum Chriſti corpus, & ſanguinem: deinde cum hunc errorem reuocaſſet, docuit cum corpore Chriſti eſſe etiam ſubſtantiam panis. addidit, paruulos non eſſe baptizandos, ſed adultos tantum. Itaque viã aperuit hæreticis noſtri temporis, Zuinglianis in primo errore, Lutheranis in ſecundo, & Anabaptiſtis in tertio: tamdem tamen reſipuit, & in fide Catholica obijt. Vide Lanfrancum, & Guitmundum cōtra Berengarium: & Blondum decadis 2. lib. 3.	Schiſma xv. per Benedictum Antipapam.
1061	Alexãder II an. 11. m. 6. d. 22.		Cōſtãtin' Duca. a. 7	Micrologus. Anſelmus Canthuarienſis.		Schiſma xvj. per Honorium Antipapam, qui Cadalous dicebatur, cōtra Alexandrum, qui etiam miraculis claruit.
1068			Romanus Diogenes an. 4.	Anſelmus Lucenſis. Io. Curopalates.		
1072			Michael VII. an. 6.	Oecumenius.		
1073	Gregori' VII. an. 12 m. 1. d. 3.			Olympiodorus. Marianus Scotus. Bruno.		Gregorius VII. miraculis multis claruit: teſte Lamberto Schaphnaburgenſi.
1078			Nicephorus Boto. an. 3.	Iuo Carnotenſis. Samuel Marochianus.		Schiſma xvij. per Guibertum, qui Clemens dici voluit.
1081			Alexius Cōnenus an. 38.			Ordo vallis vmbroſæ, auctore S. Ioanne Gualberto.

Anni Dñi.	*Pontifices.*	*Imperat. Occid.*	*Imperat. Orient.*	*Scriptores.*	*Hæreſiarchæ.*	*Varia.*
1084		Hêric⁹ iv. hoc anno coronatur, & Imperatoris nomen aſſumit.				Petrus igneus Cardinalis ſic nominatus, quod cum eſſet monachus, iuſſu ſanctı Ioan. Gualberti, per ignem maximum illæſus tranſiuit, vt probaret Epiſcopum Florentinum per ſimoniam aſcendiſſe ad Epiſcopatum.
1086	Victor. III. an 1.					
1087	Vrban⁹ II. an. 11. m. 4. d 18.				Bogomiles auctore Baſilio, q̃ ab Alexio Cumeno imp in theatro exuſtus fuit, docebant, non eſſe in Deo Trinitaté, Deũ humana forma præditum eſſe, Mundum à Dęmonibus ereatũ, & alias teſtis Eutymius in Panoplia parte 2. tit. 23.	
1099	Paſchalis II. an. 18. m. 5.					Schiſma xviij. Alberti, & Theodorici contra Paſchalem.
1106		Henricus v. an. 20.		Leo Oſtiéſis.		Ordo Ciſterciēſis auctore S. Roberto.
1118	Gelaſi⁹ II. an. 1. d. 4.			Zacharias Chriſop.		Ordo Canonicorũ Regularium.
1119	Calliſtus II. 5 m 10		Io. Connenus an 24	Sigebert⁹ Gemblacenſis.	Petrus de Bruis, & Henricus ex monaco apoſtata, docebant, paruulos non baptizandos, cruces conculcandas, nullũ eſſe in Eccleſia ſacrificium, non eſſe inuocandos ſanctos, nec pro mortuis orandũ. & alia. S. Bernardus epiſt 240. & Petrus Cluniacenſis in epiſtola contra hãc hæreſim.	Ordo equitum S. Ioannis Hieroſolymitani anno Domini 1113. ſub Paſchali.
1125	Honorius I I. an. 5. m. 1. d. 17.	Lotharius ij. an 14.		Godefridus Vindocin.		Concilium Generale, Lateranenſe primum anno 1119. ſub Caſſeſto II. Pontifice.
1130	Innoc. II. an 13 m. 7			Eutymius Zigaben⁹ Io. Zonaras.		Ordo Templariorum anno eodem 1119
1139		Côradus iij. an. 3.		Rupertus Tuitienſis		Ordo præmonſtratenſium. Ordo militũ Theutonicorum
1143	Cæleſtin⁹ II. m 5. d. 13.		Manuel Cônenus an. 38	Hildebertus Turonenſis. Algerus.	Petrus Abailardus, & Arnoldus Brixienſis, S. Bernardi tempore, docebant gradus eſſe inæquales in diuinis perſonis; fidẽ ſine ratione admittendam non eſſe, & alia id genus multa; teſtis S. Bernardus in epiſt. 190. reſipuit poſtea, & ſancte obijt, teſte Petro Cluniacenſi lib. 5. epiſt. 3. & 20.	Schiſma xix. Petri Leonis contra Innocentium II.
1144	Lucius II. m. 11. d. 14			S. Bernar. Petr⁹ Cluniacenſis.		Conſilium Generale, Lateranenſe II. ſub Innocentio II. anno 1139.
1145	Eugenius iij. an. 8. m. 4. d. 13.			Hugo de S. Victore Richard⁹ de S. Vict.		
1152		Frideric⁹ Ænobarbus an 37		Vvilelm⁹ Malmeſberienſis.	Cathari, ſiue Patareni hęretici docebant, mundum factum eſſe a dęmonibus	
1153	Anaſtaſi⁹ iv. an. 1. m. 4 d. 14.			Gratian⁹. Petrus Lõbardus.		

Anni Dñi	Pontifices.	Imperat. Occid	Imperat. Orient.	Scriptores.	Hæreſiarchæ.	Varia.
1154	Hadrianꝰ IV. an. 4. m.8.d.28.			Petrꝰ Comeſtor. Otho Friſingenſis.	bus, Sacramenta nihil valere; & alia, de quibus vide Io. de Turrecremata, in ſumma de Eccleſia, lib.4.p.2. cap. 35.	Hadrianus Papa quartus, natione Anglus, vir ſapiens, & pius, Hiberniam Inſulam Henrico ſecundo Regi Anglorum conceſſit, ea cõditione, vt in ea Inſula virtutes plantaret, & vitia eradicaret: vt à ſingulis domibus quorannis denarium S. Petro pendi curaret: vt iura Eccleſiaſtica illibata ſeruaret. Extat diploma tom. 12. ann Card Baronij.
1160	Alexãder III. an.22			Theorianus.		
1181	Lucius III. an. 4. m.2.d.28.		Alexius Cõnenus. ann. 2.	Hugo Etherianus. Arnoldus Carnotẽſis.	Valdeſius, vnde Valdẽſes, qui & pauperes de Lugduno anno 1170. docere cœpit non eſſe obediendũ Pontifici Romano: poteſtatẽ abſoluendi à peccatis, & conficiendi Euchariſtiam laicis etiam eſſe cõceſſam. Indulgentias nihil valere; non extare Purgatorium. Sanctos non attẽdere precibus noſtris. Feſta, & ieiunia indicta non eſſe ſeruanda. & alia. De quibus vide S. Antoninum in Sũma p. 4. art. 11. c. 7. & Claudium Cuſſordiũ contra Valdenſes.	
1183			Andronicus Connenus. 3	Petrus Bleſenſis.		
1186	Vrbanus III. an. 1. m.10.d.25		Iſaacius Angelus. an. 10.	Gulielmꝰ Tirius. Helmoldꝰ		Schiſma xxj. Victoris, Calliſti, & Paſchalis contra Alexandrum.
1187	Gregoriꝰ VIII. m. 2			Gothifredus Viterbienſis.		
1188	Clemens III. an. 3. m.2.d.26.					Concilium generale, Lateranenſe tertium, ſub Alexandro III. anno 1180.
1191	Cæleſtinꝰ III. an. 6. m.9.d.11.	Henricus VI. an.8.		Gulielmꝰ Neubrugenſis.	Petrus Ioãnis hoc tempore docuit Chriſto latus perforatum adhuc viuenti: animam rationalem nõ eſſe formã corporis: Eccleſiam vniuerſalem eſſe Babylonem de Apocalypſi: & Papam eſſe myſticum Antichriſtum. Guido Carmelita, & Bernardus de Lutzemburgo in Catalogo hæreſũ.	Ordo Carmelitarum confirmatur ab Alexandro III. anno 1180. Item ab Innocentio III. an. 1199. Itẽ ab Honorio III. anno 1216. mitigatur ab Innocentio I V. anno 1248.
1195			Alexius Angelus. ann. 6.	Rogerius Houeden, Theodorꝰ Balſamõ.		
1198	Innocentius III. an.18. m. 6.d.9.			Ioachimꝰ Abbas. Innocẽtiꝰ Gũtherus		Ordo Cruciferorũ dicitur confirmatus à Cæleſtino III. anno 1197.
1200		Philippus an.9.	Balduinus Belga an 9.	Helinãdꝰ. Nicetas choniates Honorius	Almaricus Doctor Pariſienſis docuit legem Dei Patris duraſſe vſque ad Aduentum Chriſti: legẽ Chriſti vſque ad Almarichum: legẽ Spiritus Sancti vſque ad finem mundi. Docuit multa alia pernicioſiſſima. Vide Io. de Turrecremata lib. 4. Summæ. par. 2. c. 35. & Vincentiũ in Speculo hiſtoriali lib. 99. cap. 107.	Ordo Minorum confirmatur ab Innocentio III. & poſtea ab Honorio III.
1209		Otho IV. an. 4.	Henricus an. 7.	Augiſtudunenſis. Conradus		Concilium generale, Lateranenſe quartum, ſub Innocentio III. an 1215.
1212		Fridericꝰ II. an. 33.		Abbas Vrſpergnſis.		Ordo redemptionis captiuorũ, confirmatur ab Innocent. III.
1216	Honorius III. an.10. m.8.		Petrus. m.aliquot Robertus ann. 11.	S. Antonius de Padua.		Ordo Prædicatorum confirmatur ab Honorio III.
1227	Gregoriꝰ IX. an. 14. m. 5.		Balduinus II. vltimꝰ Latin. 34.	Raymundus de pẽna forti.		Ordo Sãctimonialium ſanctæ Claræ, quæ ſequuntur regulam fratrum Minorum confirmatur.

Anni Dñi.	Pontifices.	Imperat. Occid.	Imperat. Orient.	Scriptores.	Hæreſiarchæ.	Varia.
1241	Cæleſtin⁹ V. d.17. vacat Sedes. an.2.			Gulielm⁹ Antiſior. Gulielm⁹ Pariſiẽſis.	Albigenſes tẽpore Innocẽtij III. & forte antea, exorti ſunt, qui non ſolum concionibus, ſed etiam armis Eccleſiam diu vexauerunt. Errores eorũ recenſet S. Antoninus in Summa Theologica, par. 4. tit. 11. cap. 7. quod videlicet ponerent duo principia coæterna, vnum bonũ, alterum malum, more Manichæorũ: & alia id genus. Vide S. Antoninum in Summa hiſtoriali, 3. par. tit. 19. cap. 1.	Ordo Eremitarum ſancti Auguſtini ab Innocentio IV. hoc nomen accipit, cum antea Guglielmiti dicerentur.
1243	Innocentius IV. an. 11. m. 5. d 14.			Iacobus à Vitriaco. Edmũdus Cãthutar.		Ordo Syluestrinorum confirmatur ab Innocentio IV. anno 1248.
1245		Imperium vacat an. 28.		Iurocentius. Alexãder de Hales.		Concilium generale, Lugdunenſe primũ, ſub Innocentio IV in quo deponitur Fridericus Imperator, & decernitur expeditio pro terra ſancta recuperanda.
1254	Alexãder IV. an. 6. m.5.d 5.			Hugo de S.Caro. Humbertus.		
1261	Vrbanus IV. an. 3. m.1.d.4.		Michael Paleologus an.33	Matthæus Pariſiẽſis. Martinus Polonus.	Gulielmus de S. amore Doctor Pariſienſis tempore Alexãdri Papæ IV. odio religioſorum mendicantium, docuit illicitum eſſe omnia relinquere, niſi quis cogatur. Quod idem Deſiderius Longobardus docuit, & addidit, non eſſe licitũ inſtituere, vel ingredi ordinem religioſum, qui non habeat poſſeſſiones, ſaltem in communi.	Ordo Eremitarum S. Auguſtini ab Alexandro IV. reducitur ad vnum, & eundem habitum, qui hodie eſt in vſu.
1265	Clem. IV. an.3.m.9. d. 25. vacat Sedes an. 2. m. 9.			Vincẽtius Bellouac. Guido Papa. Robertus Sorbona.		Albigenſium ad centum millia vincuntur, diuino miraculo, ab octo millibus Catholicorum, Duce Simone, Comite Montis fortis. Aemilius libro 6. hiſt. Francorum.
1271	Gregori⁹ X. an. 4. m.4. d. 10.			Albertus magnus. S.Thom.		
1273		Rodulph⁹ an.20.		S. Bonauentura.	Scripſerunt contra hanc hęreſim S. Thomas in opuſculo cõtra impugnantes Religionem. & S. Bonauentura in opuſculis varijs.	
1274				Henricus Stero.		Concilium generale, Lugdunenſe ſecundum, ſub Gregorio X. pro vnione Græcorũ cũ Latinis.
1276	Innoc. V. Ord. Prędic m.5. Hadrian⁹ V. d. 19. Ioan. XX. m.8.d.8.			Vdalricus Argentin. Petrus de Tarãtaſi⁹. Rupertus de Ruſſia.	Praticelli auctore quodam Hermanno cum Dulcitio Nouarienſi, hæreſim ſuam inchoarunt, docẽtes auctoritatem Rom. Eccleſię ceſſaſſe propter malitiam Prælatorum: ſe ſolos eſſe veram Eccleſiam, & perfectos, vt erant Apoſtoli: ſe nulli debere obedire, & quod ſecta ipſorum ſit immediate à Chriſto: quod omnes Pontifices	Mirum, cur iſte Ioãnes Papa dici voluerit xxj. cum nullus præceſſerit xx.
1277	Nicolaus III. an. 2. m.8 d.29.					
1281	Martinus II. dictus IV. an. 4. m 1.			Guido Archidiac. Gulielm⁹ Durantes Ægydius Romanus		

Anni Dñi.	*Pontifices.*	*Imperat. Occid.*	*Imperat. Orient.*	*Reges Turcarum.*	*Scriptores.*	*Hæreſiarchæ.*	*Varia.*
1285	Honorius IV. an. 2. d 2.				Raymundus Lulli' Richard' de media villa.	fices a tẽpore ſancti Siluestri fuerint præuaricatores, excepto Cæleſtino V. Hæc & ſimilia dãnauit Bonif. viij. vide Nauclerũ generat. 44. & Io. de Turrecremata lib. 4. ſummæ par. 2. cap. 37.	
1288	Nicol. IV. Ord. Min. an. 4 m. 1. d. 14.				Henricus de Gandauo.		Cæleſtinus Papa, raro exẽplo, dimiſſa ſpõte ſumma dignitate, ad monaſteriũ redijt.
1294	Cæleſt. V. m. 5. d. 17. Bonifaci' VIII. an 8 m. 9. d. 18.	Aſtaulph' ann. 6.	Andronicus an. 40		Dinus Mugellanus. Io. Pariſienſis. Io. Scotus	Begardi, & Beghinæ, auctore Bogonato (erant autem Begardi, Monachi, & Beghinæ, Moniales, ſed abſque votis) docebant, hominem poſſe in hac vita fieri impeccabilẽ: & nõ teneri amplius ad ieiunia, vel orationẽ: & in gratia creſcere non poſſe, & alia id genus. Vide Aluarum de planctu Eccleſiæ lib. 2. c. 52. & Io. de Turrecremata lib. 4. part. 2. cap. 36.	Ordo Cæleſtinorum. Ordo Seruorũ B. Mariæ.
1299		Albertus an. 10.			Auguſtin' de Ancona.		
1300				Othomãnus an. 28	Barlaam' Hieracẽſis		Hoc anno incipit Iubilæum, cẽteſimo quoque anno celebrandum.
1303	Bened. X. dictus XI. Ord. Prædic. m. 8. d. 6. vacat Sedes m. 11				Nicephorus Calliſtus. Eberard'. Petrus Aureolus.		
1305	Clemens V. an. 8. m. 10. d. 16. vacat Sedes an. 2.				Antonius Andreas. Pelagius Aluarus. Durandus Heruæus.		Hic Pontifex tranſtulit ſedẽ Apoſtolicã in Galliã, vbi mãſit annis circiter ſeptuaginta.
1309		Henricus VII. an. 5.			Frãciſcus Maironis.		
1311					Gulielm' Okan. Monald'.	Lollard' Gualter' docuit Luciferum iniuſtè à Deo damnatum, vt teſtatur Trithemius in chronico anni 1315. vbi alios etiam errores.	Concilium generale Viennenſe, ſub Clemẽte V. in quo deletus fuit Ordo templariorum.
1315		Ludouic' IV. an. 33.			Nicolaus de Lyræ. Nicephorus Gregoras.		
1316	Ioan. XXI. dict' xxij. ann. 18. m. 3. d. 18.				Petrus de Palude. Io. Villanus.	Marſilius de Padua, & Io. de Iãduno multos errores docuerunt, quos damnauit Ioannes XXII. in Extrauagãti, qua incipit, Licet iuxta doctrinã. ſum-	Anno 1327. opera Ludouici Imper. ſchiſma 22. factũ eſt Nicolai Antipapæ contra Ioannem.
1328				Orchannes an. 22	Guido Carmelita.		
1334	Benedict' XI. dictus XII. an. 7. m. 4.		Andronicus iunior an. 14.		Aſteſanus. Adã Goddam.		Ordo equitũ Chriſti in Luſitania incipit.

Anni Dñi.	*Pontifices.*	*Imperat. Occid.*	*Imperat. Orient.*	*Reges Turcarum.*	*Scriptores.*	*Hæreſiarchæ.*	*Varia.*
1342	Clemens VI an. 10. m.7.				Landulphus. Lupoldus.	ſumma errorũ eſt, quod ſanctus Petrus nõ fuerit caput Ec-	
1348		Carolus IV. an. 32.	Calo Ioãnes an. 30.		Io. Andreas. Bartholo-	cleſiæ, & quod Chriſtus ſoluerit dydrachma	
1350				Sulaimanes, & mox Amorathes an. 23.	mæus Piſanus. Io. Calderinus. Io. de Ba-	neceſſitate coactus, nõ ex condeſcenſione. Flagellantes orti quidẽ ſunt in Italia, ſed in Germania ma-	Anno 1350. Clemens Papa reuocat Iubilæum ad annum quinquageſimum.
1352	Innocent. VI. an. 9. m.8. d. 26.				chone. Albericus Simon de	ximè propagati. Docebãt, nõ poſſe ſaluari eos, qui non ſe	
1362	Vrbanus V. ann. 8. m.2. d.23.				Caſſia. Henricus Suſo. Robertus	baptizarent in proprio ſanguine, flagellantes ſe nodoſis funibus: ſacramen-	Ordo Ieſuatorũ, auctore B. Ioanne Columbino Senenſe.
1371	Gregori⁹ XI. ann. 7. m.6. d.5.				Olkot. Greg de Arimino.	ta, & cætera opera bona contemnebant. Pur-	Gregorius Papa reducit ſedẽ ad Vrbem.
1373				Baiazetes an. 25.	Thom. de Argẽtina.	gatoriũ in alia vita eſſe negabant.	
1378	Vrbanus VI. an. 11. m 6. d 5.		Manuel an. 2.		Franc. Petrarcha.	Denique plurimis erroribus laborabant. Vide Ber-	Ordo Montis Oliueti. Schiſma 23.
1380		Venceſla⁹ ann. 22.	Andronicus III. an. 39.		Armachanus. Nicolaus	nardum Lucẽburgensẽ in catalogo hæreſũ, & Nicolaum Sanderũ de viſibili	omniũ grauiſſimum, & longiſſimũ, Clementis.
1389	Bonifaci⁹ IX. an. 14. m. 11.				Cabaſila Nicolaus Gorram. Io. Taule-	monarchia Eccleſiæ. Ioannes Vviclephus Angl⁹	Antipapæ cõtra Vrbanum VI. Nã Clemẽti ſucceſſit in ſchi-
1398				Ioſue an. 4.	rus. Alphõſus	an. 1372. hæreſim pernicioſiſſimam docere	ſmate Benedictus XIII. cui ſchiſ-
1402		Robertus an. 10.		Muſſumanes an. 2.	Vargas. Manuel Caleca. Io. Ruſ-	cœpit: de qua vide Conciliũ Conſtantienſe ſeſſ 8. & Ioan-	mati volẽs Concil. Piſanũ remedium adhi-
1404	Innocent. VII. an. 2. d. 21.			Moſes an. 2.	brochius. Henricus de Haſſia	nẽ Cochleũ in hiſtoria Huſſitarum lib. 3.	bere, illud auxit, creato Alexandro V. inde
1406	Greg. XII. an. 8. m. 7. d. 5.			Maometh an. 13.	Petrus de Ancharano.	Ioannes Hus Boemus ex libris Vviclephi hæreſes hauſit	enim tres Pontifices ſimul ſedebant; Gregorius XII.
1409	Alexãder V. m. 10. viuente Greg. XII.				Auguſtin⁹ de Butrio Ioan. Capreolus. S. Vincentius.	& propagauit in Bohemia. Errores eius referuntur, & dam-	Benedictus XIII. & Alexander V. & paulo poſt, Ioan. xxiij.

Anni Dñi.	Pontifices.	Imperat. Occid.	Imperat. Orient.	Reges Turcarum.	Scriptores.	Hæreſiarchæ.	Varia.
1410	Ioan. xxij. dict. xxiij. an. 5. d. 15. viuente Greg. xij.				Franc. Zabarella. Petrus ab Alliaco. Io. Gersō.	dāmnantur in Concilio Conſtātiēſi ſeſſ: 15. Vide de hac hæreſi, quę adhuc viget, hiſtoriam Io. Cochlei. & Aeneā Syluiū in lib. de origine Boemorum cap 35.	Ordo S. Hieronymi. Ordo Scoperum. Ordo ſancti Georgij de Alga.
1413		Sigiſmundus an. 27			Thomas Valdenſis. Auguſtin'		Concil. generale Cōſtantienſe, pro ſchiſmate tollendo, in quo Gregorius xij. abdicauit ſponte; idē paulo poſt fecit Ioan. xxiij.
1417	Martinus III. dictus V. an. 13. m. 3. d. 10				de Roma. Ioannes de Imola. Io. de Anania.		
1419			Io. Paleologus an. 28.	Amorates iunior ann 23.	Io. de Raguſa.		
1431	Eugenius IV. an. 15. m. 11. d. 21.				Henricus Kalteiſen. S. Bernardinus Senenſis.	Huſſitæ diuiduntur varias ſectas. Alij enim dicuntur Orebitæ. Alij Thaboritę. Alij Orphani. Alij Adamitæ, ſiue Pichardi, auctore quodā Gallo, qui dicebatur Pichardus, & Bohemos multos ſeduxit, dicens ſe eſſe filiū Dei, & vocari Adamum. Vide Aeneam Syluium de origine Bohemorum, cap. 40. 41. 45. & 47.	Benedictus fuit depoſitus, ſed noluit dimittere prænsā dignitatem.
1440		Albertus iunior an. 2.			Io. de Capiſtrano.		Schiſma 25. Clementis Antipapæ cōtra Martinū V. mortuo Benedicto xiij. an. 1424.
1441		Frideric' III. an. 54.			Io. de Polemar. Alphoſus		
1447	Nicol. V. an. 8. d. 19		Conſtantinus XI. ann. 6.	Muſtapha an. 3.	Toſtatus. Haul' Blōdus.		Schiſma 26. Felicis Antipapæ contra Eugeniū iv. an. 1439.
1452			Maumethus Rex Turcarum euerſo Imperio Orientali, an. 38.		Nicolaus Abbas Panormitanus.		
1455	Calliſtus III. an. 3. m. 4.				S. Antoninus Florentinus. Æneas Siluius.		Conc. gen. Florentinū ſub Eugenio iv. pro vnione Græcorū cū Latinis.
1458	Pius II. an. 5. m. 11 d. 27.				Io. de Turrecrem.		Cōſtātinop. capitur à Turcis ann. 1452. in ipſis ferijs Pētecoſtes; ſic Deo vlciſcēte perfidiā Græcorum circa proceſſionē Spiritus ſancti à Patre, & Filio.
1464	Paulus II. an. 6. m. 10 d. 26.				Beſſarion. Andreas Barbati'. Georgius Scholari'		
1471	Sixtus IV. an. 10. d. 4				Laonicus. Io. Baſſolius.		
1480			Baiazethes ann. 32.		B. Laurēt. Iuſtinian'		

Anni Dñi	Pontifices	Imperat. Occid.	Tiran. Orient.
1484	Innocent. VIII. ann. 7. m. 10. d. 27.		
1492	Alexãder VI. an. 11. m. 8.		
1494		Maximilianus an. 26.	
1503	Pius III. d. 26.		
1503	Iulius II. ann. 9. m. 3.		
1512			Selimus ann. 8.
1513	Leo X. an. 8. m. 8. d. 20.		
1520		Carolus V. an. 38.	Soliman⁹ ann. 46.
1522	Hadrian⁹ VI. ann. 1. m. 8. d. 6.		
1523	Clemens VII. an. 10 m. 10.		
1534	Paulus III. an. 15. d. 25.		

Scriptores.

Ioſephus Mechon.
Greg. Protoſincellus.
Nicolaus de Cuſa.
Dion. Carth.
Thõ. de Kẽp.
Hẽr. Harph.
Alex. de Im.
Bapt. Plat.
Ambr. Cam.
Gabriel Biel.
Marſilius ab Ingen.
Io. Picus.
Iacobus de Valentia.
Marſilius Ficinus.
Cypr. Benet.
Robert⁹ Gaguinus.
M. Antonius Sabellicus.
Iacobus Philippus Berg.
Io. Naucler.
Albertus Krantzius.
Felin. Sãde⁹
Iacob. Vvimphelingius.
Ant. Bõfini⁹
Hector Boet.
Tho. Calet.
Iac. Almain.
Franciſcus Ferrariẽſis.
Io. Franciſcus Picus.
Io. Tabienſ.
Io. Maior.
Hadrian. vj.
Sylueſter Prieras.
Io. Roffenſ.
Tho. Morus.
Io. Echius.
Io. Faber.
Io. Cochlæ⁹
Iacobus Latomus.
Io. Driedon.
Franciſcus Victoria.
Ambroſius Catharinus.
Dom. à Soto
Martinus Nauarrus.

Hæreſiarchæ.

Hermannus Riſſuich natione Batauus, tempore Alexandri VI. docuit, animã mori cum corpore: nullum eſſe Infernum: Chriſtũ fuiſſe ſtultum: fidem noſtrã eſſe fabuloſam: Euangelium falſum. Bernardus Lutzemburgenſis in catalogo hæreticorum.

Martinus Lutherus Germanus hæreſiarcha, & Pater hæreſiarcharum anno Domini 1517. perturbare cœpit Eccleſiam, & perturbauit vſque ad annum 1546. in quo miſere obijt. Docuit errores plurimos. Sed præcipui ſunt, hominem ſola fide iuſtificari: liberũ arbitrium perijſſe per peccatum: Papã eſſe Antichriſtum: in Euchariſtia remanere ſubſtantiã panis cum corpore Chriſti. Indulgentias nihil valere: non eſſe Purgatorium: per Sacramenta non dari gratiam: peccata cum remittuntur, nõ deleri, ſed non imputari. & alia id genus multa. Vide Ioannẽ Cochlæum in libro de actis, & ſcriptis Martini Lutheri.

Andreas Caroloſtadius; qui primus ex diſcipulis Lutheri vxorẽ publicè duxit, cum eſſet Sacerdos, & cum eo Huldricus Zuinglius, & Ioãnes Oecolãpadius ſacramẽtariam hæreſim inchoarunt anno 1526. docentes, in Euchariſtia non eſſe corpus Chriſti, niſi in ſigno; & addiderunt, Imagines Chriſti, & Sanctorum eſſe confringendas. Vide Io. Cochlæum in libro de actis Lutheri anno 1526.

Balthaſſar Pacimontanus, & Bernardus Rothmannus ſectam Anabaptiſtarum inſtituerunt ann. 1527. quæ etiam proles Lutheraniſmi eſt, & in varias ſectas diuiſa. Docent hi non eſſe paruulos baptizandos, & ſi baptizati fuerint, iterum eſſe baptizandos, quando adulti erunt. Alios plurimos

Varia.

Ordo Minimorum auctore S. Franciſco de Paula.

Sixtus IV. reuocat Iubilæũ ad annos 25.

Hic Hermãnus videtur fuiſſe omnium hæreticorum perditiſſimus, & ſtultiſſimus, quippe, qui cum doceret, animum mori cum corpore: tamẽ maluit viuus exuri, quam ſuam hæreſim reuocare.

Concilium generale Lateranenſe quintum inchoatur ſub Iulio an. 1511. & abſoluitur ſub Leone anno 1518.

Equitibus Rhodienſibus fortiſſimè reſiſtentibus, Rhodus Inſula capitur, nõ ſine magna Clade Turcarum.

Ordo Clericorum Regularium confirmatur à Clemente vij. an. 1524

Ordo Capucinorum ab eodem 1530.

Ordo Clericorũ ſancti Pauli, ab eodem an. 1531.

Henricus viij. Rex Angliæ anno 1535. ab Eccleſia Catholica deficiens caput Eccleſiæ Anglicanæ dici voluit: & repugnantes Ioãnem

Anni Dñi	Pontifices.	Imperat. Occid.	Tiran. Orient.	Hæreſiarchæ.	Varia.
				mos errores docent, de quibus vide Io. Cochlæum de actis Lutheri ann. 1527. & Card. Hoſium lib. 1. de hæreſ. noſtri temporis.	oem Roffensē, & Thomā Morum cum alijs multis occidit.
1540				Philippus Melanchton Lutheri diſcipulus Confeſſionem Auguſtanam compoſuit an. 1530. vnde Confeſſioniſtæ, & molles Lutherani dicti ſunt, qui eam ſequuntur. Multos habent errores, vt quod partes pœnitentiæ ſint duæ tantum, contritio, & fides, ideſt, terrores conſcientiæ, & fides, qua credimus per Chriſtum nobis remiſſa eſſe peccata. Vide Cochlæum in lib. de act. Lutheri.	Anno 1540. Ordo Societatis Ieſu auctore B. Ignatio Loyola, confirmatur à Paulo III.
1545				Ioannes Caluinus Nouiodunenſis Zuinglij diſcipulus, contempto magiſtro propriam familiam inſtituit an. 1538. docuit, filios baptizatorum naſci ſanctos: gratiam ſemel habitam nō poſſe amitti: omnes veros fideles eſſe prædeſtinatos. hæc, & his ſimilia habentur in libris quatuor inſtitutionis. Obijt an. 1567. morbo pediculari, teſte Surio in hiſtoria ad hunc annum; & blaſphemans, ac deſperans, teſte Hieronymo Balſeco in eius vita.	Concilium Tridentinum generale inchoatur anno 1545.
1550	Iulius III. an. 5. m. 1. d. 16.				Regnū Angliæ ſub Iulio Pontifice, & Catharina Regina Angliæ, ad Eccleſiæ vnitatē redit: ſed poſt paucos annos ſub Eliſabetha Regina hæretica iterum ad ſchiſma, & hæreſim reuertitur.
1555	Marcellus II. d. 22. Paulus IV. an. 5. m. 1. d. 27.			Michael Seruetus Hiſpanus cum eſſet annorum 25. ſummū ſe orbis prophetā eſſe iactabat. Scripſit autem libros ſeptē de erroribus Trinitatis. in quibus docuit, nullam eſſe in Deo realē generationem: non eſſe in Deo perſonalem diſtinctionem: non debere homines baptizari, niſi anno 30. tandem an. 1555. ab ipſo Caluino Geneuæ igni traditus eſt. Vide Io. Cochlæū de actis Lutheri ad annum 1532. & Surium in hiſtoria eiuſdem anni.	
1558		Ferdinandus an. 6.		Dauid Georgius Delphis in Batauia natus, prædicauit ſe eſſe eximium Prophetarum, & Filium Dei Chriſto Ieſu maiorem, & anno tertio poſt mortem reſurrecturum, & Regnum Iſrael reſtituturū. Sed iam anni circiter ſexaginta ab eius obitu præterierunt, & nondum ſurrexit, neque reſurget, niſi in die nouiſſimo cum alijs impoſtoribus gehenna æternis ignibus cruciandus. Vide totam hiſtoriam apud Surium in hiſtoria anni 1555.	Cabuiniſtæ ſub nomine Hugonottorum Regnū Galliæ infeſtare incipiunt anno Domini 1560.
1560	Pius IV. an. 5. m. 2. d. 15.				
1563					Concilium Tridentinum generale concluditur ſub Pio iv. anno 1563.
1564		Maximilianus iunior an. 12		Gaſpar Suenckfeldius, vnus ex confeſſioniſtis propria dogmata adinuenit, Humanam Chriſti naturam poſt aſcēſionem in diuinam eſſe mutatam: & ſolo ſpiritu contentos nos eſſe debere, vocale verbum, tamquam occidentem literam eſſe reijciendum. Vide Fridericum Staphilum in lib. de concordia Lutheranorum.	Melita inſula ſūma vi à Turcis oppugnatur, ſed maiorē virtute à Chriſtianis defenditur.
1566	Pius V. Ord. Prędic. an. 6. m. 3. d. 24		Selimus iunior an. 8.		

Anni Dñi.	Pontifices.	Imperat. Occid.	Tiran. Orient.
1571			
1572	Gregoriꝰ XIII. ann. 12. m. 10. d. 27.		
1574			Amurates III. an. 20.
1577		Rodulphꝰ II. an. 35.	
1585	Sixtus V. Ord. Min. an. 5. m. 4.		
1590	Vrbanus VII. d. 12.		
1590	Gregoriꝰ XIV. m. 10 d. 10.		
1591	Innocent. IX. m. 2.		
1592	Clemens VIII. ann. 13. m. 1. d. 3.		
1595			Maumethus III. an. 8.
1603			Amath ann.
1605	Leo X. d. 26.		
1605	Paulus V. ann.		
1612		Matthias ann.	

Hæreſiarchæ.

Andreas Oſiander, vnus ex confeſſioniſtis, ſed propter nouas hæreſes, ipſis etiam confeſſioniſtis hæreticus, docuit Charitatem, & Iuſtitiam, & Sapientiam quibus homo iuſtus, & ſapiens eſt, eſſe ipſam Dei eſſentiam: & Chriſtum iuſtificare homines ſolum iuxta naturam diuinam. Vide Frideri. cum loco citato, & Surium in hiſtoria anni 1551.

Io. Brentius non minimus inter confeſſioniſtas, docuit, Chriſti humanitatẽ ab ipſa Incarnatione, ſemper fuiſſe vbique. Vnde nati ſunt Vbiquiſtæ, aduerſus quos acriter diu pugnarunt Theodorus Beza, & alij. Vide Surium in hiſtoria anni 1564.

Matthias Flaccius Illyricus auctor præcipuus hiſtoriæ centuriatæ magdeburgenſis, & Lutheranorum rigidorũ Pater, præter alia ſtultiſſima dogmata, docuit peccatum originale eſſe ſubſtantiam. Vide in noſtris controuerſijs lib. 5. de amiſſione gratiæ c. 1.

Libertini auctore quodam Quintino Piccardo, docent, licitum eſſe ſimulare, & diſſimulare fidẽ, & religionem, & cum omnibus communicare: vnum eſſe tantum ſpiritum immortalem: Angelos, & animas hominum non eſſe immortales: Chriſtum non vere obijſſe in cruce, ſed opinione tantũ. Alia multa docent, ſed clam, & inter ſe. Quorũ non alium auctorem habeo, niſi Ioannem Caluinum, hæreſiarcham, in libro contra Libertinos, vbi dicit, ſibĩ notũ eſſe, multa millia eſſe in hac ſecta.

Valentinus Gentilis, patria Conſentinus an. 1558. Arianiſmum renouans docere cœpit, tres perſonas diuinas eſſe tres ſpiritus æternos, eſſentiali numero differentes: ſed Patrem eſſe maiorẽ filio, & Spiritu ſancto. Ob quam hæreſim ab ipſis hæreticis Bernæ capite plexus eſt, extat hæc hiſtoria apud Benedictum Aretium, auctorem damnatum, quem citamus, quia alios non habemus.

Franciſcus Dauid cum cæteris miniſtris Tranſiluanis, nouis Samoſatenis, & Ebionitis: docent, ſolum Patrẽ eſſe Deum verum; Filium, & Spiritum ſanctum eſſe virtutes Dei, non diſtinctas à Patre perſona, vel relatione, vel eſſentia. Chriſtum eſſe purum hominem, ſed dici Verbum Dei, quia verba Dei annunciauit, quomodo Io. Baptiſta dicitur vox. Vide, ſi placet, in noſtris controuerſijs, lib. 5. de Chriſto cap. 1. & 2.

Varia.

Caluiniſtæ ſub nomine Gueuſeorum, ideſt, viliũ perſonarum, Belgiũ tumultibus replere incipiũt, anno 1566.

Hoc ann 1571 ingens victoria naualis de Turcarum claſſe à Chriſtianis reportata eſt, cũ ſancto fœdere iũcti eſſet Pius V. Papa, Philippus ij. Rex, & Reſp. Venetorum.

An. 1572. menſe Nouẽbri apparuit noua ſtella mirę pulchritudinis in ſigno Caſſiopeia. & durauit vltra annum, & paulatim minui cœpit, donec euaneſceret.

Ordo Clericorum Minorum à Sixto V. cõfirmatur anno 1588.

Ordo Miniſtrãtium infirmis confirmatur à Gregorio xiv. an. 1591.

Clemens VIII. anno Iubilæi 1600. multa præbuit exempla pietatis, & humilitatis, nõ ſolum obiens frequenter ſeptem Eccleſias: ſed etiam peregrinis pedes lauans, & eorum victui largiter proſpiciens.

Errata ſic corrigenda.

Errores	*Correctiones.*
Pag. 20. lin. 14. de doctrina	lib. 2. de doctrina.
24. lin. 6. à fine, Euangelicam	Euangelium.
26. lin. 10. à fine, Monologio	Menologio.
45. lin. 9. an ea ſit	quæ explanatio an ea ſit.
57. lin. 1. 300. ad 400.	200. ad 300.
59. lin. 1. 200. ad 300.	300. ad 400.
60. lin. 12. in fine, Addit.	Addit ſine puncto.
64. lin. 11. à fine, qualitatem	æqualitatem.
ibid. l. 12. à fine, *ισλε*	*ισία*.
67. in medio. *γν ντων*	*ὐκ ὄντων*.
92. lin. 9. vltimi tomi	totius Commentarij.
103. lin. 2. falsò	falſæ.
106. in med. libros	libris.
119. l. vlt. libris	libros.
120. l. 9. à fi. extant	extat.
124. l. 7. à fi. 440.	442.
157. l. 12. Sacrorum	Sacrarum.
158. in med. Betha	Bertha.
158. l. 8. à fi. aut	autem.
169. l. 10. à fi. Hembertus	Humbertus.
197. lin. 2. vndecimum	duodecimum.
191. l. 13. à fi. Latinas	Latinos.
192. l. 10. à fi. Brurchardus	Burchardus.
197. lin. 1. in primus	primis.
204. l. 5. à fi. Imperatnribus	Imperatoris.
239. l. 12. à fi. eodem	eadem.
248. lin. 4. conuinio	conuinium.

REGESTVM.

* ABCDEFGHIKLMNOPQR.

a b c.

Omnes ſunt quaterniones, præter *, quæ eſt ternio, &c, duernio.

CVM PRIVILEGIO, ET Superiorum permiſſu.

ROMÆ,
Ex Typographia Bartholomæi Zannetti. M.DC.XIII.